

با حضور مسئولان بازار سرمایه رونمایی شد؛

«آپشن» پس از نیم قرن در بازار سرمایه

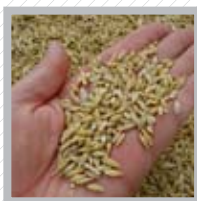
بانوشتارها و گفتارهایی از:

دکتر شاپور محمدی، دکتر حامد سلطانی نژاد، محسن کوهکن، دکتر محمدرضا پور ابراهیمی، عبدالمحمد زاهدی
دکتر حسن حسینی شاهرودی، دکتر حسین امیری خامکاتی، هدایت الله خادمی، دکتر بهادر بیژنی، محمدرضا ملاصالحی
حمیدرضا فولادگر، سید کاظم دلخوش، حسن بهرام نیا، سید حمید حسینی، سید رضی حاجی آقامیری
محمد لاهوتی، محسن خادم عرب باغی، عبدالرضا شیخان، محمد مهدی رفیعی، محمود ترک زاده
حسین خزلی خرازی، محمودرضا الهی فرد، اکبر میرواپور، مرتضی میری، مهران کهوازاده
علیرضا صادقی، بهزاد گلکار، حمید محمدی اصل، محمدرضا گیوکی، محمد امیری و ...

www.ime.co.ir
www.imereport.ir

بورس کالای ایران را در شبکه‌های اجتماعی دنبال کنید

telegram.me/@imereport

ویدئوهای کانال تلگرام رسمی بورس کالای ایران
aparat.ir/imereport

ربات کانال تلگرام بورس کالای ایران
@ime_bot

instagram.com/imereport

021 - 85640000

بور کالا

دیجی‌ای به شفافیت

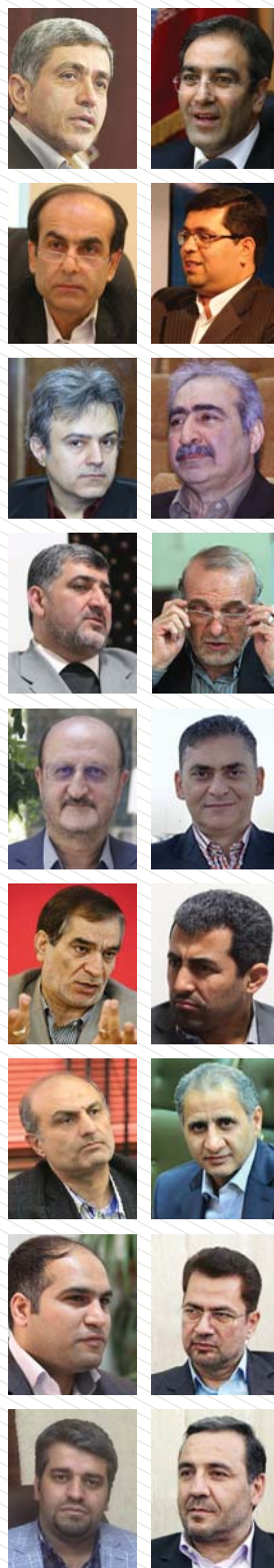
صاحب امتیاز: شرکت بورس کالای ایران

زیر نظر شورای سردبیری

همکاران این شماره: مژگان صانعی، الهه پیروی، پرویز امانیان، سجاد رزم، الهه حمیدی کیا، مونا رحیم بصیری، مریم رضازاده، منیرسادات سیدرضا، ستار مرادی، نعیمه درویشی، مهربانو مهدوی، فاطمه خوش نیت، شیرین سعیدی، محمدحسین بابالو، امیرحسین خدادادی، سوگند السادات چاووشی، حسین ابوالفتحی.

فهرست

8 5 6 4 0 0 0 0

Instagram.com/imereport

مدیر هنری و صفحه آرایی: محمد گودزی
نشانی: تهران، خیابان آیت الله طالقانی، نبش بندر
 انزلی، شماره ۳۵۱
تلفن: ۸۵۶۴۰۰۰۰ - ۲
نمابر: ۸۸۳۸۳۰۰۰

- تحوالات بورس کالای ایران از دریچه رسانه‌ها ۶
 «آپشن» پس از نیم قرن در بازار سرمایه ۱۱
 راهاندازی معاملات آنلاین «آپشن» ۱۲
 نگاهی به مختصات قرارداد آپشن سکه طلا ۱۴
 افتتاح تالار نمایندگی کارگزاران «بورس کالا» کامی مهم در توسعه منطقه آزاد «ارس» ۱۶
 بازار سرمایه ایران و روزهای پستارامپ ۱۸
 کمک مجلس به شفافیت «بورس کالا» ۲۱
 چرا خام فروشی صورت می‌گیرد؟ ۲۲
 «بورس کالا» دلال‌بازی بازار سیما را از بین می‌برد ۲۴
 نظام انبارداری، «بورس کالا» را روی ریل بین‌المللی قرار می‌دهد ۲۷
 چهره جدید بورس کالا در مناسبات تجاری ۲۸
 آخرین دستورالعمل دولت در زمینه حمایت از «بورس کالا» ۳۱
 امکان نفوذ ایران در قیمت‌های منطقه ۳۲
 زیر و بم معاملات گواهی سپرده کالایی ۳۵
 شفافیت نیاز داخلی و صادرات از طریق «بورس کالا» ۳۶
 تجارت خارجی ایران در هشت ماهه سال جاری به روایت آمار ۳۸
 شرایط حضور فعالان اقتصادی در «بورس کالا» باید رقابتی و شفاف باشد ۴۰
 بازار فرعی در حوزه صادرات سنگ آهن فعال شود ۴۲
 باز پس گیری سهم ایران از بازار عراق ۴۳
 از کمال «بورس کالا» صورت می‌گیرد: تضمین استاندارد کالاهای صادراتی ۴۴
 انجام تعهدات در صادرات بسیار مهم است ۴۶
 اول تأمین نیاز داخل، بعد صادرات ۴۹
 اجرای ماده ۳۷ مانع از خام فروشی است نه صادرات ۵۲
 چالش‌های یک بورس بین‌المللی ۵۴
 معامله ۵۱۲ میلیون دلار انواع کالا در تالار صادراتی بورس کالا ۶۰
 مشوق‌های صادراتی در بورس کالا در نظر گرفته شود ۶۲
 حذف رانت و دلالی با اهرم شفافیت و رقابت ۶۴
 زمان عبور از اقتصاد سنتی ۶۷
 کاهش خام فروشی با اجرای ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید ۶۸
 نگاهی به جایگاه بورس کالا در اقتصاد و بازارهای مالی ۷۲
 ورود بنگاه‌ها به بازار سرمایه و حذف نقش واسطه‌گری بانک‌ها ۷۶
 صادرات هدفمند از بورس کالا؛ همدلی و انسجام می‌خواهد ۷۸
 پایانی بر نگرانی‌های ارزی ۸۰
 لزوم انتقال تأمین مالی از حوزه بانکی به بازار سرمایه ۸۴
 بایدهای ورود و عرضه کالاهای اساسی به بورس کالا ۸۸
 سلف‌گندم، برگ زرین ابزارهای مالی ۹۰
 تولیدات دامی ساماندهی می‌شود ۹۲
 مرجعیت قیمتی؛ رویای دست‌یافتنی ۹۴
 رشد ۶۲ درصدی ارزش کل معاملات بورس کالای ایران ۹۸
 بورس‌های برتر کالایی و فیوچرز دنیا ۱۰۲
 در خدمت رشد و توسعه و عدالت اقتصادی ۱۰۳
 رکوردزنی معاملات بورس کالای شیکاگو در نوامبر ۱۰۴

شرکت بورس کالای ایران برگزار می کند

سلسله نشست های تخصصی و اولین همایش مدل های اجرایی توسعه بازارهای کالایی ایران

شرکت بورس کالای ایران
(سهامی عام)

موضوعات مختص بورس کالای ایران

- مدل تبدیل بورس کالای ایران به جایگاه مرجعیت قیمت گذاری کالاها (Commodities) در معاملات خرد و کلان (شامل الزامات، فرصت ها، مزایا و موانع)؛
- ارائه دسته بندی (Typology) ابزارها و روش های معاملاتی در شرکت بورس کالای ایران؛
- ارائه ی مدل یک ابزار جدید تأمین مالی و یا مدیریت ریسک در شرکت بورس کالای ایران (با رعایت یا پیشنهاد اصلاحی قوانین و دستورالعمل های سازمان بورس و اوراق بهادار)؛
- ارائه مدل نقش بورس کالای ایران در ساماندهی بازرگانی خارجی با تأکید بر نقش مناطق آزاد و ویژه اقتصادی؛
- الگوی همکاری بورس های کالایی کشورهای مختلف با ایران به منظور معامله کالاهای پذیرش شده هر بورس در بورس کشور دیگر
- آسیب شناسی مدل های تسویه معاملات فیزیکی و مشتقه در بورس کالای ایران و ارائه مدل اصلاحی مبتنی بر تجارب سایر بورس های کالایی دنیا؛
- ارائه مدل بهبود یافته تضمین معاملات سلف در شرکت بورس کالای ایران؛
- بررسی نقش دلال ها (Dealers) در بورس های کالایی منتخب دنیا و ارائه الگوی مناسب برای نقش آفرینی و تعریف آن ها در بورس کالای ایران.

موضوعات عمومی مربوط به تجارت کالایی در ایران

- الگوهای بهینه پوشش ریسک تجارت کالایی در اقتصاد ایران؛
- الگوهای افزایش شفافیت و کارایی و کاهش هزینه ی مبادلات در تجارت کالایی در ایران؛
- نقش انبارها و قبض انبار در تجارت کالایی و طراحی الگوی مناسب در ایران؛
- ارائه مدل های استفاده از اختیار معامله در تجارت کالایی ایران؛
- راهبرد و مدل توسعه ی بازارهای کالایی در ایران؛
- مدل بهینه ی بازار محور در اعمال سیاست های حمایتی دولت از تولید بخش کشاورزی؛
- مدل های بازار محور تنظیم بازار کالاهای اساسی در ایران؛
- امکان سنجی و ارائه مدل بازار مشتقه ی ارزی در ایران.

شرایط پذیرش مقالات

- صرفاً مقالات دارای مدل اجرایی پذیرفته می شود.
- مقالات باید شامل نقاط قوت، نقاط قابل بهبود و نقاط ضعف وضعیت موجود در ایران و مقایسه آن با تجارب خارجی و بین المللی باشد.
- الزامات اجرایی پیاده سازی مدل پیشنهادی برای شرکت بورس کالا، کارگزاران، خریداران و فروشندگان، سازمان بورس، دولت و ... باید در مقاله ذکر شود.
- مدل پیشنهادی باید همراه با رسم نمودار فرآیند و تشریح اثرات اجرای موضوع در رفع نقاط ضعف و اثرات آن بر اقتصاد ملی باشد.

اهدای جوایز به ۱۲ مقاله برتر

- برای ۴ مقاله هر مقاله دو سکه بهار آزادی
 - برای ۴ مقاله هر مقاله یک سکه بهار آزادی
 - برای ۴ مقاله هر مقاله نیم سکه بهار آزادی
- بانویسندگان تعدادی از مقالات برتر، قرارداد پروژه عملیاتی سازی مدل پیشنهادی منعقد خواهد شد.

دبیرخانه همایش شرکت بورس کالای ایران

☎ ۸۵۶۴۴۲۱۴ - ۸۵۶۴۰۰۰۰

✉ Hamayesh@ime.co.ir

🌐 Hamayesh.ime.co.ir

آغاز نشست های اولیه بررسی چکیده مقالات: ۱۳۹۵/۰۹/۲۰

آغاز نشست های اولیه داوری تخصصی مقالات: ۱۳۹۵/۱۰/۰۱

مهلت ارسال مقالات: ۱۳۹۵/۱۰/۳۰

رویداد

بورس کالا

www.ime.co.ir

تحولات بورس کالای ایران از دریچه رسانه‌ها

«آپشن» پس از نیم قرن در بازار سرمایه

راه‌اندازی معاملات آنلاین «آپشن»

نگاهی به مختصات قرارداد آپشن سکه طلا

افتتاح تالار نمایندگی کارگزاران «بورس کالا» گامی مهم...

بازار سرمایه ایران و روزهای پساترامپ

کمک مجلس به شفافیت «بورس کالا»

چرا خام فروشی صورت می‌گیرد؟

«بورس کالا» دلالت‌بازی بازار سیمان را از بین می‌برد

وقتی وزیر اقتصاد بر حمایت دولت از بورس کالا تاکید می‌کند

تحولات بورس کالای ایران از دریچه رسانه‌ها

نگاهی به تحولات چند روز متوالی شرکت بورس کالای ایران نشان می‌دهد این نهاد ملی چگونه سعی دارد نقش خود را به بهترین شکل در اقتصاد کشور بازی کند. در ادامه به بررسی مهمترین رویدادهای یک و نیم ماه اخیر بورس کالای ایران پرداخته‌ایم. رویدادهایی که بیشتر در حوزه مدیریتی و سیاست‌گذاری این بخش به عنوان یکی از اصلی‌ترین ارکان بازار سرمایه کشور است. فعالیت تابلوی بورس کالا در بازارهای خارجی، انتقال تمامی معاملات صنعت سیمان در آینده نزدیک به رینگ صادراتی بورس کالا، همکاری بورس کالای ایران با بازار سرمایه هند و تایوان و تاکید وزیر اقتصاد بر حمایت دولت از این بخش از بازار سرمایه بخشی از مهمترین تحولات یک و نیم ماه اخیر شرکت بورس کالا ایران است که در ادامه به صورت ریز به آنها اشاره خواهد شد.

در حالی که پیش‌تر زمزمه‌هایی از احتمال انتقال معاملات سیمانی‌ها به رینگ صادراتی بورس کالا به گوش می‌رسید، دوم آبان ماه دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان از تصمیم قطعی فعالان صنعت سیمان در این باره پرده برداشت و اعلام کرد که اعتقاد فعالان صنعت سیمان این است که تمامی معاملات برای صادرات سیمان از طریق بورس کالا انجام گیرد و گمرکات کشور فقط بابرکه معامله بورس کالا اجازه خروج سیمان از کشور را صادر کند. او البته همان زمان اعلام کرد این مهم همچنان در دست بررسی است. عبدالرضا شیخان با اشاره به بلوغ صنعت سیمان در بخش تولید، اظهار کرد که در شش ماهه اول سال جاری حدود شش میلیون و ۸۰۰ هزار تن صادرات سیمان و کیلینگر انجام شد و با توجه به این رقم می‌توان گفت در هر ماه حدود یک میلیون و ۱۰۰ هزار تن صادرات سیمان انجام گرفته، البته بازار عراق به دلیل محدودیت‌ها بوجود آمده سهم کمی از سیمان کشور را به خود اختصاص داده است. به نظر در حوزه صادرات سیمان می‌توان به عرضه محصولات از طریق بورس کالا اشاره کرد که در راستای رینگ صادراتی بورس کالا بوده، البته که مواعی در این زمینه وجود دارد که در حال برطرف شدن است و تا پایان سال کارهای نهایی آن انجام می‌گیرد.

تمامی معاملات صنعت سیمان در بورس کالا

بورس کالا آبان‌ماه را با یک خبر تازه از سوی مدیرعامل این شرکت آغاز کرد. جایی که حامد سلطانی نژاد از ورود طلاهای خانگی به چرخه اقتصاد کشور از طریق بورس کالا خبر داد و اعلام کرد که صندوق‌های طلا می‌تواند طلای راکد و خانگی را برای کمک به اقتصاد کشور جمع‌آوری کند. او درباره پیشنهاد راه‌اندازی صندوق طلا در بورس کالا گفت که صندوق‌های طلا در دنیا کارایی دارند و برای اینکه از نوسانات جهانی قیمت طلا استفاده شود و در عین حال ریسک تلاطمات را پوشش دهند، مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ افرادی که در این صندوق‌ها یونیت خریداری می‌کنند می‌توانند یا طلا یا پول بیاورند. به گفته سلطانی نژاد بر اساس ساز و کار این صندوق‌ها افراد از منزل می‌توانند مبادلات را مدیریت کنند و روی قیمت نظارت داشته باشند و هر زمان که خواستند و قیمت به حد مطلوب رسید، به سرعت بفروشند. در واقع افراد در این شیوه دیگر با مخاطرات مربوط به مراجعه به مرکز شهر یا مراکز دیگر خرید و فروش سکه و طلا و مقابله با ریسک حمل و نقل مواجه نمی‌شوند.

ورود طلاهای خانگی به چرخه اقتصاد از طریق بورس کالا

۱ آبان ۱۳۹۵

۲ آبان ۱۳۹۵

توسعه بازار بدهی در اولویت برنامه‌ها

روز دهم آبان با حضور جمعی از مقامات ارشد دولت، منطقه آزاد کیش و بازار سرمایه کشور، سومین نمایشگاه بین‌المللی بورس، بانک و بیمه در محل مرکز همایش‌های بین‌المللی منطقه آزاد کیش آغاز به کار کرد. شاپور محمدی رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه به اهمیت توسعه بازار بدهی در بازار سرمایه و همچنین موفقیت‌های انتشار اوراق بدهی از جمله اوراق سلف موازی گندم اشاره کرد و گفت: در این راستا انتشار صکوک اجاره، اوراق مرابحه و اوراق سلف موازی محصولات مختلف مورد توجه قرار گرفت که از جمله آنها می‌توان به تامین مالی موفق دولت برای پرداخت مطالبات گندم کاران اشاره کرد. محمدی با بیان اینکه بازار بدهی نقش اهرمی در اقتصاد کشور دارد، عنوان کرد: بازار بدهی اکنون از حجم ۳۵ هزار میلیارد تومانی برخوردار است و اگرچه حجم آن نسبت به بازار سهام بالا نیست اما شروع بسیار مناسبی است که امیدواریم در آینده با افزایش نقش بخش خصوصی بیشتر شود.

تامین مالی ۳۶ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریالی برای بخش کشاورزی

در هشتمین نشست خبری (یک دیدار، یک عرضه) که با حضور جمعی از مسئولان بازار سرمایه در شرکت فرابورس ایران برگزار شد، معاون توسعه بازار این بورس از انتشار اوراق مرابحه گندم در فرابورس و تسویه هزار میلیارد تومانی این اوراق خبر داد. لازم به ذکر است، نخستین عرضه اوراق سلف موازی استاندارد گندم به منظور تامین مالی شرکت بازرگانی دولتی برای پرداخت مطالبات گندمکاران از دولت، در بورس کالای ایران انجام شد که با توجه به سود مناسب و جذاب این اوراق، کل اوراق منتشره در مجموع به میزان ۲ هزار و ۶۵۰ میلیارد تومان در بورس کالا به فروش رسید. انتشار این اوراق که بزرگترین تامین مالی بخش کشاورزی ایران در بازار سرمایه لقب گرفت، باعث شد تا محمدباقر نوبخت معاون رئیس‌جمهور و سخنگوی دولت، از انتشار اوراق سلف موازی گندم و پرداخت بخش قابل توجهی از بدهی گندمکاران در بازار سرمایه تقدیر کند.

۹ آبان ۱۳۹۵

۱۰ آبان ۱۳۹۵

تابلوی بورس کالا در بازارهای خارجی فعال می‌شود

همچنین در روز دهم آبان ماه سرپرست مدیریت مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران خبری مهمی را در رسانه‌ها اعلام کرد. او گفت: برنامه فعال‌سازی تابلوی بورس کالای ایران را در کشورهایی همچون عراق داریم که مقصد صادراتی محصولات مختلف ایرانی از جمله کالاهای کشاورزی ما به شمار می‌روند. جواد فلاح افزود: با ایجاد کارگزاری‌های بورس در کشورهای صادراتی هدف، شرایط را برای صادرات کالاهای و مبادلات آن آسان‌تر کنیم. ما همچنین بحث پذیرش شرکت‌های کارگزاری خارجی را نیز در دستور کار داریم تا به صورت متقابل شرکت‌های ما نیز در کشورهای دیگر بتوانند پذیرش بگیرند.

سامانه «ثامن» یکی از اجزای پازل شفاف‌سازی اقتصاد ایران

در جریان روز دوم سومین نمایشگاه بورس، بانک و بیمه کیش سلطانی نژاد مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران به تشریح مزایای راه‌اندازی سامانه ثامن «ثبت الکترونیکی معاملات نفتی» که ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز متولی آن است، پرداخت. او گفت: سامانه ثامن که از سوی ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز راه‌اندازی شده، یکی از نیازهای اصلی کشور بوده و هدف اصلی این سامانه این است تا از یک سیستم کنترلی و هزینه‌بر برای جلوگیری از قاچاق محصولات نفتی و پتروشیمی به سمت سیستم نظارتی حرکت کنیم. این سامانه شرایط را مهیا می‌کند تا تمامی معاملات فراورده‌ها و مشتقات نفتی و پتروشیمی از مبدأ تولید تا صادرات، ثبت و قابل رهگیری باشد؛ بنابراین راه‌اندازی این سیستم نظارتی یکپارچه، نیازمند سامانه‌ای بود تا اطلاعات تولید و توزیع فراورده‌های نفتی و پتروشیمی در آن ثبت شود که بورس کالای ایران نیز به عنوان یکی از بازوهای اصلی اطلاعاتی به ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز کمک می‌کند.

۱۱ آبان ۱۳۹۵

شاپور محمدی رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار هم در حاشیه روز دوم سومین نمایشگاه بورس، بانک و بیمه کیش در گفتگویی با پایگاه خبری بورس کالا ضمن دفاع از ظرفیت‌های بورس کالای ایران، تاکید کرد که بورس کالا در حوزه محصولات کشاورزی و صنعتی و بورس انرژی در حوزه نفت و انرژی قابلیت تبدیل شدن به مرجع قیمت‌گذاری منطقه‌ای و جهانی را دارند. وی گفت: ایران در تولید برخی کالاها دارای مزیت‌های فراوان است و قطعاً می‌تواند در قیمت‌گذاری بعضی از کالاهای کشاورزی و صنعتی از کانال بورس کالا و همچنین در حوزه انرژی از جمله نفت و گاز از کانال بورس انرژی نقش مؤثری ایفا کند و به ماخذی برای قیمت‌های جهانی مبدل شود. رینگ‌های بین‌الملل در بورس کالا و انرژی برای این کار آمادگی داشته و برنامه‌های توسعه‌ای در بخش بین‌الملل این بورس‌ها، در دستور کار قرار دارد.

بورس کالای ایران و مرجعیت قیمت‌های جهانی

وزیر امور اقتصاد و دارایی نشان داده که تقویت فعالیت‌های بورس کالای ایران را به عنوان یک موضوع مهم در اقتصاد کشور قبول دارد. او روز هجدهم آبان داشت از بیست و دومین نمایشگاه مطبوعات و خبرگزاری‌ها دیدار می‌کرد، با اشاره به تاکید دولت بر تقویت بورس کالا به خبرنگار ایلنا گفت: عرضه محصولات کشاورزی، پتروشیمی و صنعتی در بورس کالا از مواردی است که دولت بر آن تاکید دارد و در سال‌های اخیر نیز به این سو گام برداشته‌ایم. وزیر امور اقتصاد و دارایی اظهار داشت: نوسانات محدود در افزایش نرخ تورم همیشه وجود داشته است و در دو سال گذشته هم در مقطعی یکی دو ماه شاهد افزایش تورم نقطه به نقطه بوده‌ایم ولی بار دیگر تورم مجدداً کاهش یافته است. طیب‌نیا در پاسخ به سوالی درباره افزایش نرخ تورم نقطه به نقطه، تصریح کرد: در مجموع نوسانات در حد یک یا دو درصد محدود بوده و معتقدیم در روند کنونی کاهش تورم تأثیر چندانی ندارد و همچنین در پاسخ به این سوال که آیا این احتمال وجود دارد که تورم بار دیگر دورقمی شود، گفت: تمام تلاش ما این است که بتوانیم موفقیت دولت را در زمینه کاهش نرخ تورم در ایران حفظ کنیم.

تاکید وزیر اقتصاد بر توانمندی بورس کالا

۱۸ آبان ۱۳۹۵

دست همکاری بورس کالای ایران و بورس آتی تایوان

بورس کالای ایران از تیرماه امسال و در پی گشایش‌های بین‌المللی کشورمان به عضویت فدراسیون جهانی بورس‌ها (World Federation of Exchanges) به عنوان معتبرترین شکل بورسی دنیا درآمد که امکان انجام همکاری‌های مشترک با اعضای این فدراسیون، افزایش سطح تعاملات و امکان ارتباط مستقیم با بورس‌های تراز اول دنیا به همراه حضور در تمامی اجلاس‌ها، مجامع و نشست‌های عمومی و تخصصی از اصلی‌ترین مزایای عضویت وابسته بورس کالا در WFE به شمار می‌رود. سوم نوامبر (۱۶ آبان ماه) پنجاه و ششمین مجمع سالانه فدراسیون جهانی بورس‌ها (WFE) در شهر کارتاها کلمبیا برگزار شد و بورس کالای ایران نیز به عنوان یک عضو وابسته (Affiliate Status) در این مجمع حضور داشت و شاهد یک اتفاق ویژه بود. در حاشیه پنجاه و ششمین مجمع سالانه WFE، نشست دوجانبه میان هیأت بورس کالای ایران و بورس آتی تایوان برگزار شد که زمینه‌های همکاری مشترک در حوزه توسعه بازار مشتقات مورد بررسی قرار گرفت. همچنین موضوع اصلی مذاکرات بورس کالای ایران و بورس آتی تایوان که در سطح مدیران عامل انجام شد، به راه‌اندازی قراردادهای آپشن در بورس کالای ایران اختصاص داشت که مدیرعامل بورس تایوان از انتقال تجربیات و همکاری برای راه‌اندازی این بازار جدید در بورس ایران استقبال ویژه‌ای کرد.

۱۶ آبان ۱۳۹۵

۱۵ آبان ۱۳۹۵

طی آبان ماه جاری تامین مالی شرکت معدنی چادرملو و پتروشیمی آبادان که سال گذشته از طریق انتشار اوراق سلف موازی در بورس کالا آغاز شده بود، با موفقیت کامل تسویه شد. بر اساس این گزارش، اوراق سلف سنگ‌آهن دانه‌بندی که سال ۹۴ به منظور تامین مالی شرکت چادرملو در بورس کالا منتشر شده بود، با سود ۲۸ درصدی سرمایه‌گذاران در روز ۱۸ آبان ۹۵ تسویه شد. عرضه اولیه اوراق سلف سنگ‌آهن دانه‌بندی چادرملو که به میزان یک میلیون تن با خلوص ۵۹ تا ۶۰ درصد و با ارزش ۸۰۶ میلیارد ریال طی سال گذشته و در همان نائیه اول با استقبال سرمایه‌گذاران مورد معامله قرار گرفته بود، ۱۸ آبان به موعد سررسید رسید. همچنین تامین مالی پتروشیمی آبادان که در دو مرحله و به ارزش ۵۰ میلیارد تومان در بورس کالا انجام شده بود در روزهای ۹ و ۲۳ آبان تسویه شد.

توافق برای عرضه سیمان در بورس کالا

مذاکره امیدرو با بورس کالای برای عرضه محصولات معدنی

رئیس هیات عامل سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) برنامهریزی برای عرضه محصولات جدید معدنی در بورس کالا خبر داد. مهدی کرپاسیان بیست و سوم آبان ماه اعلام کرد، اکنون محصولاتی مانند مس، فولاد و آلومینیوم در بورس کالا عرضه می شود. ما از عرضه محصولات معدنی در بورس کالا حمایت می کنیم، زیرا افزون بر افزایش شفافیت اقتصادی، منافع مصرف کنندگان و تولیدکنندگان را به دنبال دارد. رئیس هیات عامل سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران درباره عرضه محصولات جدید معدنی در بورس کالا گفت: پیشنهاد عرضه برخی محصولات جدید را ارایه کرده و مذاکراتی را نیز انجام داده ایم. اکنون برای عرضه برخی محصولات پایین دستی صنعت زغالسنگ در بورس کالا، در حال مذاکره با این بورس هستیم. یقیناً به هر میزان که شفافیت و سلامت اقتصادی افزایش یابد به همان میزان، آرامش و ثبات اقتصادی ایجاد شده و زمینه جذب سرمایه گذاری بیشتر فراهم می آید.

۲۳ آبان ۱۳۹۵

طراحی شاخص مسکن در بورس کالا

سال هاست که معاملات مسکن در سامانه های بانام سامانه ثبت معاملات املاک و مستغلات کشور از طریق مشاوران املاک، ثبت می شود. این سامانه کشوری تاکنون توانسته است داده های زیادی را از روند معاملات مسکن ثبت و تولید کند که تاکنون کمتر مورد استفاده اقتصاددانان و تحلیلگران مالی قرار گرفته است و می تواند منبع مناسبی برای تعیین راهبردهای این صنعت قرار گیرد. بیست و دوم آبان ماه حسام عقابایی، رئیس اتحادیه مشاوران املاک و حامد سلطانی نژاد، مدیرعامل بورس کالای ایران در نشست مشترک که در نمایشگاه مطبوعات برگزار شد، روش افزایش شفافیت معاملات مسکن را بررسی کردند و برای طراحی یک شاخص که بیانگر روند قیمت و سرمایه گذاری در حوزه مسکن باشد به توافق رسیدند. مدیرعامل بورس کالای ایران در این نشست گفت: بورس کالا طبق کارکردهای تعریف شده اش مایل نیست در حوزه فعالیت مشاوران املاک مداخله کند. سلطانی نژاد در عین حال تأکید کرد: با توجه به اینکه ایجاد یک شبکه عظیم، مشابه آنچه هم اکنون از طریق اتحادیه مشاوران املاک ایجاد شده، هزینه گزافی را می طلبد، بورس کالا مایل است از داده های همین شبکه موجود برای طراحی و عرضه شاخص مسکن استفاده کند.

۲۲ آبان ۱۳۹۵

همکاری بورس کالای ایران و بازار سرمایه هند

مدیران ارشد نهاد ناظر بازار سرمایه هندوستان از همکاری با بورس کالای ایران استقبال کردند. ۲۵ آبان ماه در نشست مشترک بین مدیران ارشد بورس کالای ایران، نهاد ناظر بازار سرمایه هندوستان و نمایندگان سفارت هندوستان بر رئیس نهاد ناظر بازار سرمایه هندوستان (SEBI) نسبت به همکاری با بورس کالای ایران برای به اشتراک گذاری دانش و تجربه در زمینه بازارهای معاملات فیزیکی و مشتقه ابراز امیدواری کرد. بر همین اساس، حامد سلطانی نژاد مدیرعامل بورس کالای ایران در این نشست مشترک به تشریح ساز و کارهای معاملاتی بورس کالا و ابزارهای مالی نوین در این بورس پرداخت و برای توسعه همکاری های بین بورس های کالایی ایران و هند اعلام آمادگی کرد. آقای سینهها، رئیس نهاد ناظر بازار سرمایه هندوستان نیز با استقبال از فرآیندهای مدیریت ریسک در بازار معاملات فیزیکی بورس کالای ایران علی الخصوص در مورد محصولات کشاورزی، نسبت به ایجاد همکاری های فیما بین در این زمینه ابراز امیدواری کرد. همچنین با توجه به اینکه بازار سرمایه هندوستان تجربه خوبی در زمینه معاملات مشتقه و همچنین آموزش و تحقیقات در این خصوص دارد، وی با دعوت از مدیرعامل بورس کالای ایران جهت بازدید بازار سرمایه هند، از توسعه همکاری های مشترک سخن گفت.

۲۵ آبان ۱۳۹۵

پذیرش شرکت بورس کالای ایران در تابلوی الف بازار پایه فرابورس

شرکت بورس کالای ایران در تابلوی الف بازار پایه فرابورس پذیرش شد. این خبری بود که روز ۲۵ آبان ماه روی خروجی رسانه ها قرار گرفت. هیات

مدیره بورس کالا پس از برگزاری مجمع عمومی و فوق العاده این بورس در ۲۸ تیرماه که منجر به افزایش سرمایه از ۴۵۰ میلیارد به ۹۰۰ میلیارد ریال شد، در راستای حمایت و حراست از منافع سهامداران حقیقی و روان تر شدن معاملات سهام، تقاضای پذیرش در تابلوی الف بازار پایه فرابورس را به هیات پذیرش ارائه کرد که این درخواست در تاریخ ۲۵ آبان ماه مورد پذیرش قرار گرفت. بنابراین از این پس و بعد از بازگشایی نماد، کلیه معاملات سهامداران در نماد کالا ۴ در تابلوی پایه الف به صورت عادی و با انجام حراج پیوسته در دامنه نوسان قیمت بازارهای اول و دوم فرابورس انجام خواهد گرفت. لازم به ذکر است سایر نمادهای کالا، کالا ۳ و کالا ۳ا، معاملاتشان همچنان به صورت توافقی انجام می پذیرد.

۲۵ آبان ۱۳۹۵

اجیاصنایع کوچک و متوسط از طریق بورس کالای ایران

تفاهم نامه همکاری سه جانبه میان بورس کالای ایران، سازمان صنایع کوچک و شهرک های صنعتی ایران و صندوق ضمانت سرمایه گذاری صنایع کوچک یکم آذرماه به امضا رسید. براساس این تفاهم نامه، همکاری طرفین در خصوص تسهیل پذیرش، عرضه و معاملات محصولات تولیدی صنایع کوچک و متوسط کشور، استفاده از ابزارهای تامین مالی و مدیریت ریسک و بهره گیری از پتانسیل های انبارهای مستقر در شهرک ها و نواحی صنعتی از طریق بورس کالای ایران خواهد بود. مدیرعامل بورس کالای ایران در این مراسم، گفت: طی سال های فعالیت بورس کالای ایران فضایی فراهم شد تا بنگاه های بزرگ بتوانند نقش آفرینی کنند و کالاها را در سیستم مبتنی بر عرضه و تقاضا رایج دهند.

۱ آذر ۱۳۹۵

افتتاح تالار بورس کالا در منطقه آزاد ارس

منطقه آزاد تجاری - اقتصادی ارس در روز دوم آذرماه شاهد افتتاح تالار بورس کالا در ساختار خود بود. در این روز تالار معاملات کارگزاران بورس کالای ایران در منطقه آزاد ارس، با حضور محسن خادم عرب باغی مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ارس و مجید عشقی قائم مقام مدیرعامل بورس کالای ایران راه اندازی شد. قائم مقام مدیرعامل بورس کالای ایران در این مراسم گفت: افزایش صادرات محصولات تولیدی بخش کشاورزی و پتروشیمی و استانداردسازی محصولات صادرات محور مهمترین برنامه های پیش روی بورس کالای ارس است. با توجه به موقعیت منحصر به فرد ارس در زمینه های سرمایه گذاری، زیرساخت و نزدیکی به کشورهای حوزه CIS، ارس را دارای موقعیتی راهبردی و منحصر به فرد در توسعه مبادلات تجاری با بازار ۳۰۰ میلیون نفری CIS بیان کرد.

۲ آذر ۱۳۹۵

روز طلایی تالار صادراتی بورس کالا

قبر و سنگ آهن تالار صادراتی بورس کالای ایران، روز سوم آذرماه یک روز طلایی را ثبت کرد و بیش از ۳۵ میلیون دلار انواع قبر و سنگ آهن در آن مورد معامله قرار گرفت.

در این روز و در تالار صادراتی بیش از ۱۳۱ هزار تن انواع قبر شرکت های نفت پاسارگاد، نفت جی، نکین کام پارس، رهیار گستر نوین و فرآورده های قیری سیاه فام به ارزش ۲۸۶ میلیون دلار برای صادرات به بازارهای جهانی مورد معامله قرار گرفت. بر همین اساس، مجتمع سنگ آهن جلال آباد و سنگ آهن فلات مرکزی ایران نیز به ترتیب ۵۵ و ۱۱۰ هزار تن سنگ آهن دانه بندی را به ارزش بیش از ۶۰۴ میلیون دلار در تالار صادراتی بورس کالا به فروش رساندند.

۳ آذر ۱۳۹۵

تفاهم نامه همکاری بورس کالا و کمیسیون صنایع اتاق ایران

روز ششم آذرماه تفاهم نامه ای بین شرکت بورس کالای ایران و کمیسیون صنایع اتاق ایران به منظور همکاری سازمان یافته و ایجاد تحرک های لازم در خصوص عرضه و تقاضای محصولات صنعتی امضا شد. از مهمترین محورهای این تفاهم نامه می توان به بررسی و رفع موانع احتمالی ورود فعالان اقتصادی به بورس کالای ایران، تسهیل امکان تامین مالی از طریق بورس کالا، هدایت و عرضه اولیه واردات محصولات پذیرش شده در بورس جهت کشف قیمت منصفانه و جلوگیری از دامپینگ قیمتی، حمایت از صادرات از طریق بستری سازی برای مرجع قیمتی شدن ایران در کالاهای دارای مزیت، فراهم کردن زمینه مبادلات اطلاعاتی کالاها در راستای هدایت تصمیم گیران به استفاده از اطلاعات به هنگام اشاره کرد. همچنین مدت این تفاهم نامه از تاریخ امضا تا ۳۱ آبان ۱۳۹۶ بوده و پس از انقضای مدت مذکور برای دوره های دو ساله با تایید طرفین قابل تمدید خواهد بود که براساس آن دو طرف موافقت می کنند کمیته ای مشترک به منظور تعامل بهتر تشکیل دهند.

۶ آذر ۱۳۹۵

افزایش ۱۷ درصدی ارزش معاملات تالار انزلی

عضوهیات مدیره و معاون اقتصادی و سرمایه گذاری سازمان منطقه آزاد انزلی از رشد ۱۷ درصدی ارزش معاملات صورت گرفته در بورس کالای این منطقه در هشت ماهه سال جاری خبر داد. به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل سازمان منطقه آزاد انزلی، «وحید طالب پور» در خصوص عملکرد بورس کالای منطقه آزاد انزلی از ابتدای فروردین تا پایان آبان ماه سال جاری اظهار داشت: در این مدت بالغ بر ۴۶۴ میلیارد ریال کالا در بورس کالای منطقه عرضه شده که در مقابل ۳۹۵ میلیارد ریال معامله صورت گرفته در مدت مشابه سال ۹۴ بیانگر افزایش ۱۷ درصدی است. طالب پور عضو موظف هیات مدیره سازمان منطقه آزاد انزلی در ارتباط با شاخص وزنی معاملات انجام شده در این مدت افزود: در هشت ماهه امسال حجم معاملاتی که در بورس کالای منطقه آزاد انزلی صورت گرفته ۳۴ هزار و ۵۵۴ تن بوده که در مقایسه با ۲۷ هزار و ۳۳۴ تن هشت ماهه سال گذشته از رشد ۲۶ درصدی در وزن کالاهای معامله شده خبر می دهد. معاون اقتصادی و سرمایه گذاری سازمان منطقه آزاد انزلی از افزایش تنوع کالاهای عرضه و معامله شده در بورس کالای منطقه طی این مدت در قیاس با هشت ماهه سال گذشته خبر داد و افزود: در سال گذشته ۸ نوع کالا در این بورس کالا عرضه شده بود که این میزان در طی هشت ماه سال جاری به ۱۱ نوع کالا رسیده است. لازم به ذکر است که طی هشت ماهه سال جاری انواع کالاها مانند کربستال ملامین، اسید استیک، دی اتاتول آمین، استایرن، دی اتیلن گلیکول، جوش شیرین، کربن سدیم سبک، اور، هاسید سولفوریک، گوگرد گرانول، ذرت، جو، سود کاستیک از جمله مواد اقلامی بود که در بورس کالای منطقه آزاد انزلی عرضه و معامله شده است.

۱۴ آذر ۱۳۹۵

با حضور مسئولان بورس‌ها رونمایی شد؛

«آپشن» پس از نیم قرن در بازار سرمایه

بعد از پنجاه سال شاهد راهاندازی این ابزار در بازار سرمایه هستیم؛ باید در فرهنگ سازی آن نیز نقش مهمی ایفا کنیم؛ بنابراین راهاندازی ابزار اختیار معامله یکی از ابزارهای متعددی است که می‌توانیم در بازار سرمایه داشته باشیم و امیدواریم روز به روز شاهد راهاندازی ابزارهای مالی بیشتری در این بازار باشیم. سخنگوی سازمان بورس گفت: ارائه مدل بلک-شولز در سال ۱۹۷۳، معادلات دیفرانسیل را بیش از پیش در زمینه اقتصاد مورد توجه قرار داد که حتی جایزه نوبل به این مدل اهدا شد؛ این مدل توانسته بازار مشتقات توسعه یافته‌ای را برپا کند که در همین راستا وقتی قراردادهای مشتقه راهاندازی شد با عنوان «معادله دیفرانسیلی که دنیا را تغییر داد» شهرت گرفت.

وی با اشاره به اینکه این ابزار تعادل، شفافیت، کارآمدی و افزایش عمق تحلیل بازار سرمایه را بر عهده دارد، گفت: پوشش ریسک و سودآوری برای سرمایه‌گذار از اصول مهم است و از آنجا که ابزار اختیار خرید هر دو اصل را پوشش می‌دهد، یک ابزار مهم شناخته شده و فرصت بزرگی برای صندوق‌های سرمایه‌گذاری و شرکت‌ها محسوب می‌شود. رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در پایان از طراحی و عملیاتی شدن ابزارهای جدید دیگر خبر داد و عنوان کرد: ابزارهای جدید و کارآمد دیگری در راه است که به سرعت تکمیل می‌شود و نهادهای آن نیز در حال شکل‌گیری است.

به گفته «محمدی»، اختیار خرید برای سرمایه‌گذار یک فرصت سرمایه‌گذاری محسوب شده و برای کسانی که می‌خواهند هجینگ کرده یا ریسک خود را پوشش دهند، یک مزیت محسوب می‌شود؛ از طرفی این ابزار برای سرمایه‌گذار یک اهرم تلقی می‌شود تا توسط آن، بازار به ثبات برسد؛ چرا که بازارهای آپشن به ثبات بازار کمک و بیهوشی می‌کنند و دارای مزایایی چون افزایش نظارت و ثبات بازار، منفعت سرمایه‌گذاران چه هنگام رشد و چه در زمان افت، نقش بیمه برای سهام‌ها، افزایش سطح تحلیل در بازار، رشد بازار و تأمین مالی و توسعه دانش مالی است.

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار با تأکید بر اینکه اگر طراحی ابزارها با برنامه ریزی انجام شود، سودآور خواهد بود، خاطرنشان کرد: اختیار خرید و فروش در سایر بازارهای مالی دنیا انجام می‌شود؛ اما در داخل کشور با وجود کمبود امکانات به بهترین شکل انجام شد. علاوه بر این، از آنجا که دانش فنی فعالان بازار سرمایه بالا رفته است، فعالان بازار به راحتی می‌توانند بین این ابزارها ارتباط برقرار کرده و بازار را به تعادل برسانند؛ به این ترتیب، راهاندازی معاملات آپشن فرصت بزرگی برای شرکت‌های سرمایه‌گذاری و صندوق‌هاست تا در چهارچوب استراتژی خود بتوانند سودهای بیشتری کسب کنند. «محمدی» با بیان اینکه برای راهاندازی این ابزار به توسعه و دانش مالی نیاز است، اظهار کرد: حال که

مراسم رونمایی از معاملات اختیار معامله (آپشن)، در روز یکشنبه ۲۸ آذرماه، با حضور «شاپور محمدی» رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار، «حسن امیری» عضو هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار، «حامد سلطانی‌نژاد» مدیر عامل بورس کالای ایران، «حسن قالیباف اصل» مدیر عامل شرکت بورس تهران و «امیر هامونی» مدیر عامل فرابورس در محل شرکت سپرده‌گذاری مرکزی برگزار شد. «شاپور محمدی» رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در این مراسم، راهاندازی ابزارهای مالی جدید را اتفاقی بزرگ در بازار سرمایه دانست و گفت: برای راهاندازی معاملات اختیار معامله که اکنون بعد از نیم قرن شاهد راهاندازی آن هستیم، زحمات زیادی کشیده شده است.

وی افزود: روزی که معاملات آتی سکه در سال ۸۷ راهاندازی شد، این تصور وجود داشت که این معاملات به سرعت نتواند با استقبال مواجه شود؛ اما امروز مشاهده می‌شود که این ابزار مالی با قدرت پیش می‌رود و ارزش قابل توجهی در بورس کالا دارد؛ همچنین آغاز معاملات مشتقه بر پایه ذرت نیز در دستور کار بورس کالا قرار دارد و در آینده سایر کالاها نیز وارد بازار مشتقه خواهند شد؛ لذا این اولین بار نیست که ابزار مالی جدیدی در بازار سرمایه راهاندازی می‌شود و بازارهای مالی در کشور بازارهای به روز و پویایی هستند که امروز شاهد توسعه ابزارهای مالی جدید در آن هستیم.

➡ حال که بعد از پنجاه سال شاهد راهاندازی این ابزار در بازار سرمایه هستیم، باید در فرهنگ سازی آن نیز نقش مهمی ایفا کنیم؛ بنابراین راهاندازی ابزار اختیار معامله یکی از ابزارهای متعددی است که می‌توانیم در بازار سرمایه داشته باشیم و امیدواریم روز به روز شاهد راهاندازی ابزارهای مالی بیشتری در این بازار باشیم

مدیر عامل شرکت بورس کالای ایران خبر داد:

راه اندازی معاملات آنلاین «آپشن»

از فروشنده خریداری کرده و مبلغی را برای در اختیار داشتن این حق تا آن زمان می‌پردازد. با ورود یک ابزار جدید در بازار سرمایه مراسم رونمایی از این ابزار در روز یکشنبه ۲۸ آذر ماه، با حضور رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار و مدیران عامل بورس ها در شرکت سپرده گذاری مرکزی برگزار و آپشن رسماً بعد از نیم قرن وارد بازار سرمایه شد.

استقبال خریداران از «آپشن»

در این مراسم «حامد سلطانی‌نژاد» مدیر عامل شرکت بورس کالای ایران گفت: در پی راه اندازی این ابزار در بورس کالا، در اولین روز، دو میلیارد تومان و روز دوم ۵۰۶ میلیون تومان و در مجموع دو هزار و ۵۰۶ قرارداد اختیار خرید سکه طلا معامله شد که آمار جالبی بوده و نشان از استقبال سرمایه گذاران دارد که در آینده بیشتر هم خواهد شد. به گفته وی بورس کالا آماده است تا ظرف مدت کوتاهی، توسعه قراردادهای آپشن را در دستور کار قرار دهد و با توجه به بستری که در بورس کالا وجود دارد، معاملات آنلاین آپشن نیز راه اندازی شود. «سلطانی‌نژاد» افزود: کلیه بورس‌ها به ویژه بورس‌های کالایی باید به مرجعی برای قیمت‌ها تبدیل شوند و امروز کشور ما در بسیاری از کالاها دارای مزیت تولید است و پتانسیل تبدیل شدن ایران به مرجع قیمتی در منطقه وجود دارد؛ در این

برای نخستین بار در بازار سرمایه معاملات قرارداد اختیار معامله (آپشن) روی سکه طلای بهار آزادی تحویل در سررسید دی‌ماه ۹۵، با اهرم ۱۰ درصدی در بورس کالای ایران آغاز شد. این معاملات از این جهت راه اندازی شد که بسیاری از فعالان بازار طلا همواره نگران افزایش یا کاهش ناگهانی قیمت بودند و بازارهای مبادلات آتی و آپشن، ابزار بسیار مناسبی برای پوشش ریسک این دسته از فعالان اقتصادی خواهد بود؛ بنابراین معاملات آپشن در بازار سکه برای سرمایه گذارانی که به دنبال ریسک کمتری هستند، مفید و مورد استفاده خواهد بود و افراد از این طریق می‌توانند بازده سرمایه گذاری خود را افزایش و ریسک آن را نیز کاهش دهند.

بازار جدید آپشن به گونه‌ای طراحی شده است که فعالان کنونی بازار آتی سکه به آسانی و بدون نیاز به دریافت کد معاملاتی جدید و رابط کاربری متفاوت، پس از گذراندن دوره‌های آموزشی قادر به فعالیت هستند. کاربرد اصلی اوراق اختیار معامله (آپشن) و تفاوت اصلی آن با قرارداد آتی (فیوچرز) در این است که متقاضیان سرمایه گذاری در صورت تمایل می‌توانند در سمت اختیار یا در سمت تعهد قرار بگیرند. آپشن، قراردادی است بین یک خریدار و یک فروشنده، به نحوی که خریدار، حق خرید یا فروش یک دارایی مشخص را در یک قیمت توافقی تا یک زمان معین،

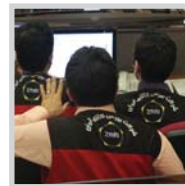
بین بورس کالای ایران در صدد نقش آفرینی بیشتر در حوزه صادرات و تأثیرگذاری در بازارهای منطقه‌ای است تا ایران از کانال بورس کالا بتواند به مرجع قیمتی برخی کالاها تبدیل شود.

به گفته وی، دور از ذهن نیست که روزی دولت با استفاده از ابزارهای مالی بورس کالا به شیوه‌ای مدرن، بازارها را تنظیم کند؛ اتفاقی که امروز در بورس‌های کالایی آمریکا، آرژانتین و برزیل روی می‌دهد. مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران معتقد است که برای دستیابی به مرجعیت قیمتی به چند فاکتور نیاز داریم که بالا بودن عمق بازار، نقدشوندگی، تنوع و استمرار عرضه و همچنین داشتن ابزارهای مالی از الزامات آن است که امروز شاهد راهاندازی معاملات آپشن در بازار سرمایه هستیم. وی یادآور شد: در بررسی تاریخچه بورس‌های کالایی مشاهده می‌کنیم که عده‌ای دور هم جمع شدند به معاملات نقدی سرو سامان دادند، اما بعد به این فکر افتادند که در مورد آینده نیز تصمیماتی بگیرند، در حقیقت این تفکر آینده، منشأ راهاندازی معاملات سلف و فوروارد بود. وی ادامه داد: در معاملات سلف نیز از آنجا که معامله گر باید کل پول را پرداخت می‌کرد، هزینه انجام معاملات بالا بود به این ترتیب تصمیم گرفته شد تا به جای پرداخت کل پول، بخشی از پول صرف معامله شود و از این رو ابزارهای مالی همچون آپشن و فیوچرز راهاندازی شدند. به گفته مدیرعامل بورس کالای ایران، در واقع زمانی می‌توانیم ادعا کنیم که بازاری برای فعالان سودمند است که بتواند نوسانات آینده را پوشش دهد و مدیریت کند؛ در اینجا ابزارهای مالی می‌توانند در تنظیم بازار نقش بسزایی ایفا کنند و برای فعالان اقتصادی جذاب باشند.

تنظیم بازار از طریق ابزارهای مالی

«سلطانی‌نژاد» با بیان اینکه اقتصاد ایران کالا محور است، افزود: در حال حاضر مشاهده می‌کنیم زمانی که بهای نهاده‌های دامی افزایش پیدا می‌کند به دنبال آن قیمت فرآورده‌های آن نیز گران می‌شود، اما اگر برای این رشد قیمت ابزارهای کنترل کننده و پوشش دهنده نوسان قیمت داشته باشیم، سیاستگذاران به راحتی می‌توانند بازار را مدیریت کنند. وی به سابقه معاملات مشتقه در بورس کالای ایران اشاره کرد و گفت: در سال ۸۷ بازار آتی سکه و بعد از آن بازار آتی تک سهم در بازار سرمایه راهاندازی شد؛ اما در ابتدا هیچ کس تصور نمی‌کرد که تا به امروز ارزش معاملات آتی سکه در بورس کالا به بیش از ۱۲۴ هزار میلیارد تومان برسد که رقمی قابل توجه است.

وی ادامه داد: همچنین مقرر شد تا برای دارا بودن از یک بازار نقدی برای سرمایه گذاران در بازارهای مالی آتی و آپشن، یک بازار نقد مستمر ایجاد شود که بر همین اساس در پایان سال ۹۴ گواهی سپرده سکه راهاندازی کردیم که البته این روند در محصولات کشاورزی از جمله ذرت نیز در دستور کار است. مدیرعامل بورس کالای ایران در پایان اعلام کرد: بورس کالا این آمادگی را دارد که ظرف مدت کوتاهی، توسعه قراردادهای آپشن را در دستور کار قرار دهد و با توجه به بستری که در بورس کالا وجود دارد، معاملات آنلاین آپشن را نیز راهاندازی کنیم.

❖ کلیه بورس‌ها به ویژه بورس‌های کالایی باید به مرجعی برای قیمت‌ها تبدیل شوند و امروز کشور ما در بسیاری از کالاها دارای مزیت تولید است و پتانسیل تبدیل شدن ایران به مرجع قیمتی در منطقه وجود دارد؛ در این بین بورس کالای ایران در صدد نقش آفرینی بیشتر در حوزه صادرات و تأثیرگذاری در بازارهای منطقه‌ای است تا ایران از کانال بورس کالا بتواند به مرجع قیمتی برخی کالاها تبدیل شود.

نگاهی به مختصات قرارداد آپشن سکه طلا

را داشته باشند؛ در اینجا منظور از قدرت خرید در واقع توان افراد برای پرداخت مقدار ارزش قرارداد و در صورت لزوم وجه تضمین اولیه هر قرارداد است. پس مقدار وجه تضمین قراردادها نیز در تعیین اندازه قرارداد نقش دارد.

از آنجایی که معاملات آپشن برای اولین بار در کشور در بورس کالای ایران در حال راهاندازی است و بسیاری از فعالان شاید آشنایی با این ابزار مشتقه نداشته باشند و همچنین تجربه معاملاتی این ابزار در کشور وجود ندارد، بهتر است اندازه قرارداد تا حد امکان کم باشد تا ریسک افرادی که وارد بازار می‌شوند تا حد زیادی کاهش یابد؛ هرچند بزرگ بودن اندازه قرارداد مزایایی از قبیل کاهش هزینه‌های معاملاتی را در بردارد، ولی به دلیل نپا بودن اختیار معامله در کشور، لازم است ابتدا تا حد ممکن ریسک معاملات کاهش یابد تا آشنایی و تجربه معاملاتی برای فعالان ایجاد شود و سپس قراردادهای جدید در اندازه‌های بزرگ‌تر پذیرش شوند.

بنابراین اندازه هر قرارداد اختیار معامله، یک سکه تمام طلای امامی در نظر گرفته می‌شود. این موضوع باعث می‌شود که افراد برای ورود با اعتماد بیشتر و ریسک کمتری وارد معاملات شوند

ایران نیز همین سکه بوده که خود دلیل دیگری برای انتخاب این نوع سکه است.

همچنین در بازار نقدی نیز تنها قیمت این نوع سکه توسط مراجع مختلف اعلام می‌شود؛ به عبارت دیگر، تمامی معاملات بر اساس همین سکه کشف نرخ می‌شود، بطوریکه قیمت سایر سکه‌های طلا از قبیل بهار آزادی و غیره بر اساس قیمت سکه امامی ضرب ۸۶ تعیین می‌شود.

بازار نقدی تمام سکه امامی، بیشترین حجم معاملات را در بین انواع سکه از قبیل نیم سکه، ربع سکه و سکه گرمی داراست. همچنین نوسان قیمت سکه امامی (تمام سکه) بیشتر از سایر انواع سکه است. همین موضوع باعث می‌شود که حباب قیمتی سکه تمام امامی نسبت به نیم سکه، ربع سکه و سکه گرمی به مراتب کمتر باشد؛ بنابراین سکه تمام جذابیت بیشتری برای فعالان بازار دارد.

اندازه قرارداد

مهم‌ترین نکته‌ای که در تعیین اندازه قرارداد باید توجه شود، این است که حجم قرارداد به نحوی تعیین شود که بیشترین تعداد سرمایه‌گذار با توجه به قدرت خریدشان توان ورود به بازار این قرارداد

با توجه به راهاندازی معاملات اختیار معامله (آپشن) بر پایه سکه طلا در بورس کالای ایران، در این گزارش نگاهی به مشخصات قرارداد آپشن سکه طلا خواهیم داشت.

مشخصات و استاندارد دارایی پایه قابل تحویل

در ایران تنها طلای استاندارد مورد تأیید مراجع قانونی و فعالان بازار، سکه طلا اعم از امامی و بهار آزادی است که توسط بانک مرکزی ضرب می‌شود. متأسفانه هیچ گونه طلای استاندارد دیگری در کشور از قبیل انواع شمش‌های طلا که در سایر کشورهای جهان مرسوم است، در کشور ما وجود ندارد؛ به همین دلیل دارایی پایه قرارداد اختیار معامله طلا، تمام سکه طلای امامی ضرب شده توسط بانک مرکزی است؛ باتوجه به اینکه سال ۸۶ آخرین سال ضرب سکه توسط بانک مرکزی و همچنین بیشترین حجم سکه ضرب شده و وارد شده به بازار توسط این بانک همین نوع سکه است، دارایی پایه قرارداد اختیار معامله تمام سکه امامی ضرب سال ۸۶ در نظر گرفته شده است. البته دارایی پایه قراردادهای آتی سکه طلای بورس کالای

هر نماد آتی سکه ۲۵۰۰ سکه است. همانطور که بیان شد اندازه هر قرارداد اختیار یک سکه طلا در نظر گرفته شده است؛ بنابراین سقف موقعیت‌های باز در هر نماد ۲۵۰ سکه تعیین می‌شود.

فواصل قیمت اعمال

هدف از تعیین فواصل قیمت اعمال این است که در صورت نوسان قیمت دارایی پایه، قراردادهای اختیار جدید با قیمت اعمال مختلف ایجاد شود؛ در صورتی که فواصل اعمال بسیار بالا باشد نمادهای معاملاتی خیلی محدود خواهد شد و ریسک قراردادهای به شدت افزایش می‌یابد؛ بنابراین جذابیت معاملات به شدت کاهش خواهد یافت. در صورتی که فواصل اعمال کم باشد این موضوع باعث تعدد بسیار زیاد نمادهای معاملاتی خواهد شد که خود منجر به سردرگمی فعالان بازار و کاهش جذابیت معاملات می‌شود.

براساس بررسی‌های آماری انجام شده روی قیمت سکه و نوسانات آن مشاهده شد که قیمت سکه در طول یک ماه، حداقل به میزان دو درصد نوسان، اعم از صعودی و نزولی خواهد داشت؛ با توجه به قیمت سکه، بین ۲۰ الی ۲۵ هزار تومان در ماه نوسان قیمتی صعودی یا نزولی برای آن وجود دارد؛ با توجه به این موضوع و همچنین این نکته که معاملات اختیار در ایران برای اولین بار در حال راهاندازی و باید تا حد ممکن از سردرگمی فعالان بازار در این معاملات کاسته شود و جذابیت کافی نیز ایجاد شود، فواصل قیمت اعمال، ۲۵ هزار تومان در نظر گرفت شده است؛ با این فاصله اعمال می‌توان مطمئن بود که در هر ماه حداقل یک نماد معاملاتی جدید در تمامی سررسیدهای بازار ایجاد خواهد شد و بازار از پویایی لازم برخوردار خواهد شد.

است که در مورد قراردادهای آتی، قیمت کشف شده در معاملات، قیمت دارایی پایه است که باید طرفین در سررسید بر اساس آن معامله خود را تسویه کنند؛ اما در قرارداد اختیار معامله، قیمت اعمال قرارداد از قبل مشخص شده است و قابل تغییر نیست؛ در واقع خریدار بر اساس قیمت اعمال تعیین شده، قرارداد اختیار را قیمت گذاری و خریداری می‌کند و در سررسید حق اعمال برای وی محفوظ است؛ بنابراین نیازی به تعیین دامنه نوسان قیمت وجود ندارد؛ در تمامی بورسهای سایر کشور نیز به همین صورت عمل شده است.

سقف مجاز موقعیت‌های معاملاتی باز

سقف مجاز موقعیت‌های معاملاتی باز برای خریدار همانند قراردادهای آتی تعیین شده است؛ از آنجایی که در قراردادهای آتی، سقف مجاز در هر نماد معاملاتی ۲۵۰ قرارداد است و با توجه به اینکه حجم هر قرارداد ۱۰ سکه است، پس سقف مجاز در

از آنجایی که معاملات آپشن برای اولین بار در کشور در بورس کالای ایران در حال راهاندازی است و بسیاری از فعالان شاید آشنایی با این ابزار مشتقه نداشته باشند و همچنین تجربه معاملاتی این ابزار در کشور وجود ندارد، بهتر است اندازه قرارداد تا حد امکان کم باشد تا ریسک افرادی که وارد بازار می‌شوند تا حد زیادی کاهش یابد

و در نتیجه معاملات در ابتدا از رونق نسبی برخوردار باشد.

واحد قیمت

با توجه به نحوه اعلام قیمت‌ها در بازار نقدی معاملات سکه و نیز معاملات قراردادهای آتی بورس کالا، واحد اعلام قیمت، ریال به ازای یک سکه امامی خواهد بود؛ زیرا اعلام قیمت‌ها در بازار نقدی نیز بر مبنای یک سکه امامی است. البته از آنجایی که اندازه هر قرارداد نیز یک سکه است، قیمت‌های کشف شده در بازار نشان دهنده قیمت یک قرارداد اختیار معامله خواهد بود.

حداقل تغییر قیمت هر سفارش (Tick size)

با توجه به اینکه اندازه هر قرارداد یک سکه است و همچنین واحد قیمت معاملات، ریال به ازای هر سکه است، حداقل تغییر قیمت یک ریال در نظر گرفته می‌شود.

ماه قرارداد

از آنجایی که قرارداد اختیار معامله و آتی هر دو ابزار پوشش ریسک هستند و از هر کدام برای پوشش ریسک معاملات دیگری می‌توان استفاده کرد، ماه‌های قرارداد اختیار نیز همانند ماه‌های قرارداد آتی سکه طلا خواهد بود؛ در واقع بسیاری از فعالان قراردادهای آتی برای اینکه بتوانند معاملات خود را از طریق اختیار معامله پوشش دهند، باید ماه‌های سررسید هر دو قرارداد یکسان باشد؛ زیرا آن‌ها نیز برای پوشش معاملات خود می‌توانند از قراردادهای آتی هم ماه استفاده کنند.

ساعات معاملاتی

در اکثر بورس‌ها، معاملات در یک جلسه معاملاتی انجام می‌شود و برای تعیین ساعت معاملات نیز توجه به زمان کشف قیمت در بازار نقد داخلی و یا بازارهای جهانی بسیار مهم است؛ از آنجایی که معاملات بازار نقدی و آتی سکه طلا از ساعت ۱۰ صبح شروع می‌شود و تا هفت عصر ادامه دارد (البته معاملات بازار نقدی گاهی تا ساعت ۱۲ نیمه شب نیز ادامه دارد)، ساعات معاملاتی اختیار معامله نیز همانند آتی سکه تعیین می‌شود.

دامنه تغییرات قیمتی روزانه

در معاملات اختیار برخلاف معاملات آتی نیاز به تعیین دامنه نوسان قیمت نیست؛ زیرا قیمت کشف برای اختیار معامله نشان دهنده قیمت قرارداد اختیار معامله است، نه دارایی پایه قرارداد؛ این در حالی

محسن خادم عرب باغی مدیرعامل منطقه آزاد ارس تاکید کرد:

افتتاح تالار نمایندگی کارگزاران «بورس کالا» گامی مهم در توسعه منطقه آزاد «ارس»

مولداوی) این منطقه را باید دارای موقعیتی راهبردی و منحصر به فرد در توسعه مبادلات تجاری با بازار سیصد میلیون نفری CIS به شمار آورد. از این رو با توجه به اینکه بورس کالای ایران در سه حوزه عرضه و مبادله محصولات صنعتی، معدنی، فراورده‌های نفتی- پتروشیمی و محصولات کشاورزی فعال است، بعد از طی مقدمات مورد نیاز، تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالای منطقه آزاد ارس با منظور تسهیل در روند داد و ستد کالاهای تولیدی این منطقه با حضور مسئولان استانی و بورس کالای ایران راه اندازی شد.

در همین رابطه دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» در گفتگو با محسن خادم عرب باغی مدیرعامل منطقه آزاد ارس به زوایای افتتاح تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالا در این منطقه پرداخته است که در ادامه می‌خوانید.

آبان ماه سال جاری، منطقه آزاد ارس با افتتاح «تالار نمایندگی بورس کالا» در درون خود شاهد یک تحول اقتصادی بزرگ بود. تحولی که حتما نقش بسیاری در آینده اقتصاد این منطقه بازی خواهد کرد و آن را یک گام دیگر به توسعه نزدیک خواهد کرد.

منطقه آزاد تجاری-صنعتی ارس بنا بر ارزیابی‌های صورت گرفته از سوی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد ایران، پس از منطقه آزاد کیش، دومین منطقه آزاد توسعه یافته و در حال رشد کشور است. این منطقه که در مجاورت دو کشور جمهوری آذربایجان و ارمنستان قرار گرفته، دارای وسعت ۵۱ هزار هکتاری است و در ۱۳۷ کیلومتری شهر تبریز قرار دارد. با توجه به موقعیت منحصر به فرد ارس در زمینه‌های سرمایه‌گذاری، زیرساخت و نزدیکی به کشورهای CIS (جمهوری آذربایجان، ارمنستان، ازبکستان، بلاروس، تاجیکستان، روسیه، قرقیزستان، قزاقستان و

داشته باشد. باید به مسأله آموزش به شکلی جدی توجه داشت و برای دستیابی به اهداف تعریف شده، آن را سرلوحه کار قرار داد. باید در فرصتی مناسب به صاحبان سرمایه و صنعت آموزش‌های لازم را داد و با اطلاع‌رسانی آنها را برای ورود به این بازارها آماده کرد. در نهایت نیز فعالیت مسئولین و کارگزاران بورس، در جذب مشتری تأثیرگذار خواهد بود.

تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالای منطقه آزاد ارس در چه حوزه‌ای فعالیت خواهد کرد؟

متأسفانه بیش از ۱۵ واحد تولیدی فراورده‌های نفتی در منطقه ارس با مشکل تأمین مواد اولیه مواجه هستند؛ با امضای تفاهم‌نامه‌ای قرار شده خیلی زود، بورس انرژی برای تأمین مواد اولیه و عرضه محصولات تدابیری اتخاذ کند. محصولاتی که از این منطقه در این بازار عرضه خواهد شد، فراورده‌های متنوع نفتی، محصولات پتروشیمی، محصولات کشاورزی (خشکبار) و ... خواهد بود. خوشبختانه با توجه به وضعیت منطقه، تنوع محصول خوبی در این بازار وجود خواهد داشت. ضمن اینکه تمام محصولاتی که در بورس کالای ایران عرضه می‌شود، در این تالار نیز به صورت آنلاین و برخط ارائه خواهد شد.

بودید. منظورتان از این فرهنگ بورسی چه بود؟

ببینید، نهادینه شدن فرهنگ معامله در بورس، منجر به رونق اقتصادی می‌شود. مردم ما در اندازه و وسع خود صاحب امکانات مالی هستند؛ اما اطلاع‌رسانی نامناسب و عدم شناخت این بازار باعث شده تا مردم پول خود را در بانک گذاشته و به سود ناچیزی که بانک‌ها پرداخت می‌کنند، رضایت دهند. در حالی که سرمایه‌گذاری در بورس باعث رشد صنایع، تأمین نقدینگی، پویایی چرخه اقتصاد و ... خواهد شد.

نقش آموزش در توسعه معاملات و رشد اقتصادی منطقه چیست؟

قطعاً آشنایی با بورس اوراق بهادار و بورس کالا، سرمایه زیادی را جذب تالارهای بورس خواهد کرد. همان طور که گفتیم این مسأله در رشد کارخانجات و صنایع تأثیر زیادی خواهد داشت و کمک قابل توجهی در اقتصاد کشور و توسعه منطقه خواهد داشت. این پول سرگردان در دست مردم، با یک اطلاع‌رسانی مناسب، فرهنگ‌سازی و آموزش می‌تواند وارد این بازار شده و اسباب شکوفایی و توسعه اقتصادی را برای همه مناطق کشور در پی

ایده راه اندازی تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالای ارس از کجا شکل گرفت؟

با رشد منطقه آزاد ارس، حضور سرمایه‌گذاران و صاحبان صنایع روز به روز در این منطقه اقتصادی بیشتر شد و همین امر نیاز به تأمین مواد اولیه و بازاری برای خرید و فروش محصولات تولیدشده را بیش از پیش نشان داد. توسعه منطقه، سرمایه‌گذاران زیادی را به منطقه جذب کرد و به کارگیری سرمایه، نیاز به بازاری مطمئن برای خرید و فروش و چرخش اقتصادی داشت. همین امر باعث شد تا پس از بررسی‌های لازم، اقدام به راه اندازی تالار نمایندگی بورس کالا در منطقه کنیم. تولیدکنندگان با مشکلات بزرگی از جمله کمبود نقدینگی، دوری از بازارهای عرضه محصول و ... باعث شد تا با ایجاد تالار نمایندگی بورس کالا، فرصت‌های توسعه صادرات در منطقه را افزایش دهیم. خوشبختانه در حال حاضر منطقه آزاد ارس حتی در حوزه کشاورزی، محصولات گلخانه‌ای خود را وارد بازار کرده است.

شما در مراسم افتتاحیه تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالا در منطق آزاد ارس از اهمیت شکل‌گیری فرهنگ بورس سخن گفته

است؛ در حال حاضر کلیه صادرکنندگان برای ورود به بورس و استفاده از این خدمات، ملزم به استانداردسازی محصولات خود هستند. این اجبار به نفع تولیدکننده، مشتریان این محصولات و در نهایت به نفع اقتصاد کل کشور است. متأسفانه صادرات کالاهای بدون استاندارد، احتمال آبروریزی و زیرسوال بردن کیفیت محصولات کشور را در پی داشته و منجر به از دست رفتن بازار خواهد شد. ما نمونه‌های بسیاری داشته‌ایم که با عرضه چنین محصولاتی به کشورهای همجوار، نتایج منفی به بار آمده است؛ بازارمان را از دست داده‌ایم و کشورهای دیگری جایگزین کالاهای ایرانی شده‌اند.

ارتباط این تالار با بورس کالای ایران چگونه خواهد بود و چه تدابیری برای استمرار این ارتباط در نظر گرفته شده است؟

کارگزارانی انتخاب کرده‌ایم که در تهران فعال هستند و اطلاع‌رسانی کاملی توسط آنها انجام می‌شود؛ یعنی اگر من بخواهم از بورس استفاده کنم، باید به کارگزار مراجعه کنم. کارگزاران با بورس کالای ایران برخط و آنلاین در ارتباط هستند و اطلاعات را به صورت لحظه‌ای در اختیار دارند. این موضوع باعث می‌شود تا در نهایت فروشنده و خریدار به درستی و با آگاهی کامل راهنمایی شده و اقدام به خرید و فروش کالای‌شان کنند.

همکاری و همراهی مدیران دولتی در تسریع روند شکل‌گیری این تالار چگونه بود؟
خوشبختانه تفاهم و تعامل موجود میان مدیران منطقه باعث شده تا در کنار یکدیگر برای رسیدن به یک منطقه توسعه‌یافته تلاش کنیم. به طور کلی میان نماینده محترم مجلس، مدیریت محترم مناطق آزاد، فرمانداری و کلیه مدیران اجرایی در منطقه؛ این همراهی وجود داشته و باعث شده تا در کنار یکدیگر برای آبادانی منطقه خود تلاش کنیم. آقای حسن نژاد، نماینده محترم منطقه در مجلس شورای اسلامی نیز در این زمینه همکاری‌های لازم را داشتند و ما در هر برهه‌ای که گره کار در دست ایشان و مجلس محترم باشد، به ایشان مراجعه می‌کنیم.

فرهنگ بورس باید در کشور تقویت و تبلیغ شود

بورس کالا فرصت توسعه صادرات را به منطقه آزاد ارس خواهد داد

تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالای ارس به طور آنلاین با بورس کالای ایران در ارتباط است

نهادینه شدن فرهنگ معامله در بورس، منجر به رونق اقتصادی می‌شود

سرمایه‌گذاری در بورس باعث رشد صنایع، تأمین نقدینگی، پویایی چرخه اقتصاد خواهد شد

در حال حاضر تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالای منطقه آزاد ارس چه شرایطی داشته و به لحاظ زیرساختی چه نیازهایی دارد؟

این تالار هم اکنون در حال فعالیت است و همانطور که عرض کردم با حضور کارگزاران بورس کالا، معاملات کلیه کالاهای پذیرفته‌شده در بورس کالای تهران پذیرفته شده و این تالار آماده ارائه خدمات به تجار، بازرگانان و سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و نیز صاحبان صنایع و تولیدکنندگان محدوده منطقه آزاد ارس است. همه زیرساخت‌های مورد نیاز نیز برای تالار بورس کالا آماده شده و این بازار همان‌طور که گفته شد، به صورت آنلاین با بورس کالای ایران در ارتباط است. خوشبختانه کارگزاران مستقر شده‌اند و آماده فعالیت هستند. در تلاش هستیم تا ضمن کمک به امکان جذب سرمایه‌گذاری خارجی، فضای مناسبی را برای رونق فضای کسب و کار اقتصادی در منطقه آزاد ارس مهیا کنیم. امیدواریم با حضور پرشور و آگاهانه سرمایه‌گذاران و مردم بتوانیم شاهد رشد مورد انتظار خود در این منطقه باشیم.

این بازار چه نقشی در توسعه منطقه آزاد ارس خواهد داشت؟

قطعاً با ایجاد فرصت‌های لازم برای آشنایی مردم با بورس و ارائه آموزش‌های مورد نیاز، مردم از این موضوع استقبال خواهند کرد. نقدینگی موجود در بازار، جذب بورس شده و درآمدی که از این مسیر به وجود خواهد آمد، نقش مهمی در رشد و توسعه منطقه خواهد داشت.

فکر می‌کنید راه‌اندازی این تالار چه کار کردی در بحث صادرات و عرضه محصولات تولیدی منطقه به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی خواهد داشت؟

متأسفانه در حوزه محصولات صادراتی ما با ضعف استانداردسازی مواجه هستیم و این در برخی جاها مشکلات عدیده‌ای را به بار آورده است. خوشبختانه یکی از ویژگی‌های بورس کالای ایران این است که تنها محصولات استاندارد شده در آن قابل عرضه

آینده بورس تحت تأثیر هیاهوهای خارجی است یا چشم انتظار واقعیت‌های اقتصادی؟

منصور اولی
روزنامه‌نگار

بازار سرمایه ایران و روزهای پساترامپ

8 5 6 4 0 0 0 0

Instagram.com/imereport

دست آمده مبتنی بر نفت بوده و رشد مبتنی بر نفت در اصطلاح کارشناسان اقتصادی نهادگرا «رشد بد» است. «رشد خوب» از نظر این تحلیلگران رشدی است که سهم بخش‌های مولد و صنعتی کشور در آن بالا باشد. براین اساس به همان خوش‌بینی که روند رشد اقتصادی کشور را می‌توان پیش‌بینی کرد، نمی‌توان رشد بورس را هم متصور بود؛ هر چند به هر حال بخش مهمی از بازار سرمایه کشور در اختیار پتروشیمی‌هاست. در این دیدگاه اگر رشد صنعتی کشور هم همراه با رشد کلی که مبتنی بر نفت است افزایش یابد، می‌توان آینده روشن‌تری را برای بازار بورس هم پیش‌بینی کرد. براساس سیاست‌های اعلامی کلی اقتصادی دولت، کمک به تامین سرمایه در گردش واحدهای صنعتی مشکل‌دار در اولویت قرار گرفته و طرح‌هایی برای بهبود وضعیت این دسته از صنایع در حال اجرا است.

از سوی دیگر فضای ایجاد شده بعد از برجام امید بخش‌های مختلف اقتصادی به تحریک تقاضای موثر داخلی از یک سو و حضور در بازارهای خارجی و منطقه‌ای از سوی دیگر، افزایش یافته است. در همین زمینه شاهد انعقاد قراردادهای مهمی در بخش خودرو هستیم و مجموعه شرایط نشان دهنده احتمال بازگشت رونق نسبی به صنایع کشور است. با این حساب می‌توان افزایش امید به رونق گرفتن بازار سرمایه را هم پیش‌بینی کرد.

«شاپور محمدی»، رئیس سازمان بورس در این باره در همان روزهای اول انتخاب ترامپ گفته بود: «بازار سرمایه ایران تابع تحولاتی است که در داخل در حال وقوع است.» این جمله عالی‌ترین مقام بورس کشور تایید کننده نظرات کارشناسانی است که در تحلیل روند بازار بورس بر جهت‌گیری روند اقتصاد صنعتی تاکید می‌کنند.

ثبات اقتصادی عامل مهم

یکی دیگر از عوامل مهم تاثیرگذار بر جهت‌گیری بازار سرمایه کشور از نظر عموم کارشناسان درجه ثبات اقتصادی کشور است. در این مورد دو نظر غالب متفاوت را شاهد هستیم. عده‌ای از کارشناسان در نظر گرفتن مواضع رییس جمهور منتخب آمریکا در مورد برجام و احتمال نقض آن از سوی آمریکا بر این باورند در صورت بروز چنین اتفاقی هر چند ممکن است کشورهای اروپایی از آن تبعیت نکنند، اما در بازار ارز شاهد نابسامانی‌هایی خواهیم بود و به تعویق افتادن برخی قراردادهای صنعتی با طرف‌های خارجی هم می‌تواند به افزایش دامنه این بی‌ثباتی بیفزاید و این عاملی خواهد بود برای تاثیرگذاری مخرب بر بازار بورس. از سوی

بعد از تحولات سیاسی که در آمریکا رخ داد و انتخاب دونالد ترامپ کاندیدای جنجالی در این انتخابات، بازارهای جهانی واکنش‌هایی از خود نشان دادند.

در روزهای اول، این واکنش‌ها هیجانی و عمدتاً نشان دهنده ترس از این انتخاب بود. بازار ایران هم واکنشی هیجانی از خود نشان داد و در این میان بازار بورس با ترس بیشتری به استقبال این انتخاب رفت و شاخص بورس در همان روز بعد از اعلام نتایج انتخابات آمریکا حدود ۱۵۰۰ واحد افت کرد. البته همان روز اول هم بسیاری از کارشناسان و همچنین مقامات بورسی کشورمان این واکنش را هیجانی عنوان کردند و به مردم و سهامداران خصوصاً سهامداران خرد که تجربه کم‌تری در بورس دارند توصیه کردند از همراه شدن با این هیجانات پرهیز کنند.

در روزهای بعد اما بورس تهران کم کم از حجم هیجان خود کاست و به روال عادی خود و سطح بالای ۷۹ هزار واحدی بازگشت. اما همچنان برخی تحلیل‌ها در مورد اثرگذاری انتخاب ترامپ بر بورس تهران بعد از آغاز به کار رسمی او وجود دارد، نوعی نااطمینانی نه تنها در بازار بورس که در بخش بزرگی در بازارهای کشور را می‌توان حس کرد. اما در مقابل بسیاری از کارشناسان بر این باورند که بازار بورس ایران به دلیل کم بودن ارتباط آن با بازارهای جهانی از یک سو و حجم به نسبت کم سرمایه‌های خارجی در آن از سوی دیگر، کم‌تر از تحولات بین‌المللی سیاسی به صورت واقعی تاثیر می‌پذیرد. این بازار به باور کارشناسان بیشتر وابسته به اتفاقات داخلی است. براین اساس، برای تحلیل آینده بازار بورس در کشور باید جهت کلی اقتصاد کشور را در نظر گرفت.

رشد اقتصادی کشور و بازار سرمایه

یکی از مهم‌ترین متغیرهایی که به باور عموم کارشناسان اقتصادی در تحلیل آینده بازار سرمایه کشور باید مورد توجه قرار بگیرد، نرخ رشد اقتصادی است. براساس آمارهای رسمی بانک مرکزی در سه ماه اول سال ۹۵ نرخ رشد اقتصادی کشور ۵/۴ درصد و برای ۶ ماهه هم این نرخ در حدود ۵ درصد بوده و پیش‌بینی‌های نهادهای داخلی و همچنین نهادهای بین‌المللی مانند صندوق جهانی پول حاکی از تداوم این رشد تا پایان سال است. براین اساس باید رشد بازار بورس را هم محتمل دانست. اما نباید از یاد برد که در مورد نرخ رشد اقتصادی حاصل شده در اقتصاد ایران یک نکته مهم وجود دارد و آن وابستگی این نرخ به افزایش درآمدهای نفتی است. در واقع رشد اقتصادی به

یکی از مهم‌ترین متغیرهایی که به باور عموم کارشناسان اقتصادی در تحلیل آینده بازار سرمایه کشور باید مورد توجه قرار بگیرد، نرخ رشد اقتصادی است. براساس آمارهای رسمی بانک مرکزی در سه ماه اول سال ۹۵ نرخ رشد اقتصادی کشور ۵/۴ درصد و برای ۶ ماهه هم این نرخ در حدود ۵ درصد بوده و پیش‌بینی‌های نهادهای داخلی و همچنین نهادهای بین‌المللی مانند صندوق جهانی پول حاکی از تداوم این رشد تا پایان سال است

دیگر اما برخی کارشناسان اقتصادی با اشاره به سیاست‌های منضبط پولی و مالی در دولت یازدهم و ثبات نسبی اقتصادی که در سال‌های اخیر با وجود تنگنای اقتصادی به وجود آمده است، بر این باورند که این ثبات اقتصادی همچنان حداقل تا نیمه دوم سال آینده برقرار خواهد بود.

«وحد شقاقی»، اقتصاددان در این باره با اشاره به رویکرد ترامپ به برجام و تأثیری که برجام بر اقتصاد ایران دارد معتقد است: «ترامپ در دوران تبلیغات، سخنرانی و جبهه‌گیری‌های منفی‌ای علیه ایران کرده است که طبیعتاً می‌توانند در تمایل سرمایه‌گذاران خارجی برای حضور در کشور تأثیر گذار باشد، ولی این موضوع در بلند مدت تأثیرگذار نخواهد بود.»

«امیرجعفرزاده»، کارشناس اقتصادی به تأثیر انتخاب ترامپ بر قدرت دلار و نرخ ارز در ایران اشاره می‌کند و می‌گوید: «نرخ ارز بستگی به توان آمریکا در رشد اقتصادی و نرخ بهره آمریکا دارد و کمتر از روی کار آمدن ریاست جمهوری تأثیر می‌گیرد. با انتخاب ترامپ به این دلیل که بازارهای سهام و شرکت‌های تولیدی سیگنال منفی می‌گیرند از این جهت که اغلب اینترنشنال هستند و در مرادده با شرکت‌های خارجی هستند، در کوتاه مدت بر اثر جو روانی باعث تضعیف دلار می‌شود. اما در تحلیل این تغییرات بر بازار سرمایه ایران نمی‌توان وزن آنچنانی برای آن قائل بود.»

➔ به طور کلی به برآیند نظرات کارشناسی از چشم‌انداز بازار سرمایه تا پایان سال و نیز تأثیر انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و همچنین انتخابات ریاست جمهوری کشور در اردیبهشت سال آینده بر بورس نشان می‌دهد، بازار سرمایه در مقابل انتخاب ترامپ و به طور کلی تکانه‌های روانی خارجی، روندی معقول‌تر از سال‌های گذشته در پیش گرفته است

به باور کارشناسان اقتصادی اگر دولت بتواند همچنان مسیر ثبات اقتصادی کنونی را حفظ کند؛ از این ناحیه هم بازار سرمایه زیاد دچار نوسان نخواهد شد. ارزیابی کلی از سیاست‌های دولت یازدهم هم موید این است که این مسیر با ثبات اقتصادی ادامه خواهد یافت. با این تفسیر می‌توان گفت که بازار سرمایه با وجود انتخاب ترامپ به عنوان رئیس جمهور آمریکا از ناحیه ثبات اقتصادی به عنوان بستر رشد بازار سرمایه در ایران چندان دچار تغییر نخواهد شد.

معقول‌تر شدن رفتارها در بورس

به طور کلی به برآیند نظرات کارشناسی از چشم‌انداز بازار سرمایه تا پایان سال و نیز تأثیر انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و همچنین انتخابات ریاست جمهوری کشور در اردیبهشت سال آینده بر بورس نشان می‌دهد بازار سرمایه در مقابل انتخاب ترامپ و به طور کلی تکانه‌های روانی خارجی، روندی معقول‌تر از سال‌های گذشته در پیش گرفته است. «محمدی» رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار هم به معقولانه‌تر شدن رفتار سهامداران در بازار بورس ایران نسبت به سال‌های قبل خوش‌بین است و بر این اعتقاد است که تحلیل‌ها و رفتارهای سهامداران بر مبنای واقعیات خواهد بود. بر اساس دیدگاه کارشناسان انتخابات سال آینده ایران به خودی خود تأثیر خاصی بر بازار سرمایه در کشور نخواهد داشت، با این حال وضعیت بازار سهام تا آن زمان رو به رشد و رونق پیش‌بینی می‌شود.

از سوی دیگر موضوع قابل توجه برای بازار سرمایه و رونق آن تحولات اقتصادی است که با توجه به نمایان شدن رشد اقتصادی، رفته رفته شاهد تأثیر این رخداد در اقتصاد کشور و نیز بازار سهام خواهیم بود. تأثیرپذیری بازار سهام از رشد اقتصادی موضوعی زمان‌بر است در میان مدت و تا سال آینده شاهد نمایان شدن نشانه‌های رشد اقتصادی در کشور و نیز تأثیرپذیری مثبت بورس از آن خواهیم بود. نگرانی عمده‌ای که میان کارشناسان در مورد بازار سرمایه در سال‌های اخیر مشهود بوده رفتارهای هیجانی برخی سهامداران خرد و غیر افتاد نشان در دام نوسان گیران بوده است که در حال حاضر به نظر می‌رسد درصد احتمال بروز چنین واکنش‌هایی هم تا حدی کاهش یافته است.

این خود عاملی مهم است که بازار سرمایه ایران را در مقابل تکانه‌های روانی - مانند آنچه احتمالاً در آینده از سوی رئیس جمهور آمریکا شاهد خواهیم بود - مقاوم‌تر خواهد کرد. به باور کارشناسان با کاهش نرخ سود بانکی، جهت نقدینگی تا حدودی به سمت بازار سرمایه متمایل شد و فشار بانک مرکزی روی بانک‌ها مبنی بر واگذاری دارایی‌های غیرمولد و خروج از بنگاهداری، بانک‌ها را ناچار به تصحیح فعالیت خود و در نتیجه کسب درآمد از محل فعالیت‌های اصلی و اعطای تسهیلات به بخش تولید می‌کند که نتیجه این تحرکات، خروج تدریجی از چرخه رکود است و در چنین چشم‌اندازی می‌توان آینده بازار سرمایه را هم مثبت ارزیابی کرد.

عضو کمیسیون انرژی مجلس در گفتگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»:

کمک مجلس به شفافیت «بورس کالا»

هدایت‌اله خادمی عضو کمیسیون انرژی مجلس با تاکید بر این که وجود بورس کالا خرید و فروش را تسهیل می‌کند ابراز کرد: مجلس با ابزار نظارتی خود می‌تواند به شفافیت در بورس کالا کمک کند؛ در همین رابطه با این نماینده مجلس که پیش از این مدیریت یکی از مهمترین بخش‌های نفتی ایران را بر عهده داشت گفتگویی کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید:

کند مجلس است، از طرفی کمکی هم به امر نظارتی مجلس خواهد بود. بنابراین دولت و مجلس باید در این مساله ورود کرده و نقش کمک‌کنندگی را داشته باشند

فعالیت بورس کالا تا چه اندازه می‌تواند به تحقق اقتصاد مقاومتی کمک کند؟

اقتصاد مقاومتی یعنی استفاده از امکانات خود، یعنی افزایش بهره‌وری، یعنی استفاده بهینه از تولید یا خدماتی که با کمترین نرخ می‌توان انجام داد؛ فعالیت بورس کالا، برای دستیابی به اقتصاد مقاومتی می‌تواند اینگونه باشد که به شفاف‌سازی کمک کند و همه به اطلاعات شفاف و یکسان دسترسی داشته باشند. عرضه کالا در بورس می‌تواند فضای یکسانی را برای تولیدکننده‌ها ایجاد کند که بتوانند خرید و فروش را به راحتی انجام دهند، همچنین به اقتصاد شفاف و سالم کمک کرده و انگیزه را برای تولید و فروش افزایش دهد.

قطعا بورس کالا می‌تواند خرید و فروش را راحت‌تر کند و از سویی در بازار جهانی هم می‌توانیم حضور داشته باشیم. منتهی ما در سنت‌ها مانده‌ایم، اگر بخواهیم تغییرات ایجاد کنیم باید به تدریج کارها را انجام دهیم تا به سطح حرفه‌ای و جهانی برسیم؛ راه حل هم همین است به شرطی که فساد، اقتصاد بازار را خراب نکرده باشد؛ در این شرایط است که بورس کالا می‌تواند به شفافیت کمک کرده و خریدار اطلاعات کامل و شفافی را دریافت کند و کار خرید و فروش به راحتی انجام می‌شود.

تا چه اندازه دولت و مجلس می‌توانند به این مساله کمک کنند؟

مجلس قطعاً باید بعد نظارتی خود را تقویت کند تا سیستم‌ها کارآمدتر باشند و بودجه را درست مصرف کنند. اگر می‌خواهیم این سیستم را درست کنیم، یکی از ابزارهایی که می‌تواند به شفافیت کمک

اهمیت وجود بازار سرمایه در ساختار اقتصادی کشور چقدر است؟

در دنیا، بازار سرمایه استفاده‌های زیادی دارد؛ اما باید به این نکته توجه کنیم که اقتصاد ما، اقتصاد بیماری است و آنگونه که باید از بورس استفاده نکرده‌ایم.

چرا با گذشت سال‌ها، اقتصاد ما نتوانسته ساز و کاری را فراهم کند همه بخش‌ها و مسئولان درباره آن یک نظر مشترک داشته باشند؟

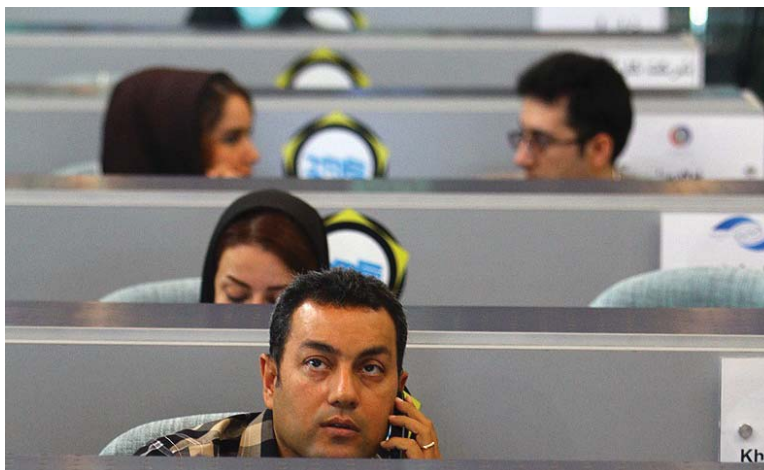
متأسفانه مشکلات زیرساختی است، همه مسایل زنجیره به هم پیوسته هستند؛ نمی‌توان به صورت یک جزیره جدا از هم در نظر گرفت.

فکر می‌کنید وجود بورس کالا چقدر می‌تواند در حرفه‌ای شدن بازار خرید و فروش کالا موثر باشد؟

چرا خام فروشی صورت می گیرد؟

محمد مهدی رفیعی

کارشناس اقتصادی و بورس

به این نتیجه می‌رساند این است که مشکل اصلی نبود قانون نیست، تعدد قوانین است.

این ماده قانونی تصریح کرده است که خام فروشی برای مصرف داخل کشور اولویت داشته باشد و یک قید هم در آن نهاده شده است مبنی بر اینکه «اگر در داخل کشور فروش نرفت اجازه صادرات اعطا شود». نکته مهم اینجاست که این دستورالعمل هیچ اشاره‌ای به مکانیزم قیمت‌گذاری برای بازار داخلی و صادراتی ندارد. از طرفی ماده ۳۷ قانون حمایت از تولید شرایط فروش داخلی و صادراتی را منظور نکرده است، لذا در این شرایط فروشنده بر اساس میزان سودآوری بازارهای داخل و خارج اقدام به عرضه محصول خود می‌کند. کما اینکه بارها مشاهده شده است به خاطر قیمت‌گذاری نادرست بر روی یک محصول، از فروش آن در بازارهای داخل خودداری به عمل آمده است.

چرا خام فروشی؟

اما چرا خام فروشی صورت می‌گیرد؟ پاسخ واضح این است که هر چه یک فعال اقتصادی به تجارت نزدیک‌تر و از تولید دورتر باشد در دسر کمتری را متحمل می‌شود و بزرگ‌ترین علت آن هم مشکلات گسترده و قوانین دست و پا گیر تولید است که خود به خود فعالان را به سمت تجارت و کم کردن فرآیند تولید سوق می‌دهد، این دستورالعمل مانع از خام فروشی نخواهد بود، چون در ایران دولت بزرگ‌ترین خام فروش کشور محسوب می‌شود.

برخی بر این باورند که در بحث خام‌فروشی ابتدا

در کشور ما قوانین بسیاری برای بخش‌های مختلف اقتصاد موجود است؛ قوانینی که به دلیل تعددشان؛ بعضاً برخی از آن‌ها به فراموشی سپرده می‌شود. اما همواره باید به این مساله توجه داشت که صرفاً تصویب قوانین نمی‌تواند تاثیرگذار باشد؛ بلکه باید اجرای آن نیز مورد توجه قرار گیرد.

تصمیم برای اینکه یک محصول در بازار داخل عرضه شود و یا در بازار صادراتی به معرض فروش گذاشته شود، صرفاً با نوشتن قانون تعیین نخواهد شد. آنچه سبب تصمیم فروشنده و عرضه محصولات خرد در بازارهای مختلف داخلی یا صادراتی می‌شود بحث «سودآوری» است. ماده ۳۷ قانون حمایت از تولید اینطور بیان می‌دارد که در صورت نبود خریدار در بازار داخل، فروشنده می‌تواند آن کالا را صادر کند. این مساله سال‌هاست در تجارت خارجی ایران در حال انجام است و به نظر می‌رسد، بزرگ‌ترین علت آن هم سطح تکنولوژیک کشور در مقایسه با سایر کشورها است. بدیهی است بخش عمده‌ای از ارزش افزوده‌ای که در قانون حمایت از تولیدات ملی به آن اشاره شده در قالب تکنولوژی و در وجود آن نهفته است. ایران اقدام به خام فروشی می‌کند چون تکنولوژی لازم را ندارد و ضمناً زیرساخت‌های کافی هم در اختیار آن نیست. برای مثال نفت خام می‌فروشیم و مجبور به واردات بنزین هستیم. حال با این شرایط سوال این است که تصویب این قانون آیا می‌تواند این مشکل را حل کند؟ بی شک در درجه اول باید ذکر کرد که هر چه تعداد قوانین در کشور بیشتر باشد بر اساس تجربه ضمانت اجرایی آنها کاهش می‌یابد. نکته‌ای که ما را

باید نیاز داخل تامین شود و سپس صادرات صورت پذیرد در حالی که باید به این موضوع توجه داشت که این مساله بر خلاف اقتصاد آزاد و اصول رقابت است، لذا به نظر می‌رسد وجود این قانون به تنهایی کافی نیست و دولت باید واضح‌تر بیان کند که هدفش از تدوین این ماده قانونی ترسیم استراتژی توسعه صادرات است یا کاهش واردات. مطمئناً دولت باید ابتدا در داخل تولیدکننده با ظرفیت ایجاد ارزش افزوده بالا را حمایت کند بعد صحبت از تأمین نیاز داخل و صادرات نماید. متأسفانه غالب صنایع تولیدی در کشور وضع نامناسبی دارند و کیفیت محصولات به شدت پایین است. از همین رو می‌توان با مقایسه ارزش افزوده تولیدات مشابه داخلی و خارجی به این نتیجه رسید که ما با پدیده‌ای به نام ارزش افزوده منفی مواجه هستیم. به عنوان مثال اگر در صناعی مانند کاشی و سرامیک یا نساجی یا پتروشیمی قیمت‌های محصولات را از جنبه‌های قیمت تمام شده و تغییر سطح کیفیت محصولات داخلی معادل خارجی و اعمال بهای تمام شده این تغییرات مقایسه کنیم؛ قطعاً با پدیده هدر رفت مواد خام در داخل کشور مواجه‌ایم. لذا باید به این مساله توجه داشت که جلوگیری از خام فروشی نیازمند وضع قوانین و دستورالعمل‌های متعدد نیست بلکه این مهم در گرو سرمایه‌گذاری‌های جدید در حوزه زیرساخت‌های تولید با ارزش افزوده بالا است، نه وضع قانون.

بورس کالا به مثابه نهاد ناظر

به طور کلی همه ما می‌دانیم بحث دامپینگ یا رقابت‌های منفی در فروش کالا در رقابت آزاد وجود دارد و سندی‌کاه می‌توانند در جلوگیری از این اقدام بسیار موثر عمل کنند. در اینجا بورس کالا می‌تواند مکانی مطمئن برای عرضه کالا و قیمت‌گذاری شفاف باشد تا اگر بحث رقابت‌های منفی ایجاد شد، نهاد ناظر بتواند در این خصوص ورود کند. در عین حال بورس کالا می‌تواند با تکیه بر فاکتور شفافیت‌زایی خود، نقش هدایت‌کننده و نشان‌دهنده مشکل را ایفا کند و دستگاه‌های ذی‌ربط را برای رفع مشکل آگاه سازد؛ ناگفته نماند که در این شرایط برخی افراد انتظار دارند بورس کالا به عنوان قانون‌گذار و حلال تمام مشکلات عمل کند.

بی‌تردید زمانی یک کشور می‌تواند در

8 5 6 4 0 0 0 0

Instagram.com/imereport

است که کمک بسیار بزرگی به تصمیم‌گیری‌های کلان می‌کند.

بانک اطلاعاتی دقیق در بورس و مبارزه با دلبازی

عاملی به نام شفافیت همواره می‌تواند نقش موثری در تصمیم‌گیری‌ها داشته باشد. معمولاً واسطه‌گری‌های ناسالم در بازارهایی ایجاد می‌شود که در آن‌ها شفافیت وجود نداشته باشد؛ پس زمانی که با عرضه کالا در بورس یک بانک اطلاعاتی دقیق ایجاد شد و تصمیم‌گیری بر مبنای آمار درست صورت پذیرفت جایی برای جولان دلالان نمی‌ماند؛ چرا که دلالان زمانی ورود می‌کنند که کمبود عرضه وجود داشته باشد و بازار با کاهش ذخایر مواجه شوند، زمانی که عنصر شفافیت و برنامه‌ریزی صحیح از طریق فضایی به نام بورس کالا ایجاد شود در نتیجه مشکلاتی از این قسم بروز نخواهد کرد و جو منفی ایجاد نخواهد شد؛ چرا که فقدان اطلاعات برای تصمیم‌گیری وجود ندارد.

تامین مالی

بورس کالا حتی می‌تواند در برخی موارد به تامین مالی کمک کند؛ اما این موضوع بنا بر برخی مشکلات کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. باید به اولین مزیت تامین مالی از طریق بورس‌ها توجه داشت. تامین مالی از طریق بورس‌ها قطعاً ارزان‌تر از بانک‌هاست؛ اما عواملی وجود دارد که منجر به عدم استقبال می‌شود. به طور کلی ضریب نفوذ بورس تاحدی پایین است، اما تامین مالی در این نهاد برای شرکت‌ها و پروژه‌ها مقرون به صرفه‌تر است؛ برای مثال دولت در بحث پرداخت مطالبات کشاورزان توانست از این ابزار بازار مالی به خوبی بهره‌برد. دولت در خصوص پرداخت مطالبات اینچینی همواره با مشکلات کمبود نقدینگی مواجه بوده است؛ اما بهره‌گیری از ابزارهای تامین مالی موجود در بورس توانسته هم هزینه‌های تامین مالی دولت را کاهش دهد، هم مطالبات کشاورزان را در سر رسید تعیین شده بپردازد. علاوه بر این، بورس توانسته در طی سال‌های اخیر با تامین مالی واحدهای معدنی، صنعتی و پتروشیمی، نشان دهد که می‌تواند محلی برای تامین مالی سریع، ارزان و مطمئن باشد.

در پایان باید گفت که بورس کالا می‌تواند در عرصه‌های مختلف بازارهای داخلی و خارجی (صادراتی و وارداتی) کمک شایانی به اقتصاد کشور کند و بهتر است از پتانسیل‌های این بورس در جهت روان‌سازی اقتصاد داخلی و بین‌المللی ایران استفاده مطلوب را کرد.

ساختار بورس کالا به منظور بازاریابی محصولات نبوده و نیست؛ بورس فضایی است برای ایجاد شفافیت، قیمت‌گذاری و حراج کالا، پس عرضه کالا در بورس الزاماً به خروج یک صنعت از رکود کمک نخواهد کرد و وظیفه آن هم چنین کاری نیست. شرط اولیه فروش یک کالا در بورس وجود تقاضاست، حال تقاضا چگونه ایجاد می‌شود؟ از طریق توسعه بازارهای هدف، ایجاد جذابیت برای فروش محصول و توسعه بازارها؛ پس برای خروج از رکود صنایع باید در مرحله اول دید علت رکود در چیست؟ برای مثال، رکود در صنعت سیمان ناشی از افت فعالیت‌های عمرانی در کشور و محدودیت‌های صادراتی به کشور عراق و شرایط تحریمی حاکم بر اقتصاد کشور بوده است. طبیعتاً متغیرهای متنوعی در این بخش وجود دارد و صرفاً عرضه کالا در بورس نمی‌تواند از رکود جلوگیری کند، در این خصوص مهم‌ترین مساله بحث بازاریابی بین‌المللی و استانداردسازی کیفیت محصول است تا محل عرضه کالا. در صورتی که بازارهای هدف توسعه یابد آن زمان برای ایجاد ساختارهای مناسب در فروش محصول می‌توان فروش صادراتی را به بورس سوق داد تا مسائلی مانند وجود تخفیف‌های غیر کارشناسی منجر به لطمه وارد شدن به صنعت و بروز بیش از پیش رکود نشود.

تنظیم و نیازسنجی بازار

در اینجا مساله‌ای مطرح می‌شود به اسم تنظیم بازار و نیازسنجی بازار که بورس می‌تواند در آن به خوبی ایفای نقش کند. حال چگونه؟ برای نمونه شکر را مورد بررسی قرار می‌دهیم. شکر محصولی است که تولید داخل تکافوی مصرف داخلی نیست و نیازمند واردات هستیم، حال چطور می‌توان نیاز داخل را به طور درست برآورده کرد؟ بورس کالا یکی از نهادهایی است که در این زمینه می‌تواند نقش موثری داشته باشد، سوال اینجاست که چگونه؟ میزان عرضه در بورس مشخص است، میزان نیاز بازار نیز بر مبنای تقاضای شکل گرفته شده مشخص می‌شود. پس، از این طریق می‌توان متوجه شد که چه میزان شکر برای تنظیم بازار مورد نیاز است و می‌توان بطور دقیق مشخص کرد که چه زمان نیاز کشور به مصرف یک کالا افزایش می‌یابد و نیاز کشور به یک کالا چه میزان است و چه میزان کمبود تولید در کشور وجود دارد. حال اگر این کالا در بورس عرضه نشود میزان دقیق عرضه، میزان نیاز بازار مشخصاً قابل محاسبه نخواهد بود و سیاست‌گذاری‌های صحیحی در این مورد انجام نخواهد شد. پس یکی از مزایای عرضه در بورس ایجاد یک بانک اطلاعاتی دقیق و طبقه‌بندی شده

قیمت‌گذاری جهانی کالایی تاثیرگذار به نظر برسد که پیش‌تر شرایط لازم برای این کار را مهیا کرده باشد. اول از همه باید بازارهای هدف قوی داشته باشد؛ برای مثال عربستان در سال‌های اخیر توانسته تاثیر بسزایی در قیمت کالاهای پتروشیمی داشته باشد و مرجعی برای قیمت‌گذاری باشد. موفقیتی که علت اصلی آن به افزایش ظرفیت تولید، قیمت‌های رقابت‌پذیر، نفوذ در بازارهای جهانی و تولید بر اساس استانداردهای جهانی ارتباط دارد؛ اما آیا کالاهای صادراتی ایران این معیارها را دارند؟ متأسفانه باید اعتراف کرد که تولیدات ایران در زمینه صادراتی در حدی نیست که کاهش یا افزایش عرضه آن در سطوح کنونی محسوس باشد چراکه در صورت کاهش عرضه از طرف ما سریعاً رقبا پاسخگوی نیاز بازار خواهند بود و این کار برای ما عایدی مثبتی نخواهد داشت، لذا باید پذیرفت که موفقیت در این مهم در گرو سرمایه‌گذاری در جهت افزایش تولید و توسعه بازار است و بورس کالای ایران زمانی می‌تواند نقشی تاثیرگذار داشته باشد که پیش شرط‌های این مهم برای آن در کشور ایجاد شود.

رفع مشکل صادرات

بورس کالا می‌تواند محلی برای حل برخی مشکلات صادراتی باشد. ساختار بورس کالا طوری است که تولیدکننده باید کیفیت کالایی را که عرضه می‌کند، تضمین کند بطوری که مشخصات کالا قبل از عرضه به اطلاع خریداران می‌رسد و تمام جزئیات به تفکیک اعلام می‌شود؛ از طرفی زمانی که کالا در بورس عرضه شد و خریدار کالا را تحویل گرفت باید کیفیت و کمیت آن را تایید کند تا پس از آن بورس کالا وجه معامله را به فروشنده پرداخت و اجازه عرضه بعدی را صادر کند. بی‌شک زمانی که چنین سازو کاری بر عرضه‌ها حاکم باشد و فضای معاملاتی از امنیت و شفافیت برخوردار باشد قطعاً اعتماد خریدار برای خرید جلب می‌شود و باتوجه به حضور یک نهاد ناظر شرایط لازم برای معامله ایجاد می‌شود. در عین حال در این شرایط فروشنده برای فروش کالای خود مجبور به رعایت تمام استانداردهای تولید می‌شود پس قاعدتاً بورس کالا می‌تواند در این بخش نقش موثری را ایفا کند و از بروز بسیاری مشکلات مانند ارائه کالای تقلبی و بی‌کیفیت به بازارهای صادراتی جلوگیری کند. اما آیا این بورس می‌تواند باعث خروج از رکود صنایع شود؟

خروج از رکود صنایع

در درجه اول باید به این مساله توجه داشت که

◀ موفقیت عرضه سیمان در بورس کالا کمک بزرگی به صنعت سیمان خواهد کرد

◀ بورس کالا می‌تواند صادرات سیمان را توسعه و بازارها را حفظ کند

اگر این طرح با موفقیت در بورس کالا اجرا شود می‌تواند کمک بزرگی به صنایع سیمانی کند. بیشتر شرکت‌های سیمانی صادرات منطقه‌ای دارند و ورود به بورس کالا و قیمت‌گذاری از این طریق می‌تواند برای حفظ بازارها کمک کند. در عین اینکه می‌تواند مشکلات احتمالی برای خریداران را نیز تا حد امکان کاهش دهد

گفت‌وگو با دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان درباره ورود سیمان به بورس کالا

«بورس کالا» دلال بازی بازار سیمان را از بین می‌برد

سابقه ورود سیمان به بورس کالای ایران به سال‌های پیش بر می‌گردد؛ اما این کالا به علت تلاطم‌های قیمتی که وجود داشت از بورس کالا خارج شد؛ در حال حاضر با توجه به شرایط مازاد تولید، بحث ورود این کالا به تالار صادراتی بورس کالای ایران مطرح شده است. تولیدکنندگان سیمان به این نتیجه رسیده‌اند که باید شیوه قیمت‌گذاری هماهنگی برای سیمان اجرا شود و یکی از بهترین و کارآمدترین روش‌ها نیز حضور در بازاری است که بتواند به شفافیت در صنعت و کشف نرخ کمک کند. ورود به بورس کالا و کشف نرخ در این بازار با توجه به شرایط موجود یکی از بهترین روش‌هاست. به همین دلیل هم موضوع ورود مجدد سیمان به بورس کالا و در رینگ صادراتی آن مطرح شده است؛ طرحی که در صورت اجرا شدن می‌تواند کمک بزرگی به صادرات غیرنفتی و حفظ بازارهای منطقه‌ای این کالا داشته باشد. آنچه پیش روی شماست گفتگویی کوتاه با «عبدالرضا شیخان» دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان در مورد دلایل و شیوه ورود سیمان به رینگ صادراتی بورس کالا است.

8 5 6 4 0 0 0

Instagram: @kayserreport

به صادرات دارند و سابقه فعالیت در بازارهای برون مرزی به خصوص در منطقه را داشته‌اند.

آیا تاکنون چالشی پیشروی این طرح بوده است؟

تا به امروز محور بیشتر جلسات بر این موضوع بوده که چارچوب طرح مشخص شود، تا همه دست‌اندرکاران، یعنی متولیان صنعت سیمان و شرکت بورس کالا بتوانند به بهترین شکل موضوع صادرات سیمان را به سرانجام برسانند؛ چرا که باید تمام جوانب این موضوع به خصوص نکاتی که مدیران واحدهای تولیدی مطرح می‌کنند با دقت بررسی شده و به نکات آن توجه شود. پس از اتمام این روند، ورود مازاد تولید به رینگ صادراتی صورت خواهد گرفت. طی جلسات در حال رفع کردن اشکالات هستیم. ما امیدواریم با توجه به اینکه بیشتر مدیران شرکت‌های بزرگ و صادرات‌محور در بیشتر این جلسات شرکت می‌کنند، خیلی زود به نتیجه مطلوب برسیم و چالش‌های پیشرو برطرف شود.

مزیت عرضه صادراتی سیمان از بورس کالا چه خواهد بود؟

اگر این طرح با موفقیت در بورس کالا اجرا شود می‌تواند کمک بزرگی به صنایع سیمانی کند. بیشتر شرکت‌های سیمانی صادرات منطقه‌ای دارند و ورود به بورس کالا و کشف نرخ از این طریق می‌تواند برای حفظ بازارها کمک کند؛ همچنین می‌تواند مشکلات احتمالی برای خریداران را تا حد امکان کاهش دهد. وقتی سیمان در بورس کالا عرضه شود دیگر نیازی نیست که خریدار برای خرید از چند دلال استفاده کند و دلال‌بازی به طور کامل حذف می‌شود و به حفظ بازار و منافع خریدار و فروشنده کمک می‌کند؛ هزینه‌های طرفین را کاهش می‌دهد و روند تولید و صادرات را نیز تسهیل می‌کند.

در تعیین قیمت پایه سیمان به چه نکاتی توجه می‌شود؟

قیمت تولیدات برای صادرات، با توجه به فصل و میزان تولید، در هر مرز با کمک تولیدکننده عمده تعیین خواهد شد. این قیمت‌ها به طور دقیق مشخص می‌شود که در هر مرز با توجه به نحوه تحویل (داخل خاک یا نقطه صفر مرزی) چه مقدار باشد؛ در این مورد هم به تولیدکنندگان عمده رجوع می‌شود و قیمت آنها نیز در نظر گرفته می‌شود.

اسما اشاره کردید که تعیین قیمت پایه با کمک تولیدکنندگان بزرگ و اصلی انجام می‌شود. پس با این شیوه چرا حضور در بورس کالا یک مزیت به حساب می‌آید؟

قیمت اعلام شده از سوی انجمن در واقع قیمت پایه است و در بورس کالای ایران بر مبنای مکانیسم عرضه و تقاضا، کشف نرخ صورت می‌گیرد؛ در واقع مهمترین و اصلی‌ترین نکته‌ای که در شیوه جدید دنبال می‌شود، کشف قیمت واقعی، با توجه به وجود کف قیمتی است که یکی از مزیت‌های اصلی بورس کالا به حساب می‌آید. علاوه بر این، شفافیت در معاملات و دریافت و پرداخت‌ها در بورس کالا مورد استقبال تولیدکنندگان است.

تعیین کف قیمتی چه تأثیری خواهد داشت؟

تعیین کف قیمت به این دلیل اهمیت دارد که اجازه دامپینگ و دلالی را تا حد امکان از بین می‌برد. این شیوه به خصوص در بازارهایی که رقابت زیادی وجود دارد می‌تواند به ثبات بازار و کشف قیمت واقعی کمک کند. چون تعیین قیمت به خصوص در فصول مختلف سال اهمیت زیادی دارد. به همین دلیل هم انجمن بهترین راهکار را در این دید که برای شروع این طرح بیشتر به سراغ شرکت‌هایی برود که تمایل

ورود سیمان به بورس کالا؛ این حرف تازه‌ای نیست اما این بار چرا انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان به دنبال تحقق این موضوع است؟

بله، ورود مازاد تولید سیمان به بورس کالا موضوع تازه‌ای نیست و از مدت‌ها پیش این موضوع دنبال شده است.

تولیدکنندگان و بورس کالا به دنبال آن هستند که مازاد تولید در رینگ صادراتی وارد شود. اینبار عزم جدی تری در کار است تا بتوان از طریق بورس کالا، سیمان صادر شود و بتواند این صنعت را از شرایط کنونی خارج کند؛ تا به این لحظه هم مقدمات ورود سیمان به بورس کالا و رینگ صادراتی فراهم شده و جلسات مقدماتی آن برگزار شده است.

مهمترین اقدامی که تا به این لحظه برای این کار انجام شده، چه بوده است؟

طی جلساتی از شرکت‌های صادرات‌محور درخواست شده تا برای ثبت ورود به رینگ صادراتی اعلام آمادگی کرده و ثبت نام کنند. این کار هم شروع شده و در عین حال هماهنگی‌های لازم هم با گمرک انجام شده و این نهاد موافقت ضمنی خود را اعلام کرده است.

از طرف انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان برای این کار چه اقدام‌هایی انجام شده یا به نمر رسیده است؟

نکته مهمی که با دقت، هم از طرف بورس کالا و هم از طرف انجمن تولیدکنندگان سیمان پیگیری می‌شود، موضوع شناسایی و پیگیری شرکت‌های صادرات‌محور است.

این پیگیری به این دلیل است که شرکت‌های بزرگ و صادرات‌محور بتوانند مشتری خود را با وجود ورود به بورس کالا حفظ کنند و حتی صادرات خود را افزایش دهند.

صادرات

بورس کالا

www.ime.co.ir

نظام انبارداری، «بورس کالا» را روی ریل بین‌المللی قرار می‌دهد

چهره جدید بورس کالا در مناسبات تجاری

امکان نفوذ ایران در قیمت‌های منطقه

زیروهم معاملات گواهی سپرده کالایی

شفافیت نیاز داخلی و صادرات از طریق «بورس کالا»

شرایط حضور فعالان اقتصادی در «بورس کالا» باید رقابتی و شفاف باشد

بازار فرعی در حوزه صادرات سنگ آهن فعال شود

باز پس‌گیری سهم ایران از بازار عراق

تضمین استاندارد کالاهای صادراتی

انجام تعهدات در صادرات بسیار مهم است

اول تأمین نیاز داخل، بعد صادرات

اجرای ماده ۳۷ مانع از خام‌فروشی است نه صادرات

بهادر بیژنی در گفتگو با دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»

نظام انبارداری، «بورس کالا» را روی ریل بین‌المللی قرار می‌دهد

داخلی برای انتقال پول به دلار و یورو است.

صادرات هدفمند با کمک بورس کالا

بیژنی در ادامه به ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور اشاره کرد و گفت: در این ماده قانونی که توسط معاون اول رئیس جمهوری ابلاغ شده است نیز به ظرفیت بورس کالا برای کمک به صادرات محصولات توجه شده است. براساس ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید مقرر شده است تا محصولات مختلف به خصوص مواد خام معدنی در تالار داخلی بورس کالای ایران عرضه شده و در صورت نبود تقاضای داخلی، مجوز صادراتی دریافت کند که این سیاست بسیار ضروری بوده و در راستای جلوگیری از خام فروشی خواهد بود و اجرای آن موجب خواهد شد تا تکلیف تولیدکنندگانی که قصد صادرات محصولات خود را دارند، در زمان اندکی روشن شود.

وی افزود: دولت سیاستی در پیش گرفته مبنی بر این که کالای خام تا زمانیکه در داخل کشور قابلیت استفاده دارد، باید در داخل مصرف شود. به گفته جانشین رئیس سازمان بورس و امور بین‌الملل تامین نیاز بازار داخلی از طریق بورس کالا علاوه بر اینکه کمک موثری در راستای صادرات مصنوعات تولیدی با قیمت‌های مناسب در بازار جهانی دارد باعث افزایش قدرت رقابت پذیری صادرکنندگان کالا، تشویق به صادرات بیشتر، حمایت از تولید ملی، رونق صنایع داخلی، ایجاد اشتغال و نهایتاً جلوگیری از خام فروشی نیز خواهد شد.

وی به رینگ صادراتی بورس کالا اشاره کرد و گفت: تاکنون صادرکنندگان تنها در چنده حوزه مانند فرآورده‌های نفتی و محصولات معدنی به شیوه‌ای مطلوب از ظرفیت‌های بورس کالا استفاده کرده‌اند که کمک و حمایت‌های دولت از بورس کالا و کانالیزه نمودن صادرات از طریق این بورس باعث آشنایی تجار و شرکت‌های خارجی با رینگ صادراتی بورس کالا می‌شود.

بیژنی در پایان صادرات هدفمند را نیازمند اخذ اطلاعات دقیق از تولید و فروش داخلی و نیز صادرات دانست و گفت: در صورت انجام صادرات از کانال‌های مشخص و شفاف، به طور حتم شاهد مرتفع شدن برخی از نیازمندی‌های اطلاعاتی و فراهم شدن زمینه‌های برنامه‌ریزی بهینه برای متخصصین هستیم.

وی افزود: در دنیا نیز پس از سال‌ها تحقیق و تجربه اثبات شده است که تنها بازاری که به رقابت کامل نزدیک‌تر است، بورس‌ها هستند؛ بنابراین بورس کالا با برنامه‌های توسعه بین‌المللی که در دستور کار دارد می‌تواند به عنوان یکی از مراجع قیمتی در منطقه و بازارهای بین‌المللی شناخته شود که البته برای رسیدن به این مهم، همراهی صنایع داخلی و تحقق برخی پیش نیازها لازم است.

با بیان اینکه مواردی در مسیر بین‌المللی شدن بورس کالا وجود دارد، تصریح کرد: مهم‌ترین فاکتورهایی که برای بین‌المللی شدن فعالیت‌های بورس کالا می‌توان به آن‌ها اشاره کرد مربوط به سه بخش می‌شود، شامل: تسویه بانکی، بازاریابی و ایجاد بازاری مدون به منظور تسهیل در جابه‌جایی ارزی یا همان بورس آتی ارز است.

بیژنی به استقرار نظام انبارداری در مناطق آزاد از سوی بورس کالا اشاره کرد و گفت: بورس کالای ایران در حال فراهم کردن زیرساخت‌های بین‌المللی شدن است به طوری که امکان صادرات کالاهای ایرانی و وارداتی محصولات خارجی با مکانیسم گواهی سپرده کالایی که به انبارهای تحت کلید بورس کالا در مناطق آزاد اختصاص دارد، عملیاتی خواهد شد.

وی ادامه داد: ایجاد و دسترسی به سامانه معاملاتی و حضور شعب کارگزاری‌ها در مناطق آزاد دو موضوعی است که باید در کنار فراهم‌سازی زیر ساخت تسویه مورد توجه جدی قرار بگیرد این در حالی است که ارائه سرویس تسویه پایاپای با واحدهای ارزی جهانی، نیاز به همکاری بانک‌های

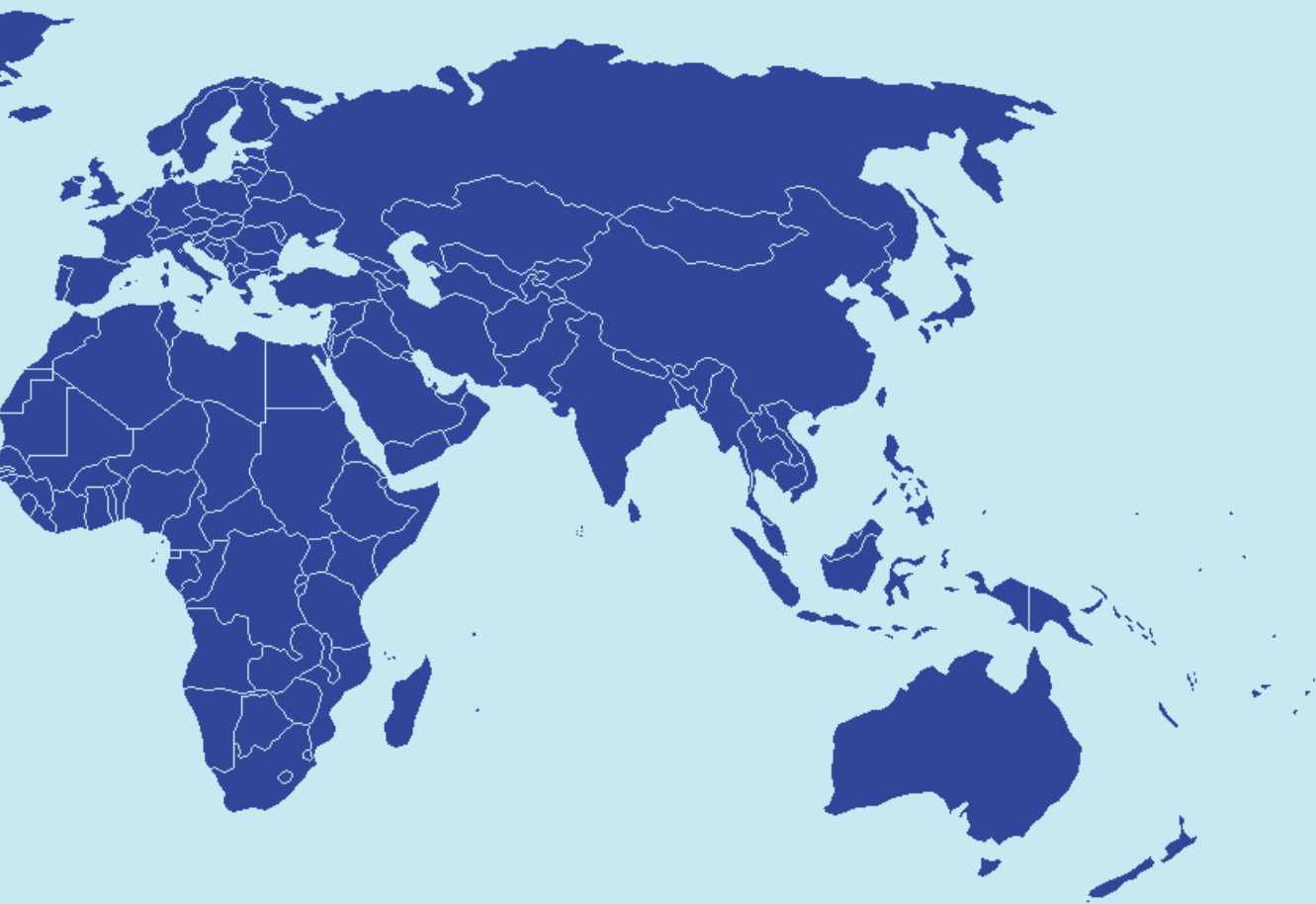
بورس کالا با برنامه‌های توسعه بین‌المللی که در دستور کار دارد می‌تواند به عنوان یکی از مراجع قیمتی در منطقه و بازارهای بین‌المللی شناخته شود که البته برای رسیدن به این مهم، همراهی صنایع داخلی و تحقق برخی پیش نیازها لازم است.

بهادر بیژنی، جانشین رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در امور بین‌الملل در گفتگو با ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» به ظرفیت‌ها و چالش‌های بین‌المللی شدن و صادرات محصولات از بورس کالا اشاره کرد و گفت: امروز بورس‌های کالایی معتبر دنیا به طور مستقیم بر قیمت کالاها در سراسر دنیا تاثیر می‌گذارند و این امر، ناشی از وجود بازارهای مالی قوی در این بورس‌هاست.

بیژنی گفت: در ایران نیز نخستین بورس کالایی کشور از سال ۸۲ راه‌اندازی شد و به مرور دایره عرضه محصولات مختلف در این بورس وسعت گرفت و امروز بورس کالای ایران متشکل از سه تالار معاملات صنعتی و معدنی، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی و کشاورزی، با سیستم‌های معاملاتی کارا و کارگزارانی حرفه‌ای در حال فعالیت است.

جانشین رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در امور بین‌الملل عنوان کرد: بورس کالای ایران پس از تقویت و جلب اعتماد صنایع داخلی، برای تبدیل شدن به مرجعی برای قیمت‌گذاری کالاها در سطح منطقه، برنامه‌ریزی کرده و پیش‌بینی می‌شود در آینده با تمرکز این بورس بر صادرات محصولات، به مرجعی در قیمت‌های منطقه تبدیل شود.

از بستر صادرات محصولات داخلی محقق خواهد شد

چهره جدید بورس کالا در مناسبات تجاری

کاهش هزینه‌های داد و ستد، اخذ استانداردهای مختلف، تضمین کیفیت، سهولت فرایند تسویه وجوه، اوراق بهادارسازی کالایی، امکان استفاده از ابزارهای نوین مالی، تأمین مالی و بسیاری از واقعیت‌های دیگر نیز در خلال معامله در بورس‌های کالایی با رویکرد صادراتی محقق شده و شرایط جدیدی را پیش روی عرضه‌کننده اصلی قرار می‌دهد.

❖ استفاده از تجربه سایر کشورها

نگاهی به تاریخچه سایر بورس‌های کالایی نشان می‌دهد که پس از تغذیه بازارهای داخلی، همیشه توجه به عرضه‌های صادراتی و تغذیه سایر نقاط جهان در دستور کار بوده است. به

سپس سایر نقاط جهان و بازارهای کالایی اصلی می‌تواند هدفی راهبردی برای بورس کالایی ایران به شمار آمده که نیل به این هدف نیز به عنوان دستاوردی بزرگ و پر ارزش در تاریخچه این نهاد مالی خواهد درخشید.

فرآیند بازاریابی صادراتی در جهان امروز یکی از دشوارترین و پیچیده‌ترین واقعیت‌ها در تجارت بین‌الملل به شمار می‌رود که همین ویژگی باعث شده تا بسیاری از تولیدکنندگان مختلف به شیوه‌های گوناگون، کالاهای تولیدی خود را در بورس‌های کالایی عرضه کنند تا این کالاها در رقابتی شفاف بتواند به دست مصرف‌کننده نهایی برسد. این در حالی است که شفافیت معاملاتی، امکان ورود عرضه‌کنندگان مختلف،

ورود بورس کالای ایران به بازارهای جهانی و ثبت عرضه‌های صادراتی را می‌توان استراتژی جدید این بورس به شمار آورد که فضای شفاف و روشنی را پیش روی تولیدکنندگان داخلی قرار می‌دهد. در صورت تحقق این هدف از این پس می‌توان چهره جدیدی از بورس کالا را در مناسبات تجاری ایران ترسیم کرده و به آن نظاره کرد. تجربه نشان داده است که کشورهای قدرتمند و موفق در عرصه اقتصاد بین‌الملل، آن دسته کشورهای هستند که در زمینه صادرات گوی سبقت را از سایر رقبا ربوده و هم اکنون از سهم بازار خود به عنوان گوهری با ارزش حمایت می‌کنند. با توجه به این موارد، کسب، گسترش و حفظ سهم بازار در کشورهای منطقه‌ای و

محمدحسین بابائو
روزنامه‌نگار

8 5 6 4 0 0 0 0

Instagram.com/imereport

می‌توان در بورس کالای ایران نیز اجرایی کرد؛ هرچند که تصمیم‌سازان این بورس نیز به چنین اهمیتی واقف هستند.

به صورت دقیق‌تر می‌توان این‌گونه مدنظر قرار داد که بورس کالای ایران در نقاط مختلف کشور، پایانه‌های صادراتی اصلی و حتی بازارهای منطقه‌ای و جهانی اقدام به پذیرش انبارهای مختلفی کرده و با ورود کالا به هر انبار، این امکان وجود خواهد داشت که با امنیتی مثال‌زدنی، تأیید ویژگی‌های فنی و کاهش ریسک نقل و انتقالات مالی، کالایی مشخص در نقاطی معین به خریداران عرضه شده که با این کار از یک سو هزینه داد و ستدها به طرز فاحشی تقلیل یافته و از سوی دیگر پتانسیل‌های صادراتی کشورمان نیز به طرز محسوسی افزایش یابد. این در حالی است که در صورت تحقق چنین رویکردی از یک سو فرآیند قیمت‌گذاری شفاف شده و از سوی دیگر عرضه‌های صادراتی بورس کالا نیز به عنوان مرجع قیمت‌گذاری معتبر، حالت رسمی پیدا می‌کند.

مکانیزم انبارداری که بخشی از ویژگی‌های لجستیکی داد و ستدهای تجاری به شمار می‌آید، هم‌اکنون به بخشی جدایی‌ناپذیر از فرآیندهای مبادلاتی بین‌المللی تبدیل شده و توجه به این واقعیت تجاری، گامی بزرگ در جهت تقویت توان صادراتی بورس کالای ایران محسوب خواهد شد. در خصوص فرآیندهای انبارداری و سایر هزینه‌های لجستیکی از جمله حمل و نقل زمینی و دریایی، انجام تشریفات گمرکی، بارگیری و تخلیه و همچنین تحویل فیزیکی کالا و اخذ استانداردهای لازم باید به این نکته اشاره کرد که با تمرکز بر داده‌های بنیادین این رفتارهای اجرایی، بورس کالای ایران و یا حتی عرضه‌کننده اصلی، هزینه‌چندانی را متحمل نمی‌شوند، زیرا بسیاری از این فرآیندها و حتی حمل و نقل دریایی به صورت اعتباری صورت گرفته و نیاز به سرمایه‌گذاری‌های کلانی وجود ندارد.

به عبارت ساده‌تر در زمان تحویل فیزیکی کالا، هزینه‌های مترتبه از خریدار نهایی اخذ شده و در داد و ستدها به هزینه پرمیوم مشهور شده است. البته در خصوص تحویل فیزیکی تا انبار بورس کالا شاهد هستیم که بسیاری از بورس‌های کالایی در ابتدا خود هزینه‌ها را پرداخت کرده و یا واحدهای لجستیکی اقدام به تسویه هزینه‌ها می‌کنند ولی در نهایت با سودی معقول از خریدار نهایی دریافت خواهند کرد، هرچند که به نسبت ارزش معامله، رقم چندانی به شمار نمی‌آید. در زمان انعقاد قرارداد بین عرضه‌کننده اصلی و خریدار نهایی نیز هزینه پرمیوم نقداً دریافت شده، هرچند که در نقاط مختلف و کالاهای متنوع عرضه شده، این رقم متفاوت خواهد بود.

نکته دیگر در خصوص معاملات را می‌توان به حضور فیزیکی بورس‌های کالایی در نقاط مختلف جهان اشاره کرد. این در حالی است که در برخی از

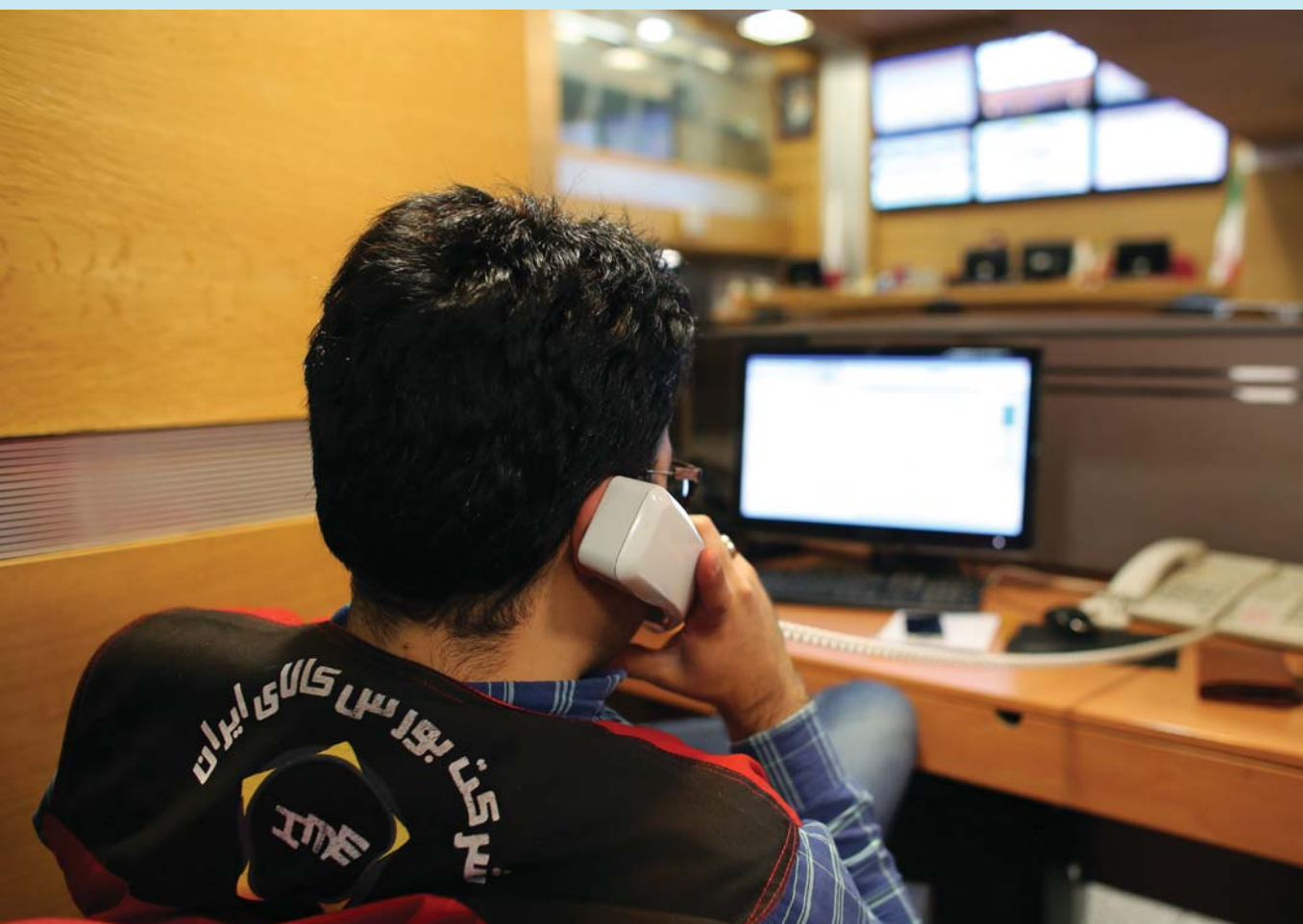
فرآیندبازاریابی صادراتی در جهان امروز یکی از دشوارترین و پیچیده‌ترین واقعیت‌ها در تجارت بین‌الملل به شمار می‌رود که همین ویژگی باعث شده تا بسیاری از تولیدکنندگان مختلف به شیوه‌های گوناگون، کالاهای تولیدی خود را در بورس‌های کالایی عرضه کنند تا این فرآیند در رقابتی شفاف بتواند به دست مصرف‌کننده نهایی برسد

عنوان مثال بورس فلزات لندن که به نام LME از شهرت جهانی برخوردار است، می‌توان به عنوان نمونه و حتی سرمشقی برای توسعه بورس کالای ایران به شمار آورد.

بورس فلزات لندن هم‌اکنون در اقصی نقاط جهان حضور دارد ولی این حضور به دو صورت اصلی صورت می‌گیرد. یکی حضور فیزیکی و افتتاح دفتر نمایندگی و دیگری ثبت انبار برای عرضه کالا در نقاط مهمی از جهان در دستور کار قرار دارد. هم‌اکنون LME این پتانسیل را دارد که در اغلب نقاط جهان کالاهای خریداری شده را عرضه کرده و اقدام به تحویل فیزیکی آن‌ها کند. این پتانسیل مهم باعث شده تا جایگاه و حضور بورس فلزات لندن در بازارهای مهم جهانی به وضوح حس شود. این در حالی است که با توجه به گستردگی انبارهای این بورس در کنار ویژگی‌های فنی و کسب استانداردهای لازم، یک کالای مشخص با کیفیتی یکسان، قیمت‌گذاری روزانه و بسته‌بندی مشخص پتانسیل تحویل داشته باشد. همین رویکرد را

و قطعی شدن صادرات کالا، به صورت فیزیکی عرضه‌های صادراتی از بورس کالا را استارت بزنیم. این در حالی است که بورس کالای ایران به صورت مستقیم در مناطقی همچون منطقه آزاد اروند حضور مستقیم داشته و می‌توان از پتانسیل این تالار به عنوان گام آغازین صادرات بهره جست.

❖ **فرآیند تسویه وجوه معاملات صادراتی** واقعیت آن است که مشکلات بانکی بر سر راه ورود ارز حاصل از صادرات هنوز هم به صورت نسبی وجود دارد؛ بنابراین باید از رویکردی استفاده کرد که با وجود مشکلات موجود و همچنین توانمندی‌های کنونی بتوان نسبت به صادرات محصولات مختلف از بستر بورس کالا اقدام کرد. در این خصوص ۳ شیوه مختلف تسویه وجوه می‌تواند مدنظر قرار بگیرد که هر کدام در شرایطی خاص امکان بروز و ظهور خواهد داشت. ساده‌ترین راه برای تسویه وجوه حاصل از صادرات را می‌توان به کمک پیمان‌های ارزی و نقل و انتقالات مالی با ارزهای کشورهای خریدار مدنظر قرار داد. این در حالی است که ریال ایران و یا ارز کشور مقصد هر

ورود بورس کالای ایران به بازارهای جهانی و ثبت عرضه‌های صادراتی را می‌توان استراتژی جدید این بورس به شمار آورد که فضای شفاف و روشنی را پیش روی تولیدکنندگان داخلی قرار می‌دهد. در صورت تحقق این هدف از این پس می‌توان چهره جدیدی از بورس کالا را در مناسبات تجاری ایران ترسیم کرده و به آن نظاره کرد. تجربه نشان داده است که کشورهای قدرتمند و موفق در عرصه اقتصاد بین‌الملل آن دسته کشورهای هستند که در زمینه صادرات گوی سبقت را از سایر رقبا ربوده و هم اکنون از سهم بازار خود به عنوان گوهی با ارزش حمایت می‌کنند

اوقات و در بازارهایی جذاب همچون بازار سنگ آهن چین، بورس‌های کالایی همچون LME لندن مستقیماً به بازار ورود کرده ولی در غالب اوقات، این کارگزاران هستند که با تأسیس دفاتر نمایندگی به بازاریابی و کسب مشتری مشغول می‌شوند.

این نکته را باید جدی گرفت زیرا در بورس کالای ایران، کارگزاران معتبر نیز تمایل چندانی به حضور در بازارهای جهانی با تأسیس دفاتر نمایندگی از خود نشان نمی‌دهند که این واقعیت را باید یکی از نقیصه‌های اصلی در فعالیت کارگزاران در بورس کالای ایران به شمار آورد، هرچند که در برخی از بازارهای داخلی و مناطق آزاد، شاهد حضور دفاتر نمایندگی شرکت‌های کارگزاری هستیم تا جایی که در منطقه آزاد ارس اخیراً تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالای ایران نیز افتتاح شده است.

در خصوص ورود بورس کالا به بازارهای جهانی در ابتدا باید خود را با واقعیت‌های بین‌المللی به صورت گام به گام وفق دهیم و یا با حضور در مناطق آزاد

آخرین دستورالعمل دولت در زمینه حمایت از «بورس کالا»

جایگاه قانونی بورس کالا در قوانین بالادستی نظام از وضعیتی بسیار قدرتمند و رفیع برخوردار است؛ ولی شاید دستورالعمل اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر را بتوان مهمترین و برجسته ترین بند قانونی حمایتی از ساز و کار بورس کالا به شمار آورد. این در حالی است که در بسیاری از بندهای قانونی دیگر نیز حمایت از بورس کالا وجود داشته ولی در کل، قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور را می توان یکی از پیشرفته ترین رویکردهای اجرایی در حمایت از صنایع داخلی برشمرد که در کنار حمایت از تولید داخل، تقویت ابزارها و بازارهای مالی را نیز در دستور کار خود قرار داده است. در ماده ۲ دستورالعمل اجرایی ماده ۳۷ این قانون که چندی پیش دستورالعمل اجرایی آن نیز صادر شده؛ آمده است:

وضع هرگونه عوارض بر صادرات کالاها و خدمات به استثنای کالاها و خدمات یارانه ای، مواد خام و کالاهای با ارزش افزوده پایین ممنوع است. کالاهای یارانه ای، مواد خام و کالاهای با ارزش افزوده پایین صرفاً در قالب این آیین نامه و منوط به رعایت شرایط زیر می توانند مشمول عوارض صادراتی گردند:

الف- وضع عوارض مزبور موجب مازاد عرضه در بازار داخل نشود. تبصره- برای کالاهای پذیرش شده در بورس کالا، مازاد عرضه صرفاً بر اساس فرآیند عرضه و تقاضای کالا در عرصه (رینگ) داخلی بورس مزبور تعیین می شود به گونه ای که اگر پس از عرضه در سه نوبت متوالی به قیمت متناسب، تقاضا وجود نداشته باشد، مازاد عرضه احراز می شود. برای سایر کالاها مازاد عرضه مبتنی بر تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت، حسب مورد با کسب نظر وزارت جهاد کشاورزی و اتاق های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

دو در این فرآیند دخالت داشته و نهایتاً ریال ایران است که به کشور وارد می شود. این در حالی است که برخی از محدودیت های صادراتی از جمله ضمانت نامه های ارزی و یا قوانین گمرکی تا حدودی فضا را برای این شیوه از صادرات محدود ساخته، ولی نگاهی به تجربه سایر کشورها نشان می دهد که چنین رویکردی کاملاً اجرایی است. در سال های اخیر که تحریم های سختی در برابر نظام بانکی ایران اجرایی شد، حجم بزرگی از واردات کالا البته با ارز مبادله ای از کشورهای ترکیه، چین و کره جنوبی صورت پذیرفت و تمامی این حجم از واردات، با ارزهای همان کشورها یعنی وون کره، لیر ترکیه و یوان چین انجام پذیرفت؛ بنابراین چنین رویکردی که در نگاه اول دشوار به نظر می رسد، کاملاً اجرایی است.

از سوی دیگر کشورهای مهمی همچون عراق به عنوان مهمترین شریک تجاری ایران در صادرات، سپس سوریه، یمن، عمان، افغانستان و حتی پاکستان، ریال ایران را به عنوان یکی از ارزهای رایج خود پذیرفته اند و با توجه به وجود شعب مختلفی از بانک های ایرانی در این کشورها مخصوصاً در بازار عراق، صادرات و تسویه وجوه با ریال ایران ممکن و اجرایی است؛ هر چند که به تغییر برخی از نگاه ها و رویکردهای اجرایی نیاز دارد. شیوه دیگر مبادلات ارزی را می توان به کمک بانک های ایرانی در کشورهای دیگر، شعب مناطق آزاد بانک ها و یا حتی بانک های بین المللی انجام داد؛ به عنوان مثال بانک های توسعه صادرات، صادرات، ملی، ملت و بسیاری دیگر از بانک های داخلی در کشورهای مختلفی شعبه دارند و می توان از این طریق نسبت به تسویه وجوه حاصل از صادرات با ارزهای معتبر بین المللی مخصوصاً یورو اقدام کرد. این در حالی است که به رغم سهولت فرآیند تسویه وجوه در این شیوه، عرضه کنندگان میل چندانی به استفاده از این شکل نقل و انتقالات مالی نداشته اند؛ زیرا ارز حاصل از صادرات آن ها، یا به نرخ مبادله ای در اختیار آن ها قرار گرفته و یا امکان چندانی برای انتقال آن ها به بانک های سایر کشورهای جهان فراهم نیست. این در حالی است که عمده مشکلات این شیوه را باید در تفاوت نرخ بین ارز آزاد و ارز مبادله ای جستجو کرد و تا زمانی که این فاصله قیمتی وجود داشته و بهای ارز یکسان سازی نشده است، چنین شیوه ای از جذابیت بالایی برخوردار نخواهد بود.

شکل دیگر تسویه وجوه را می توان در تعامل دو طرف خریدار و فروشنده جستجو کرد، همان گونه که هم اکنون نیز شاهد آن هستیم. با توجه به موارد فوق فرآیند تسویه وجوه که گویی گلوگاه صادرات از بورس کالا به شمار می آید نیز قابل حل بوده، همچنین فضای جدیدی پیش روی تولیدکنندگان داخلی و مخصوصاً تجار خرده پا ایجاد می شود تا بتوانند در رقابتی عادلانه و به دور از هرگونه انحصار، کالاهای مورد نیاز خود را داد و ستد کنند.

حمیدرضا فولادگر در گفتگو
با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» اعلام کرد:

امکان نفوذ ایران در قیمت‌های منطقه

«تأمین مالی فقط از طریق سیستم بانکی نیست، بازار سرمایه مکملی برای تأمین مالی است؛ مجلس در سال‌های گذشته قوانین زیادی در حوزه نهادهای مالی بورس و عقود اسلامی مختلف تصویب کرده است؛ مانند اوراق مشارکت، اسناد تسویه خزانه اسلامی، اوراق صکوک استصناع که هم در بانک و هم در بازار سرمایه به کار گرفته می‌شود و می‌توانند به عنوان عقود و قراردادهای بازار سرمایه مکمل بازار پولی و بانکی برای تأمین مالی باشند؛ اینها بخشی از اعلام نظر «حمیدرضا فولادگر» عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس است، با او در مورد صادرات و شرایط حاکم بر عرضه برخی کالاها در بورس و مرجعیت بورس گفتگو کرده ایم که در ادامه می‌خوانید:

8 5 6 4 0 0 0 0

Instagram.com/imereport

همانطور که می‌دانید طبق آیین نامه اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر، برای کالاهای پذیرش شده در بورس کالا، مازاد عرضه صرفاً بر اساس فرآیند عرضه و تقاضای کالا در عرضه (رینگ) داخلی بورس مزبور تعیین می‌شود، به گونه‌ای که اگر پس از عرضه در سه نوبت متوالی به قیمت متناسب، تقاضا وجود نداشته باشد، مازاد عرضه احراز می‌شود و صادرات مجاز می‌شود؛ نظر تان در این مورد چیست؟

در مورد ماده فوق مشخص شده است که عرضه کالاها باید از طریق بورس باشد و اگر از طریق بورس نبود، اجازه داشته باشند که شکلی غیر از بورس و صادرات انجام شود؛ در حال حاضر ما در بحث عرضه مواد اولیه در حوزه معدن هنوز شاهد این اتفاق - به طور کامل - نیستیم و در عرضه محصولات پتروشیمی نیز هنوز این اتفاق نیفتاده است. امیداریم که طبق آیین نامه اجرایی این ماده قانونی و با تلاش دولت این مهم محقق شود.

برخی معتقدند باید اول نیازهای داخلی رفع شود و بعد ما به صادرات بپردازیم؛ اگر به این اعتقاد داشته باشیم که می‌خواهیم از تولید ملی حمایت کنیم باید ببینیم که واقعاً توجه به این موضوع تا چه اندازه به بحث تولید ملی کمک می‌کند. نظر شما در این مورد چیست؟

اتفاقاً این موضوع درست است. ببینید ما باید به این موضوع به صورت یک زنجیره ارزش نگاه کنیم؛ یعنی ببینیم آیا در زنجیره ارزش ما الان باید تعرفه‌گذاری بشود یا نشود؛ اجازه صادرات داده شود یا نشود؛ چند درصد آن در بازار داخلی باشد و چند درصد صادر شود؛ مثلاً در مورد ورق فولادی شاهدیم که در جایی برای واردات ورق خارجی تعرفه می‌گذارند، وقتی این اتفاق می‌افتد، آنهایی که محصولات پایین دستی تولید می‌کنند - مثلاً پروفیل سازها و یا تولیدکنندگان لوله - می‌گویند که اگر تعرفه بگذارید به زیان ماست؛ چرا که می‌خواهند از ورق وارداتی هم استفاده کنند؛ ولی کسی که ورق تولید می‌کند مانند فولاد مبارکه، تعرفه‌گذاری را به نفع خود می‌داند؛ چرا که معتقدند، با تعرفه از تولید آنها حمایت می‌شود و پایین دستی‌ها از این شرکت خرید خواهند کرد. ورق برای یکی می‌شود «محصول»، مانند فولاد مبارکه و برای یکی می‌شود «مواد اولیه» مانند پروفیل ساز. اینجا تعرفه‌گذاری برای یکی جنبه ضرر دارد و برای یکی جنبه سود.

در چنین مواقعی ما باید به زنجیره نگاه کنیم؛ ما معتقدم که وقتی فولاد بازاری صادراتی دارد، نباید این بازار را از دست دهد؛ اما از آن طرف اگر این قضیه را مدیریت نکنیم و بخواهیم همه ورق تولیدی را صادر کنیم، قطعاً تولیدکنندگان دچار مشکل می‌شوند؛ بنابراین باید تدبیری اندیشیده شود که تأمین نیاز داخل در اولویت باشد و از آن طرف نیز کاری کنیم که بازار صادراتی نیز از دست نرود.

آیا قانون جامع و مانعی در خصوص کالاهایی که باید در بورس کالای ایران عرضه شود، وجود دارد؟

ما قانون جامعی نداریم که عرضه همه مواد اولیه یا همه محصولات را برای ورود به بورس کالا تعیین تکلیف کرده باشد و اگر مواد قانونی در این زمینه وضع شده، تدریجی بوده است. مجلس هفتم قانونی در مورد «بازار سرمایه و بورس و اوراق بهادار» تصویب کرد و مجلس هشتم نیز قانون مکملی به نام «تهادهای مالی بورس» وضع کرد؛ در این قوانین تأکید شده است که عرضه محصولات یا مواد اولیه باید از طریق بورس کالا صورت گیرد؛ اما قانون جامعی که مصداق هایش را مشخص کرده باشد، در این خصوص نداریم که به طور مثال گفته باشد، اگر این کالا به بورس رفت خلاف قانون است و اگر به بورس نرفت منطبق بر قانون است؛ در حقیقت مصداق‌ها را شرایط روز مشخص می‌کند و این مصداق‌ها طبق آیین‌نامه‌هایی مشخص می‌شود و شورای عالی بورس با هماهنگی دولت یا خود هیأت مدیره بورس کالای ایران با هماهنگی دولت، مصداق‌ها را تعیین می‌کند.

➤ عرضه گندم در بورس

کالا تجربه خوبی بود

➤ بورس کالای می‌تواند

به برون رفت سیمان از

رکود کمک کند

➤ عرضه محصولات

در بورس کالا نگاه‌ها را به

سمت ایران جلب

خواهد کرد

➤ حوادث منطقه‌ای

همانند تروریست تأثیر

بدی بر برخی کشورهای

منطقه گذاشته است.

اما ایران در این شرایط

توانسته است استانداردی را

رعایت کند که در بازارهای

هدف هم مورد توجه است.

بنابراین عرضه محصولات

مختلف در بورس کالا

بر اساس این استاندارد

می‌تواند در منطقه هم تأثیر

بگذارد و قیمت‌ها را متعادل

و نگاه‌ها را به سمت ایران و

بورس ایران جلب کند

آیا همین صادرات نباید برنامه‌ریزی دقیقی داشته باشد؟

بله برنامه‌ریزی نیاز است. ما باید برای صادراتمان برنامه داشته باشیم؛ یعنی تولید ما باید صادرات‌گرا باشد و یکی از اهداف ادغام وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز همین بود که تولید ما صادرات‌گرا و واردات ما تولید‌گرا باشد و با همدیگر در موردشان تصمیم‌گیری شود؛ در بحث صادرات باید کل منافع و مصالح ملی را ببینیم. اگر بورس‌های کالایی ما با بورس‌های منطقه‌ای و جهانی متصل باشد، می‌تواند به ورود ما به بازارهای منطقه‌ای کمک کند.

ایران در میان کشورهای منطقه شرایط ویژه‌ای از جهت صادرات مواد دارد. با این که در منطقه درگیری‌های زیادی وجود دارد؛ اما ایران در حوزه بورس کالا هم توانسته آرامش را حاکم کند و هم توانسته استانداردها را جامع عمل ببوشاند. به نظر شما رعایت استاندارد در عرضه کالا، در بورس کالا چقدر مؤثر است؟

حوادث منطقه‌ای همانند تروریست تأثیر بدی بر برخی کشورهای منطقه و در نتیجه بازارهای کالایی بورسی و غیربورسی این کشورها داشته است؛ اما ایران در این شرایط توانسته استانداردها را رعایت کند که در بازارهای هدف هم مورد توجه است؛ بنابراین عرضه محصولات مختلف در

بورس کالا بر اساس این استانداردها می‌تواند در منطقه هم تأثیر بگذارد و قیمت‌ها را متعادل و نگاه‌ها را به سمت ایران و بورس ایران جلب کند.

آیا به شکل مصداقی می‌توان سیمان را مثال زد و با توجه به پتانسیل ایران در این صنعت، می‌توانیم مرجع قیمت‌گذاری این کالا در منطقه باشیم؛ در صورت تحقق موضوع عرضه صادراتی سیمان از بورس کالا، آیا این می‌توان انتظار خروج صنعت سیمان از رکود را داشت؟

بله قطعاً می‌تواند به برون رفت از رکود کمک کند؛ یعنی ما از طریق بورس کالای ایران اگر بتوانیم هم بحث نیاز داخل و هم بازارهای هدفمان را داشته باشیم می‌تواند کمک کند.

و در پایان، امسال گندم در بورس کالا عرضه شد و همان گونه که دیده شد، رضایت‌هایی را هم در پی داشت. در این مورد که تجربه‌ای داخلی است، چه نظری دارید؟

به نظرم تجربه خوبی بود و باید سایر کالاها را هم بررسی و هر کدام که این شرایط را دارد، از این تجربه استفاده کند؛ اگر به صورت موردی این تجربه را به کالاهای اساسی که موقعیت استراتژیک دارند، تعمیم دهیم، می‌تواند مفید واقع شود؛ حتی از طریق بورس می‌توان آن‌ها را عرضه صادرات کرد.

مجلس هفتم قانونی در مورد «بازار سرمایه و بورس و اوراق بهادار» تصویب کرد و مجلس هشتم نیز قانون مکملی به نام «نهادهای مالی بورس» وضع کرد؛ در این قوانین تأکید شده است که عرضه محصولات یا مواد اولیه باید از طریق بورس کالا صورت گیرد؛ اما قانون جامعی که مصداق‌هایش را مشخص کرده باشد، در این خصوص نداریم

زیر وبم معاملات گواهی سپرده کالایی

محمد امیری

مدیر کالایی کارگزاری آوای آگاه

کاربردهای گواهی سپرده کالایی:

یکی از کاربردهای گواهی سپرده کالایی، توثیق گواهی سپرده کالایی جهت تامین مالی است. شرط اخذ ضمانت نامه‌های لازم جهت تامین مالی از طرف بانک‌ها یکی از چالش‌های اصلی بنگاه‌های اقتصادی است، دارنده‌های گواهی سپرده کالایی می‌توانند با توثیق گواهی سپرده کالایی که به نامشان است، تسهیلات مورد نیاز را از نظام بانکی دریافت کنند؛ کاربرد عنوان شده کمک شایانی به صاحبان صنایع جهت اخذ تسهیلات از بانک‌ها می‌کند. نمایانگر شدن وضعیت موجودی انبارها برای سیاست‌گذاران، از کاربردهای دیگر گواهی سپرده کالایی اشاره کرد.

مزایای گواهی سپرده کالایی:

با توجه به کاربردهای اشاره شده در بالا، گواهی سپرده کالایی و استقرار و توسعه نظام انبارداری منسجم مزایای زیر را دارد:

۱- ابزاری برای مدیریت ریسک حاصل از نوسانات قیمت مواد اولیه

۲- کشف قیمت: از آنجایی که قیمت یکی از پارامترهای مهم و اساسی در تنظیم روابط تولید است، کشف و شفافیت قیمت مواد اولیه و محصولات از اهمیت بالایی برای بنگاه‌های اقتصادی برخوردار است

۳- کم‌شدن فاصله بین تولیدکننده و مصرف‌کننده: ایجاد زمینه‌ها و فرهنگ‌سازی معاملات اوراق گواهی سپرده موجب کم‌شدن فاصله بین تولید کنندگان و مصرف‌کنندگان نهایی است و در عمل سلسله مراتب دلالان و واسطه‌گران کاهش پیدا می‌کند و موجب واقعی شدن قیمت محصولات و مواد اولیه می‌شود

۴- استانداردسازی کالاها: همانطور که قبلاً اشاره شد، انبارهای مورد تایید مجبور به پذیرش محصولات با کیفیت با توجه به پارامترها و استانداردهای تعیین شده توسط بورس کالا است و از اینرو از ورود محصولات بی‌کیفیت در بورس و بازار جلوگیری خواهد شد. از دیگر مزایای اوراق گواهی سپرده کالایی می‌توان به کاهش هزینه‌های انبارداری و جابه‌جایی، بالا رفتن امکان نقدکردن کالاهای راکد، ایجاد بازاری متمرکز برای محصولات و مواد اولیه ای برای پراکندگی جغرافیایی اشاره کرد.

دریافت می‌کند، مسئولیت نگهداری کالا بر عهده انباردار بوده و در صورت ورود هر گونه خسارت به کالای سپرده شده به هر علت، انباردار مسئول جبران خسارت وارد شده به زیان دیده‌ها است. انباردار در چارچوب سقف مصوب بورس هزینه انبارداری خود را در زمان تسویه معاملات دریافت می‌کند، دارنده گواهی سپرده کالایی با مراجعه به یکی از کارگزاران دارای مجوز گواهی سپرده کالایی درخواست فروش گواهی سپرده کالایی محصول خود را در بورس ارائه می‌کند، از آنجا که گواهی سپرده کالایی دارای ماهیت اوراق بهاداری است معاملات این دسته از ابزارهای تامین مالی در تابلوی بازار بورس و اوراق بهادار معامله می‌شود. هر کدام از انبارها و یا محصولات تایید شده، دارای

در بورس کالا از آنجا که امکان انجام معاملات و سرمایه‌گذاری از سمت سرمایه‌گذارانی که خطرپذیری بالایی را ندارند انجام شده و معاملات به طور معمول روی کالایی انجام می‌شود که دارای تقاضا بالایی هستند امکان بالقوه سرمایه‌گذاری برای تولید را به امکانی بالفعل تبدیل می‌کند

نمادی در بازار بورس است و کارگزاران باید، با توجه به درخواست صاحب گواهی سپرده کالایی، سفارش را وارد سامانه معاملات کند؛ انجام معاملات به صورت حراج پیوسته است و دارنده نهایی گواهی سپرده کالایی مالک موجودی کالا در انبار است. انتقال مالکیت گواهی سپرده کالایی در روز انجام معامله در کد معاملاتی فروشنده و خریدار به صورت مکانیزه ثبت می‌شود و خریدار گواهی سپرده کالایی باید ظرف دو روز کاری پس از انجام معامله (T+2) مبادرت به تسویه حساب و واریز مبلغ خرید به حساب کارگزاری خریدار کند و کارگزار فروشنده باید ظرف دو روز کاری پس از معامله مبلغ حاصل از فروش را به حساب فروشنده واریز کند.

در هر کشوری، بازار سرمایه دارای دو وظیفه اصلی است؛ یکی فراهم کردن زمینه‌های سرمایه‌گذاری و مدیریت ریسک و دیگری طراحی و ایجاد ابزارهای تامین مالی برای بنگاه‌ها. تامین مالی همواره یکی از دغدغه‌های همیشگی بنگاه‌های اقتصادی محسوب می‌شود و این دغدغه‌ها در زمان رکود برای تامین سرمایه بیش از پیش مورد توجه صاحبان بنگاه‌ها قرار می‌گیرد، که این امر مستلزم توسعه و تعمیق بازار سرمایه کشور است، طراحی و ایجاد ابزارهای متنوع تامین مالی یکی از روش‌های مختلف توسعه بازار است که شرکت بورس کالای ایران در این مسیر اقدامات و گام‌های بلندی برداشته است، ابزارهایی مانند گواهی سپرده کالایی، سلف موازی استاندارد، صندوق پروژه‌های و صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی از جمله ابزارهای متنوع تامین مالی است که با آشناسدن مدیران مالی می‌توانیم در آینده نزدیک، به رسالت اصلی بازار سرمایه کشور نزدیک شویم. یکی از راه‌های برون رفت صنایع از نگاه سنتی به نگاه مدرن، ایجاد ابزارهای نوین معاملاتی و تحویل کالا است که یکی از این ابزار جدید مالی تعریف شده در بخش تحویل کالا به صورت نقدی، اوراق گواهی سپرده کالایی است.

اوراق گواهی سپرده کالایی:

شورای عالی بورس و اوراق بهادار در تاریخ ۱۲ خرداد ماه ۱۳۹۳ گواهی سپرده کالایی را به عنوان ابزار مالی قانون بازار اوراق بهادار، شناسایی و تصویب کرد؛ بر اساس این مصوبه «گواهی سپرده کالایی اوراق بهاداری است که موید مالکیت دارنده آن بر مقدار معینی کالا است و پشتوانه قبض انبار استاندارد است که توسط انبارهای مورد تایید بورس صادر می‌شود؛» در دستور العمل‌های مصوب مربوط به گواهی سپرده کالایی، انبار مکان فیزیکی حفاظت شده، محدوده معینی است که به منظور دریافت و نگهداری کالای سپرده‌گذاران اختصاص داده شد و بر اساس ضوابط و الزامات مورد تایید شرکت بورس کالا قرار گرفته و تحت عنوان انبار تحت نظارت، پذیرفته شده است. مالک کالا در ازای تحویل کالا که قبلاً مورد تایید شرکت بورس کالای ایران قرار گرفته است به انبارهای مورد تایید با مشخصات اشاره شده، گواهی سپرده (قبض انبار) از انباردار

گفتگو با سید کاظم دلخوش سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس

شفافیت نیاز داخلی و صادرات از طریق «بورس کالا»

اقدامات لازم را انجام دهند، در مجموع این ماده در جلوگیری از خام فروشی مواد اولیه موثر است ولی اینگونه هم نیست که به تنهایی مشکل را حل کند.

در حال حاضر در این زمینه به درستی عمل می‌شود؟

در حال حاضر در بحث واگذاری معادن در برخی از حوزه‌ها بین دولت، دستگاه‌های اجرایی دولت و آن‌هایی که به دنبال دریافت پروانه این معادن هستند، اختلافاتی وجود دارد و واگذاری‌ها به صورت کامل انجام نمی‌شود؛ ضمناً ذکر این نکته را هم ضروری می‌دانم که ما از منابع کشور با ظرفیت کامل استفاده نمی‌کنیم، و بهره‌مندی ما شاید حدود ۴۰ الی ۵۰ درصد باشد همین امر باعث شده است که ما نتوانیم در کشورمان از منابع معدنی استفاده داشته باشیم.

کارشناسان معتقدند که مواد خام باید اول

در ایران و در مجاری مناسب مثل «بورس کالا» عرضه شود بعد مازاد آن به خارج صادر شود؛ نظر شما در این مورد چیست؟

این نکته را باید از چند منظر مورد توجه قرار داد. اول اینکه بعضی از محصولات معدنی ما در دنیا بی‌نظیر است و صادرات این محصولات می‌تواند در

عرضه محصولات مختلف به خصوص مواد

خام معدنی در تالار داخلی بورس و آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر که در آن نیز به این موضوع تاکید شده را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

بهترین راه عرضه معادن ما و مخصوصاً منابعی که در کشور وجود دارد؛ بورس کالا است؛ در واقع اگر بخواهیم قانون در این زمینه به درستی اجرا شود؛ باید از طریق بورس کالا این‌ها را عرضه کنیم، ضمن اینکه در بورس هم باید به گونه‌ای عمل شود که کالاها وارد بازار بورس شود؛ اگر این فرایند صورت بگیرد؛ هم سرمایه‌گذار، هم خریدار و هم فروشنده سود می‌برند و بازار هم قیمت واقعی را نشان می‌دهد. در ماده ۳۷ و سایر موادی که برای رفع موانع تولید گذاشته شده است؛ هدف حمایت از تولیدکننده و سرمایه‌گذار است که در شرایط کنونی بهترین روش برای حمایت از سرمایه‌گذار این است که ما به بازار بورس و بورس کالا بیشتر توجه کنیم.

اجرائی شدن این ماده را تا چه اندازه

در جلوگیری از خام فروشی مواد اولیه موثر می‌دانید؟

باید مجریان امر به درستی عمل کنند؛ اگر مجریان به درستی در بورس کالا عمل کنند، می‌توانند راحت

دولت با کمک بورس کالا مشکل بسیاری از گندم‌کاران را حل کرد

بازار بورس می‌تواند دلال بازی‌ها را کنار بزند

رفع نیازهای داخل و توجه به صادرات امری است که همواره برای رونق بخشی به تولید داخلی مورد تاکید اقتصاددانان قرار گرفته است، توجه به رفع نیازهای داخل سیاستی است که دولت‌ها برای حفظ بازار داخل باید در رأس سیاست‌های اقتصادی خود قرار دهند و به آن توجه کنند؛ اینکه در کشور ما تا چه اندازه فروش و صادرات از طریق بورس کالا مورد توجه دولت و حاکمیت قرار گرفته است امری است که در گفت‌وگوی ذیل با سیدکاظم دلخوش، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به آن پرداخته ایم.

در بورس و هم خارج از بورس کالا داریم؛ اما اینکه عرضه سیمان در بورس تا چه اندازه از رکود بازار این محصول جلوگیری می‌کند بستگی به بازار دارد و اینکه کشورهای همجوار تا چه اندازه به سیمان نیاز داشته باشند و ما تا چه اندازه بتوانیم این نیاز را تامین کنیم.

با کمک تامین مالی از بورس مطالبات گندم‌کاران امسال پرداخت شد آیا در مجموع این روش و سیاست دولت را خوب می‌دانید و برای کدام بازارها آن را توصیه می‌کنید؟

این اقدام دولت به موقع و بسیار خوب بود و بهترین راهی بود که دولت می‌توانست بوسیله آن مشکلات را حل کند و این روش برای بازار ارزاق عمومی می‌تواند به خوبی پاسخگو باشد.

صادرات و واردات در سیستم برنامه‌ریزی کشورها بسیار موثر هستند؛ الان ما اگرچه در بخش‌های صادرات برنامه‌ریزی مناسبی نداریم در واردات هم نگاه آینده‌نگری غالب نیست. ما داریم تلاش می‌کنیم سیستم صادرات را از بورس کالا راه بیندازیم آن وقت سیستم واردات ما گاهی علیه این برنامه‌ریزی عمل می‌کند. در واقع صادرات و واردات ما با هم هماهنگ عمل نمی‌کنند. در این مورد نظر شما چیست؟

ببینید درست است. اما این‌ها به وزارتخانه‌های ذیربط بر می‌گردد که این وزارتخانه‌ها باید برنامه‌ریزی برای تولید داشته باشند و تولید را طوری ساماندهی کنند که اگر در بخشی تورم در تولید یک کالا داریم و نیاز به مصرف آن نداریم؛ دیگر آنجا پروانه ندهند، در حال حاضر مجوزها و پروانه‌های که صادر می‌شود ملاک و معیار ندارند و چون ملاک و معیار ندارند باعث ایجاد نابسامانی‌ها در تولید و عرضه کالا و خدمات داریم.

در واقع دستگاه‌های اجرایی باید ساماندهی کنند، الان در مجوز معادن شن و ماسه باید به بحث انجمن صنفی توجه کنند و در ارایه برخی از پروانه‌ها و اصناف مختلف باید به این بخش توجه کند. البته ما باید نیازمندی‌های کشور را مورد توجه قرار دهیم، الان بخشی از واردات کشور ما کالاهای است که به صورت قاچاق وارد کشور می‌شود و اگر بتوانیم کالاهای ضروری را وارد کنیم قطعاً می‌توانیم در این زمینه موثر باشیم.

به عنوان سوال آخر؛ به طور کلی تامین مالی بنگاه‌های بزرگ از طریق بازار سرمایه به جای سیستم بانکی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این روش خوب است ولی باید تقویت شود؛ امروز در سیستم بانکی، نحوه پرداخت تسهیلات و ... شفاف نیست و مشکلاتی در این راه وجود دارد؛ معتمد به بازار سرمایه در این خصوص می‌تواند نقش پر رنگی را ایفا کند.

اقتصاد کشور اثر گذار باشد؛ البته این موضوع به معنای عدم موافقت ما در ارائه این مواد در داخل نیست. بعضی از مواد هم هستند که باید از خارج از کشور بیاید؛ ما معدن آن‌ها را نداریم، یعنی باید این مواد از خارج وارد شود، ادغام شود، مخلوط شود و استفاده شود. برخی از مواد دیگر نیز هستند که ما باید به صورت تهرانی با سایر کشورها کار کنیم به این معنا که از آن‌ها مواد بگیریم و به آن‌ها مواد بدهیم. اما در مجموع اولویت با مصرف‌کننده داخلی است البته اگر مصرف‌کننده باشد؛ و شکل ارائه شفاف هم که در مجاری بورس است؛ به اضافه اینکه مرجع شدن «بورس کالا» در صادرات هم مهم است.

با توجه به اینکه در دنیا، بورس‌های کالایی مرجع قیمتی به شمار می‌روند آیا رونق صادرات محصولات که در آن‌ها مزیت تولید داریم از مسیر «بورس کالا» می‌تواند در قیمت‌های منطقه‌ای تاثیری داشته باشد؟

من معتقدم بورس کالا بهترین بازاری است که می‌تواند اقتصاد کشور را ساماندهی کند، خرید و فروش و آمارهای جامعه را می‌تواند به صورت شفاف نشان دهد و البته در کنار این موارد خلاها و چالش‌های موجود را نیز مشخص کند. در همین راستا باید بپذیریم که بورس کنترل‌کننده است، اگر ما با بازار بورس کالا کار کنیم؛ قطعاً بازار بورس می‌تواند دلال‌بازی‌ها را کنار بزند و شفاف‌سازی را انجام دهد و همین باعث می‌شود که قیمت متعادل شود.

تا چه اندازه عرضه کالاهای استاندارد شده در «بورس کالا» را در جلوگیری از تشستی که برخی از صادرکنندگان منطقه‌ای ایجاد کرده‌اند موثر می‌دانید؟

یکی از چیزهای که در دنیا مورد توجه قرار می‌گیرد و ما نیز به آن نقطه رسیده‌ایم جایگاه ویژه «استاندارد» است، نهاد استاندارد در کشور روز به روز فعالیتش را بهتر انجام می‌دهد و اگر ما این نهاد را تقویت کنیم، قطعاً بهتر می‌توانیم در این عرصه عمل کنیم، در حال حاضر یکسری کمبود بودجه و امکانات در این زمینه وجود دارد؛ استاندارد زمانی می‌تواند به درستی جواب بدهد که امکانات و تجهیزات داشته باشد با همه این مسائل عرضه کالاهای استاندارد شده در «بورس کالا» در ایران می‌تواند زمینه‌ساز مرجع قیمتی شدن این بورس در منطقه شود.

یکی از کالاهایی که در ایران می‌تواند صادرات خوبی در منطقه داشته باشد سیمان است. در حال حاضر که در تولید سیمان مازاد تولید داریم؛ عرضه این نوع محصولات در رینگ صادراتی «بورس کالا» می‌تواند به خروج این صنایع از رکود کتونی کمک کند؟

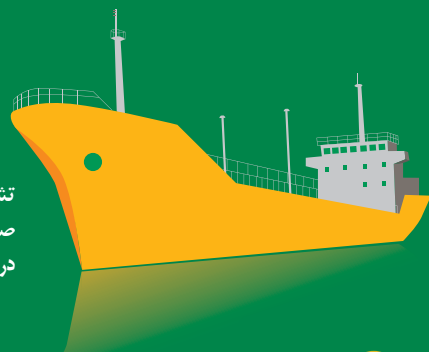
بله حتماً؛ در حال حاضر ما بحث صادرات سیمان را، هم

بهترین راه عرضه معادن ما و مخصوصاً منابعی که در کشور وجود دارد، بورس است. در واقع اگر بخواهیم قانون در این زمینه به درستی اجرا شود؛ باید از طریق بورس این‌ها را عرضه کنیم، ضمن اینکه در بورس هم باید به گونه‌ای عمل شود که کالاهای «جور» وارد بازار بورس شود؛ اگر این فرایند صورت بگیرد هم سرمایه‌گذار، هم خریدار و هم فروشنده سود می‌برند و بازار هم قیمت واقعی را نشان می‌دهد

آمار تجارت خارجی کشور در حوزه صادرات، طی سنوات قبل در دو بخش صادرات غیر نفتی با احتساب و بدون احتساب میعانات گازی اعلام می‌شد و از آنجایی که در سال‌های قبل برای این کالا (میعانات گازی) ردیف تعرفه مجزا و مستقلی وجود نداشت، لذا با شرح گازهای طبیعی مایع شده به همراه سایر گازها، ذیل ردیف تعرفه ۲۷۱۱۱۹ اظهار می‌شد. با عنایت به اینکه در کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۹۵، برای نخستین بار ردیف تعرفه مجزایی با کد ۲۷۰۹۰۱۰ جهت میعانات گازی منظور شده، لذا از ابتدای سال جاری، صادرات دو کالای میعانات گازی و گازهای طبیعی مایع شده به صورت مجزا و هر یک در ذیل کد تعرفه مختص به خود منظور می‌شود. از طرفی با توجه به اینکه کد تعرفه مربوط به گاز طبیعی مایع شده در گروه کالایی پتروشیمی قرار دارد، لذا جهت شفاف‌سازی بیشتر و نشان دادن مقایسه میزان صادرات این کالا در هفت ماهه سال جاری و مدت مشابه سال گذشته، این کالا از ردیف گروه کالایی پتروشیمی خارج و در ردیف جداگانه‌ای آورده شده است.

تشریفات گمرکی ۸۱ میلیون و ۷۶۱ هزار تن کالای صادراتی و ۲۱ میلیون و ۵۶۳ هزار تن کالای وارداتی در گمرکات سراسر کشور انجام شده است.

۵/۷۴ درصد افزایش صادرات غیر نفتی ایران

بر اساس اطلاعات گمرک ایران صادرات غیر نفتی ایران در هشت ماهه سال جاری نسبت به سال گذشته ۵/۷۴ درصد افزایش یافته و این در حالی است که روند واردات کشورمان که در ماه‌های گذشته منفی بود در آبان ماه مثبت شد.

واردات غیر نفتی	صادرات غیر نفتی
همچنین واردات کشورمان در این مدت به ۳۷ میلیارد و ۳۸۳ میلیون دلار رسید که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۹۴ صدم درصد افزایش نشان می‌دهد. این آمار حکایت از آن دارد که تراز تجاری جمهوری اسلامی ایران در هشت ماهه سال جاری همچنان مثبت بوده و عملکردی بهتر از مهر ماه به ثبت رسیده است.	در این مدت صادرات غیر نفتی کشورمان به ۲۸ میلیارد و ۱۱۷ میلیون دلار رسید، این رقم سال گذشته ۲۶ میلیارد و ۵۹۰ میلیون دلار بود.

اقلام عمده صادرات

روغن‌های سبک روغن‌های سبک و فرآورده‌ها به جز بنزین با یک میلیارد و ۵۷ میلیون دلار گازهای نفتی هیدروکربورهای گازی شکل مایع شده گازهای نفتی هیدروکربورهای گازی شکل مایع شده با ۹۶۰ میلیون دلار و پروپان مایع شده با ۷۶۳ میلیون دلار قرار دارند.	میعانات گازی ۱۶/۰۷ درصد از کل صادرات غیر نفتی در این مدت میعانات گازی با ۴ میلیارد و ۵۱۹ میلیون دلار عمده‌ترین کالای صادراتی کشورمان بود که ۱۶/۰۷ درصد از کل صادرات غیر نفتی را به خود اختصاص داده است. گازهای طبیعی مایع شده گازهای طبیعی مایع شده نیز با یک میلیارد و ۹۵۲ میلیون دلار در رتبه بعدی قرار دارد
--	--

اقلام عمده واردات طی هشت ماهه سال ۱۳۹۵

برنج برنج به ارزش ۵۲۰ میلیون دلار (بخشی از ترخیص برنج در مهر ماه بنا به مصوبه هیأت وزیران، توسط شرکت تعاونی‌های مرزن‌نشینان یا از محل ارزش افزوده مناطق آزاد صورت گرفته است) وسایل نقلیه موتوری نقلیه موتوری به ارزش ۴۵۹ میلیون دلار	ذرت دامی ذرت دامی به ارزش ۸۷۴ میلیون دلار لویبای سویا لویبای سویا به ارزش ۵۹۴ میلیون دلار قطعات منفصله قطعات منفصله جهت تولید اتومبیل سواری به ارزش ۵۳۱ میلیون دلار
--	---

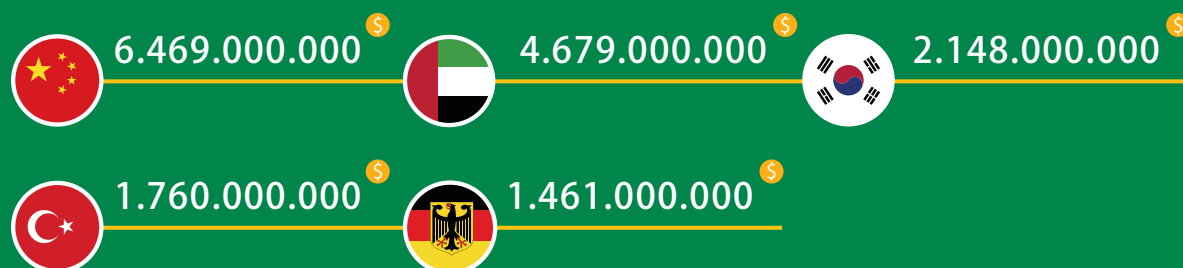
خریداران عمده کالاهای ایرانی

یکی از نکات مهم تجارت خارجی ایران در هشت ماهه سال جاری افزایش صادرات غیر نفتی به عراق با ۱/۸۵ درصد و جمهوری کره با ۷۰۸ درصد بود. همچنین صادرات غیر نفتی ایران به سایر کشورها در مجموع ۵/۹۸ درصد رشد داشت.

کشورهای عمده صادرکننده کالا به ایران

روند واردات ایران از این کشورها در کل کاهشی و به ترتیب ۴/۸۲ درصد، ۱۰/۹۱ درصد، ۱۲/۳۸ درصد و ۱۴/۲۳ درصد کاهش داشته است، اما واردات ایران از آلمان که پنجمین کشور عمده طرف معامله با کشورمان بود، ۲۵/۲۱ درصد افزایش داشته و در این مدت به یک میلیارد و ۴۶۱ میلیون دلار رسیده است. واردات کشورمان از سایر کشورها نیز در این مدت در مجموع بیش از ۱۵/۴۹ درصد رشد داشته است. اما آمار تجارت خارجی کشورمان در هشت ماهه سال جاری از کاهش واردات از کشورهای عمده طرف معامله با ایران و افزایش واردات از آلمان حکایت دارد، به نحوی که رتبه‌های اول تا چهارم به این شرح است:

رئیس کنفدراسیون صادرات ایران در گفتگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»:

شرایط حضور فعالان اقتصادی در «بورس کالا» باید رقابتی و شفاف باشد

«مرجع قیمتی شدن بورس کالای ایران در خصوص مواد معدنی بستگی به میزان عرضه و سهم تجارت خارجی دارد»؛ «می‌توان صادرات سیمان را از مسیر بورس کالای ایران نظام‌مند کرد». این سخنان محمد لاهوتی رئیس کنفدراسیون صادرات ایران و عضو اتاق‌های بازرگانی ایران و ایتالیا، آلمان و چین است. با وی در مورد ماده ۳۷ قانون موانع تولید؛ جایگاه بورس کالا در ساختار اقتصادی کشور، برنامه‌های صادراتی و پتانسیل‌ها در این زمینه، همچنین نقش بازار سرمایه در تأمین مالی بنگاه‌ها به گفتگو نشست‌ای که در ادامه می‌خوانید:

خاص نشود، لذا این ماده قانونی هر کالای خام و یا کالایی با ارزش افزوده پایین را شامل نمی‌شود، اما در خصوص ارزش افزوده پایین اختلاف نظر متعددی وجود دارد، متأسفانه یکی از ضعف‌های ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید این است که مشخصات کالای با ارزش افزوده پایین، تعریف نشده است به طوری که مجریان هر کالایی را در لیست کالای با ارزش افزوده پایین قرار می‌دهند. به نظر می‌رسد در وهله اول؛ باید این اختلاف‌نظرها مورد توجه قرار گیرد.

ما در صادرات باید سازوکاری دقیق و متقن داشته باشیم. آیا قوانین در این عرصه جامع هستند؟ یا اینکه به تبع هر دوره و بر اساس اقتضائات تغییراتی هم در قوانین حادث می‌شود؟

قوانین در حال تغییر هستند؛ برای مثال در سال ۹۴ ممنوعیت صادرات در بخش معدن باعث کاهش ۵۰ درصدی تولید شد؛ زیرا تقاضا برای استفاده از منابع معدنی در داخل کشور به دلیل رکود اقتصادی پایین

است؛ که البته در این مسیر تلاش‌های زیادی هم می‌شود.

همانطور که در توضیحات اولیه هم به آن اشاره کردید براساس ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید، محصولات مختلف به ویژه مواد خام معدنی باید در تالار داخلی بورس کالای ایران عرضه شود و در صورت نبود تقاضا، مجوز صادراتی دریافت کنند، تصویب و ابلاغ این ماده قانونی را چطور ارزیابی می‌کنید؟

ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر حتی برای تعیین عوارض هم شروطی را گذاشته است به طوری که نمی‌توان بدون ایجاد زیر ساخت‌های مناسب در صنعت حتی برای کالای خام اجازه وضع عوارض در صادرات و محدودیت داشته باشیم. به عنوان مثال این ماده قانونی؛ در یکی از بندها اشاره دارد که وضع عوارض برای کالای خام یا ارزش افزوده پایین منجر به کاهش حضور ایران و از دست رفتن سهم جهانی کشور در آن کالای

اهمیت بورس کالا در ساختار اقتصادی کشور با توجه به نقشی که در عرصه، کشف نرخ و شفافیت دارد چقدر است و در عین حال چقدر مهم است که این بخش با حمایت دولت و مجلس قدرت مانور بیشتری داشته باشد؟

بورس در دنیا تعریف خاص خود را دارد و یکی از ابزارهای مهم تأمین مالی برای بنگاه‌های بزرگ محسوب می‌شود، بنابراین اگر به درستی از این ظرفیت استفاده شود، به طور حتم یکی از ابزارهای مهم و کمک کننده به تولید در کشور خواهد بود. شرکت‌هایی که در مقیاس بزرگ کار می‌کنند و شرایط حضور در بورس را دارند می‌توانند از این فرصت برای افزایش حجم تولید، پویا و فعال بودن ظرفیت‌های تولیدی خود بهره‌مند شوند، لذا معتقدم وجود بازار بورس در اقتصاد کشور بسیار ضرورت دارد؛ اما شرایط حضور فعالان اقتصادی در «بورس کالا» باید رقابتی، شفاف و مشخص باشد به طوری که زمینه برای رانت یک عده خاص نشود؛ بنابراین نظارت دقیق در بازار بورس کالای ایران بسیار حائز اهمیت

برای حضور در بازارهای جهانی کمتر می شود، بنابراین حتی اگر استاندارد و کیفیت کالا افزایش پیدا کند، اما کماکان قیمت‌ها تمام شده تولید بالا باشد، خریداری در بازار خارجی نخواهیم داشت.

برخی از بورس‌های کالایی در دنیا مرجع قیمتی برخی از کالاها هستند؛ آیا رونق صادرات می‌تواند در ایران و در کالاهایی که ما در آن‌ها مزیت تولید داریم این مرجعیت را ایجاد کند و بورس کالای ایران هم به چنین شرایطی برسد؟

بستگی به میزان عرضه و سهم کشور در بازارهای جهانی دارد. هر چقدر سهم بیشتری داشته باشیم به طور حتم تاثیرگذاری بیشتری هم خواهیم داشت. به عنوان مثال در خصوص نفت؛ تولید و صادرات با عدم تولید و صادرات ما در قیمت بازارهای جهانی تاثیر می‌گذارد؛ یا برعکس، در برخی از کالاها؛ حضور یا عدم حضور ما تاثیری در بازارها ندارد، تحقق این موضوع در خصوص کالاهای معدنی کشور بستگی به میزان عرضه و سهم تجارت خارجی دارد.

مثلاً ما در تولید سیمان الان مزیت داریم. آیا در این مورد مثلاً در عراق توانسته‌ایم بازار صادراتی خوبی داشته باشیم؟

یکی از دلایل عمده مشکلات صنعت سیمان وضع عوارض توسط کشور عراق است؛ به عنوان مثال کشور عراق همانند ایران که برای جلوگیری از واردات خودرو عوارض ۹۰ درصدی قرار داده برای واردات سیمان از ایران هم عوارض بالایی تعیین کرده است، همچنین در داخل به میزان تولید - به دلیل عدم شرایط ساخت و ساز عمرانی - تقاضا وجود ندارد بنابراین یکی از راهکارهای خروج صنعت سیمان از رکود این است که دولت با توجه به تعاملی که با دولت عراق دارد تعرفه‌ها را کاهش دهد؛ تا مشکل صنعت سیمان با افزایش صادرات حل شود؛ بعد در مسیر «بورس کالا» می‌توان آن را نظام‌مند کرد.

دولت بارها بر تامین مالی بنگاه‌های بزرگ از طریق بازار سرمایه به جای سیستم بانکی تاکید کرده است نظر شما در این باره چیست؟

در همه جای دنیا بنگاه‌های بزرگ؛ منابع مالی خود را از بورس و بنگاه‌های کوچک و متوسط از بانک‌ها تامین می‌کنند، اما در حال حاضر شاهد هستیم که از یک طرف بنگاه‌های بزرگ ایران؛ منابع بانک‌ها را در اختیار گرفته و بانک‌ها را با معوقات مواجه کرده‌اند و از طرف دیگر از منابع بورسی هم استفاده می‌کنند. من معتقدم بورس باید در خدمت بنگاه‌های بزرگ و منابع بانکی در اختیار بنگاه‌های کوچک و متوسط باشد و چنانچه با نظارت دقیق و جدی این امر محقق شود؛ دیگر شاهد شلختگی در تامین منابع در بانک‌ها و عدم بازپرداخت تسهیلات نخواهیم بود.

بورس در دنیا تعریف خاص خود را دارد و یکی از ابزارهای مهم تامین مالی برای بنگاه‌های بزرگ محسوب می‌شود، بنابراین اگر به درستی از این ظرفیت استفاده شود، به طور حتم یکی از ابزارهای مهم و کمک‌کننده به تولید در کشور خواهد بود

یکی از راهکارهای خروج صنعت سیمان از رکود این است که دولت با توجه به تعاملی که با دولت عراق دارد تعرفه‌ها را کاهش دهد؛ تا مشکل صنعت سیمان با افزایش صادرات حل شود؛ بعد در مسیر «بورس کالا» می‌شود آن را نظام‌مند کرد

بود، اما در سال ۹۵ مجدداً صادرات مواد معدنی آزاد شد و شاهد رشد ۶۰ درصدی صادرات به دلیل نبود تقاضای داخلی بودیم. متأسفانه در حال حاضر که صادرکنندگان به سختی بازارهای صادراتی خود را بدست آورده‌اند، زمزمه وضع عوارض صادراتی مطرح می‌شود که این امر بیانگر عدم ثبات در اجرای قوانین و تصمیم‌گیری‌ها خواهد بود، بنابراین اگر زیرساخت‌های مناسب در صنعت ایجاد نشود با وضع عوارض صادرکنندگان مجدد بازارهای صادراتی خود را از دست خواهند داد.

یعنی در واقع صادرکننده نمی‌تواند برای خود برنامه‌ای مدون داشته باشد؟ و برای آینده کاری خود نقشه راه درستی در دستور کار قرار دهد.

بله؛ در واقع صادرکنندگان نه می‌توانند برنامه بلندمدتی برای صادرات تدوین کنند و نه می‌توانند با خریداران خارجی برای فرایند علمی و مشخص صادراتی قراردادی منعقد کنند، همچنین خریداران خارجی به دلیل عدم اطمینان به تعهد صادرکنندگان ایرانی در خواست‌های خود را از بازارهای رقبای ما تامین خواهند کرد.

به طور حتم صادرکنندگان ایرانی به دنبال کسب درآمد بیشتر و رقابت بهتر هستند که هر چه ارزش افزوده بیشتر شود؛ اگر زیرساخت‌های مناسب را ایجاد کرده باشیم و در یک کالایی که مزیت داریم ارزش افزوده بیشتری فراهم کنیم؛ به طور حتم سود هم بیشتر می‌شود.

چه نهادی باید در این فراز و نشیب صادراتی، مسئولیت‌ها را پذیرفته و شرایط را ساماندهی کند؟

معتقدم مسئولیت این کار باید بر عهده وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار گیرد؛ به طوری که اگر از سال ۹۶ قرار بر وضع عوارض یا هر نوع محدودیتی در صادرات شد، این وزارتخانه که پیشنهاددهنده افزایش یا کاهش تعرفه صادراتی است، عواقب مثبت و منفی آن را بپذیرد.

بازارهای صادراتی ایران به ویژه بازار در کشورهای همسایه نظیر عراق همواره با تشنگی در حوزه عمل صادرکنندگان و هم چنین کیفیت پایین برخی محصولات روبه‌رو بوده است، آیا عرضه کالاهای استاندارد شده در «بورس کالا» می‌تواند به این روند خاتمه دهد؟

من معتقدم مشکل اصلی کشور در خصوص عدم موفقیت در بحث صادرات؛ «کیفیت» نیست؛ بلکه قیمت تمام شده تولید است؛ حتی اگر کیفیت کالا قابل قبول باشد به حدی قیمت تمام شده تولید افزایش پیدا می‌کند که قدرت رقابت در بازارهای جهانی را نخواهیم داشت. دلایل اصلی افزایش قیمت تمام شده تولید عبارت است از مشکلات ساختاری در تولید، نرخ ارز، تورم، وام با بهره بالا و عدم عضویت در سازمان تجارت جهانی. هر چه کالا با ارزش افزوده بالاتر تولید شود به دلیل افزایش قیمت تمام شده تولید؛ فرصت

عضو هیأت مدیره انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سنگ آهن

بازار فرعی در حوزه صادرات سنگ آهن فعال شود

بفروشند؛ از طرف دیگر خریداران عمده که بیشتر تولیدکنندگان فولاد هستند، ترجیح می‌دهند که سنگ آهن را با قیمت کمتر و براساس تعرفه‌های داخلی خریداری کنند.

عضو هیأت مدیره انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سنگ آهن معتقد است که بورس کالا می‌تواند اختلافاتی که بعضاً بین عرضه‌کنندگان و خریداران سنگ آهن پیش می‌آید، حل کند.

وی افزود: یکی از این راهکارها این است که بورس کالا اجازه دهد که سنگ آهن در رینگ داخلی عرضه و در صورت نبود مشتری به رینگ صادراتی برود.

«اکبریان» معتقد است که بورس کالا ابزارهای لازم برای عیار سنجی و استاندارد کردن صادرات کالا را در اختیار دارد.

وی با بیان اینکه بازار فرعی بورس کالای ایران راهکار دیگری برای رونق صادرات است، گفت: بورس کالا اگر امکان معامله برای محموله‌های کوچکتر در تالار فرعی فراهم کند، به طور قطع تأثیرهای عمیق‌تر و دقیق‌تری در بخش‌های مختلف صادرات می‌تواند ایفا کند و باعث حضور بنگاه‌های کوچک‌تر در این بورس خواهد شد.

عضو هیأت مدیره انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سنگ آهن در پایان خاطرنشان کرد: در مجموع بورس کالا تلاش‌های بسیاری را در زمینه توسعه صادرات پایدار انجام داده که بسیار موثر بوده، اما کافی نیست؛ امیدوارم که بورس کالا با توجه به همه شرایط موجود، قدم‌های موثرتری بردارد.

صادرات مؤثر باشد.

او با توجه به اینکه در بخش صادرات سنگ آهن فعالیت می‌کند، نمونه ملموسی از نقش پررنگ بورس کالا را در روند بهبود صادرات و بخش‌های مرتبط بیان کرده و اضافه می‌کند: تسهیل صادرات و بخش‌های مرتبط با آن همگی متأثر از بورس کالا هستند. این موضوع به خصوص در بخش‌های تولیدات صنعتی و معدنی بسیار مؤثر است.

«اکبریان» در مورد مشکلات و چالش‌های سنگ آهن توضیح می‌دهد: از زمانی که موضوع خام‌فروشی مواد اولیه مطرح و صادرات ممنوع شد، نحوه محاسبه قیمت، محل اختلاف فروشندگان و خریداران سنگ آهن است. بیشتر تولیدکنندگان چشم به بازارهای جهانی دارند و ترجیح می‌دهند که یا کالا را صادرات کنند یا در داخل با نگاهی به قیمت‌های جهانی

عرضه کالا در بازارهای شفاف مانند بورس کالا، یک مزیت مهم دارد و آن اعتماد به کالایی است که خریداری می‌شود؛ یعنی خریدار زمانی که کالایی را روی تابلوی تالار با قیمت معین می‌بیند، مطمئن است که قیمت بر اساس کیفیت کالا تعیین شده و هیچ شکری در آن ندارد. بورس کالا نیز به عنوان پذیرنده و عرضه‌کننده کالا، برای شفافیت و اعتماد هرچه بیشتر، کالایی را برای عرضه انتخاب می‌کند که بتواند کیفیت و حتی کمیت آن را تضمین کند. هر کالایی شیوه خاصی برای عرضه در بورس کالا دارد و بورس کالا برای عرضه بیشتر کالاهای (به خصوص کالاهای صادراتی) برنامه دارد؛ بورس کالا با توجه به امکاناتی که در اختیار دارد می‌تواند اهداف توسعه صادراتی را به آسانی دنبال کرده و بخش صادرات را برای کشف بازارهای جدید کمک کند.

نقش بورس کالا در صادرات بر هیچ کس پوشیده نیست؛ اما اینکه صادرات چگونه و با چه شیوه‌هایی دنبال می‌شود، بسیار اهمیت دارد. «مهرداد اکبریان» عضو هیأت مدیره انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سنگ آهن در مورد نقش بورس کالا و توسعه و بهبود روند صادرات می‌گوید: «بورس کالا به عنوان یک مرجع می‌تواند به‌طور مشخص و مؤثر در بهبود روند صادرات در بخش‌های مختلف و کالاهای گوناگون تأثیر مثبت داشته باشد. حتی می‌تواند در چالش‌های مختلف این حوزه مثل یافتن بازارهای تازه، رفع مشکلات قیمت‌گذاری و تسهیل

با افتتاح تالار نمایندگی کارگزاران در منطقه آزاد اروند صورت می گیرد باز پس گیری سهم ایران از بازار عراق

محمود ترک زاده

مدیر سرمایه گذاری منطقه آزاد اروند

📍 راه اندازی
تالار نمایندگی
کارگزاران بورس
کالا در مناطق آزاد

مزیت های بسیاری
دارد که یکی از
آنها نزدیک بودن
زیرساخت های
مورد نیاز به بازار
عراق است

کالاهای ایرانی و همچنین عدم اجرای تعهدات طرفین، بخشی از بازار عراق را از دست بدهیم که امروز با استفاده از ظرفیت های بورس کالا به عنوان بازاری قانونمند و مطمئن برای معامله گران، می توان این سهم از دست رفته را جبران کرد. خوشبختانه سال گذشته از طریق منطقه آزاد اروند یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار صادرات انجام شد و طی سال جاری نیز صادرات به عراق از طریق منطقه آزاد اروند، رشد ۳۷ درصدی داشته است که با شروع به کار بورس کالا و آغاز عرضه های صادراتی، شاهد افزایش هر چه بیشتر صادرات از این منطقه خواهیم بود. به طور کلی باید تاکید کنم که بورس در مناطق آزاد دارای جذابیت بالایی برای فعالان داخلی و خارجی است؛ چون از مزیت های بورس کالا شفافیت قیمت، تضمین کالا و دسترسی راحت به اطلاعات است. ما وقتی نمی دانیم کالایی با چه کیفیت و قیمتی عرضه می شود؛ عملاً از سیستم برنامه ریزی خارج می شویم؛ اما بورس کمک می کند تا در یک زمان مشخص و بدون رانت و سوء استفاده، دسترسی شفاف به تامین مواد داشته باشیم.

یکی از اهداف مهمی که ما در منطقه آزاد تجاری - اقتصادی اروند دنبال می کنیم صادرات انواع کالاها به کشور همسایه مان، عراق است. روندی که بهره گیری از ظرفیت های بورس کالای ایران حتماً آن را تسریع خواهد کرد؛ در همین راستا ما راه اندازی انبارهای تخصصی تحت نظارت بورس کالا در منطقه را در دستور کار قرار دادیم و پیگیری های لازم برای راه اندازی این انبارها صورت گرفت و چند انبار در منطقه شلمچه برای بهره برداری از ابزارهای مالی و معاملات بورس کالا معرفی شد. همچنین طبق موافقت های صورت گرفته، چندین جلسه با تجار عراقی برگزار و مجوزهای لازم برای فعالیت های کارگزاران دریافت شده است که این کار به دلیل معافیت مالیاتی مزیت های زیادی به همراه دارد.

راه اندازی تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالا در مناطق آزاد مزیت های بسیاری دارد که یکی از آنها نزدیک بودن زیرساخت های مورد نیاز به بازار عراق است، به طوری که تولیدکنندگان می توانند کالای خود را با کمترین هزینه در انبارهای تخصصی بورس کالا در نزدیک شلمچه دپو کرده و ۱۵ کیلومتر آنطرف تر در استان بصره عرضه کنند. مطمئناً این یک مزیت بسیار بزرگ برای اقتصاد ملی است، ضمن آنکه رونمایی از معاملات قبض انبار یا همان گواهی سپرده کالایی در عرصه ای فراتر از مرزهای داخلی را هم باید یک موفقیت مهم برشمرد که حاصل این اقدامات مشترک بورس کالا و منطقه آزاد اروند به توسعه صادرات منجر می شود.

مساله قابل توجه دیگر تحرک بسیار خوب بازار عراق در بحث مصالح ساختمانی همچون سیمان، سرامیک و آجر است. خوشبختانه در حال حاضر تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالا منطقه آزاد اروند در این زمینه هم فعال بوده و عرضه کنندگان می توانند نسبت به آغاز عرضه های خود از طریق بورس کالا اقدام کنند.

در همه جای دنیا فعالیت بورس های کالایی مزیت های بسیاری دارند، اما اگر بخواهم اشاره ای به این موضوع و فعالیت بورس کالای ایران در منطقه اروند داشته باشم، می توانم اینگونه تشریح کنم که اولین مزیت راه اندازی تالار نمایندگی کارگزاران بورس کالا در منطقه آزاد این است که بورس، اصالت کالا را برای خریدار مشخص کرده و شفافیت قیمت و کیفیت محصول را تضمین می کند. مشتری های عراقی این مسائل را خیلی جدی پیگیری می کنند و برایشان مهم است، به طوری که اگر کالایی تضمین شده و به صورت شفاف معامله شود، برای ما یک برگ برنده محسوب می شود. خوشبختانه طی مذاکراتی که با تجار عراقی داشته ایم، آنها علاقمند هستند تا معاملات با قیمتی شفاف، کیفیت تضمین شده و همچنین تداوم عرضه محصولات از سوی تولیدکنندگان ایرانی وجود داشته باشد که همه این موارد از مولفه های اصلی بورس کالای ایران به شمار می رود.

حتماً باید توجه داشته باشیم که طی سال های اخیر بعضاً به دلیل مباحثی مثل قیمت های متغیر، کیفیت نامناسب

از کانال «بورس کالا» صورت می گیرد؛ تضمین استاندارد کالاهای صادراتی

حسین خرازی

مدیرعامل کارگزاری بانک کشاورزی

همین عملکرد، دیدگاه‌هایی منفی نسبت به برخی محصولات ایرانی شکل گرفت؛ اما استفاده از ابزار استانداردسازی بورس کالا می‌تواند این اعتبار را به محصولات بازگرداند و اعتماد را بین استفاده‌کنندگان از محصولات صادراتی بوجود آورد.

یکی از کالاهایی که برای صادرات آن می‌توان از پتانسیل بورس کالا استفاده کرد، سیمان است که با این اقدام می‌توان به خارج شدن این صنعت از رکود کنونی هم کمک کرد؛ اینکه صادرات سیمان از طریق بورس کالا بتواند کمکی به خارج کردن صنعت سیمان از حالت رکود کند، بستگی به قیمت سیمان و همچنین میزان تقاضا برای آن از سوی خریداران خواهد داشت؛ چنانچه قیمت‌های صادراتی جذاب و قابل رقابت با قیمت‌های جهانی باشد قطعا کمک به خروج آن‌ها از حالت رکود خواهد کرد.

بسیار خوبی برای بورس کالای ایران متصور بود.

کمک بورس کالا به استانداردسازی محصولات

از کارکردهای مهم بورس‌های کالایی کمک به استانداردسازی محصولات است و چنانچه محصولی فاقد استانداردهای مورد نظر بورس‌های کالایی باشد، اصولا اجازه عرضه نخواهد داشت؛ بر همین اساس چنانچه صادرات کالاها فقط از طریق بورس کالا صورت گیرد نه تنها با هیچ‌گونه تشنگی در حوزه عمل صادرکنندگان مواجه نخواهیم بود؛ بلکه خریداران نیز با اطمینان بیشتری اقدام به خرید خواهند کرد. یکی از آسیب‌هایی که طی سالیان به صادرات کشور وارد شده، ارائه برخی محصولات بی‌کیفیت برای صادرات بود و با

با نگاه و تمرکز بر پروسه تصویب و ابلاغ ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر می‌توان به این نتیجه رسید که قانون مذکور در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی شکل گرفته است؛ در حقیقت کمک به تولید ملی و صنایع داخلی و رقابت‌پذیری تولیدات شرکت‌ها در بازارهای جهانی است. همچنین حمایت از صنایع ملی می‌تواند از نتایج تصویب این قانون باشد.

جلوگیری از خام‌فروشی

صادرات مواد خام و یا خام‌فروشی تا زمانی که بازار داخلی اشباع نشده است، اصولا کار درستی نیست؛ لذا عرضه آن‌ها در رینگ داخلی بورس کالا و اشباع بازار از این طریق می‌تواند کمک موثری به صادرات مصنوعات تولیدی حاصل از این مواد با قیمت‌های بسیار خوبی در بازار جهانی کند؛ همچنین قدرت رقابت‌پذیری صادرکنندگان کالا را نیز افزایش خواهد داد و آن‌ها را تشویق به صادرات بیشتر و حمایت از تولید ملی و رونق صنایع داخلی و ایجاد اشتغال و نهایتاً جلوگیری از خام‌فروشی خواهد کرد.

صادرات از طریق بورس؛ جلوگیری از رقابت منفی بین صادرکنندگان

قطعا چنانچه صادرات کالاها به خارج از کشور از یک کانال آن هم بورس کالا صورت گیرد کمک بسیار زیادی در جلوگیری از رقابت منفی بین صادرکنندگان خواهد کرد؛ مضافا اینکه کمیت، کیفیت و استاندارد بودن کالاهای صادراتی از کانال بورس تضمین شده است.

رینگ صادراتی بورس کالا می‌تواند مرجع بسیار خوبی در قیمت‌گذاری کالای صادراتی باشد؛ اما متأسفانه تاکنون صادرکنندگان کالا نتوانسته‌اند از این ظرفیت بورس کالا به نحو مطلوب استفاده کنند. کمک و حمایت‌های دولت از بورس کالا و کانالیزه کردن صادرات کالا از طریق رینگ صادراتی بورس کالای ایران می‌تواند بورس کالای ایران را در منطقه خاورمیانه به یکی از مهمترین مراجع قیمت‌گذاری تبدیل کند؛ چراکه در فضای کنونی معاملاتی و شرایط کنونی منطقه ایران با توجه به ثبات امنیتی و سیاسی محل رجوع قرار می‌گیرد و اگر ساز و کار ارائه محصولات از کانال بورس کالا تعریف شود، مثر ثمر خواهد بود و با حفظ مرجعیت قیمت‌گذاری می‌توان آینده

85640000

www.kam.com / imereport

و کم کردن فاصله بین تولیدکننده و مصرف‌کننده است؛ قطعاً چنانچه عرضه اولیه واردات از طریق بورس کالا صورت گیرد، این روش تاثیر مستقیم در قیمت نهایی مصرف‌کننده خواهد داشت.

تامین مالی بنگاه‌ها

یکی دیگر از کارکردهای مهم بورس‌های کالایی تامین مالی بنگاه‌ها است و ابزارهای متنوعی به همین منظور در بورس‌های کالایی تعریف شده است که یکی از آنها معاملات سلف موازی است، که متأسفانه تاکنون به اندازه کافی به این مهم توجهی نشده است؛ اما خوشبختانه در دوره کنونی استفاده از پتانسیل سلف موازی برای محصولات کشاورزی آغاز شده و امیدواریم همین رویه ادامه داشته باشد تا گستره بیشتری از محصولات را در بر گیرد؛ از طریق این ابزار شرکت‌های مختلف تولیدی و بازرگانی می‌توانند به راحتی تامین مالی شوند و بخش عمده‌ای از مشکلات خود را که کمبود نقدینگی است رفع کنند.

یکی از شعارهایی دولت تدبیر و امید تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی بود؛ بهترین مکانی که دولت می‌تواند این شعار خود را عملیاتی کند بازار سرمایه است. دولت با استفاده از ظرفیتهای بسیار خوبی که در این بازار وجود دارد و ابزارهای متنوعی که در آن تعریف شده است؛ می‌تواند برای تامین مالی بنگاه‌ها اقدام کند و بخشی از مطالبات سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران را تحقق بخشد.

یکی از این ابزارهای تعریف شده در بورس کالای ایران معاملات سلف موازی استاندارد است که دولت با استفاده از این ابزار و تامین مالی از این طریق توانست بخش قابل توجهی از مطالبات گندم‌کاران را پرداخت کند و این طرح بسیار موفق بود و در مدت زمان کوتاهی کلیه مطالبات گندمکاران پرداخت شد.

از جمله مزایای قرارداد سلف موازی تسهیل تامین مالی تولیدکنندگان و در واقع ورود خریداران جدید با توجه به قابلیت نقدشوندگی این معاملات است، همچنین امکان معامله مجدد قراردادهای سلف موازی و کمک به نقدشوندگی بازار وجود دارد. قرارداد سلف موازی امکان کشف قیمت روزانه و لحظه‌ای برای کالاها در چارچوب مکانیسم بازار را فراهم می‌کند و در واقع به عنوان ابزار مالی در شورای عالی بورس برای کاهش هزینه‌های معاملاتی از جمله مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده در این معاملات محسوب می‌شود؛ بنابراین با مزایایی که برای سلف موازی ذکر شده و همه به این مزایای اذعان دارند، نباید مانع از گسترش استفاده این ابزار مهم مالی در بازارهای شفافیت چون بورس کالا شد.

تنظیم بازار محصولات

یکی از مهمترین نقش‌های اساسی بورس‌های کالایی تنظیم بازار محصولات مختلفی است که در آن‌ها معامله می‌شود، ظرفیتهای بسیار خوبی در بورس کالا وجود دارد که می‌توان با استفاده از این ظرفیتهای بازار محصولات مختلف را تنظیم کرد و از آنجا که یکی از مهمترین کارکردهای بورس کالا کشف قیمت است و براساس مکانیزم عرضه و تقاضا قیمت‌ها کشف می‌شود؛ لذا بر اساس کشش عرضه و تقاضا در بورس کالا می‌توان واردات کالاها را تنظیم و نسبت به واردات بسیاری از کالاها اقدام کرد. علاوه بر موارد مذکور با مکانیسم بورس کالا از واردات بی‌رویه بسیاری از کالاها جلوگیری می‌شود و از این طریق نیز به نوعی تولید داخلی مورد حمایت قرار می‌گیرد.

حذف واسطه‌ها و کم کردن فاصله بین تولیدکننده و مصرف‌کننده

بطور کلی یکی از کارکردهای مهم بورس‌های کالایی علاوه بر شفافیت معاملات، حذف واسطه‌ها

یکی از ابزارهای تعریف شده در بورس کالای ایران معاملات سلف موازی استاندارد است که دولت با استفاده از این ابزار و تامین مالی از این طریق توانست بخش قابل توجهی از مطالبات گندم‌کاران را پرداخت کند

استاندار کردستان در گفتگو
با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»:

انجام تعهدات در صادرات بسیار مهم است

«عبدالمحمد زاهدی» استاندار کردستان سفرهای دو جانبه‌ای به یکی از مهمترین اقلیم‌های عراق داشته است. او به طور مستقیم و به همراه گروه‌های اقتصادی بازدیدهایی کارشناسانه از استان‌های حلبچه، سلیمانیه و اربیل داشته و استانداران این سه استان (اقلیم کردستان) هم به ایران و استان کردستان سفر کرده‌اند؛ از این منظر او اطلاعات درست و دقیقی را از شرایط اقتصادی بخش قابل توجهی از عراق دارد و با نیازهای وارداتی آن‌ها آشناست. بر همین اساس با او گفتگویی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید:

دیگر درونزا و درونگرا امکان پیشبرد اهداف اقتصادی کشور و تأمین نیازهای آن وجود داشت؛ اما امروز برونگرایی یک ضرورت است تا بتوانیم با بازار مصرف جهانی و همچنین با بازار محصول مورد نیاز خود در سراسر دنیا ارتباط برقرار کنیم؛ در حقیقت موضوع مورد توجه در بررسی بازارهای هدف، صادرات است. به باور من در منطقه، بازارهای خوبی وجود دارد که لازم است تا نیاز آن‌ها را شناسایی کنیم.

به عنوان فردی که سفرهایی به استان‌های عراق داشته‌اید و به لحاظ اقتصادی در آن حوزه بررسی‌هایی کرده‌اید شناخت بازار عراق برای صادرات و اثر آن در رونق اقتصاد در کشور تا چه حد لازم به نظر می‌رسد؟

وسعت مرزهای کشور ما به سبب وجود مرزهای مشترک با ۱۶ کشور، امکان صادرات کالا را فراهم کرده است. کشورهای همسایه که هر کدام می‌توانند بازار مناسبی برای کالاهای ایران باشند، هر یک به منزله فرصتی برای افزایش صادرات کالا به شمار

از منظر صادرات خوب بشناسیم و روی آن‌ها کار کنیم؟

مایلم پاسخ به این سوال را با اشاره به تعریف مقام معظم رهبری از اقتصاد مقاومتی عنوان کنم. آن چه رهبری در تعریف خود از اقتصاد مقاومتی بدان تأکید کردند، اقتصاد درونزا و برونگرا است. برون گرایی بدان معناست که ما باید در بازارهای منطقه‌ای و جهانی حضور داشته باشیم و طبیعتاً برای آن که قادر به حضور در بازارهای منطقه باشیم، باید نیازهای بازار هدف را بشناسیم تا بتوانیم بر مبنای نیازهای شناسایی شده تولید، عرضه مناسب در این بازارها داشته باشیم. این ضرورت به ویژه در منطقه وجود دارد. چراکه نیاز به تولیدات ما در کشورهای همسایه به سبب شرایط اقتصادی به طور جدی احساس می‌شود؛ از سوی دیگر اگر به درستی بازارهای هدف را ابتدا در منطقه و سپس در سایر بازارهای هدف جهانی بشناسیم، به رونق کسب و کار کمک خواهیم کرد. امروزه هیچ اقتصاد بسته‌ای در دنیا وجود ندارد؛ گرچه در گذشته با شیوه اقتصادی بسته یا به بیان

به نظر شما عرضه کالاهای صادراتی در بورس کالا چه تاثیری در روند صادرات و ارائه کالا با قیمت و کیفیت مناسب و شفاف خواهد داشت؟

امروزه فضای کسب و کار رفته رفته از حالت سنتی خارج شده و شیوه‌های مدرن را تجربه می‌کند. بازارهای مالی نیز یکی از شیوه‌های مدرن است که در جهان معاصر و در سراسر دنیا هم در بخش سرمایه گذاری و هم در بخش معاملات کالا مورد استفاده قرار می‌گیرد. «بورس کالا» در کشور ما موضوعی نسبتاً جدید است؛ به ویژه آن که آشنایی کاملی در این زمینه، در شهرستان‌ها وجود ندارد؛ بنابراین در این زمینه نیاز جدی به فرهنگ‌سازی احساس می‌شود. تا فعالان اقتصادی و همچنین فعالان حوزه کسب و کار در سایر استان‌ها از این امکان آگاه شوند و رفته رفته معاملات خود را از طریق بورس کالا انجام دهند.

چقدر مهم است که ما بازارهای هدف را

نیازهای کنونی عراق در حوزه واردات که برای ایران فرصت صادرات ایجاد می‌کند، از نظر شما کدامند؟

نیازهای کنونی کشور عراق دارای تنوع قابل توجهی است. این نیازها شامل مواد غذایی، مواد شوینده و بهداشتی، مصالح ساختمانی، همچنین مواد غذایی فرآوری شده از جمله تولیدات کشاورزی و لبنی، مرغ و جوجه یک روزه هستند. البته مصالح ساختمانی زمینه گسترده‌ای از اقلام گوناگون را شامل می‌شود که متأسفانه در شرایط کنونی هم به سبب کاهش قیمت نفت و هم به علت ناامنی دچار رکود است.

اگرچه اقلیم کردستان هم تابعی از عراق است، اما نیازهای کنونی کردستان عراق (اربیل، حلبچه و سلیمانیه) در شرایط کنونی چه کالاهایی را شامل می‌شود و چشم‌انداز ۱۰ ساله این روند از نظر شما چیست؟

نیازها در واقع مواردی است که عرض کردم. در مورد کل کشور عراق و البته کردستان عراق که تابعی از آن است همانی بود که عرض کردم؛ اما علاوه بر

است که فقط با کردستان عراق مرز مشترک داریم. متأسفانه وضعیت کنونی کردستان عراق و همچنین سوریه، به دلیل ناامنی‌های موجود، تأثیر جدی بر صادرات و روابط اقتصادی ما گذاشته است.

در گذشته علاوه بر صادرات به کردستان عراق، سرمایه‌گذاران ما نیز در این اقلیم سرمایه‌گذاری می‌کردند و پیمانکاران ایرانی به ویژه پیمانکاران استان کردستان در این منطقه فعالیت‌های پیمانکاری و عمرانی و همچنین فنی و مهندسی انجام می‌دادند و در واقع بخشی از همکاری ما، صادرات خدمات عمرانی و مهندسی را شامل می‌شد؛ اما متأسفانه از یک سو به دلیل کاهش قیمت نفت و از سوی دیگر به علت بروز ناامنی‌ها و درگیری‌هایی که به سبب وجود داعش در منطقه رخ داد، تحت تأثیر قرار گرفته است؛ در واقع در صورت مهار ناامنی‌های موجود در عراق و سوریه، این کشورها بازارهای مناسبی برای صادرات کالاهای ایرانی به شمار می‌روند؛ از سوی دیگر این کشورها مسیر دسترسی ایران به دریای مدیترانه و اروپا هستند و از این نظر برقراری صلح و امنیت در آن‌ها به رونق اقتصادی ایران کمک خواهد کرد.

می‌آیند؛ در این میان عراق به سبب رخدادهای سیاسی حائز اهمیت بسیار است. عراق کشوری است که در سال‌های گذشته با مشکلات فراوان دست به گریبان بوده و امروز که از جنگ نجات یافته، نیازهای گسترده‌ای در زمینه کالا دارد که می‌تواند از طریق کشور ما تأمین شود.

نکته حائز اهمیت دیگر این است که بازار هدف ما در عراق از تنوع قابل توجهی نیز برخوردار است. علاوه بر مواد غذایی و تولیدات کشاورزی، مواد بهداشتی و لبنی و مصالح ساختمانی هم نیازهایی هستند که بازارهای عراق را به فرصت‌های اقتصادی ایران تبدیل کرده‌اند. با توجه به موقعیت ما در منطقه، بازارهای متنوعی هم در شرق و غرب و هم در جنوب و شمال کشور وجود دارد. در ارتباط با عراق با توجه به روابط موجود میان ایران و عراق، علاقمندی زیادی در این زمینه وجود دارد که به گسترش روابط تجاری و اقتصادی با ایران کمک خواهد کرد. اکنون نیز بخش قابل توجهی از واردات کالا به عراق از کشور ما اتفاق می‌افتد.

در بخش غربی کشور و در استان کردستان اینگونه

در مجموع به نظر می‌رسد از نظر کیفیت، بسته بندی و تعهدات زمانی بازرگاری کنیم. از این‌رو، می‌توان گفت بخشی از نقصان امروز که ناشی از عمل به تعهدات است، از طریق آموزش قابل حل خواهد بود که اتاق‌های بازرگانی باید متولی آموزش به صادرکنندگان شوند. موضوع دیگر سرمایه‌گذاری برای ارتقای کیفیت کالاهاست و بخش دیگر سرمایه‌گذاری برای تولید بسته‌بندی قابل قبول در بازارهای جهانی و منطقه‌ای است.

اما نکته مهم آن است که صادرات باید به عنوان یک امر حرفه‌ای تلقی شود. باید به این نکته توجه داشت که «تولیدکننده» لزوماً «صادرکننده» نیست و از او انتظار نمی‌رود که صادرکننده باشد، چراکه صادرات کالا خود یک فن است و نیازمند تخصص و تجربه. در این زمینه با مسئولان وزارت صنعت، معدن، تجارت هم صحبت کرده‌ایم. البته در این زمینه تلاش‌هایی صورت گرفته تا شرکت‌ها و تشکلات صادراتی به وجود بیایند که خوشبختانه این تشکلات تا حدودی شکل گرفته‌اند؛ اما هنوز با حرفه‌ای شدن کامل بخش صادرات فاصله داریم.

اگر در این زمینه تلاش کنیم، نواقص حل خواهد شد، و در نهایت خاطر نشان می‌کنم که تولیدکننده باید تنها دغدغه‌اش تولید باشد. تامین منابع مالی، تامین نیروی انسانی و کنترل چرخه تولید محصول و ارائه آن به بازار برعهده تولیدکننده است. این صادرکننده حرفه‌ای است که باید بازار هدف را بشناسد و به تولیدکننده بگوید چه کالایی با چه کیفیت و بسته‌بندی به بازار مقصد عرضه شود؛ بنابراین نیاز به یکپارچگی و تعامل در چرخه تولید و صادرات کالا احساس می‌شود.

❏ قدری درباره لزوم حضور برای شناخت و بازاریابی در عراق توسط کارگزاران بورس کالا توضیح دهید.

این یک مسأله‌ای است که باید به ویژه در مناطق مرزی مورد توجه قرار گیرد. در شرایط کنونی کارگزاری فعالی در مناطق مرزی وجود ندارد تا این وظیفه را بر عهده بگیرد و بیشتر تجار و بازرگانان محلی این نیاز را مرتفع می‌کنند؛ که این روند سازمان‌یافته نیست و برای موفقیت بلند مدت باید برنامه‌ریزی دقیقی در این مورد صورت گیرد.

❏ ایران از نظر دارا بودن انبارهای مرزی در چه شرایطی است؟ ساخت انبارهای کالایی در مناطق مرزی جهت صادرات در شرایط کنونی ضروری به نظر می‌رسد؟

در حال حاضر انبارهای مرزی برای ذخیره کالاهای صادراتی وجود دارند؛ اما تعداد آن‌ها ممکن است کافی نباشد.

❏ اگر نکته‌ای وجود دارد که در این گفتگو خوب است به آن اشاره شود بفرمایید.

نکته‌ای که به نظرم بسیار مهم است این است که در زمینه عمل به تعهدات، کشور ما دچار مشکل اساسی است. در حقیقت خریدار خارجی وقتی محصول ما را خریداری می‌کند، انتظار دارد که تعهدات فروشنده به موقع انجام شود؛ اگر در این زمینه نتوانیم به درستی به تعهدات خود پایبند باشیم؛ از گردونه رقابت خارج خواهیم شد؛ چراکه رقیب خارجی با رعایت به موقع تعهدات جایگزین ما خواهد شد. ازین رو لازم است تا صادرکنندگان ما در انجام به موقع تعهدات خود دقت کنند.

شرایط حاکم که صادرات را کاهش داده، موضوعات دیگری نیز در زمینه صادرات کالا وجود دارد که باید مورد بررسی قرار گیرد؛ از جمله این موارد «ارتقاء کیفیت» و «نحوه بسته‌بندی» کالا است. در زمینه بسته‌بندی محصولات، نتوانستیم با کشور رقیب خود یعنی ترکیه رقابت کنیم. به نظر می‌رسد لازم است که در آینده برنامه‌ریزی جدی در این زمینه داشته باشیم. علاوه بر این، باید در مورد انجام به موقع تعهدات نیز بازرگاری کنیم.

لازم است صادرکنندگان در انجام به موقع تعهدات خود دقت داشته باشند تا امکان رقابت با کشور ترکیه فراهم شود. همان‌طور که می‌دانید، هم‌اکنون ترکیه تنها رقیب ایران در زمینه صادرات کالا به عراق است و هر کالایی برای ورود به عراق از خاک ترکیه می‌گذرد چراکه کشور سوریه در حال حاضر امکان ترانزیت کالا را به هیچ وجه دارا نیست.

❏ در مورد برخی استانداردها سخن گفتید. تا چه حد در تولید محصول از استانداردهای جهانی فاصله داریم؟

استاندارد مصالح ساختمانی شرایط مطلوبی را داراست. در ارتباط با محصولات غذایی هم باید گفت این دسته از محصولات استاندارد قابل قبولی دارد؛ اما آن‌چه در این رابطه مطرح است، تفاوت در سیستم استاندارد اقلیم کردستان عراق در زمینه محصولات غذایی و عدم انطباق آن با سیستم استاندارد در کشور ماست؛ به بیان دیگر مسأله قابل تأمل، دوگانگی سیستم‌های استاندارد است. در کشور عراق تعریف متفاوتی از استاندارد وجود دارد. در این زمینه به طور مداوم درحال مذاکره هستیم تا بتوانیم این مشکل را حل کنیم.

گفتگو با عضو هیات رئیسه کمیسیون اقتصادی مجلس دهم اول تأمین نیاز داخل، بعد صادرات

اهمیت و جایگاه بازار سرمایه امروز برای بسیاری از شخصیت‌های مهم اقتصادی کشور واضح است و بسیاری از آنها در مباحث و گفتگوهای خود در رسانه‌ها به قوی‌تر شدن هر چه بیشتر این بخش تأکید می‌کنند. «حسن حسینی‌شاه‌رودی» یکی از اعضای تأثیرگذار هیات رئیسه کمیسیون اقتصادی مجلس دهم است. مردی که از حوزه انتخابیه شاهرود و میامی به کرسی پارلمانی رسیده و بر کارکردهای بسیار زیاد بازار سرمایه و بورس کالا تأکید دارد. او در گفتگوی خود با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» مباحث مختلفی را درباره بورس کالا مطرح کرد؛ از جمله اینکه این نهاد اقتصادی نقش ویژه‌ای در ایجاد عدالت اقتصادی در جامعه دارد و با هدایت صادرات و واردات به بورس کالا می‌توان شرایط این دو بخش را تا حدودی به سامان نزدیک کرد. مشروح گفتگوی دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» با حسن حسینی‌شاه‌رودی را در ادامه می‌خوانید:

یکی از مولفه‌های مهم اقتصاد مقاومتی، توانمندسازی تولید داخل است و طی سال‌های اخیر هم دولت به عناوین مختلف سعی در ایجاد یک تحرک قابل توجه در بخش تولید داخل داشته است. اخیراً قانونی تحت عنوان ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر تصویب و ابلاغ شده که طی آن قرار است از این پس محصولات مختلف به خصوص مواد خام معدنی در تالار داخلی بورس کالای ایران عرضه شود و در صورت نبود تقاضا مجوز صادرات بگیرد، تصویب و ابلاغ چنین ماده قانونی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این تصمیم از آن جهت مثبت است که تولیدکننده برای رفع نیاز داخلی مجاب می‌شود بعد از تأمین نیاز داخل مواد خام را صادر کند. چنین مشکلی در صنایع تولید و خام‌فروشی وجود داشت که خام‌فروشان بهانه نبود بازار را مطرح می‌کنند؛ اما اکنون با این تصمیم شاهد اتفاقات خوبی خواهیم بود چون دولت و حوزه صنایع و تولیدکننده برای تغییر فرآیند مصمم هستند. دیگر

بعد از این شاهد تولید مواد تبدیلی به جای تولید و فروش مواد معدنی خام خواهیم بود. البته در حال حاضر اینگونه مواد به دلیل نبود فرآیند تولید و تکنولوژی تبدیل آن، صادر می‌شوند که با این تصمیم و ایجاد چشم‌انداز روشن شاهد گام‌های بعدی برای بهینه‌سازی خواهیم بود؛ در واقع با این تصمیم، مانعی در برابر خام‌فروشی گذاشته می‌شود تا در وهله اول نیاز داخلی تأمین شود و اگر چنین نیازی در داخل وجود نداشت نسبت به صادرات اقدام صورت گیرد.

پس معتقدید این رفتار جدید بر جلوگیری از خام‌فروشی مواد اولیه کشور مثرتر خواهد بود؟

این تنها یک گام است و نمی‌توان گفت که قطعاً می‌تواند جلوگیری کند اما می‌تواند نشان دهد نگاه دولتمردان و سیاست‌گذاران در امر اقتصادی به این سمت می‌رود که چرا خام‌فروشی شود؛ در واقع تا حدودی از حد شعار به عمل تبدیل شده است. آنها با این تصمیم مانعی برای خام‌فروشی گذاشته‌اند. طبیعتاً با این مانع شخصی

که خام‌فروش است دیگر تلاش می‌کند که مواد خام را تبدیل به مواد تبدیلی با ارزش افزوده مثبت کند. در واقع با این تصمیم اذهان سرمایه‌گذاران و یا تولیدکنندگان مواد معدنی خام به سمت تولید بهینه و تولید با ارزش افزوده سوق پیدا می‌کند.

به عنوان یک عضو هیات رئیسه کمیسیون اقتصادی مجلس دهم فکر می‌کنید، امکان این وجود دارد که ما مواد معدنی خام خود را اول در مسیر نیاز داخل قرار دهیم بعد مابقی آن را صادر کنیم؟

به نظرم نباید مطلق نگاه کرد. در حال حاضر، بسیاری از محصولات ما از جمله خیلی از محصولات معدنی ما علی‌رغم تولید در داخل، نیاز داخلی ندارد چون فرآیند تکنولوژی تبدیل آن در ایران وجود ندارد. آن هم شاید از این جهت که در داخل کشور صنعتی وجود ندارد که به این مواد معدنی نیاز داشته باشد و کسی درخواستی برای این نوع مواد ندارد. نمونه آن معدن اکسید در سمنان است که ۱۰۰ درصد آن به خارج صادر می‌شود. حال اینکه جزو پنج معادن غنی دنیاست،

که علی‌رغم وجود محصول داخلی باز هم واردات آن محصول انجام می‌شود. آیا اگر محصولات وارداتی در بورس عرضه شود، دیگر شاهد چنین مشکلی نخواهیم بود؟

به نظرم عرضه کالاهای وارداتی و صادراتی به صورت همزمان و تحت یک ساز و کار اصولی که در نهایت به نفع صادرکننده و واردکننده باشد، خوب و پسندیده است.

در واقع باید محصول تولیدی در داخل و محصولی که از خارج وارد می‌شود، همه در بورس کالا عرضه شود تا شاهد قیمت رقابتی و بازار آزاد و رقابتی باشیم؛ اما مشکل آنجاست که خیلی صنایع و حوزه‌های اقتصادی ما به واسطه برخی وابستگی‌ها قهرتمند شده و با استفاده از رانت‌هایی خود را از بازار سرمایه منتقل کرده و عملکردی دیگر دارند.

با توجه به این صحبت‌ها آیا در صورت فعال شدن بورس کالا نمی‌توان از واردات بی‌رویه جلوگیری کرد و صادرات را سامان داد؟

اگر بورس کالا در هر حوزه‌ای ورود پیدا کند، عدالت اقتصادی و رقابت سالم را ایجاد می‌کند؛ در واقع مزیت بورس کالا در ایجاد رقابت سالم و روند توسعه‌ای و انگیزشی در حوزه‌های مختلف صنعت، بازرگانی، معدن و... است.

صادرات از کانال بورس کالا چقدر می‌تواند شرایط را در بازارهای منطقه به نفع ما کند؟

این کار مزیت‌های بسیاری دارد اما در پاسخ به

اما به دلیل آنکه مواد اولیه آن در داخل مصرف ندارد تبدیل شده و با قیمت‌هایی بالا در دنیا و حتی در داخل کشور فروش می‌رود. پس یک جای چنین کاری خوب است و در جایی دیگر ممکن است کارکرد نداشته باشد.

اما چنین رویکردی به تولید ملی کمک می‌کند، قبول دارید؟

قطعاً این رویه به نفع تولید ملی است، البته با در نظر گرفتن این نکته که این روند تنها در شرایط کنونی فایده دارد و در بعد کلی بازار را رقابتی نمی‌کند. این باید تصمیم مقطعی باشد تا ابتدا نیاز داخلی و سپس نیاز خارجی تأمین شود؛ چرا که برخی از مواد معدنی و یا مواد اولیه ما در خارج از کشور مشتری بهتری از داخل کشور دارد و طبیعتاً فرد رغبت بیشتری برای صادر کردن محصول خود دارد.

البته در همین مورد نیز باید بررسی کرد که چرا رغبتی در داخل برای خرید نیست و محصول ارزان‌تر از خارج کشور خرید می‌شود و یا شرایط برعکسی که در مواردی همچون زغال سنگ، کنستانتره و کک وجود دارد که خیلی از معادن در داخل کشور نیمه فعال و حتی غیرفعال هستند و تولید ۱۰ یا ۲۰ درصدی دارند. نمونه بارز آن معدن زغال سنگ ذوب آهن است که در این شرایط مواد اولیه‌اش از خارج وارد می‌شود. پس اگر بنا به ممنوعیتی باشد باید برای مصرف‌کننده و تولیدکننده مواد اولیه در نظر گرفته شود نه اینکه تولیدکنندگان مواد اولیه آنقدر قیمت مواد را بالا در نظر گیرند که هیچ توجیهی برای فروش در داخل نداشته باشیم.

در راستای صحبت‌های شما شاهد واردات بی‌رویه برخی کالاها هستیم

➔ بورس کالا عدالت اقتصادی را برقرار و بازار را رقابتی می‌کند

➔ بورس به افراد شانس و امکان انتخاب می‌دهد

➔ باید ارزش بورس را در ساختار اقتصادی‌مان پیدا کنیم

8-5-640000

http://www.irsag.com/irereport

➡ ما در شرایط تحریم جهانی این موضوع را در کشورمان دیدیم که با اعتبار برخی تجار برخی کالاهای ضروری را خریداری کرده و به کشور وارد کردیم؛ در آن زمان هیچ بررسی اجازه معامله را به کشور خودش نمی‌داد و اگر انجام می‌شد در انتقال ارز مشکل جدی به وجود می‌آمد. همین تاجار بودند که با شیوه‌های سنتی توانستند کالاهایی را به کشور وارد کنند

لطمات زیادی را به ما زده است. مثلاً در بحث صادرات به کشوری مثل عراق ما شاهد صادرات کالاهایی بعضاً با کیفیت پایین هستیم و خیلی از کارشناسان هم، چنین رویه‌ای را ناشی از رقابت منفی صادرکنندگان داخلی عنوان می‌کنند؛ در حالی که این کار اگر از کانال بورس کالا انجام گیرد بسیاری از مشکلات از جمله استانداردسازی کالاها، شفافیت، از بین رفتن رانت‌های پشت صحنه و... اتفاق خواهد افتاد.

قطعا بورس برای تولیدکنندگانی که دسترسی به بازار آزاد و دنیا ندارند، بسیار عالی است؛ زیرا طبیعتاً تولیدکنندگان نمی‌توانند همزمان تاجر باشند؛ تجارت و تولید دو حرفه جداگانه است، اما بازار بورس می‌تواند رابطه بین مصرف‌کننده جهانی با تولیدکننده داخلی را تسهیل کند و دست دلال‌ها را کوتاه کند و در حقیقت درآمد بیشتری را متوجه تولیدکنندگانی کند که دسترسی به بازار نداشته و می‌توانند از این مسیر امن به بازار دسترسی پیدا کنند.

توجه داشته باشید که بازار آزاد بدان معناست که نمی‌توان قانونی را مصوب کرد که همه صادرکنندگان موظف باشند کالایشان را در بورس عرضه کنند و تمام متقاضیان ایرانی در سراسر جهان موظف باشند از بورس کالای داخل ایران استفاده کنند که این در هیچ جای جهان حتی در کشورهای اروپایی نیز مرسوم نیست.

بورس تنها یک شاخص است و ممکن است خارج از بورس مشتری با قیمت بهتر پیدا شود که رغبت به آن مشتری افزایش پیدا می‌کند. مگر آنکه تسهیلاتی ارائه شود که برای فرد توجیه داشته باشد تا قیمت گران‌تر را از بورس بخرد.

این سوال باید پرسید که آیا کشورهای همسایه نیز روند رو به رشدی در بورس داشته‌اند یا خیر. آیا آنها مایل به استفاده از این شیوه تجارت هستند یا می‌خواهند شیوه تجارت سنتی و قدیمی را دنبال کنند و بر اساس ارتباطات گذشته‌شان مبادلات داشته باشند.

برخی تجار ما دارای سابقه تجارت ۴۰ ساله در جهان هستند که اعتباری برای آنها ایجاد کرده است. کشوری همچون ژاپن روی برخی از تجار ما حساب باز کرد و تحریم‌ها و قیمت‌های جهانی اثری روی این نوع ارتباطات نگذاشت. این شامل ارتباطات تنگاتنگ تاجران ایرانی با تاجران چینی و حتی اروپایی نیز می‌شود. این تاجران حاضر نیستند اعتبارشان را در بورس خرج کنند چون وقتی کالایی در بورس عرضه می‌شود اعتماد شخصی کنار می‌رود و بحث دیگر بر سر کمیت و کیفیت کالا و نه اعتبار اشخاص است.

این موضوع هنوز در جهان لاینحل مانده، یعنی اعتبار اشخاص و شرکت‌ها گاهی فراتر از بورس عمل کرده است. ما در شرایط تحریم جهانی این موضوع را در کشورمان دیدیم که با اعتبار برخی تجار برخی کالاهای ضروری را خریداری کرده و به کشور وارد کردیم؛ در آن زمان هیچ بررسی اجازه معامله را به کشور خودش نمی‌داد و اگر انجام می‌شد در انتقال ارز مشکل جدی به وجود می‌آمد. همین تاجار بودند که با شیوه‌های سنتی توانستند کالاهایی را به کشور وارد کنند. بر همین اساس می‌توان گفت همه چیز در اختیار ما نیست و باید مبادلات تجاری هر کدام بر اساس سبک و سیاق کشور مقابل انجام شود.

اما شرایط کنونی حاکم بر روند صادرات

اجرای ماده ۳۷ مانع خام فروشی است نه صادرات

علیرضا صادقی

کارشناس بازار سرمایه

شرایط غیرمنصفانه از بین برود و منجر به شفافیت اقتصادی و ایجاد فضای رقابتی سازنده در اقتصاد کشور شود. به دلیل اینکه بورس کالای ایران یک نهاد نظام مند و دارای قوانین و مقررات مناسب و شفاف است؛ لذا عرضه مواد خام در آن بورس ضمن کمک به ایجاد شفافیت اقتصادی باعث ایجاد اطمینان برای عرضه کنندگان و تقاضاکنندگان کالاها شده و بسیاری از ریسک‌هایی که فعالان اقتصادی

و توسعه صنایع موجود در زنجیره پایین دستی، این مواد خام را که دارای توجیه فنی و اقتصادی هستند فراهم کند. در حال حاضر به دلیل وضعیت رکودی حاکم بر برخی از صنایع، شرایط غیرمنصفانه‌ای به وجود آمده که منجر به رقابت منفی تولیدکنندگان داخلی در بازارهای بین‌الملل شده است. در صورت عملیاتی شدن ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، می‌توان انتظار داشت

اساس فرآیند عرضه و تقاضای کالا در رینگ داخلی بورس مزبور تعیین می‌شود به گونه‌ای که اگر پس از عرضه در سه نوبت متوالی به قیمت متناسب، تقاضا وجود نداشته باشد، مازاد عرضه احرار می‌شود؛ لذا معیار صادرات مواد خام وجود مازاد عرضه در بازار داخل کشور است و مبنای سنجش آن، اقدام به عرضه آن مواد توسط تولیدکننده در بورس کالای ایران طی سه نوبت متوالی و عدم وجود تقاضا برای آن تعیین شده است. تصویب و ابلاغ آیین‌نامه یاد شده حاکی از عزم جدی دولت

ارزش افزوده حاصل اختلاف ارزش نهایی کالای تولید شده با ارزش کالاهای واسطه‌ای (نهاد) استفاده شده در تولید آن کالا است. همانطور که تعریف ارزش افزوده نشان می‌دهد، فرآیند تبدیل مواد خام به کالای نهایی همراه با ایجاد ارزش است؛ لذا هر اقتصادی که بتواند فرآیند تبدیل مواد اولیه به کالاهای نهایی، را توسط نیروهای درون آن اقتصاد انجام دهد، ارزش افزوده بیشتری را نصیب خود کرده و در نهایت موجب رشد و توسعه آن اقتصاد می‌شود. در همین راستا و در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۳۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» در مورخ اول اردیبهشت سال ۱۳۹۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. بر اساس ماده ۳۷ قانون مذکور به دولت اجازه داده شده برای فراوری مواد خام و تبدیل کالاهای با ارزش افزوده پایین داخلی و وارداتی به کالاهای با ارزش افزوده بالا از انواع مشوق‌های لازم استفاده کند. جهت اجرایی کردن این ماده، هیأت وزیران در جلسه ۱۰ آبان ماه ۱۳۹۴ به پیشنهاد وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تعاون جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه اجرایی ماده یاد شده را تصویب کرد و در نهایت این آیین‌نامه توسط معاون اول ریاست جمهوری ابلاغ شد. در تبصره بند الف ماده ۲ آیین‌نامه مذکور چنین آمده است که «برای کالاهای پذیرش شده در بورس کالا، مازاد عرضه صرفاً بر

یکی از مزایای معامله در بورس کالای ایران استفاده از مزیت مالیاتی برای فروشندگان است. بنابراین عرضه کنندگان مواد خام در صورت عرضه محصولات خود در بورس کالا می‌توانند از معافیت‌های مالیاتی حاصل از انجام معاملات در بورس کالا بهره‌مند شوند

در جهت جلوگیری از خام فروشی کالاهایی که قابلیت مصرف در داخل کشور را داشته و در نهایت تبدیل به کالایی با ارزش افزوده بالاتر است. اجرایی شدن این موضوع مزایای زیادی را به دنبال خواهد داشت.

در صورتی که مواد خام در داخل کشور به مصرف رسیده و در زنجیره تولید قرار گرفته و تبدیل به کالاهای نهایی با ارزش افزوده بالاتر شود، افزایش اشتغال در کشور را به دنبال خواهد داشت؛ البته تحقق این امر مستلزم نگاه ویژه دولت به این موضوع بوده و دولت باید با انجام سرمایه‌گذاری‌های لازم، زمینه رشد

تأمین مواد اولیه برطرف خواهد شد. با توجه به اینکه بستر معاملات رینگ صادراتی در بورس کالای ایران مهیا بوده لذا می‌توان از این بستر استفاده کرد و در صورت عدم وجود تقاضا در رینگ داخلی برای مواد خام، عرضه‌کنندگان می‌توانند با استفاده از بستر مذکور کالای خود را صادر کنند.

این موضوع نیز مزایای قابل توجهی را برای فعالان در پی خواهد داشت، از جمله می‌توان به کاهش ریسک‌های مربوط به معاملات، مهیا ساختن بستر رقابتی سالم و تعیین قیمت محصول برای بازارهای بین‌المللی اشاره کرد.

فعالیت در قالب قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید

از آنجاییکه عرضه‌کنندگان ممکن است برای فروش مواد خام خود نیاز به برگزاری مزایده داشته باشند و یا برعکس برخی از خریداران مواد اولیه جهت تأمین کالای مورد نظر خود اقدام به برگزاری مناقصات کنند، لذا فرآیندهای مذکور علاوه بر صرف وقت زیاد ممکن است با عدم شفافیت و تحمل هزینه برای طرفین همراه باشند.

این مشکلات برای شرکت‌ها و نهادهای دولتی که ملزم به برگزاری مزایده‌ها یا مناقصه‌ها خود از طریق تشریفات خاص هستند بسیار محسوس خواهد بود. بنابراین با استناد به ماده ۱۷ «قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید» که در آن خرید و فروش کالاهای پذیرفته شده در بورس‌های کالایی که با رعایت مقررات حاکم بر آن بورس‌ها مورد دادوستد قرار می‌گیرند توسط وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و دستگاه‌های دولتی و عمومی و دستگاه‌های اجرایی را بی‌نیاز از برگزاری مناقصه یا مزایده و تشریفات مربوط به آنها کرده است، می‌توان ضمن عرضه مواد اولیه خام این دسته از شرکت‌ها از مزایای این قانون نیز برخوردار شد.

در راستای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری است.

مزیت‌های مالیاتی برای فروشندگان

یکی از مزایای معامله در بورس کالای ایران استفاده از مزیت مالیاتی برای فروشندگان است. بنابراین عرضه‌کنندگان مواد خام در صورت عرضه محصولات خود در بورس کالا می‌توانند از معافیت‌های مالیاتی حاصل از انجام معاملات در بورس کالا بهره‌مند شوند. امید است با اجرایی شدن ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی زمینه لازم جهت افزایش میزان عرضه مواد خام مورد نیاز در صنایع پایین دستی محصولات

در صورتی که مواد خام در داخل کشور به مصرف رسیده و در زنجیره تولید قرار گرفته و تبدیل به کالاهای نهایی با ارزش افزوده بالاتر شود؛ افزایش اشتغال در کشور را به دنبال خواهد داشت.

پتروشیمی در بورس کالا فراهم شود.

یکی از صنایعی که در آن جلوگیری از خام و فروشی مواد اولیه ضروری به نظر می‌رسد، صنعت پتروشیمی است. در حال حاضر برخی از محصولات پتروشیمی در بورس کالای ایران دارای مزاد تقاضا بوده، لذا در صورت هدایت مواد اولیه مورد نیاز به عرضه در رینگ داخلی بورس کالا برای این دسته از محصولات، ضمن ایجاد ارزش افزوده بیشتر، باعث ایجاد تحرک اقتصادی شده و مشکل بسیاری از صنایع پایین دستی در

ایران بر مبنای رقابت خریداران است؛ لذا عرضه محصولات و مواد خام از طریق مکانیزم‌های حاکم بر بورس کالای ایران، به کشف قیمت عادلانه و شفاف برای این دسته از محصولات کمک خواهد کرد؛ با توجه به اینکه در حال حاضر صادرات مواد خام و به ویژه مواد خام معدنی، به دلیل افت قیمت‌های جهانی برخی از این محصولات فاقد بازار قوی بوده و قدرت چانه‌زنی عرضه‌کنندگان این مواد در بازارهای بین‌المللی پایین بوده، لذا تبدیل این مواد به کالاهایی با ارزش افزوده بالاتر ضمن جلوگیری از خام فروشی منجر به بازدهی بالاتر نیز می‌شود و این موضوع

ممکن است در معاملات خود با آن مواجه شوند را از بین می‌برد. عرضه مواد خام در رینگ داخلی بورس کالا منجر به این می‌شود که اطلاعات ارزشمندی در اختیار تصمیم‌سازان اقتصاد قرار دهد و از این طریق مشخص می‌شود که چه کالاهایی دارای تقاضا و مصرف در داخل کشور بوده و چه کالاهایی بازار مصرف داخل ندارند و بر این اساس برنامه‌ریزی‌های لازم را جهت انجام سرمایه‌گذاری در صنایع پایین دستی این گروه از محصولات و در راستای بهبود اقتصاد کشور صورت دهند.

با توجه به اینکه فرآیند کشف قیمت کالاها در بورس کالای

در میزگرد دو ماهنامه
«پیام اقتصادی بورس کالا» بررسی شد:

چالش‌های یک بورس بین‌المللی

بین‌المللی شدن بورس کالای ایران، یکی از دغدغه‌هایی است که به طور جدی از سال‌های گذشته همواره مطرح بوده و سال به سال شاهد پیگیری جدی‌تر این رویکرد از سوی متولیان بورس کالای ایران بوده‌ایم؛ اما برای قرار گرفتن در کنار نام بزرگان بورس کالا در دنیا چه پیش‌زمینه‌هایی لازم است؟ بسترهای قانونی و مقرراتی پیش رو چیست؟ آیا میزان شناخت از بازارهای جهانی و نیازهایشان برای عرضه محصولات شناسایی شده است؟ و پاسخ به بسیاری از پرسش‌های دیگر را در میزگرد این شماره دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» با «محمود رضا الهی‌فرد» مدیرعامل شرکت سی ولکس، «اکبر میرزاپور» مدیر بازار فیزیکی بورس کالای ایران، «مرتضی میری» عضو اتاق فکر کنفدراسیون صادرات و دبیر کارگروه تخصصی کمیسیون صادرات اتاق ایران، و «مهران که‌وازاده» مدیر بخش فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی کارگزاری مفید بخوانید.

نازنین نامور
روزنامه‌نگار

میرزاپور: بهتر است ابتدا با آماری از فعالیت بورس کالا در حوزه صادرات موضوع را آغاز کنیم. نگاه‌تان به این مسله را بیان بفرمایید.

میرزاپور: با توجه به آمار رینگ معاملات داخلی و صادراتی، می‌توان محصولات عرضه شده در این بازار را به دو دسته از محصولات نفتی و سنگ آهن دسته بندی کرد؛ البته تنوعی که باید در رینگ صادراتی وجود داشته باشد، تاکنون به دلایل مختلفی اتفاق نیفتاده است. بر اساس آماری که از سطح معاملات بازار در طول سال‌های ۹۴ تا ۹۵ دریافت کرده‌ایم، تا به امروز حدود چهار میلیون و ۳۶۵ هزار و ۵۹۱ تن عرضه محصولات عمدتاً نفتی و سنگ آهن داشته‌ایم که از این میزان حدود چهار میلیون و ۳۱ هزار و ۵۸۷ تن آن منجر به معامله شده است. ارزش تقریبی این معاملات حدود ۱۸ هزار میلیارد تومان بوده است که با توجه به ظرفیت بازار بورس کالای ایران، رقم قابل توجهی نیست. به طور کلی در دو سال ۹۴ و ۹۵، حدود سه میلیون و ۶۰۰ هزار تن از حجم معاملات

به دو کالای قیر و سنگ آهن اختصاص یافته است. این تحلیل آماری در شرایطی است که اقتصاد ما از مزیت‌های نسبی مناسبی نیز برخوردار است و می‌توانیم در زمینه‌های مختلف و متنوع بازارهای صادراتی تمرکز داشته باشیم، البته در گذشته در بخش محصولات کشاورزی به ویژه گندم نیز ورود داشتیم که در حال حاضر چندان تمرکزی در این بخش وجود ندارد و این امر نیز به دلایل مختلفی اتفاق افتاده است؛ در هر حال، بسیاری از بازارهای صادراتی ما قابلیت این را دارند که وارد بورس شوند؛ اما تا به امروز تنها در دو کالای قیر و سنگ آهن حضور فعال در بورس داشته‌اند؛ در این میان اقداماتی که بورس کالای ایران در نظر گرفته و امیدواریم بتواند آن را به سرانجام برساند، گسترش معاملات بازار صادراتی در بستر انبارهاست؛ یعنی بتوانیم از طریق ایجاد انبارهایی در نقاط مختلف جغرافیایی دنیا، بستری برای گسترش کار خود فراهم کنیم.

الهی‌فرد: بورس کالای ایران، از ظرفیت‌های بالایی حتی در بازار داخلی برخوردار است. هرچند از سال ۱۳۸۲ و افتتاح بورس تا به امروز، شاهد روند تکاملی خوبی از این بخش بوده‌ایم، با این حال چالش‌های پیشروی این بازار را می‌توان در دو گروه عوامل بیرونی و عوامل درونی دسته بندی کرد. در مورد عوامل بیرونی، به دلیل اینکه خارج از کنترل ما هستند، تنها می‌توانیم خود را تطبیق دهیم؛ برای مثال برای نقل و انتقال وجه، ما باید خود را با سیستم جهانی سازگار کنیم. حدود یک سال قبل ما توانستیم مس را در بازار بورس کالای ایران پذیرش کرده و حتی در چند مرحله عرضه کنیم؛ اما به علت مشکلاتی که در بحث نقل و انتقال وجه وجود داشت، با وجود عزم جدی از سوی شرکت ملی مس و ایجاد شرایط و بسترهای لازم برای انجام معاملات، به بن بست خوردیم؛ مس به عنوان یکی از کالاهایی که نام آن صراحتاً در لیست تحریم‌ها ذکر شده بود، امکان حضور چندانی در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی نداشت. همچنین، شرکت ملی نفت امکان دریافت LC از مشتریان را خود نداشت و می‌خواست از طریق حواله‌جات عمل کند که با توجه به شرایط امکان پذیر

نبود؛ در نتیجه عدم موفقیت در این موارد به دلیل عوامل بیرونی اتفاق افتاد.

اما در مورد عوامل داخلی باید تا جایی که می‌توانیم برای تولیدکنندگان و عرضه کنندگان داخلی جذابیت ایجاد کنیم، اگر در رینگ داخلی جذابیت‌های بیشتری برای عرضه کنندگان وجود داشته باشد، شاهد تحرک و پویایی بیشتری از سوی شرکت‌ها خواهیم بود. در حال حاضر، عمده عرضه کنندگان در رینگ داخلی و خارجی شرکت‌های دولتی و شبه دولتی هستند که بیشتر زیر نظر سازمان توسعه فعالیت می‌کنند؛ سازمان توسعه به دلیل ضوابط خاص خود ترجیح می‌دهد به دلیل بستر شفاف معاملات بورس کالا، محصولات خود را در این بازار عرضه کند. از دیگر ویژگی‌های این بازار، سرعت تصمیم‌گیری بالا و حذف تشریفات مانند مزایده و مناقصه است. ضمن اینکه شرکت‌هایی که در این بازار حضور داشته باشند، از معافیت‌های مالیاتی برخوردارند که امیدواریم بتوانیم هرچه بیشتر چنین مشوق‌هایی را به تولیدکنندگان و عرضه کنندگان کالا در بورس کالای ایران عرضه کنیم تا استقبال در رینگ داخلی و صادراتی افزایش یابد. باید تا جایی که می‌توانیم رویه را ساده کرده و امور را تسهیل کنیم، هرچه مشوق‌ها در بازار داخل و خارج بیشتر باشد، گروه بیشتری از تولیدکنندگان و عرضه کنندگان جذب این بازار خواهند شد؛ برای مثال افزایش مشوق‌های مالیاتی به ۲۰ درصد در بخش خصوصی انگیزه خوبی برای حضور در بازار بورس کالا فراهم می‌کند؛ همچنین دریافت وام با گواهی معامله می‌تواند در جذب این گونه مشتریان بخش خصوصی و گسترش بازار داخلی تأثیر خوبی داشته باشد.

میری: واقعیت این است که با وجود پتانسیل مناسب برای صادرات از طریق بورس کالا، ما هنوز در ابتدای مسیر هستیم. به نظر من در بخش صادرات، تا زمانی که برخی از مشکلات حل نشود، امکان عملکرد شفاف را نخواهیم داشت. یکی از مسائل مرتبط با بخش صادراتی، ارتباط بین بانکی است. لازمه فعالیت در سطح بین‌الملل، امکان دریافت LC و حواله است. برای صادرکننده به ویژه در بخش خصوصی امکان

8 5 6 4 0 0 0 0

Instagram.com/imereport

بگیرد. بحث انعقاد قراردادهای آپشن نیز به همین شکل است. از دیگر موضوعاتی که نمی‌توان آن را نادیده گرفت بحث عدم شفافیت در اقتصاد از سوی صادرکنندگان و واردکنندگان است. این امر غیرقابل اجتناب بوده و برای ما روشن است. شاید یکی از دلایلی که صادرکنندگان و عرضه‌کنندگان تمایلی به حضور در بورس ندارند بحث شفافیت باشد. شاید فروشنده و خریدار بخواهند در یک فضای غیرشفاف معاملات خود را انجام دهند.

از دیگر موضوعات مهم در این بخش، شبکه کارگزاری است. ما در این زمینه شرکت‌های کارگزاری بسیار خوبی داریم که در زمینه‌های مختلف حضور داشته و در بازارهای متنوعی فعالیت می‌کنند؛ اما به نظر من ما هنوز نتوانسته‌ایم در بازار داخلی در این حوزه جایگاه مطلوبی داشته باشیم؛ در بازارهای بین‌المللی نیز تقریباً در نقطه صفر قرار گرفته‌ایم. طبیعی است تا زمانی که شرکت‌های کارگزاری نتوانند در سطح بین‌المللی بازاریابی انجام دهند، حرفی برای گفتن نخواهند داشت. البته بخشی از این امر به مقررات و زیرساخت‌های موجود برمی‌گردد؛ مشکلات عدیدهای در این مسیر وجود دارد و نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت. باید توجه داشت تا زمانی که اجازه حضور و فعالیت شرکت‌های کارگزاری خارجی را در کشور ندهیم و نیز شرکت‌های کارگزاری خودمان هم نتوانند در خارج از کشور فعالیتی داشته باشند، رینگ صادراتی ما بازوی اجرایی نخواهد داشت.

موضوع نقل و انتقال وجوه که پیش‌تر به آن اشاره شد، از دیگر موضوعات بسیار مهمی است که امیدواریم با همکاری شرکت سپرده‌گذاری این مشکل نیز حل شود. همچنین از دیگر ضعف‌های موجود، فقدان فرهنگ‌سازی است. من معتقدم که ما نتوانسته‌ایم در رینگ کالای صادراتی و بورس کالای داخلی جایگاهی در ذهن مردم ایجاد کنیم. برخی از مردم ما حتی بورس کالا را نمی‌شناسند و فکر می‌کنند در مورد بورس اوراق بهادار صحبت می‌کنیم؛ در حالی که در قراردادهای آتی، مخاطبان ما عامه مردم هستند و همه می‌توانند وارد بورس کالایی شوند؛ به طور مثال، ما با گواهی سپرده کالایی تا خود زمین کشاورزی رفته‌ایم و تا این حد با عموم مردم وارد ارتباط شده‌ایم، اما با توجه به فرهنگ سازی و ترویج محدود بورس کالا، انتظاری که از این سطح از قراردادها داشتیم، محقق نشده است. در رینگ بورس کالای صادراتی نیز می‌توان گفت که اصلاً چنین اتفاقی نیفتاده است و این خلأ بسیار جدی است. نکته دیگری که وجود دارد، این است که وقتی صحبت از بین‌المللی شدن می‌شود، ما فکر می‌کنیم باید به سراغ صادرات برویم؛ در حالی که ما کشوری با یک بالانس تجاری متوازن و در برخی مقاطع با شیب تمایل به سمت واردات

چند روز و یا حتی جرایمی که کارگزاران می‌پذیرند با سیستم بین‌المللی تطبیق دهیم. متأسفانه میان فرایندهای معاملاتی مرسوم دنیا و دستورالعمل‌های معاملاتی در داخل کشور، انطباق وجود ندارد. موضوع دیگری که به نظر طرح آن ضروری می‌رسد، تبدیل بازار فیزیکی کالا به بازارهای اوراق بهادار است. کمتر کشوری در دنیا وجود دارد که مانند ایران معاملات خود را به شکلی فیزیکی انجام دهد. ما باید از ظرفیت بازار بورس کالای خود برای گسترش رینگ صادراتی استفاده کنیم؛ مثلاً در حال حاضر شرکتی وجود دارد که می‌خواهد از بورس برزیل محصولی را خرید کند، ما با بررسی موضوع متوجه شدیم که این شرکت قصد خرید محصول را در قالب قرارداد آتی دارد؛ یک قرارداد استاندارد و شناخته شده که از طریق اوراق بهادار، نقل و انتقال کالا انجام می‌شود. ما باید ابزارهای معاملاتی خود را با نیازهای طرف مقابل و کشور مقصد منطبق کنیم. بدون انجام این سازگاری، انتظار گسترش بازار بورس کالا، عبث است. بورس کالا در حال حاضر در این مسیر گام برمی‌دارد، یعنی عملاً تلاش خود را برای تغییر بازار فیزیکی به بازار اوراق بهادار آغاز کرده است؛ شروع این تغییرات از بازار داخلی خواهد بود و طبیعتاً بعد از آن وارد حوزه بین‌الملل خواهد شد. در حال حاضر، معاملات آتی رونق خوبی داشته و قابلیت تسری به سایر کالاها را نیز دارد. گواهی سپرده کالا از دیگر اوراق بهاداری است که می‌تواند با ملاحظات در عرصه بین‌المللی مورد توجه قرار

● کهوازاده: شرکت بورس کالا برای گسترش خود باید در چند کشور همسایه و نیز بانک‌های بین‌المللی حساب داشته باشد؛ یا لاقط حسابی در شعبه‌های خارجی بانک‌های داخلی افتتاح کرده باشد تا مشتری خارجی امکان واریز مبلغ قرارداد را داشته باشد. پذیرفتن این ریسک نباید فقط بر دوش کارگزار قرار بگیرد.

شرکت بورس کالا باید به عنوان پشتوانه، کارگزاران را به سمت و سوی اهداف خود هدایت کرده و به آن‌ها اطمینان بدهد که در صورت نیاز به حساب خارجی، حساب‌های بورس کالا وجود دارد.

سخت افزاری ارتباط با بانک‌ها وجود ندارد. با وجود تصویب برجام، هنوز بسیاری از بانک‌های بزرگ دنیا برای حضور در بازار ایران تردید دارند. مسأله تک نرخی شدن ارز، از دیگر مسائلی است که تا زمانی که حل نشود، نمی‌توان این انتظار را داشت که صادرکننده تمایلی برای حضور در بورس داشته باشد. می‌توان نرخ ارز آزاد را در بسته‌ای تشویقی برای صادرکننده قرار داد که با ورود به بورس کالا بتواند محصول خود را با نرخ آزاد به فروش برساند. به این ترتیب می‌توان انتظار داشت با تک نرخی شدن ارز، در زمان کوتاهی این مشکل حل شود.

میرزاپور: دوستان به نکات خوبی اشاره کردند، اما من می‌خواهم از منظر دیگری نیز به این نکات اشاره کنم. در یک معامله بین‌المللی، بدون حضور در بورس، خریدار، فروشنده، نظام بانکی و نقل و انتقال وجه از طریق LC وجود دارد. هریک از این عناصر، فرایندی جا افتاده و منطبق با استانداردها و رویه‌های تثبیت شده بین‌المللی هستند که قابلیت پیش‌بینی داشته و یک فرایند معاملاتی نسبتاً کم‌هزینه هستند. حال ما می‌خواهیم با معرفی سیستمی نوین، خلأهای موجود در این روند را شناسایی کرده و این فرایند را تکمیل کنیم. قطعاً در تکامل این مسیر، بازاریابی می‌تواند از اهمیت زیادی برخوردار باشد؛ اگرچه همه داستان نیست و صادرکننده به انتظار رینگ صادراتی ما نمی‌ماند و برای محصول خود مشتریانی را خواهد یافت. صادرکننده علاوه بر رینگ صادراتی، از ابزارهای دیگری نیز برای معرفی و عرضه کالای خود بهره‌مند است؛ اگرچه نمی‌توان گفت که طی کردن مسیر بورس کالا، برای صادرکننده بدون منفعت خواهد بود؛ در حال حاضر، برخی از صادرکنندگان تمایل زیادی برای عرضه محصول خود از طریق بازار بورس کالا دارند، البته استدلال آن‌ها برای عرضه محصول در بازار بورس کالا این است که وقتی می‌خواهند محصول خود را به کشور مشخصی ارسال کنند، کشور مقصد استانداردهایی را می‌خواهد که حتی با ارائه گواهینامه از سوی صادرکننده نیز به اطمینان نمی‌رسد؛ در حالی که عرضه این محصول در بورس کالا این اطمینان و تأیید را به کشور مقصد می‌دهد که کالای عرضه شده دارای کیفیت مطلوب و قابل تأیید در بازاری مانند بورس کالا بوده است؛ یعنی بازار بورس کالا بستری را در اختیار صادرکننده قرار می‌دهد که در کنار بحث بازاریابی، برندینگ نیز داشته و به عرضه محصولات در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی کمک کند. منتهی نکته این است که سیستم موجود، سیستم جا افتاده‌ای است؛ برای مثال باید سیستمی مانند LC که در کل مبادلات دنیا وجود دارد، در سیستم ما نیز وارد شود و محدودیتی برای آن ایجاد نکنیم.

ما باید در همه بخش‌ها اعم از تسویه نقدی در طول

دولتی خارج از بورس محصول خود را عرضه کنند، قطعاً با شرایط سخت‌تر و زمان بیشتر روبرو هستند. در حال حاضر کالاهای دیگری مانند سیمان تمایل به حضور در بازار بورس کالا دارند، باید ابرادات را به حداقل رسانده و ضمن تسهیل رویه کاری خود، مشوق‌هایی را هم ایجاد کنیم تا شاهد تمایل به حضور در این بازار باشیم. شرکت‌های سیمانی اراده حضور در این بازار دارند و تا یکی دوماه دیگر به بازار بورس کالا اضافه خواهند شد. در حال حاضر نگرانی ما کارگزاران از برخورد سپرده‌گذاری در بحث ضمانت‌نامه‌هاست. قبلاً تنها با یک مجموعه طرف بودیم ولی در حال حاضر علاوه بر بورس کالا، سپرده‌گذاری نیز در آن سوی میز قرار گرفته است. برای کالایی مانند سنگ آهن کنسائتره، ما بیش از یک ماه است که منتظر جلسه پذیرش هستیم. پروسه پذیرش، طولانی است و روند تسویه امور شفاف و روشن نیست.

کهوازاده: این امر متقابلاً برای خریداران نیز وجود دارد.

الهی‌فرد: بله، همین طور است. در واقع ما باید شرایطی را ایجاد کنیم که شرکت خصوصی با اراده خود بیاید و از مزیت‌های بورس بهره‌مند شود و کالای خود را عرضه کند. البته شفافیت بورس کالا، با وجود مقررات شفاف مالیاتی، مسیر خوبی را در پیش گرفته است؛ یعنی قوانین مالیاتی به سمتی حرکت می‌کند که دیگر کسی نتواند خارج از بورس قرارداد خود را کتمان کرده و حق و حقوق دولتی را نپردازد چرا که عرصه برایش تنگ خواهد شد.

همچنین به این نکته هم تأکید دارم که اگر بورس تبدیل به مرکزی برای ثقل فعالیت‌های اقتصادی کشور شود، موهبتی برای کل کشور است. اگر به بورس به عنوان یک کارگاه نگاه کنید که کل معاملات باید در این کارگاه انجام شود، امکان رصد اقتصادی برای دولت فراهم خواهد شد و ضمن یافتن اشکالات کار، معاملات دیگر در یک محیط غیر شفاف منعقد نخواهد شد. از طرفی با توجه به محیط رقابتی و افزایش تعداد کارگزاران در سال‌های اخیر، شاید شرایط برای سرمایه‌گذاری در خارج از کشور در حوزه بورس فراهم باشد. ما شرایط آن را داریم که در کشور همسایه تالاری ایجاد کرده و بستری برای فعالیت‌های بورسی خود فراهم کنیم. البته این یک کار گروهی است و باید هم بورس و هم کارگزار در آن همراهی کنند. نمی‌توان به تنهایی به کارگزار اکتفا کرد و کار را به دست او سپرد. باید شرایط را برای فعالیت‌های بورسی در تالارهای مشترک در کشورهای همسایه فراهم کرد. شاید در حال حاضر نتوانیم در کشورهای توسعه یافته و اروپایی چنین بستری را به دلیل فقدان بیمه بورسی فراهم کنیم، اما می‌توان با سرمایه‌گذاری بورسی در برخی از کشورهای همسایه به بورس‌های

الهی‌فرد: همان طور که اشاره شد اگر روش‌های کاری در بورس تسهیل شده و مشوق‌هایی هم برای مشتری داخلی و خارجی داشته باشیم، با اقبال بیشتری مواجه خواهیم شد. بپذیریم که بورس برای شرکت‌های دولتی و شبه دولتی مزایایی از جمله حذف مذاکره، آگهی، برگزاری مناقصه، ضمانت و... را داشته است. همچنین سرعت عمل در بورس بالاست و طی دو تا سه روز می‌توان محصول را به بازار عرضه کرد و به فروش رساند. ضمن اینکه تصمیم‌گیری سریع نیز شتاب خوبی به روند کار داده است. اگر شرکت‌های

الهی‌فرد: اگر بتوان تالار بورسی را در کشورهای همسایه راه‌اندازی کرده و یا حتی کارگزاران را به مرزها کشاند، می‌توان موقعیت خوبی برای فعالیت صادراتی ایجاد کرد. متأسفانه شیوه‌های صادراتی ما بسیار سنتی است و دچار در شرایط مختلف، قیمت‌های متفاوتی را مطرح می‌کنند که خریدار را سردرگم می‌کند. در این میان اختلافات و سوءاستفاده‌هایی هم پیش آمده که نگاه ما بازار ما بای اعتمادی همراه شده است. ایجاد تابلوی بورسی در مرز می‌تواند اعتماد را حتی در مورد استاندارد محصولات عرضه شده تقویت کند؛ زیرا طرف خارجی می‌داند که استاندارد در کیفیت محصولات عرضه شده در بازار بورس وجود داشته و سیستمی نظارتی نیز بر فعالیت آن توجه دارد.

کالا هستیم؛ در موضوع بین المللی شدن علاوه بر صادرات، بستر مناسبی نیز برای واردات کالا با مقاصد تنظیم بازار داریم؛ در این زمینه بسترهای مقرراتی مناسبی نیز وجود دارد. مواد زیادی هستند که به خوبی محصولات وارداتی و کشاورزی را پوشش می‌دهند و شفافیت مناسبی نیز در این بخش به وجود آورده‌اند. در حوزه واردات قطعاً حرف برای گفتن بسیار است، ولی مثل همیشه مشکلاتی نیز وجود دارد که با اراده‌ای باید سد آن‌ها را شکست.

همچنین باید توجه داشت در بحث توسعه رینگ صادراتی نمی‌توانیم نگاه و نسخه‌ای واحد برای همه داشته باشیم. این مسأله در جلسات متعددی در بورس کالا بحث شده و تقریباً همه به این نتیجه واحد رسیده‌اند که ما باید کالا به کالا و کشور به کشور هر مورد را بررسی کنیم. تا زمانی که ابزارهای استاندارد بین المللی را نداشته باشیم، ملزم هستیم که به صورت کالایی و کشوری به بورس نگاه کنیم و این موضوع بسیار مهمی است.

کهوازاده: من در تکمیل صحبت دوستان و البته آسیب‌شناسی موضوع اشاره کنم که این موضوع از دو دیدگاه قابل بررسی است؛ اول اینکه اصلاً برای چه می‌خواهیم این کار را انجام دهیم و پس از آن باید این بحث را طبقه بندی کرده و ساختار مناسب را به وجود آورده و بتوانیم آن را ادامه دار کنیم. گفتنی است که در عرف بین الملل، خریدار مبلغی را به عنوان پیش پرداخت، پرداخت کرده و بقیه مبلغ را نیز زمانی که اسناد و مدارک را تحویل داد، طبق استاندارد بین المللی در تاریخ معین و در بانک مشخصی که در داخل یا خارج از کشور مشخص می‌شود، پرداخت می‌کند. بدون رعایت این شرایط، عملاً ورود هر کالایی به بورس، فاقد منفعت است. اگر بخواهیم این بازار را در ایران نیز گسترش دهیم، باید برای شرکت تولیدکننده از نظر منافع و هزینه ایجاد انگیزه کنیم.

بورس‌های کالا در دنیا ۱۷۰-۱۸۰ سال قدمت دارند. در عین حال بورس کالای ایران با سایر بورس‌های دنیا نیز ارتباطاتی داشته که به مفهوم استانداردسازی بر می‌گردد. هرچه ابزارهای ما استاندارد شده، در حوزه همان ابزارها نیز، ارتباطمان با دنیا تقویت شده است. در حال حاضر ما عضو SAFO و AFM هستیم که این نهادها در بخش قراردادهای آتی و اختیار معامله فعال هستند. باید توجه داشت که دنیا بورس را به اسم قراردادهای مشتقه می‌شناسد و ما در زمینه قراردادهای مشتقه، در دنیا یک بورس متوسط با تنوع محصولی محدود هستیم. اگرچه تعداد محصولات ما محدود است، اما در حوزه قراردادهای مشتقه در منطقه، می‌توانیم پیشرو بوده و در مجامع بین‌المللی معتبر نیز حضور داشته باشیم؛ منتهی بازار صادراتی ما بیشتر از طریق بازار فیزیکی توسعه یافته، که بورس‌های بین‌المللی دنیا، چندان با این شکل از ابزار معاملاتی فعالیت نمی‌کنند.

ما در اتحادیه‌ها و تشکلهای بین‌المللی وارد شده‌ایم؛ اما اینکه تفاهم‌نامه‌های مشترک بین بورسی، مشخصاً برای معاملات کالاها در بازار فیزیکی، با بورس و یا نهادهای بین‌المللی داشته باشیم، کمتر اتفاق افتاده است. این مسأله نیز به مقوله استانداردسازی برمی‌گردد. ما خود را بستر استانداردسازی می‌دانیم؛ که البته یکی از کارکردهای اصلی بورس کالا است و در این زمینه ادعایمی‌کنیم که امکان تعریف استاندارد را داریم. متأسفانه برداشت محدودی از مفهوم استانداردسازی وجود دارد و آن را به فروش کالای استاندارد منحصر می‌کنند، در حالی که چنین نیست؛ استانداردسازی یعنی لازم نباشد ما برای هر قرارداد داخلی و یا بین‌المللی، مجبور به تنظیم قراردادی مجزا باشیم. استانداردسازی فراتر از هر کالا رفته و با طرح آن، بحث تسویه نیز مطرح خواهد شد. همان طور که اشاره شد باید حساب‌های بین‌المللی داشته باشیم، روند فرایند داخلی مبادلات خود را تسهیل کنیم؛ اما آیا این موضوع در دنیا یک استاندارد فعالیت بورسی است یا نه؟ این سوال باید مورد بحث و مطالعه قرار گیرد.

ما توانسته‌ایم پنجاه یا حتی صد معامله بین‌المللی را شناسایی و وارد این فرایند کنیم. آنچه در دنیا به عنوان فرایند تسویه بورس شناخته می‌شود یک سیستم چندلایه در اتاق پایاپای است که به صورت مشتری محور تسویه نمی‌کند، در حالی که ما در ایران، تسویه را به شکل مشتری محور انجام می‌دهیم. اکثر بورس‌های دنیا، به صورت member base فعالیت می‌کنند و با اتصال به کارگزارها و لایه‌های بعدی، شاهد افزایش تعداد لایه‌ها هستیم؛ در حالی که در بورس ما، مشتری به بورس متصل شده و خود معاملات را انجام می‌دهد؛ ما وجه را بلوکه کرده و تسویه را با خود مشتری انجام می‌دهیم. این فرایند

این منظور می‌تواند واحدی را تجهیز کرده و نیروهایی را برای این امر تربیت کند؛ پس از آن هم با دعوت از چند شرکت و مشتری خارجی، خواسته‌ها و نیازهای آن‌ها را مورد بررسی قرار دهد. باید دید شرکت‌هایی که حتی در همین کشورهای همسایه فعال هستند، نیازمند چه خدماتی هستند. باید بررسی کرد که چرا شرکت‌هایی که در گذشته از ما خرید می‌کردند، امروز تمایلی به این کار ندارند و ترجیح می‌دهند معاملات خود را خارج از کانال بورس پیش ببرند.

به نظر من، تازمانی که فرایندهای ما با استانداردهای بین‌المللی منطبق نشود، نمی‌توان انتظار یک رابطه خوب بین‌المللی و اقتصادی را داشت. به طور جزئی نیز خود بورس باید فرایندهای خود را با بورس بین‌المللی تطبیق داده و هماهنگ شود. ضمن اینکه به موضوع ناآشنایی مردم با بورس اشاره شد؛ برای حل این مشکل باید بازنگری کلی داشت؛ علاوه بر بورس کالا، نهادها و افراد حقیقی و حقوقی که در این فرایندها دخیل هستند، این مهم را باید با هم انجام دهند. صادرکننده، واردکننده، تاجر، کارگزاران، اتاق بازرگانی و... نیز در این روند باید مشارکت داشته باشند. هم بورس، خود را به آن‌ها معرفی کند و از امکانات و مزیت‌هایش بگوید و هم نظرات طرف مقابل را برای بهبود عملکرد دریافت کند.

میرزاپور: بورس کالای ایران بورس نوپایی است که حتی اگر بحث بورس فلزات را در نظر بگیریم باز هم سابقه آن به سال ۸۲ برمی‌گردد؛ در حالی که در دنیا

🔴 **میرزاپور:** گواهی سپرده کالا، ابزار تحویل بسیار کارآمدی است که البته نباید به آن به عنوان ابزار معاملاتی نگاه کرد. اگر بتوانیم چنین انباری را در کشور عراق داشته باشیم، صادرکننده پس از انتقال محصول به آنجا و دریافت قبض انبار اقدام به معامله در بورس می‌کند و در نهایت مالکیت به صورت سیستمی، از فروشنده ایرانی به خریدار عراقی منتقل خواهد شد. به این ترتیب به راحتی محصول از انباری که طبق استانداردهای بورس تایید شده، انتقال و تسویه محصول از طریق بورس انجام و تحویل در محل کشور مقصد اتفاق می‌افتد. قطعاً چنین بستری در توسعه بازار صادراتی ما بسیار موثر خواهد بود.

بین‌المللی وصل شده و به توسعه و جهانی شدن بورس خود کمک کنیم.

کهموازاده: من به نکته‌ای اشاره کنم؛ زمانی که سخن از بین‌المللی شدن بورس می‌زنیم، یعنی باید بتوانیم ارتباطاتی را خارج از مرزهای ایران در این زمینه فراهم کنیم. لازمه این کار یک زبان مشترک است که زبان مشترک ما می‌تواند یک واحد پولی مشترک باشد. اگر قرار باشد اکثر فعالیت‌های بین‌المللی در بازارهای جهانی از کانال بورس انجام شود، باید بورس کالا در خارج از ایران این بستر را فراهم کرده و حساب‌هایی در خارج از ایران داشته باشد. چون اگر این حساب‌ها وجود نداشته باشد شرکت خارجی نمی‌تواند از بورس کالای ایران خرید کند. به این ترتیب باید هزینه را به حساب من کارگزار یا فروشنده واریز کند. ودیعه اولیه میزان مشخصی است که به دلار پرداخت می‌شود؛ اگر در ادامه مسیر معامله، خریدار از خرید خود به هر علتی اعم از افزایش قیمت، به نتیجه نرسیدن رقابت کالا و... منصرف شود، برگرداندن این پول، برای کارگزار مستلزم هزینه است. چون امروز که کسی به حساب کارگزار، دلار واریز می‌کند، دلار تبدیل به ریال می‌شود، برای بازگردان این پول باید اختلاف نرخ تسعیر ارز را بپردازم. شرکت بورس کالا برای گسترش خود باید در چند کشور همسایه و نیز بانک‌های بین‌المللی حساب داشته باشد؛ یا لاقال حسابی در شعبه‌های خارجی بانک‌های داخلی افتتاح کرده باشد تا مشتری خارجی امکان واریز مبلغ قرارداد را داشته باشد. پذیرفتن این ریسک نباید فقط بر دوش کارگزار قرار بگیرد. شرکت بورس کالا باید به عنوان پشتوانه، کارگزاران را به سمت و سوی اهداف خود هدایت کرده و به آن‌ها اطمینان بدهد که در صورت نیاز به حساب خارجی، حساب‌های بورس کالا وجود دارد.

همچنین، هنوز امکان رصد اینترنتی تالار معاملات بورس روی وب سایت وجود ندارد. در اشاره به این مسأله اعلام شد که فعلاً دسترسی‌ها محدود است. ما هنوز فاقد ساختارهای اولیه هستیم و تا زمانی که اصول اولیه این کار فراهم نشود، به دنبال گسترش کار رفتن اشتباه است. تا زمانی که شالوده اصلی بورس کالا فراهم نشود، هر چه هم از توانمندی‌هایمان بگوییم، به نتیجه نخواهیم رسید. در حال حاضر ما بیش از پنجاه کارگزار در حوزه‌های مختلف صنعتی تا کشاورزی امکان حضور فعال در رینگ صادراتی را دارند. اگر هریک از این شرکت‌ها فقط یک مشتری داشته باشند (که بعضاً برخی از آن‌ها بیش از بیست مشتری هم دارند)، ما شاهد حضور حداقل ۵۰ شرکت بورس خارجی در کشور خواهیم بود. پیشنهاد من این است که بورس در وهله اول، تغییراتی در ساختار خود ایجاد کند تا موقعیت و جایگاه خود را تثبیت کند؛ به

با آنچه در دنیا اتفاق می افتد، متفاوت است و قطعاً استانداردسازی در چنین حوزه‌های کمک زیادی به گسترش بازار ما خواهد کرد. برای حل این مشکلات می‌توان دو راه حل ارائه کرد؛ اول اینکه برای رفع مشکلات موجود سعی در رفع اشکالات ابزارها داشته باشیم و راه حل دیگری که وجود دارد اینکه ما مسیر توسعه بازار صادراتی خود را به سوی ابزارهای استاندارد تری که در دنیا شناخته شده هستند، سوق دهیم؛ برای مثال با راهاندازی قراردادهای آتی قیر و محصولات که بازارهای معاملاتی در دنیا داشته و در ایران دارای مزیت هستند، فرصت حضور مشتریان خارجی را فراهم کنیم. هر دو این راهکارها باید پیگیری شده و با توجه به سیاست‌گذاری‌های بازار بورس کالا، بر یکی از آن‌ها تمرکز بیشتری شود. در حوزه استانداردسازی ابزارها اقدامات خوبی داشته‌ایم.

این همان زبان مشترکی است که به آن اشاره کردید؟

میرزاپور: بله، دقیقاً؛ برای مثال من بورس داخلی مشکلات خود را حل کردم، اما در مورد معنا و مفهوم پنج درصد پیش‌پرداخت باید به طرف خارجی چه بگویم؟ حتی اگر در خارج از کشور هم حساب داشته باشید، نمی‌توانیم قوانین و مقررات خود را برای آنچه مطالبه طرف خارجی است، نقض کنیم. شاید بتوان روند امور را تسهیل کرد، اما چارچوب بازار فیزیکی ما همین است. یک اطلاع‌رسانی قبلی می‌خواهد و پس از آن در چند دقیقه خرید و فروش انجام شده و رقابت در همان جا شکل می‌گیرد. پایه بازار چنین چیده شده است و بهبود و تسهیل امور آن در قالب همین چارچوب انجام می‌شود، بنابراین به نظر من استانداردسازی با استفاده از ابزارهای نوینی که دنیا آن‌ها را شناخته و با آن کار می‌کند، می‌تواند کمک بیشتری در این مسأله داشته باشد.

الهی‌فرد: ضمن اینکه برای همکاری و ارتباط و فعالیت با بورس‌های دنیا ناگزیر از این امر هستیم؛ اما باید بین بورس داخلی و بین‌المللی استانداردسازی و تطبیق انجام شود. ما بازار فیزیکی خود را در برخی کشورها می‌توانیم در همین چارچوب گسترش دهیم. یکی از بازارهای همجوار ما، بازار عراق است که روزانه حجم زیادی از کالا به ویژه مصالح ساختمانی به این کشور منتقل می‌شود. اگر بتوان تالار بورسی را در این کشور راهاندازی کرده و یا حتی کارگزاران را به مرزها کشاند، می‌توان موقعیت خوبی برای فعالیت صادراتی ایجاد کرد. متأسفانه شیوه‌های صادراتی ما بسیار سنتی است و تجار در شرایط مختلف، قیمت‌های متفاوتی را مطرح می‌کنند که خریدار را سردرگم می‌کند. در این می‌ان، اختلافات و سوءاستفاده‌هایی هم پیش آمده که نگاه به بازار ما با بی‌اعتمادی همراه شده است.

ایجاد تابلوی بورسی در مرز می‌تواند اعتماد آن سوی مرزها را حتی در مورد استاندارد محصولات عرضه شده تقویت کند؛ زیرا طرف خارجی می‌داند که استاندارد در کیفیت محصولات عرضه شده در بازار بورس وجود داشته و سیستمی نظارتی نیز بر فعالیت آن توجه دارد. بازار عراق بازار بسیار بزرگی است که با کنار رفتن داعش، فضای مناسبی را برای صادرات محصول در اختیار تجار قرار خواهد داد. بازسازی عراق و پس از آن سوریه، می‌تواند در صادرات محصولات ما نقش تعیین‌کننده و بسزایی داشته باشند. با تطبیق بازار خود با استانداردهای جهانی می‌توانیم در زمان کوتاهی بیشترین کارکرد را داشته باشیم. به این ترتیب با استفاده از ابزارهای کنونی و بهره‌گیری از بازار فیزیکی، می‌توانیم صادرات خود را گسترش داده و در کنار آن نیز ابزارهای میان مدت و بلند مدت خود را دنبال کرده و خود را با دنیا تطبیق دهیم.

موضوع را کمی باز تر کنیم؛ با توجه به اینکه در دنیا بورس‌ها مرجع قیمت‌گذاری بسیاری از کالاها هستند، به نظر شما آیا رونق صادرات از مسیر بورس کالا در محصولات می‌تواند در آن‌ها مزیت نسبی داریم می‌تواند در قیمت‌های منطقه‌ای تأثیری داشته باشد؟

الهی‌فرد: ما در زمینه سنگ آهن و قیر در قیمت‌گذاری منطقه‌ای تأثیر گذار هستیم.

میرزاپور: تا زمانی که دستورالعمل‌های داخلی با

● **کهوازاده:** شرکت بورس کالا برای گسترش خود باید در چند کشور همسایه و نیز بانک‌های بین‌المللی حساب داشته باشد؛ یا لااقل حسابی در شعبه‌های خارجی بانک‌های داخلی افتتاح کرده باشد تا مشتری خارجی امکان واریز مبلغ قرارداد را داشته باشد. پذیرفتن این ریسک نباید فقط بر دوش کارگزار قرار بگیرد.

شرکت بورس کالا باید به عنوان پشتوانه، کارگزاران را به سمت و سوی اهداف خود هدایت کرده و به آن‌ها اطمینان بدهد که در صورت نیاز به حساب خارجی، حساب‌های بورس کالا وجود دارد.

فرایند جهانی منطبق نشود، ما کمتر از این امکان بهره‌مند هستیم؛ اگر چه به جهت اهمیت و مزیت نسبی خود تأثیرگذاریم، اما با یکسان سازی فرایندها قطعاً در تعیین نرخ منطقه‌ای اثرگذار خواهیم بود.

استقرار نظام انبارداری از طریق گواهی سپرده کالایی در مناطق آزاد را چه اندازه در جذب تجار ایرانی و خارجی در بحث صادرات و واردات اثرگذار می‌دانید؟

میرزاپور: بحث گواهی سپرده کالا در حوزه بین‌الملل، در فاز مطالعاتی در حال پیگیری است؛ اما باید توجه داشت که گواهی سپرده کالا بر خلاف آنچه در کشور ما جافاده و حتی وارد دستورالعمل‌ها هم شده، یک ابزار معاملاتی نیست، بلکه ابزاری برای تحویل است.

بورس فلزات لندن (LME) حدود ۷۰۰ انبار در قاره‌های مختلف و کشورهای دنیا دارد که در حال انجام این کار هستند. ابزارهای معاملاتی آن، قراردادهایی استاندارد هستند که در قالب فیوچر منعقد می‌شوند و نباید به آن‌ها به عنوان ابزار معاملاتی نگاه کرد. اما گواهی سپرده کالا، ابزار تحویل بسیار کارآمدی است. اگر بتوانیم چنین انباری را در کشور عراق داشته باشیم، صادرکننده پس از انتقال محصول به آنجا و دریافت قبض انبار، اقدام به معامله در بورس می‌کند و در نهایت مالکیت به صورت سیستمی، از فروشنده ایرانی به خریدار عراقی منتقل خواهد شد؛ به این ترتیب به راحتی محصول از انباری که طبق استانداردهای بورس تأیید شده، انتقال و تسویه محصول از طریق بورس انجام و تحویل در محل کشور مقصد اتفاق می‌افتد. قطعاً چنین بستری در توسعه بازار صادراتی ما بسیار موثر خواهد بود که البته نباید از مشکلات بسیار جدی پیش روی آن نیز چشم پوشید. در جلساتی که در این مورد برگزار کرده‌ایم، مباحث بسیار پیچیده‌ای در این زمینه مطرح شد. بحث تسویه، قوانین و مقررات کشور مقصد، شناسایی ورقه‌اوراق بهادار، امکان خرید مشتری خارجی بر اساس قوانین و مقررات کشور متبوع و... از جمله موضوعاتی است که باید آن‌ها را مورد بررسی قرار داد. اما در داخل کشور در ۳۳ انبار در استان کرمانشاه، یک انبار در قزوین، یک انبار در کردستان، ۱۵ انبار در استان خوزستان و ۱۹ انبار هم در استان فارس، این طرح روی ذرت در حال اجرا است. خوشبختانه مشکل خاصی نیز تاکنون به وجود نیامده است؛ سیستم راه اندازی شده و ما امکان تسری آن را در حوزه بین‌الملل هم داریم. البته ملاحظات در مورد مناطق آزاد وجود دارد که با توجه به پیچیدگی‌های آن باید دید از طرف مشتری خارجی مورد استقبال قرار می‌گیرد یا نه.

● **کهوازاده:** همانطور که اشاره کردید درحوزه

کپوازاده: بحثی که شما مطرح می‌کنید درست است؛ ما نباید دو سال آینده را ببینیم، بلکه نگاه ما باید به دو سال قبل باشد. باید ساختار کار خود را اصلاح کرده و ببینیم وقتی شرکتی می‌خواهد وارد بورس شود و در رینگ صادراتی قرار بگیرد، چه حجم معاملات خواهد داشت.

میری: من به عنوان یک فعال بخش خصوصی معتقدم نگاه توسعه گرایانه ما به نهادهای مانند بورس جز از طریق انطباق فرایندها با نظام بین المللی و مشارکت همه ذی نفعان در بازنگری ساختار و فرایندهای بورس امکان پذیر نیست. اگر این اتفاق بیفتد، می‌توانیم به مفهوم توسعه در این بخش دست یابیم. ضمن اینکه باید در پذیرش فرایندهای بین المللی در نظام خود معطوف بود و با ایجاد مزیت‌هایی عرصه را برای حضور تولیدکنندگان و خریداران مهیا کرد؛ در غیر این صورت راه به جایی نخواهیم برد.

میرزاپور: مجموعه بورس کالا در حوزه استانداردسازی و توسعه تعاملات با سایر بورس‌ها، اقدامات بسیار خوبی داشته است؛ اما اگر قرار است که عمده توسعه ما از این مسیر اتفاق بیفتد، مسیر پرچالش و زمان بری را خواهیم داشت. اگر بتوانیم روی یک محصول و کشور خاص به صورت case study جلساتی را درون کانون‌های بورس داشته و اقدام به آسیب‌شناسی و بررسی نقاط قوت و ضعف آن کنیم، راهکارهایی ارائه خواهد شد که برای توسعه شرایط کنونی مناسب خواهد بود.

الهی‌فرد: فکر می‌کنم نگاه‌مان به بورس باید نگاه به آینده باشد؛ البته باید حواسمان باشد، در راه ایجاد تعامل با سایر بورس‌های دنیا و تطبیق با استانداردهای بین المللی، بازار کنونی را نیز از دست ندهیم. باید از هر گونه پیشنهادی که منجر به اصلاح و بهبود کار کرد کنونی شود استقبال کرد.

سوی عراق می‌رود. این رقم کمی نیست. **میری:** با حرف شما موافقم؛ بازار بسیار خوبی در کشور عراق وجود دارد، اما این فقط یک بازار است. باید جامع‌تر نگاه کنیم و به جای یک بازار، چند بازار را هدف قرار داده و حتی با بازارهای توسعه یافته‌تر کار کنیم. ما باید شرایط صفر در نظر بگیریم و تلاش کنیم همه را جذب کنیم؛ همه کسانی که نمی‌توانند و نمی‌خواهند در حال حاضر جذب شوند.

میرزاپور: سوال دیگری که جای تامل دارد اینکه کشوری مانند آلمان، خارج از فرایند بورس، چقدر مقصد کالاهای عمده صادراتی ماست؟ جواب به این سوال، کار مطالعاتی می‌طلبد. هیچ یک از ما بر سر ابزارهایی که قرار است بچینیم اختلاف نظر نداریم، اما بحث بر سر این است که کدام یک از آن‌ها باید در اولویت قرار بگیرد؛ برای مثال ما قرارداد آتی قیر را برای کشورهای پیشرفته‌ای مانند آلمان، فرانسه و... راه اندازی کردیم، آیا آن‌ها محصول ما را خواهند خرید؟

میری: قیر و سنگ آهن از شرایط خوبی در بازار برخوردار است؛ اما ما باید بازارهای مختلف و کالاهای متنوع را با هم در نظر داشته باشیم؛ برخی در اولویت بیشتر و برخی کمتر قرار خواهند گرفت.

میرزاپور: درست است. اما عمده محصولات ما در بازار بورس در نفت، مشتقات نفتی و سنگ آهن خلاصه می‌شود. سنگ آهن به چین می‌رود و قیر هم به چند کشور صادر می‌شود. هرآنچه بوده، بورس کالا تجربه‌ای برای آن داشته است. من فکر نمی‌کنم اینکه محصولات غیربورسی ما در بورس پذیرفته نشده‌اند و ما باید روی آن‌ها هدف‌گذاری کنیم، رویکرد مناسبی باشد؛ در مورد اقلام موجود ما ملزم هستیم که این نگاه را دنبال کنیم که قیر یا سنگ آهن در چه کشورهایی بازار دارند.

بین الملل وضع بسیار متفاوت است. ما چگونه می‌توانیم کسی را که از طریق قاچاق و حتی با سخت‌ترین شرایط، کالایی را جابجا می‌کند، توجیه کنیم که عرضه کالا از طریق کانال بورس به نفع و صلاح اوست؟ باید این جوانب را در نظر بگیریم و با هر کس به زبان خودش، از مزیت‌های این تالار بین المللی بگوئیم. اگر بتوانیم این را به کسی بقبولانیم، آن وقت می‌توانیم انتظار داشته باشیم آن شخص در این بازار حضور داشته باشد.

میرزاپور: مزیت گواهی سپرده کالایی ما نسبت به بازار فیزیکی در عرصه صادراتی، رهایی از محدودیت‌ها و پیچیدگی‌هایی است که در حوزه شناسایی مشتریان، تحویل، پیش پرداخت عرضه و... وجود دارد؛ به ویژه اگر انبارها در منطقه آزاد پذیرش شوند، مشمول قوانین و مقررات کشور مقصد نخواهد بود و هیچ یک از این پیچیدگی‌ها به وجود نخواهد آمد. با دیوی این انبارها در منطقه آزاد، دیگر نیازی به طی مراحل پذیرش عرضه کننده و مشتری وجود نخواهد داشت. هر معامله‌ای ویژگی خاص خود را دارد اما قطعاً سپرده گواهی کالا، تسهیل کننده است و در موضوع استانداردسازی کمک می‌کند.

الهی‌فرد: لازم می‌دانم که عنوان کنم، در بازار عراق، عرضه کننده‌های زیادی وارد شده‌اند که با برخورد سنتی، ارائه محصول بی کیفیت و حتی بدقولی‌ها و سوءاستفاده به یک ارتباط سالم تجاری خدشه وارد کرده‌اند. امروز خریدار ترجیح می‌دهد به جای خرید از شخص، از جایی مانند تالار بورس خرید کند و ایجاد چنین بازاری در مرز و یا مناطق ویژه یا آزاد می‌تواند خیال مشتری را نیز آسوده کند که محصول خود را با کیفیت مورد درخواست دریافت خواهد کرد. در حال حاضر با توجه به ابزارهای فعلی، روزانه بیش از ۱۵۰۰ کامیون از دو سه مرز کشور به

معامله ۵۱۲ میلیون دلار انواع کالا در تالار صادراتی بورس کالا

طی هشت ماه سالجاری حدود ۳ میلیون و ۵۷۰ هزار تن انواع کالا به ارزش بیش از ۵۱۲ میلیون دلار در تالار صادراتی بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت.

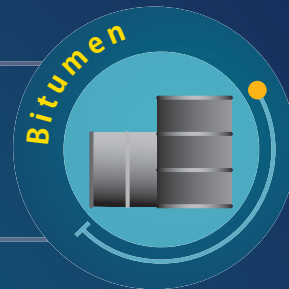
ارزش معاملات (دلار)

کالا

439,833,278 \$

در ۸ ماه سال جاری قیر به میزان یک میلیون و ۹۴۹ هزار تن در تالار صادراتی مورد معامله قرار گرفت.

41,231,851 \$

در این مدت ۸ ماهه جمعاً یک میلیون و ۴۳۰ هزار تن سنگ آهن برای صادرات به بازارهای جهانی داد و ستد شد.

13,422,302 \$

در تالار صادراتی ۳۴ هزار و ۲۴۹ تن عایق رطوبتی معامله شد

6,779,200 \$

گوگرد نیز به میزان ۱۲۸ هزار تن و به ارزش بیش از ۶۰۷ میلیون دلار به فروش رفت.

2,354,800 \$

در ۸ ماه سال جاری وکیوم باتوم به میزان ۱۲ هزار و ۷۵۰ تن در تالار صادراتی معامله شد.

3,250,250 \$

در این ۸ ماهه لوب کات به میزان ۱۲ هزار و ۷۰۰ تن در تالار صادراتی بورس کالا داد و ستد شد.

5,810,477 \$

در ۸ ماه گذشته محصولات کشاورزی به میزان ۳ هزار و ۲۷۰ تن در تالار صادراتی مورد معامله قرار گرفت.

دیگه

بورس کالا

www.ime.co.ir

مشوق های صادراتی در بورس کالا در نظر گرفته شود
حذف رانت و دلالتی با اهرم شفافیت و رقابت
زمان عبور از اقتصاد سنتی

گفتگو با رئیس هیأت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی:

مشوق‌های صادراتی در بورس کالا در نظر گرفته شود

✎ اهمیت بورس کالا در ساختار اقتصادی کشور با توجه به نقشی که در عرضه، کشف قیمت و شفافیت دارد چقدر است و در عین حال چقدر مهم است که این بخش با حمایت دولت و مجلس قدرت مانور بیشتری داشته باشد؟

بورس یکی از ابزارهای مدرنی است که در دنیا برای شفاف‌سازی اقتصاد استفاده می‌شود. اگر قوانین و الزامات بازار بورس به صورت کامل اجرا شود به طور حتم بورس در ماهیت خود موفق خواهد بود؛ به طوری که بازار بورس کالا می‌تواند به بازاریابی، افزایش دسترسی مصرف‌کننده به کالا، حل نگرانی دریافت و پرداخت‌های مالی و کنترل کیفیت کالا کمک کند؛ لذا بورس با تنظیم قوانین و مقررات می‌تواند در شفافیت، رقابت‌پذیر شدن اقتصاد و بهبود فضای کسب و کار حائز اهمیت باشد.

✎ «خام‌فروشی» یکی از مواردی است که همیشه در صادرات ایران محل تأمل است؛ حالا این خام فروشی در برخی مواقع حتی بدون توجه به نیازهای داخل صادر می‌شود. در ماده ۳۷ قانون حمایت از تولیدکننده عنوان شده که باید اول ماده خام در بورس ارائه و در صورت نبود متقاضی صادر شود؛ اما این اتفاق هم به درستی صورت نمی‌گیرد؛ نظر شما در این مورد چیست؟

هم‌اکنون مصرف مواد خام معدنی در کشور بسیار پایین است، لذا باید بسترسازی مناسبی در اقتصاد کشور صورت گیرد تا بنگاه‌های اقتصادی اقدام به خرید مواد خام معدنی از معدن‌کاران کشور برای تولید کالا با ارزش افزوده بالا کنند.

معدن‌کاران ترجیح می‌دهند که مواد خام معدنی را در بازار داخل بفروشند، زیرا صادرات عملکرد آسان و بدون دردسری نیست. مدیران کشور کمتر فعالیت بنگاهی کرده‌اند، بنابراین نوع نگاهی که دولت به قوانین و مقررات دارد بیشتر آرمان‌گرایانه است.

مواد خام معدنی مصرف قابل توجهی در داخل کشور ندارد به طوری که در حال حاضر مازاد تولید سیمان داریم و یا در ارتباط با کاشی و سرامیک هم اکنون تمام انبارها پر شده‌اند. در خصوص صنعت سنگ هم فقط در بازار داخل مصرف می‌شود و ظرفیت به گونه‌ای نیست که صادرکننده بزرگی در این زمینه باشیم، همچنین بخش عمده سنگ آهن معادن کشور در بازار داخل مصرف می‌شود و گشایش مسیر بازارهای صادراتی باعث افزایش تولید داخلی از ۸ میلیون تن به ۳۰ میلیون تن سنگ آهن شده است.

در سال گذشته خرید و فروش مواد خام معدنی در بازارهای داخلی به دنبال رکود در بازارهای جهانی را کم کرد و قیمت‌ها هم کاهش پیدا کرد، لذا بسیاری از واحدهای معدنی بخش خصوصی تعطیل شدند و کشور با مشکل افزایش نرخ بیکاری مواجه شد؛ هم‌اکنون واحدهای معدنی بخش خصوصی که تعطیل شده بودند در حال رونق و بازگشایی مجدد هستند؛ اما ضوابطی که در نظر گرفته شده به نفع واحدهای معدنی بخش خصوصی نیست، لذا باید شرایط مناسبی برای تولید و

«عرضه در بورس کالا باید همراه با تخصیص امتیازاتی برای صادرکنندگان باشد، بنابراین باید مشوق‌های صادراتی برای معدن‌کاران کشور در نظر گرفته شود.»

این‌ها بخشی از حرف‌های «سیدحمید حسینی»، رئیس هیأت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران است. با او در دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» به گفت‌وگو نشستیم که حاصل آن بدین شرح است:

اساسی کشور در بخش‌های مختلف است به طوری که بارها مشاهده شده که با وجود وفور محصول داخلی، واردات همان محصول صورت می‌گیرد، آیا با عرضه اولیه محصولات وارداتی در بورس می‌توان روند واردات را برنامه‌ریزی کرده و باعث شفافیت در قیمت و کوتاهی دست دلالان و واسطه‌ها از بازار شد؟

دغدغه اصلی واردکنندگان فرایند فروش و بازاریابی محصولات است، بنابراین اگر بازار بورس بتواند بستری را فراهم کند که واردکنندگان؛ کالا را با قیمت مناسب و با دریافت به موقع پول بفروشند باعث میل و رغبت واردکنندگان برای حضور در بورس کالا خواهد شد که این امر هم همانند صادرکنندگان نیازمند به مشوق و امتیازاتی است به عنوان مثال اگر واردکننده پنبه؛ این محصول را در بورس کالا عرضه کند علاوه بر کاهش هزینه‌های انبارداری خود باعث می‌شود که واحدهای نساجی با اطمینان بیشتر از کیفیت مواد اولیه را خریداری کنند.

داد بلندمدت امضا کرده و بدون اینکه مالیات بورس و مالیات ارزش افزوده را پرداخت کنند به معامله بپردازند. بورس کالا باید به این موارد دقت کند تا فعالان نفتی - پتروشیمی از بازار بورس کالای ایران خارج نشوند.

تجارت ایران با عراق بیشتر تجارت مرزنشینی با واحدهای کوچک است به این صورت نیست که شرکت‌های بزرگ ایران با خریداران بزرگ عراق روابط و مبادلات تجاری داشته باشند، به بیان دیگر؛ عراق و افغانستان مکانیزم تجارت خود را دارند به طوری که در مرز کالا را مشاهده و پس از تایید کیفیت و استاندارد پول را پرداخت کرده و کالا را همان لحظه تحویل می‌گیرند.

مثال دیگر اینکه؛ گازوئیل ایران به عراق و افغانستان صادر می‌شود، اما این کشورها با مکانیزم بورس کالا آشنایی ندارند، اما این به معنای فراموش کردن موضوع بورس کالا نیست. ما با توجه به بازار هدف باید از ابزار بورس استفاده کنیم.

واردات بی‌رویه محصولات یکی از مشکلات

صادرات معدن کاران فراهم شود؛ به عنوان مثال عرضه در بورس کالا باید همراه با تخصیص امتیازاتی برای صادرکنندگان باشد، بنابراین باید مشوق‌های صادراتی برای معدن کاران کشور در نظر گرفته شود.

شرایط بورس کالا در ایران چگونه است و عرضه‌ها را در آن چگونه ارزیابی می‌کنید؟

کشورهای محدودی هستند که به صورت فیزیکی عمل می‌کنند و بورس کالا را محل برخورد تقاضای مصرف‌کننده و تولیدکننده در نظر می‌گیرند.

من در این چند سال اخیر روند فعالیت بازار بورس کالا را مثبت ارزیابی می‌کنم به طوری که در کالاهایی که عرضه‌کننده و خریدار آن‌ها انحصاری نبوده بهتر عمل شده است.

واحدهای تولیدی انتظار دارند که با حضور در بورس کالا شرایطی برابر داشته باشد، در پرداخت‌ها و تحویل‌ها نظارت باشد، مماشات با برخی از عرضه‌کنندگان وجود نداشته باشد و طوری نباشد که افراد اظهار دارند که می‌توانند به صورت مستقیم با بنگاه‌های تولیدی قرار

گفتگو با حسن بهرام‌نیا رییس کمیته نفت و گاز کمیسیون انرژی مجلس

حذف رانت و دلالی با اهرم شفافیت و رقابت

«حسن بهرام‌نیا» رییس کمیته نفت و گاز کمیسیون انرژی مجلس دهم و نماینده مردم نهاوند است. وی از جمله موافقان توانمندسازی ساختار بورس در کشور است و مجلس را به این مهم فرا می‌خواند. او می‌گوید: «یکی از عوامل مهم در اقتصاد مقامتی، بورس و استفاده از ظرفیت‌های داخلی خودمان در تولید کالا و عرضه آن در بورس است، روندی که منجر به رقابتی شدن بازار، ارزش افزوده به کالاها و عرضه آن در بازارهای بین‌المللی خواهد شد.

همه این‌ها در تحقق اقتصاد مقاومتی تأثیرگذار است؛ به عبارت دیگر می‌توان با استفاده از این منابع آن را به کالای قابل عرضه در بورس کالا تبدیل کرد و سود و نتایج آن برای کشور خواهد بود.» مشروح گفتگوی حسن بهرام‌نیا با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» را در ادامه بخوانید:

به نظر شما چقدر بازار سرمایه در ساختار اقتصاد کشور اهمیت دارد و چقدر توانسته‌ایم از این ظرفیت به نفع اقتصاد کشور بهره ببریم؟
بازار سرمایه در اقتصاد هر کشوری حرف اول را می‌زند، این وضعیت در کشور ما نیز وجود دارد، با این تفاوت که تاکنون به خوبی نتوانسته‌ایم از آن استفاده کنیم.
از طرف دیگر؛ اکنون مشکل کشور ما رکود و عدم ثبات اقتصادی است؛ این موضوع عاملی برای نبود سرمایه‌گذاری در بازار اقتصادی کشور است؛ اگر هم سرمایه‌گذاری وجود داشته باشد به صورت مقطعی است و سرمایه‌گذاری پایداری که منجر به اشتغال، کاهش تورم و خروج از رکود شود، کمتر دیده می‌شود.

آیا عرضه محصولاتی همچون پتروشیمی در بورس کالا را مفید می‌دانید؟

عرضه پتروشیمی در بورس کالا به واسطه ایجاد صنایع پایین‌دستی بسیار خوب است. نمونه آن را می‌توان در پتروشیمی دید که صنعتی بسیار اشتغال‌زا و تأثیرگذار در اقتصاد کشور است و ما را از وابستگی به کشورهای دیگر خارج می‌کند.
این صنعت در اقتصاد کشور به واسطه فرآورده‌ها و محصولاتی همچون خوراک گاز تأثیرگذار است که علی‌رغم تمامی این مزایا متأسفانه نتوانستیم از این صنعت، فرآورده، محصولات و خوراک پتروشیمی به خوبی استفاده کنیم؛ به طور مثال هر روز شاهد نوسان قیمت در خوراک تحویلی پتروشیمی‌ها هستیم؛ آن هم در شرایطی که باید ثبات قیمت برای اطمینان خاطر سرمایه‌گذار وجود داشته باشد.
برای ما اشتغال، عدم وابستگی و اقتصاد مقاومتی مهم است که برای رسیدن به آن باید دولت با دادن پارانه قیمت‌ها را مقداری تعدیل کند تا سرمایه‌گذار احساس نداشتن فایده از سرمایه‌گذاری و در نهایت ایجاد ضرر و خلل در

85640060

مقاومتی تاثیرگذار است؛ به عبارت دیگر می‌توان با استفاده از این منابع آن را به کالای قابل عرضه در بورس کالا تبدیل کرد و سود و نتایج آن برای کشور خواهد بود؛ همه این فرایندها در پیاده‌شدن اقتصاد مقاومتی و بهبود اقتصاد معیشتی برای خانواده‌ها و کشور با استفاده از تکنولوژی و فناوری موجود تاثیرگذار است.

نظر تان درباره ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر از تولید داخل که طی آن برخی محصولات تولیدی ابتدا باید در بورس کالا عرضه و کل نیاز داخل را تامین و مازاد آن به سمت صادرات برود، چیست و فکر می‌کنید این ماده قانونی چقدر به جلوگیری در خام فروشی کمک خواهد کرد؟

به نظرم ماده مذکور می‌تواند گامی اساسی در برداشتن موانع بر سر راه تولید رقابت‌پذیر محسوب شود؛ زیرا در اجرا، به هدف اصلی قانون رفع موانع تولید کمک می‌کند. همچنین با رقابتی که در بازار بورس بین تولیدکنندگان مواد خام ایجاد می‌شود می‌توان امید زیادی به رونق بازار مواد خام و افزایش کیفیت این مواد داشت. سوای این باید پذیرفت که این ماده قانونی قطعا در جلوگیری از خام فروشی تاثیرگذار است؛ زیرا وقتی بین تولیدکنندگان رقابت سالم ایجاد شود همه در تلاشند که بازار را در دست بگیرند و از این لحاظ تلاش می‌کنند تا مواد خام را به محصولات تاثیرگذار و مفید صنعتی یا پتروشیمی تبدیل کنند. همچنین شفافیت قیمتی که در بورس کالا هست، باعث می‌شود بازار داخلی با یک بازار رسمی روبه رو باشد، نه بازار سیاه؛ در این شرایط هیچ تولیدکننده‌ای نیز نمی‌تواند به نفع شخصی در قیمت‌ها دستکاری داشته باشد و تنها راه حل جذب مشتری افزایش کیفیت محصولات خواهد بود.

پس مشخصا این قانون بر حرکت مثبت تولید داخل هم اثر مثبت خواهد گذاشت؟

ببینید، زمانی که نیاز بازار داخلی تامین شود، تولید داخل افزایش خواهد یافت و دیگر نیازی به واردات محصولات مشابه نخواهیم داشت. این یک گام بسیار مهم در توانمندسازی تولید داخل است. این همان هدفی است که برای تحقق اقتصاد مقاومتی دنبال می‌کنیم. مضاف بر این، زمانی که تولید داخلی افزایش یابد نیاز به نیروی انسانی نیز بیشتر می‌شود و از طرفی بیکاری هم می‌تواند کاهش چشمگیری داشته باشد و کاهش بیکاری یکی از شاخصه‌های رشد ما در اقتصاد مقاومتی یا همان تولید ملی است.

پشت‌پرده بسیار تاثیرگذار است و باید به آن توجه ویژه‌ای شود و از پتانسیل آن برای حذف واسطه‌های ناکارآمد بهره برد.

مجلس و دولت چقدر در توانمندتر شدن بورس کالا و بازار سرمایه در آینده تاثیرگذار هستند؟

همکاری مجلس و دولت در توانمندتر شدن بورس کالا و بازار سرمایه در آینده بسیار مهم است. مجلس با تدوین قوانین می‌تواند موانع را از پیش روی بورس کالا بردارد و از طرفی دولت هم می‌تواند با کاهش تصدی‌گری در اقتصاد در جهت مردمی کردن آن تلاش کند که نمونه بارز آن عرضه کالا در بورس است، روندی که در نهایت در کیفیت و صادرات کالا بسیار تاثیرگذار است.

با توجه به تاکیدات مقام معظم رهبری بر پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در کشور، چقدر فعالیت بورس کالا می‌تواند در تحقق این سیاست‌ها تاثیرگذار باشد و به حرکت روبه جلو اقتصاد کمک کند؟

یکی از عوامل مهم در اقتصاد مقامی، بورس و استفاده از ظرفیت‌های داخلی خودمان در تولید کالا و عرضه آن در بورس است، روندی که منجر به رقابتی شدن بازار، ارزش افزوده به کالاها و عرضه آن در بازارهای بین‌المللی خواهد شد. همه این‌ها در تحقق اقتصاد

تولید نکند. همه این شرایط باعث کاهش علاقه و تقاضا برای سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی با وجود داشتن خوراک آن می‌شود؛ آن هم برای کشوری که دومین کشور از نظر ذخایر گازی در جهان و منابع غنی نفتی است. این مثال به خوبی نشان می‌دهد که باید برنامه درستی برای استفاده از این ظرفیت‌ها در راستای توسعه پایدار وجود داشته باشد؛ در مجموع می‌توان گفت عرضه محصولات مثل تولیدات پتروشیمی در بورس کالا بسیار خوب است؛ اما باید برنامه‌ریزی‌هایی برای آن وجود داشته باشد.

در مورد سایر کالاها چقدر فکر می‌کنید که عرضه آن در بورس کالا باعث حرفه‌ای شدن بازار خرید و فروش می‌شود؟

هر چه قدر کالاها را رقابتی کنیم کیفیت و کمیت آن بالا می‌رود؛ البته همه این موارد به عرضه و تقاضا برمی‌گردد. در واقع هر چه بتوانیم عرضه و تقاضا را مدیریت کنیم به همان نسبت هم اقتصاد شکوفا شده، اشتغال افزایش یافته و قدرت انتخاب به مردم داده می‌شود. همه این شرایط با عرضه محصولات تولیدی در بورس کالا میسر می‌شود؛ چون بورس کالا در توسعه بازار و به دنبال آن افزایش رقابت و کیفیت بسیار تاثیرگذار است.

با توجه به اینکه رسیدن به این مهم منوط به بهبود وضعیت صادرات است، به باور شما بورس کالا چقدر می‌تواند شرایط صادرات را برای صادرکنندگان تسهیل بخشیده و آن‌ها را برای حضور در بورس کالا ترغیب کند؟

یقینا روند هدفمند صادرات به رشد کیفی محصولات ما کمک می‌کند و این امر باعث می‌شود، صادرات ما مثبت باشد نه منفی. بی‌شک تولیدکنندگان زمانی که در بازار بورس داخلی بر سر کیفیت محصولاتشان رقابت می‌کنند، می‌توانند این کیفیت مرغوب را برای بازار جهانی در نظر بگیرند و این هم به مثبت شدن صادرات کمک می‌کند چون بازار خارجی بیشتری را می‌تواند جذب کند.

آیا به نظر شما بورس کالا در ایران همچون سایر کشورها می‌تواند فعالیت دلالت‌ها را محدود کند؟

قطعا بورس کالا با ساز و کار رقابتی و شفافیت که دارد در محدود کردن فعالیت دلالت‌ها و رانت‌های

➔ ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر می‌تواند گامی اساسی در برداشتن موانع بر سر راه تولید محسوب شود زیرا در اجرا، به هدف اصلی قانون رفع موانع تولید کمک می‌کند. همچنین با رقابتی که در بورس بین تولیدکنندگان مواد خام ایجاد می‌شود می‌توان امید زیادی به رونق بازار مواد خام و افزایش کیفیت این مواد داشت

نما د اقتصاد رقابتی

زمان عبور از اقتصاد سنتی

بهزاد گلکار

مدیر عامل هلدینگ مالی سینا

ظرفیتی به اسم «بورس کالا» می‌تواند توفیقات چشمگیری را در عرصه خروج از اقتصاد سنتی به بار آورد. بورس کالا می‌تواند محل مناسبی برای اجرای برخی قوانین و فرهنگ‌سازی‌های لازم و حرکت به سمت رشد و توسعه اقتصادی باشد. وقتی از واژه فرهنگ‌سازی صحبت می‌کنیم منظور فرهنگ‌سازی مالی که رفتار سرمایه‌گذار و سرمایه‌پذیر را تعریف و در پاره‌ای از موارد آن را توجیه‌پذیر می‌کند.

ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر

برای نمونه دولت‌ها می‌توانند از این فرصت برای بررسی نحوه اجرای قوانین و کنترل‌های لازم استفاده کنند؛ برای مثال ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر با این مضمون که محصولات مختلف به خصوص مواد خام معدنی در تالار داخلی بورس کالا عرضه شوند و در صورت نبود تقاضا، مجوز صادرات اخذ کند، را می‌توان در بورس کالا اجرایی کرد و از طریق آن نیاز بازار داخل را ارزیابی یا بررسی کرد که یک کالا پس از تولید در بازار داخل مورد نیاز است یا کلاً برای صادرات مزیت بیشتری دارد؛ اما در ابتدا باید دید که این قانون چه تاثیری خواهد داشت. این قانون، قانون مناسبی است ولی در اجرای آن باید دقت کرد و باید توجه داشت که فشار بر شرکت‌ها به گونه‌ای نباشد که آن‌ها را از مزیت صادرات محروم کند، زیرا اگر فشاری برای فروش به داخل نباشد شرکت‌ها می‌توانند از مزایای صادرات بهره‌مند شوند و برای کشور ارز آوری داشته باشند.

حال سوالی پیش خواهد آمد که آیا این قانون به جلوگیری از خام‌فروشی کمک خواهد کرد؟ در پاسخ باید گفت: این قانون در ابتدا باید اجرایی شود تا نکات مثبت منفی طرح بروز کند، اما باید مد نظر داشته باشیم که با ایجاد محدودیت نمی‌توان طرح‌ها را به صورت بلند مدت پیاده‌سازی کرد، و براساس اصول اولیه علم اقتصاد محدودیت در بلندمدت به نفع نخواهد بود. پس نتایج اجرای اولیه قانون در یک محیطی که متغیرهای آن قابلیت ارزیابی را داشته باشند باید اجرایی شود و نتایج مثبت و منفی آن مورد بررسی قرار گرفته و مشکلات قانون برطرف شود، نهایتاً قانون اصلاح شده به اجرا گذاشته شود. این مهم با امکانات

موجود در بورس کالا میسر خواهد شد. اما آیا با اجرای این قانون بازار داخل متحمل برخی مشکلات از جمله کمبود کالا نخواهد شد؟ باید به این مساله توجه داشت که به شرط عدم دخالت دولت در قیمت‌گذاری و اجازه برای واقعی شدن قیمت‌ها، مشکلی برای تامین نیاز داخل پیش نخواهد آمد؛ زیرا در غیر این صورت رانت ایجاد می‌شود و مثلاً برخی با خرید از داخل و صادرات، منفعت نامشروع کسب خواهند کرد. پس این نکته باید مد نظر قرار داده شود.

در خصوص موضوع مذکور باید به این مساله توجه داشت که به یکباره و به صورت دستوری اجرای طرح‌های این چنینی قطعاً نتایج مثبتی به همراه نخواهد داشت و باید به این مساله توجه داشت که ایجاد این گونه محدودیت‌ها ممکن است باعث شود تا شرکت‌ها مشتریان ثابت و قدیمی خود را از دست بدهند و در رقابت با سایر رقبا دچار مشکل شوند، پس باید تمام جوانب این نوع عرضه‌ها مد نظر قرار گیرد. این گونه قوانین که فراگیری بالایی دارد و می‌تواند بر روند تولیدات اعم از کیفیت و کمیت آن تأثیرگذار باشد، نیاز به مواجهه کارشناسی دارد و ممکن است یک تصمیم برای یک محصول مناسب و برای محصولی دیگر مناسب نباشد.

شرایط برای رونق صادرات

ضمناً باید به این نکته نیز توجه داشت که رونق صادراتی بر چه مبنایی ایجاد خواهد شد و اصولاً رونق صادرات برخی محصولات چه ارتباطی با بورس کالا دارد؛ در این زمینه باید کیفیت و قیمت محصولات قادر به رقابت در جهان باشند. با توجه به اینکه به جز در تعداد معدودی از محصولات سهم قابل توجهی از بازار جهانی را نداریم، امکان اثرگذاری فعال بر قیمت‌های جهانی خیلی محتمل نیست.

ایجاد استاندارد مناسب

مساله دیگری که در خصوص صادرات مطرح می‌شود کیفیت نه چندان مطلوب برخی کالاهاست که به دلیل تنوع زیاد کیفی و کمی کالاها، امکان ایجاد استانداردسازی به دلیل گستردگی کانال‌های صادراتی وجود ندارد؛ در این شرایط، ظرفیت بورس

کالا می‌تواند به عنوان محلی برای کنترل ارگان‌های مربوطه کمک خوبی باشد.

واردات و بورس کالا

در خصوص واردات کالا هم می‌توان از ظرفیت بورس کالا استفاده کرد و مسلماً هر کاری که باعث هدفمندشدن صادرات و واردات در کشور شود، پسندیده است؛ اما باید قبل از آن بستری را آماده کنیم که این امر در آن بستر مناسب حرکت کند. مقدمه این کار تک‌نرخ شدن ارز است. همچنین قبل از ایجاد این بازار باید بتوان ورود کالای قاچاق را کنترل کرد و گزینه مکانیزم بازار رسمی ناکارآمد خواهد شد.

از بُعد اهمیت اعتبار آمار واردات نیز، ایجاد چنین بازارهایی مثمر ثمر خواهد بود. با حرکت کردن در مسیر توسعه ابزارهای واردات و صادرات در بستر بورس کالا می‌توان یک بانک اطلاعات ارزشمند ایجاد کرد که تمام ارگان‌های درگیر در امر تجارت بتوانند به عنوان مرجعی از آن استفاده کنند؛ باید به این مساله نیز توجه داشت که قطعاً هر گونه شفافیت بازارهای مالی و کالا باعث تسریع در فرآیند خرید و فروش شده و کاهش واسطه‌ها را در پی خواهد داشت.

تامین مالی بنگاه‌ها

بورس کالا علاوه بر اینکه می‌تواند در بخش تجاری فعالیت داشته باشد توانایی این را دارد که در امر تامین مالی بنگاه‌ها و حتی دولت نیز کمک خوبی به حساب آید؛ با توجه به سهم بالای سیستم بانکی در تامین مالی در کشور، ظرفیت استفاده نشده قابل توجهی برای تامین مالی از بازار سرمایه وجود دارد و به نظر تأکید دولت در این زمینه کاملاً بجا است.

به عنوان نمونه اوراق سلف موازی استاندارد منتشر شده تاکنون توانسته است بخشی از مشکلات مالی بخش‌های کشاورزی و صنعت را مرتفع سازد، حتی خود دولت نیز در سالیان اخیر نیز برخی از تامین مالی پروژه‌های ملی را از طریق بازار سرمایه انجام داده است که خود حاکی از توجه به این قسمت از توانمندی بازارهای مالی است. پیش‌بینی می‌شود این روند در سالیان آتی با روند فزاینده‌ای رشد کند.

گفتگو با رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی ایران

کاهش خام فروشی با اجرای ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید

«سیدرضی حاجی آقامیری» در اتاق بازرگانی ایران چهره شناخته شده‌ای است؛ اما چیزی که او را شناخته شده‌تر کرده است، توانایی‌اش در تجارت قالی، فرش، گلیم و تولیدات از این دست است.

حاجی آقامیری هم اکنون رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی ایران هم هست و همین جایگاه بهانه‌ای شد تا درباره نقش بورس کالا در توسعه صادرات کشور با او به گفتگو بنشینیم؛ گفتگویی که اگرچه در لابلای آن بارها به نقش و کارکردهای مثبت بورس کالا در اقتصاد کشور تاکید شد اما این عضو پارلمان بخش خصوصی را چند بار بر آن داشت تا از مشکلات اقتصاد کشور و مشکلات بخش خصوصی در بحث صادرات هم بگوید.

ماحصل این گفتگو را در دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» بخوانید.

۰۵۶۴۰۰۰۹

instagram.com/imereport

بالا می‌کنند. درحالی که اینجا یک سوالی مطرح است و باید پاسخ داد که آیا در حال حاضر مشکل تولیدکنندگان داخلی فقط قیمت فروش مواد خام است؟ بدون شک اگر مشکل کنونی تولیدکنندگان داخلی فقط تامین مواد اولیه با قیمت مناسب است، بورس کالا نقش بسیار خوبی در بهبود تولید مواد تبدیلی و کاهش خام فروشی خواهد داشت، اما اگر با وجود عرضه مواد خام با قیمت مناسب در بورس کالا واحدهای اقتصادی نتوانند متناسب با ظرفیت خود محصول نهایی با ارزش افزوده بالا تولید کنند، به طور حتم باید مشکل را در جاهای دیگری هم پیگیری و حل و فصل کنیم.

یکی از مهمترین مشکلات کشور در بحث صادرات رقابت منفی شرکت‌های صادراتی است. از منظر شما آیا صادرات مواد خام معدنی از طریق رینگ صادراتی بورس کالا می‌تواند در یک دست شدن عوامل این بخش تاثیرگذار باشد؟

این کار یقیناً تاثیر مثبتی را در بحث صادرات ما خواهد داشت و بسیاری از مصائب پیش پای صادرات را می‌توان از طریق بورس کالا حل کرد؛ اما من باز هم می‌خواهم اشاره‌ای داشته باشم به موانع تولید. شاید برای ما به صرفه باشد که مثلاً

و تمام متقاضیان داخلی بدون دغدغه، هم می‌توانند در کشف نرخ سهیم شوند و هم آن کالا را در نهایت با قیمت واقعی (بالاترین قیمتی که روی کالا گذاشته خواهد شد) بخرند. وقتی این سیکل اتفاق افتاد و همه متقاضیان داخلی خرید خود را انجام دادند، اگر مازادی وجود داشت می‌توان آن را صادر کرد.

ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر البته بیشتر جنبه تئوری دارد و در زمان اجرا ممکن است با چالش‌هایی مواجه شود که در تئوری آن دیده نشده است؛ البته نمی‌توان پیش‌بینی کرد که با چه مشکلاتی در آینده مواجه خواهد شد.

چقدر می‌توان این را متصور بود که این ماده قانونی تأثیری در جلوگیری از روند خام فروشی محصولات داخلی داشته باشد؟

این ماده قانونی مذکور می‌تواند از خام فروشی مواد اولیه جلوگیری کند، به شرطی که تولیدکنندگان مشکل دیگری برای تولید نداشته باشند. به نظر دیدگاه نویسنده این ماده قانونی اینگونه است که مشکل کنونی تولیدکنندگان داخلی فقط تامین مواد اولیه با قیمت مناسب است و به محض دریافت مواد اولیه تولیدکنندگان به راحتی شروع به تولید کالایی با ارزش افزوده

حتماً می‌دانید که بر اساس ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر که اخیراً آیین نامه اجرایی آن توسط معاون اول رئیس جمهوری هم ابلاغ شده، قرار است از این پس، محصولات مختلف به خصوص مواد خام معدنی در تالار داخلی بورس کالای ایران عرضه شود و در صورت نبود تقاضا، مجوز صادراتی دریافت کند. نظرتان درباره این ماده قانونی چیست؟

این موضوع تاحدی به موضوع خوراک کارخانجات پتروشیمی شباهت دارد. موضوعی که بر اساس آن باید ابتدا خوراک در اختیار کارخانجات پتروشیمی قرار گیرد و سپس محصول نهایی با ارزش افزوده بالاتر صادر شود. فحوای این ماده قانونی به این شرح است که مواد خام معدنی قبل از اینکه صادر شوند، ابتدا باید بازاریابی شده و مشخص شود که وضعیت آن در بازار داخلی چگونه است و آن ماده خام معدنی در بازار داخلی چه میزان متقاضی دارد. ضمن اینکه این قانون تصریح می‌کند که تا زمانی تولیدکنندگان داخلی برای تولید کالایی با ارزش افزوده بالاتر به مواد خام معدنی احتیاج دارند، صادرات آن نباید صورت گیرد.

وقتی یک کالایی در تالار بورس کالا عرضه می‌شود، به طور کاملاً شفاف کشف نرخ می‌شود

مواد معدنی را هم فراوری کنیم و مواد با ارزش افزوده بالاتر را به دنیا با قیمت مناسب تر عرضه کنیم؛ اما آیا شرایط فراوری برای شرکت های داخلی فراهم است. تاکید بنده بر این موضوع از این جهت است که مشکلات بنگاه های داخلی را حل کنیم. به نظر در شرایط کنونی صادرات مواد خام معدنی از تولید محصول نهایی به صرفه تر است. ضمن آنکه صادرات از مسیر بورس کالا شرایط را برای صادر کننده ها طبیعتاً بهتر می کند.

مازاد بر نیاز داخلی و حتی صادرات است. به نظر در حال حاضر مشکل اصلی صادرات سیمان کشور این است که هدف اصلی از ابتدا فقط صادرات به بازار عراق بود و هم اکنون کشور عراق تا حدود زیادی واردات سیمان از ایران را متوقف کرده است، بنابراین باید بازارهای دیگری برای صادرات سیمان هدف قرار گیرند

امروزه بورس های کالایی در همه جای دنیا مرجعیت قیمتی به شمار می روند و از این رو تاثیر بسیاری بر بازارهای دنیا دارند، برای مثال بورس های آمریکا، لندن، چین و ... به خاطر اثرگذاری جهانی، سالانه سودهای کلانی را متوجه اقتصاد این کشورها می کنند. در کشور ما آیا رونق صادرات محصولات که در آنها مزیت تولید داریم از مسیر بورس کالا، می تواند در قیمت های منطقه ای تاثیری داشته باشد؟

صادرات از طریق بورس کالا به شرطی در قیمت های منطقه ای اثر می گذارد که تجارت آزاد داشته باشیم. به نظر زمانی می توان از طریق صادرات در بورس کالا در بازارهای منطقه ای تاثیر گذار باشیم که کالای صادراتی ایران در مقایسه با کالاهای مشابه خارجی به لحاظ کیفی رقابت پذیر باشد و قیمت تمام شده پایین تری داشته باشد؛ البته یکی از مزیت های بورس کالا این است که می توان تنها کالایی که استانداردهای مورد نیاز بازار خارج را دارند، در آن عرضه کرد.

شکی نیست که تمام کالاهای تولیدی کشور ما شرایط و استانداردهای کیفی مورد نیاز صادرات را ندارند؛ بنابراین برای اینکه در بازارهای خارجی اثر گذار باشیم باید کالایی را در بورس برای صادرات انتخاب کنیم که اولاً در حد استانداردهای بین المللی باشد و ثانیاً در آن دارای مزیت رقابتی کافی باشیم.

به طور کلی و به عنوان سوال پایانی اهمیت بورس کالا را در ساختار اقتصادی کشور با توجه به نقشی که در عرضه، کشف نرخ و شفافیت بازار دارد، چقدر می دانید و در عین حال چقدر مهم است که این بخش با حمایت دولت و مجلس قدرت مانور بیشتری داشته باشد؟

همه مزیت های بورس کالا در بحث شفافیت، قطع دست دلالان و کشف نرخ اصولی و ... بر همه ما واقف است؛ اما دولت و مجلس باید به فکر پیدا کردن راهی برای درمان دردهای اقتصاد کشور باشند؛ چراکه بورس کالا به تنهایی نمی تواند، مشکل اقتصاد ایران را حل کنند.

ما در شرایط امروز کشور و البته فرا رسیدن فصول سرد، در صنعت سیمان با مازاد تولید رو به رو هستیم، آیا عرضه سیمان در رینگ صادراتی بورس کالا می تواند باعث خروج این محصول از رکود کنونی شود؟

اگر چه که این کار شرایط را بهتر می کند؛ اما مطمئن نیستم که این صنعت به طور کامل از رکود خارج شود؛ به نظر مازاد تولید به این معناست که در ابتدا بازارسنجی مناسبی برای تولید این محصول صورت نگرفته است. مسئولان ذیربط به منظور صادرات سیمان روی کشور عراق حساب باز کرده بودند و براساس این تفکر اقدام به احداث کارخانجات متعدد سیمان در سراسر کشور کردند. متأسفانه در حال حاضر دیوی سیمان در کشور وجود دارد، بنابراین مجوزی که برای احداث کارخانجات سیمان می دهند،

ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر می تواند از خام فروشی مواد اولیه جلوگیری کند، به شرطی که تولیدکنندگان مشکل دیگری برای تولید نداشته باشند. به نظر دیدگاه نویسنده این ماده قانونی اینگونه است که مشکل کنونی تولیدکنندگان داخلی فقط تامین مواد اولیه با قیمت مناسب است و به محض دریافت مواد اولیه تولیدکنندگان به راحتی شروع به تولید کالایی با ارزش افزوده بالا می کنند

تامین مالی

بورس کالا

www.ime.co.ir

نگاهی به جایگاه بورس کالا در اقتصاد و بازارهای مالی
ورود بنگاه‌ها به بازار سرمایه و حذف نقش واسطه‌گری بانک‌ها
صادرات هدفمند از بورس کالا؛ همدلی و انسجام می‌خواهد
پایانی بر نگرانی‌های ارزی
لزوم انتقال تامین مالی از حوزه بانکی به بازار سرمایه

نگاهی به جایگاه بورس کالا در اقتصاد و بازارهای مالی

فعالیت‌ها غیر منسجم بود و برجسته‌ترین فعالیت‌ها در بخش فلزات و پس از آن هم در بخش کالاهای کشاورزی فعال بود. پیرامون پیشینه، روند و انگیزه‌های شکل‌گیری بورس کالا ایران بر اساس آنچه در معرفی‌نامه این سازمان ذکر شده می‌توان بیان کرد: سازمان کارگزاران بورس فلزات تهران در شهریور ماه سال ۸۲ به عنوان اولین بورس کالای کشور فعالیت خود را آغاز کرد و پس از آن نیز سازمان کارگزاران بورس کالای کشاورزی در شهریور ماه سال ۸۳ شروع به فعالیت کرد.

«بورس کالا» یکی از چهار بورس در کشور است که سابقه تأسیس آن به سال‌های نه چندان دور باز می‌گردد. در واقع بورس کالا نسبت به بورس اوراق بهادار بسیار جوان‌تر است هرچند که تجارت و خرید و فروش کالا در ایران سابقه طولانی دارد. داستان بورس کالا از زمانی آغاز شد که بیشترین تغییرات در ساختارهای مالی و بازار سرمایه ایران رخ داد و به موجب قانون در سال ۸۴ سازمان بورس تأسیس شد و قوانین حاکم بر بازارهای مالی نیز تغییر کرد؛ چرا که تا پیش از این تاریخ بیشتر

۰۲۱-۴۵۴۰۶۰۰۰

محصولاتی که شرکتهای دولتی اقدام به تولید می کنند، این امکان را به سازمان ها و شرکت های اقتصادی نمی دهد که به درستی از ارزش واقعی شرکتهای دولتی آگاهی و برآورد داشته باشند. یکی از راه حل های این مشکل با توجه به ارزیابی ها تحلیل های کلان اقتصادی آن است که: «باید قیمت واقعی محصولات شرکت های دولتی قبل از خصوصی سازی از طریق بورس کالای ایران کشف شوند تا خریداران سهام این شرکت ها بتوانند ارزیابی صحیح تری از قیمت واقعی سهام این شرکت ها داشته باشند.»

در نهایت می توان گفت بورس کالای ایران به عنوان یکی از بهترین ابزارهای آزادسازی، می تواند کارکردهای زیر که نتیجه تحقیق و پژوهش سازمان بورس کالا است را در عرصه خصوصی سازی کشور داشته باشد:

- اگر همانند بسیاری از اقتصاددانان آزادسازی اقتصادی را مقدم بر خصوصی سازی بدانیم، فرآیند کشف نرخ های حقیقی، شفاف و منصفانه بهترین وسیله حصول به آزاد سازی اقتصادی می باشد که این کار در بورس کالا قابلیت اجرایی دارد.

- ابزارهای مدیریت ریسک نوسان قیمت ها در بورس های کالایی جهت پوشش ریسک مورد استفاده قرار می گیرند. اگر بنگاه های دولتی از این ابزارهای مالی استفاده نمایند، از نظر مالی با ثبات تر از زمانی خواهند بود که خود را در معرض انواع ریسک های قیمتی قرار دهند. چنین بنگاه هایی از نظر درآمدها و هزینه ها شفاف تر و قابل پیش بینی تر بوده و ارزش تعیین شده آن ها (که خود را در قیمت سهام آنها نشان می دهد) واقعی خواهد بود.

- با ورود کالاهای تولیدی توسط شرکت های دولتی به بورس کالا، این کالاها به سطح قابل قبولی از استاندارد خواهند رسید، زیرا یکی از مهمترین ابزارهای بورس در راستای تحقق

با ورود کالاهای تولیدی توسط شرکت های دولتی به بورس کالا، این کالاها به سطح قابل قبولی از استاندارد خواهند رسید، زیرا یکی از مهمترین ابزارهای بورس در راستای تحقق اهداف خود استاندارد سازی است و شرکت ها را مجبور می کند که کالاهای با کیفیت تری تولید کنند

با تصویب قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۲۴ آذر ماه ۱۳۸۴ و بر اساس ماده ۵۷ این قانون و تبصره آن که مقرر داشته «اموال و دارایی های سازمان کارگزاران بورس های موجود اعم از منقول و غیر منقول، وجوه نقد، سپرده های بانکی و اوراق بهادار، حقوق و تعهدات و سایر دارایی ها پس از کسر بدهی ها و همچنین وجوه ذخیره گسترش بورس در کمیته ای مرکب از رئیس سازمان نماینده منتخب کارگزاران بورس مربوط و نماینده شورا احصاء و حسب ضرورت و نیاز بین شرکت سهامی بورس مربوط و سازمان به ترتیب به عنوان سرمایه و منابع مالی در اختیار تسهیم می شود. تصمیمات این کمیته پس از تصویب وزیر امور اقتصاد و دارایی لازم الاجرا می باشد.

همچنین رسالت و هدف اصلی این سازمان اینگونه بیان شده: «رسالت اصلی این بورس کشف قیمت های شفاف، عادلانه و صحیح است. البته در کنار این رسالت، بورس کارکردهای بسیار دیگری همچون تضمین معاملات، جذب نقدینگی، استاندارد سازی و ... را نیز انجام می دهد.

هدف اصلی سیاست های تعدیل ساختاری به طور اعم و سیاست های خصوصی سازی و آزاد سازی به طور اخص، حرکت به سمت اقتصاد مبتنی بر بازار است که بورس کالای ایران این هدف را به عنوان رسالت اصلی خود قلمداد می کند.»

بورس کالا و خصوصی سازی

در آئین نامه اجرایی شیوه های قیمت گذاری بنگاه و نحوه اعمال شیوه های مذکور در همین چارچوب مصوب شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم ۴۴ قانون اساسی هیچ اشاره ای به بورس کالای ایران و کارکردی که این شرکت می تواند داشته باشد نشده است.

به دلیل عدم انجام آزادسازی قیمت ها در اقتصاد ایران و شفاف نبودن قیمت واقعی

اهداف کلی سیاست آزاد سازی اقتصادی عبارتند از:

- افزایش رشد اقتصادی
 - حرکت به سوی اشتغال کامل عوامل تولید
 - حصول به ثبات قیمت‌ها
 - موازنه تراز پرداخت‌ها
 - ارتقاء رفاه اجتماعی
- می‌توان اقدامات کلی جهت آزادسازی اقتصاد را به منظور رسیدن به اهداف کلان این سیاست به شرح زیر بیان کرد:
- کاهش مداخلات دولت در بازارهای مالی
 - کاهش کنترل‌های قیمتی و واگذاری تعیین

مفهوم عام آن مشخص می‌شود که مهمترین دغدغه طراحان این طرح، نحوه تعیین قیمت‌های واقعی و چگونگی نیل به آن می‌باشد که همانگونه که به آن اشاره شد، این دغدغه‌ها با استفاده از ابزار بورس از بین خواهد رفت.

بورس کالا و آزادسازی اقتصادی:

آزادسازی اقتصادی در بیان ساده آن به معنی کاهش مداخله دولت در اقتصاد و باز گذاشتن دست در تعیین سطح قیمت‌ها و سوق دادن کل اقتصاد به سمت تعادل است (به وسیله دست نامرئی بازار).

اهداف خود استانداردسازی است و شرکت‌ها را مجبور می‌کند که کالاهای با کیفیت‌تری تولید کنند تا بتوانند آن را در بورس به فروش رسانند در غیر این صورت بورس از پذیرش این کالاها خودداری خواهد کرد. با این کار، شرکت‌های دولتی که کالاهای با کیفیت پایین‌تری تولید کنند، مجبور به ارتقاء کیفیت تولید خواهند شد. در گام بعد اگر دولت بخواهد از طریق طرح سهام عدالت و یا هر طرح دیگری این شرکت‌ها را به مردم واگذار کند، شرکت‌های با سطح استاندارد مشخص به مردم واگذار خواهد شد.

• با عنایت به طرح هدفمند کردن یارانه‌ها به

❖ بورس کالا به شکل مستقیم و غیر مستقیم منجر به بهبودی توزیع درآمد و کاهش فقر و نابرابری می‌شود، این بازار با در اختیار گذاشتن امکان دسترسی تولید کنندگان و کشاورزان خرد به بورس به عنوان بازار مستقیم برای مبادله محصولات خود سعم تولید کنندگان کشاورزان خرد را از تولیدات افزایش می‌دهد.

آنجایی که تغییرات در ارزش دارایی‌های پایه یکی از موضوعات مهم ابزار مالی مشتق کالا می‌باشد دارای همبستگی ضعیفی با تغییرات در سطح قیمت سایر دارایی‌های مالی مثل اوراق بهادار است. این نکته بسیار مهم است که با ورود ابزارهای مالی مشتق کالایی خطر پذیری کل سبد دارایی کاهش پیدا می‌کند لذا سرمایه گذاران بازارهای مالی تمایل دارند که بخشی از دارایی‌های خود را در بورس کالا نشان بدهند.

توسعه بازارهای نقدی کالا

بورس کالا مکانی مناسب برای انجام معاملات کالایی به شمار می‌رود و با داشتن استاندارد، نظارت مستمر، منظم و دقیق منجر به افزایش کیفی کالاها در این بازار و بالا بردن توان رقابتی تولید کنندگان در سطح بازارهای جهانی می‌شود.

ابزاری برای کاهش فقر و نابرابری

بورس کالا به شکل مستقیم و غیر مستقیم منجر به بهبودی توزیع درآمد و کاهش فقر و نابرابری می‌شود، این بازار با در اختیار گذاشتن امکان دسترسی تولید کنندگان و کشاورزان خرد به بورس به عنوان بازار مستقیم برای مبادله محصولات خود سعم تولید کنندگان کشاورزان خرد را از تولیدات افزایش می‌دهد.

همچنین این بازار توزین درآمد بین سطوح مختلف جامعه را بهبود می‌بخشد، نکته مهم در نقش این بازار در کاهش نابرابری در آنجاست که این بورس‌ها می‌توانند کشاورزان و تولید کنندگان خرد را که به وسیله دولت حمایت شده‌اند را از فقر رهایی ببخشند.

از کارکردهای مهم بورس کالا می‌توان گفت:

- کمک به توسعه فن آوری‌های جدید
- تسهیل تامین منابع مالی
- تقویت سرمایه گذاری و تولید
- عرضه گسترده اطلاعات در بازار
- کشف قیمت
- تولید اطلاعات لازم در خصوص قیمت
- مدیریت ریسک قیمتی

قیمت به نیروهای عرضه و تقاضای بازار

- حذف پارانها و تعدیل قیمت‌های پارانهای
- گرایش به نظام ارزی شناور
- آزادسازی تجارت خارجی و تعدیل انواع
- تعرفه‌های تجاری و محدودیت‌های مقداری
- آزادسازی نرخ سود پرداختی به سپرده‌های بانکی

با ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و مباحث مربوط به طرح تحول اقتصادی، موضوع آزادسازی اقتصادی بار دیگر در کشور رونق پیدا کرده است، قطع به یقین رسیدن به هر هدف نیازمند برخی ابزارها و زیرساخت‌ها است و مبحث آزادسازی اقتصادی نیز از این قاعده مستثنی نیست.

یکی از مهمترین ابزارهای حرکت به سمت اقتصاد بازار، توسعه بازارهای مالی و به طور مشخص بازار سرمایه است که نماد و نشانه قدرتمند حاکمیت اقتصاد مبتنی بر بازار به شمار می‌رود.

به طور خلاصه نتیجه تحقیقی که توسط سازمان بورس کالا در زمینه نقش این سازمان در آزاد سازی اقتصادی انجام شده است، نشان می‌دهد که بورس کالا می‌تواند از پنج راه به آزاد سازی اقتصادی کمک موثری کند:

۱. بورس کالا به عنوان ابزاری کارآمد برای توسعه بازارهای کارا و تولید و گردش شفاف و آزادانه اطلاعات

۲. مدیریت ریسک ناشی از نوسان قیمت

۳. بورس کالا مکانی برای سرمایه گذاری

۴. تسهیل تامین منابع مالی

۵. کمک به کاهش فقر در بخش کشاورزی

بورس کالا به عنوان مکانی برای سرمایه‌گذاری:

بورس کالا با ایجاد بسترهای مناسب و ایمن برای انجام معاملات دارای جذابیت فراوانی برای سرمایه‌گذاران بازارهای مالی محسوب می‌شود، در عین حال بورس کالا با فراهم آوردن ابزارهای مالی و امکانات مناسب موجب افزایش تنوع و پایین آمدن ریسک سرمایه‌گذاری می‌شود و از

❖ بورس کالا مکانی مناسب برای انجام معاملات کالایی به شمار می‌رود و با داشتن استاندارد، نظارت مستمر، منظم و دقیق منجر به افزایش کیفی کالاها در این بازار و بالا بردن توان رقابتی تولید کنندگان در سطح بازارهای جهانی می‌شود.

ورود بنگاه‌ها به بازار سرمایه و حذف نقش واسطه‌گری بانک‌ها

حمید محمدی اصل

کارشناس بازار سرمایه

سوی دولت، در کنار این که فرهنگ استفاده از بازار سرمایه برای شفافیت و تامین مالی را در بدنه دولت‌های بعدی افزایش خواهد داد، سبب پرداخت بدهی به پیمانکاران بدون چاپ پول شده است. این نوع تامین مالی از این حیث با اهمیت است که دولت بدون ایجاد تورم به واسطه چاپ پول، سبب گردش نقدینگی بین ارکان اقتصادی شده است؛ به عنوان مثال نقدینگی بین کشاورز و بانک و یا بین کشاورز و

و پرداخت وثایق، امکان انتشار اوراق را پیدا می‌کنند؛ پس به طور ضمنی، بنگاه‌هایی که توانایی انتشار اوراق را دریافت کند، یک اعتبار از بازار سرمایه دریافت می‌کند. این اعتبار، سبب شناخت بیشتر بنگاه اقتصادی شده و تاثیر مثبتی بر برند شرکت دارد. انتشار اوراق توسط دولت بابت مصارفی چون پرداخت بدهی به گندمکاران و ... چند پیامد مثبت بر اقتصاد کشور داشت. انتشار اوراق از

دچار معضل شدید نقدینگی کرده است، به عبارتی بانک‌ها در املاک وثیقه شده، قفل شده و امکان گردش نقدینگی را از دست داده اند؛ به همین جهت بانک‌ها دیگر رغبتی برای وثیقه قرار دادن املاک برای اعطای وام ندارند. این در حالی است که بنگاه‌ها می‌توانند با وثیقه کردن املاک و دستگاه‌های خود، اوراق منتشر کنند و به این ترتیب تامین مالی انجام دهند. بنگاه‌ها پس از برخی اعتبارسنجی‌ها

با توسعه و پیچیده شدن محیط کسب و کار، بنگاه‌های اقتصادی هم بزرگ و پیچیده تر شدند؛ در چنین شرایطی طبیعتاً نیاز به درک محیطی بالاتر برای پیشبرد اهداف بنگاه‌های اقتصادی بیشتر حس می‌شود. در سال‌های اخیر مشکلات نقدینگی و ظهور ابزارهای جدید، شرایط تامین مالی بنگاه‌ها را تغییر داده است. بازار سرمایه که نقش پر رنگ آن در تامین مالی بنگاه‌های بزرگ در کشورهای توسعه یافته کاملاً جا افتاده، به دلایلی چون عدم توسعه زیرساخت‌ها و ناآگاه بودن بنگاه‌ها با این شیوه تامین مالی در کشور، آنطور که باید هنوز در بین شرکت‌ها جا باز نکرده است.

بنگاه‌های بزرگ در برخورد با مشکل نقدینگی، اغلب چشم به سوی بانک‌ها دارند، این در حالی است که با افزایش اعتبار می‌توانند، نقش واسطه‌گری بانک‌ها را دور زده و خود از بازار سرمایه، جذب نقدینگی کنند؛ ماحصل این رویکرد افزایش اعتبار و کاهش هزینه‌های بنگاه اقتصادی است، هزینه‌هایی که احتمالاً می‌تواند در توسعه بنگاه صرف شود. در حال حاضر بانک‌ها با مشکل نقدینگی دست و پنجه نرم می‌کنند و برای جذب پول هزینه‌های گزافی را متحمل می‌شوند. در چنین شرایطی بانک‌ها معمولاً پس از اخذ وثیقه لازم، دوره باز پرداخت یک الی دو ساله را برای وام‌های کلان به بنگاه‌های بزرگ، در نظر می‌گیرند؛ این در حالی است که با انتشار اوراق بدهی، بنگاه‌ها امکان استفاده از دوره بازپرداخت حداقل ۴ ساله را دارند. در سال‌های اخیر بانک‌ها تا توانسته‌اند، املاک را به عنوان وثیقه اعطای وام از شرکت‌ها دریافت کرده‌اند؛ این پروسه با عدم توانایی بنگاه‌ها در بازپرداخت وام و رکود بازار مسکن، بانک‌ها را

که ریسک شرکت در پرداخت سود و بازپرداخت اصل اوراق بالا می‌رود؛ به عنوان مثال شرکتی که رتبه A بگیرد اوراق را می‌تواند با ۱۸ تا ۱۹ درصد منتشر کند ولی شرکتی که رتبه مالی B را دریافت کند؛ اجازه انتشار اوراق در بازه ۲۵ تا ۲۷ درصدی دارد و اگر رتبه بد مالی را دریافت کند، اوراق را با سودهای بیش از ۳۰ درصدی منتشر خواهد کرد. فقدان موسسات رتبه‌بندی باعث می‌شود خریداران اوراق یک بنگاه درکی از ریسک اوراق خریده شده نداشته باشند و شرکت‌هایی با درجه اعتبار مالی پایین‌تر، با بنگاه‌های با کیفیت مالی بالا تمیز داده نشوند؛ در حقیقت بنگاه‌های اقتصادی با وضعیت مالی مناسب (رتبه A)، رقیبانی (رتبه B) و یا پایین‌تر) برای اوراق خود می‌بینند که ریسک خرید اوراق آنها با ریسک خرید اوراق خودشان برابر نیست؛ اما این دست شرکت‌های پر ریسک با هزینه‌ی مشابه آنها در بازار سرمایه تامین مالی می‌کنند.

البته در کنار مزایای تامین مالی، معایبی هم برای چاپ این اوراق در حجم بالا وجود دارد که یکی از آنها می‌تواند از بین بردن تلاش دولت در حفظ تورم باشد؛ اوراقی که با سود ۲۱ تا ۲۳ درصد منتشر می‌شود مجدداً می‌تواند سود بانک‌ها را به سمت ۲۵ تا ۲۷ درصد سوق دهد و این رقابت جذب نقدینگی مجدداً به افزایش تورم می‌انجامد. به نظر چاره راه باز هم ایجاد شرکت‌های رتبه‌بندی است تا سطح سودهای بدون ریسک در بازار سرمایه کاهش پیدا کند. امکان تامین مالی چند صد درصدی، برزینگ شرکت، معافیت مالیاتی، مشارکت تمام ارکان جامعه و سرمایه‌گذاران خرد، نظارت دقیق و وجود نهاد ناظر، امکان استفاده از وثایق ملکی، افزایش شفافیت، کاهش چشمگیر هزینه‌ها و پرداخت اصل بدهی در سر رسید از جمله مزایای تامین مالی از بازار سرمایه برای بنگاه‌های بزرگ است. به نظر در سال‌های آتی بنگاه‌ها برای کاهش هزینه‌ها، افزایش شفافیت و اعتبار به سمت بازار سهام میل پیدا خواهند کرد.

در سال‌های قبل، غالباً شرکت‌های تامین سرمایه و برخی از اشخاص حقوقی با اوراق منتشر شده سر و کار داشتند؛ اما در یکی دو سال اخیر با کاهش سود بانکی و قابل رقابت شدن نرخ اوراق در بازار سرمایه، کدهای حقیقی قابل توجهی هم به سوی بازار بدهی کشیده شده‌اند. به نظر در سال‌های آتی بخش قابل توجهی از سپرده‌های بانکی به سمت این اوراق گسیل شوند که این امر می‌تواند مزایای پیش گفته را ایجاد کند؛ اما در این میان یک نکته اساسی در انتشار اوراق بدهی جای سوال و نگرانی دارد و آن نبود موسسات رتبه‌بندی بنگاه‌های اقتصادی است.

در دنیا شرکتی که وضعیت مالی مناسبی نداشته باشد، در مقایسه با شرکتی که وضعیت مالی و نقدینگی خوبی دارد، درصد بیشتری بهره به خریداران اوراق بدهی می‌پردازد، چرا

انتشار اوراق از سوی دولت، در کنار این که فرهنگ استفاده از بازار سرمایه برای شفافیت و تامین مالی را در بدنه دولت‌های بعدی افزایش خواهد داد، سبب پرداخت بدهی به پیمانکاران بدون چاپ پول شده است. این نوع تامین مالی از این حیث با اهمیت است که دولت بدون ایجاد تورم به واسطه چاپ پول، سبب گردش نقدینگی بین ارکان اقتصادی شده است

حاضر مشکل اصلی بانک‌ها با بانک مرکزی، بدهی‌های دولت است که باعث پرداخت جریمه از سوی سایر بانک‌ها شده است. علاوه بر این، با روی کار آمدن تامین نقدینگی از طریق بازار سرمایه، بانک‌ها از پرداخت تسهیلات تکلیفی خارج می‌شوند؛ به این ترتیب بنگاه‌ها هم به بازار بدهی روی می‌آورند و دیگر روی بانک‌ها معطوف نمی‌شوند. با اجرای صحیح این پروسه، بانک‌ها هم می‌توانند یکی از ارکان این بازار شوند، به عبارتی، امکان درآمدزایی از طریق تضمین و یا بازار گردانی این اوراق را پیدا می‌کنند، بانک‌ها حتی می‌توانند مازاد منابع خود را صرف خرید این اوراق کنند.

تهیه کننده مواد اولیه بدون ایجاد تورم گردش پیدا کرده است. بازار سرمایه مظهر شفافیت و بروز شدن آنی قیمت‌ها است؛ بازاری که با روحیه‌ی اجبار در تضاد است. استفاده دولت از بازار سرمایه کار را برای مطالعه روی اقتصاد کشور امکان‌پذیر می‌کند. در حال حاضر بدهی‌های دولت در ترازنامه بانک‌ها و یا منابع دیگر انباشته شده است. این در حالی است که با تامین مالی از طریق بازار سرمایه و انتشار اوراق بدهی عملاً بدهی‌های دولت مشخص و شفافیت دخل و خرج منابع افزایش می‌یابد و همچنین بانک‌ها به جهت آنکه بدهی دولت سنواتی شده است دیگر توان پرداخت نقدینگی به دولت را ندارند. در حال

محسن کوهکن در گفتگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»

صادرات هدفمند از بورس کالا؛ همدلی و انسجام می خواهد

به عنوان یک عضو مجلس دهم که ارتباط بسیاری با تولیدات حوزه صنعت و معدن دارید، فکر می کنید چقدر مهم است که تولیدات این بخش ها در ساختار بورس کالا خرید و فروش شود؟ اگر به اظهارات پیشین من رجوع کنید، متوجه می شوید که همیشه بنده یکی از مدافعان ارایه محصولات تولیدی کشور در قالب بورس بودهام و همواره هم به صراحت از این موضوع حرف زده ام. به نظرم عرضه مواد تولیدی حوزه صنعت، معدن، پتروشیمی و ... در بورس کالا هم از شفافیت کافی برخوردار است و هم دست واسطه ها و دلالان را تا حدود بسیاری قطع خواهد شد. ما همواره باید حامی فعالیت بورس باشیم و لازم است از پتانسیل بسیار خوب آن به نحو مطلوب در پیشبرد اهداف اقتصاد شفاف خود بهره ببریم. این کار هم به نفع تولید کننده است و هم به نفع خریدار بازار.

اتفاقا اخیرا ماده قانونی از سوی دولت ابلاغ شده که طی آن عنوان شده از این پس محصولات مختلف از جمله مواد خام معدنی باید ابتدا در تالار بورس کالای ایران ارایه شود و بعد از تامین نیاز داخل مجوز صادراتی دریافت کند. این را چقدر در افزایش ثروت ملی تاثیر گذار می دانید؟

به نظرم برای هرگونه تصمیم گیری چند مولفه را باید مدنظر قرار دهیم و نمی توانیم بی توجه به آن مولفه ها تصمیم گیری های روشنی داشته باشیم. در سطح کلان اقتصاد نیز رفتن به سمت و سوی خودکفایی، افزایش سرانه درآمد، اشتغال و کاهش اتکای اقتصاد کشور به نفت، کاهش هزینه های جاری و واگذاری مدنظر است که به نظرم همه این ها تعریف شده در همین قانون است که تحت عنوان قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر مطرح شده است.

ببینید ما در کشور هم تولید کننده و هم مصرف کننده داریم و همانطور که می دانیم براساس یک تصمیم درست، دیگر یارانه به تولید داخلی نمی دهیم. حال اگر بخواهیم تصمیماتی را اتخاذ کنیم و فرایندی پیش روی ما باشد که در مقابل تولید کننده داخلی از مصرف کننده داخلی هم حمایت کنیم و قیمت را ثابت نگه داریم، قطعا با توجه به افزایش هزینه ها و در عین حال عدم تخصیص یارانه به تولید داخل، دیگر تولید داخلی اقتصادی و به صرفه نیست. در واقع نگاهی که هست نگاهی دوگانه است. ما هم می خواهیم تولید کننده، تولید برایش اقتصادی باشد و هم از مصرف کننده حمایت کنیم، در حالی که این مشکلاتی را به بار می آورد. در یک جا امکان دارد ما تصمیمی بگیریم که تولید کننده سود کلان نبرد، اما با همان سود معمولی به

«محسن کوهکن» در صحنه نمایندگی مجلس مرد با تجربه ای است. او هم اکنون نماینده مردم لنجان در مجلس دهم است و عضو کمیسیون صنایع و معادن. به اقتصاد شفاف اعتقاد دارد و از طرفداران عرضه محصولات تولیدی که در آنها مزیت داریم، در تالار بورس کالا است. می گوید: «عرضه مواد تولیدی حوزه صنعت، معدن، پتروشیمی و ... در تالار بورس کالا هم از شفافیت کافی برخوردار است و هم دست واسطه ها و دلالان را تا حدود بسیاری قطع خواهد شد. ما همواره باید حامی فعالیت بورس باشیم و از پتانسیل بسیار خوب آن لازم است به نحو مطلوب در پیشبرد اهداف اقتصاد شفاف خود بهره ببریم. این کار هم به نفع تولید کننده است و هم به نفع خریدار بازار.» با او درباره ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر، موضوع جلوگیری از خام فروشی، ظرفیت های بورس کالا و اهمیت تامین مالی بنگاه های اقتصادی توسط بورس کالا به گفتگو نشستیم که او سوالات خبرنگار دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» را به شرح زیر پاسخ داد.

کار را انجام دهند نه اینکه اجازه صادرات را فقط به یک نفر دهیم. در واردات عکس صادرات است و آن چیزی که در واردات به مردم ضربه می زند انحصار است و باید در واردات رقابت را مدنظر قرار دهیم.

علاوه بر مزیت صادرات از طریق بورس کالا، دولت بارها بر تامین مالی بنگاه های بزرگ از طریق بازار سرمایه به جای سیستم بانکی تاکید کرده است این روش را در اقتصاد کشور موثر و مثبت می دانید؟

بازارهای سرمایه و از جمله بورس کالا برای تامین منابع بنگاه ها ضروری است و بسیاری از کشورها نیز که در این بخش موفقیت داشتند، عمدتاً از طریق بازارهای سرمایه و نه سیستم بانکی عمل کردند و قطعاً ما نیز باید از این طریق عمل کنیم.

حتماً می دانید که دولت امسال از طریق تامین مالی از بورس کالا و فرابورس، مطالبات گندم کاران را پرداخت کرد. فکر می کنید این تجربه چقدر برای دولت موفقیت آمیز بود و برای چه کالاهای دیگری این را پیشنهاد می دهید؟

به هر حال همین که مطالبات پرداخت شود دولت هم برای تامین نقدینگی آن مثل گذشته با چالش مواجه نشود، حتماً قدم های خوبی است. به نظرم اولویت این روش باید برای کالاهای استراتژیکی همانند گندم باشد؛ اما می شود این روش را برای کالاهای تولیداتی که ما برای تولید آنها مزیت نسبی داریم مثل چای، پسته و کشمش نیز به کار برد. ما در بحث صادرات این تولیدات در دنیا حرف برای گفتن داریم و چنین مسیری می تواند در انگیزش تولیدکننده ها هم تاثیر گذار باشد.

سطح سنگ به گونه ای شود که قابل ارائه در بخش صادرات باشد قطعاً باید جلوی خام فروشی کوپ را گرفت و در قالب تایل آن را به بازار خارج صادر کرد. در چنین شرایطی قیمت ها فرق می کند و ارزش افزوده این محصولات نیز برای ما خواهد ماند.

اینکه صادرات تولیدات خام در اولویت دوم باشد فکر می کنید مطلوب اقتصاد ماست؟

به هر حال تلاش برای جلوگیری از خام فروشی خوب است اما در هر حال باید به صادرات تولیدات خود هم فکر کنیم.

به نکته مهمی اشاره کردید. در بحث صادرات معمولاً شاهد رقابت منفی در بین شرکت های صادراتی ایرانی هستیم و این بعضاً مشکلاتی را ایجاد می کند. فکر می کنید عرضه محصولات صادراتی به صورت هدفمند در رینگ صادراتی بورس کالا چقدر در حرفه ای شدن روند صادرات ما کمک خواهد کرد؟

ببینید من در بحث واردات معتقد به رقابت هستم و باید همه دستگاه های وارداتی هم عرض هم کار کنند؛ اما برعکس در بحث صادرات معتقد به انحصار هستیم، یعنی اگر صد شرکت سنگ داریم که در کار صادرات سنگ هستند، تجربه نشان داده است که در رقابت می افتند و نهایتاً قیمت را به ضرر اقتصاد کشور پایین می آورند.

البته اگر در صادرات به سمت و سوی انحصار می رویم باید این انحصار حساب شده و تعریف شده باشد. یعنی اگر ده صادرکننده داریم به آنها اعلام کنیم که شخصیت حقوقی تعریف شده باشند و هر ده صادرکننده باهم زیر چتر مثلاً بورس کالا این

حیاتش ادامه می دهد اما اگر تصمیم ما تصمیمی باشد که نه تنها سود به تولیدکننده نرسد، بلکه ضرر هم بکند، این قطعاً نه به نفع اقتصاد کشور و نه به نفع تولیدکننده است.

پس ارایه محصولات تولیدی در بورس کالا و در عین حال قانون آیین نامه اجرایی ماده ۳۷ رفع موانع تولید رقابت پذیر در نهایت به نفع تولیدکننده و اقتصاد کشور است؟

من فکر می کنم مجموعه تصمیمی که در قانون مذکور گرفته شده است به رونق تولید داخلی کمک می کند.

بورس یعنی محصولات و تولیدات را از انحصار و تباری پشت پرده بیرون بیاوریم و آنها را در شرایط مساوی و کاملاً شفاف برای تقاضا ارایه دهیم. بی شک اگر تولیدات عرضه شوند و شرایط نیز مساوی باشد، تولیدکننده داخلی و مصرف کننده داخلی تکلیف خود را به طور شفاف خواهند دانست.

در همین شرایط وقتی بازار داخل اشباع شود و تقاضا برای کالایی وجود نداشته باشد، به راحتی می توان اجازه صادرات آن محصول را داد و از درآمد ارزی آن نیز بهره برد.

مشخصاً این ماده قانونی را چقدر در مسیر جلوگیری از خام فروشی مواد اولیه کشور می دانید؟

مقدمتاً عرض کنم، تصمیماتی که در حوزه خام فروشی مواد اولیه گرفته می شود باید مقطع زمانی داشته باشند تا افراد یا شرکت ها در مقابل تعهدات خارجی خود بتوانند به تعهداتشان عمل کنند؛ برپرض مثال شما به یک شخص یا شرکت خارجی تعهد فروش هزار تن سنگ کوپ را می دهید و قرارداد هم می بندید. حال اگر به یکباره گفته شود که صادرات سنگ کوپ در حمایت از تولید داخلی ممنوع است، تکلیف شما چیست؟ حتماً شما دیگر نمی توانید به تعهداتتان عمل کنید و این هزار مشکل را در پی دارد. به نظرم ایفای تعهدات قبلی جای خودش را دارد و فرصت دادن به تولیدکننده داخلی نیز جای خود. به نظرم ما باید بنا بر ظرفیت داخلی برای تامین نیازهای تولیدکننده داخلی استخراج و تولید داشته باشیم؛ چراکه تولیدکننده به اندازه خریدش می تواند فراوری کند و خام فروشی را کاهش دهد؛ برای مثال یک تولیدکننده سنگ کوپ را می گیرد و طبیعی است که صادرات تایل بهتر از کوپ است، حال اگر تجهیزاتی داشته باشد که بتواند سنگ را بهترین وجه ممکن چه از نظر برش عرضی، طولی و شفاف کردن درآورد یعنی

پرونده ای برای بازار مشتق ارزی؛

پایانی بر نگرانی های ارزی

خارجی

خارجی بابت ریسک نوسانات قیمت ارز نسبت به ریال ریسک عمده ای را متحمل می شوند. در صورتی که با وجود بازار مشتقه ارزی آنها می توانند با مراجعه به بازار مشتقه ارز، ریسک نوسانات قیمت ارز به ریال را پوشش دهند. این امکان انگیزه های سرمایه گذاران خارجی را برای سرمایه گذاری (چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیرمستقیم)

راه اندازی بازار مشتقه ارز در حالی یکی از مهمترین اصلاحات ساختار بازار ارز است که به اعتقاد کارشناسان، وجود این بازار کمک بزرگی به شفافیت و بهبود بازار ارز در ایران است؛ در این رابطه «بوذر نجمی» مدیرعامل شرکت راه سرمایه (فاینپس ایران) می گوید: «سرمایه گذاران

پس از اجرایی شدن برجام در زمستان سال پیش، امیدواری زیادی میان فعالان اقتصادی کشور به وجود آمد تا سرمایه گذاران خارجی با رفع تحریم ها، به اقتصاد ایران و به ویژه بازار سرمایه وارد شوند و از این طریق دولت را که ماه ها است تلاش می کند، رکود اقتصادی حاکم را از میان بردارد، یاری کنند؛ اما همواره یکی از مشکلاتی که سد راه ورود خارجی ها به بازار ایران بوده، نوسانات نرخ ارز است. به طوری که در آذر سال جاری نیز شاهد بودیم، نرخ ارز دچار نوساناتی شد و تنها طی چند روز، قیمت دلار حدود ۱۵ درصد رشد را تجربه کرد.

لزوم ایجاد بازار مشتق ارزی

طی سال های گذشته نیز بارها نوسانات قیمتی برای انواع ارزها تکرار شده و موجب شده تا سرمایه گذاران خارجی اطمینان لازم را برای ورود به بازار ایران نداشته باشند؛ به طور مثال فرض کنید فردی خارجی که برای یک سرمایه گذاری با سود منطقی در صنعت که حدود ۱۰ تا ۱۳ درصد در سال است، وارد ایران شده و ارزهای خود را تبدیل به ریال کرده و در یک سال بازده مورد نظر را کسب می کند؛ اما هنگامی که قصد دارد، پول خود را از بازار خارج کند، با افزایش مثلا ۱۵ درصدی قیمت ارز خود مواجه می شود و در نهایت ۲ درصد نیز ضرر می کند.

پوشش ریسک نرخ ارز

در همین رابطه «میثم رادپور» استاد دانشگاه صنعتی شریف معتقد است: «مهمترین مزیت بازار مشتقه ارزی امکان استفاده از یک ابزار رسمی برای پوشش نرخ ارز است. این موضوع برای بازرگانان و برای سرمایه گذاران از اهمیت بسزایی برخوردار است و به همین دلیل در سال های گذشته فعالان اقتصادی که به نوعی با بازار ارز در ارتباط بودند، به دلیل نوسانات نرخ ارز، دچار زیان های هنگفتی شدند تا حدی که برخی از شرکت ها با وجود اینکه کاملا اقتصادی و سودده بوده اند، ورشکسته نیز شدند. همچنین بازار مشتقه ارزی، محلی برای مدیریت ریسک نوسانات نرخ ارز است و به تبع آن سرمایه گذاران خارجی می توانند با ابزارهای موجود در این بازار ریسک نرخ ارز ناشی از سرمایه گذاری خود را کاهش دهند.»

بازار مشتقه ارزی فرش قرمز سرمایه گذاران

خارجی‌ها انتظار دارند که پس از دریافت بازدهی مورد نظر، بتوانند سرمایه خود را دوباره به ارز تبدیل کنند که باید نوسانات نرخ ارز در ایران را نیز محاسبه و ضریبی ریسکی برای آن قرار دهند.»

بنابراین و به گفته بیشتر کارشناسان اقتصادی، وجود ابزاری برای پوشش این ریسک در بازار ایران احساس می‌شود. در واقع، بازار ایران در حالی همچنان از وجود نداشتن ابزاری برای پوشش ریسک نرخ ارز رنج می‌برد که این ابزار در بورس‌های کالایی کشورهای پیشرفته وجود دارد و سال‌هاست که مورد استفاده قرار می‌گیرد.

مزایای بازار مشتقه برای واردکنندگان و صادرکنندگان

علاوه بر این، بازار مشتقه ارز کارایی‌های دیگری نیز دارد که از جمله این کارکردها می‌توان به پوشش ریسک نرخ ارز، وارد کنندگان و صادرکنندگان نیز اشاره کرد، به عبارت دیگر، واردکننده ای که به طور مثال قصد خرید مواد اولیه، کالا یا دستگاهی را در آینده از دیگر کشورها دارد، می‌تواند بدون ترس از نوسانات قیمتی ارز، از همین حالا ارز مورد نظر خود را خریداری کند و برنامه‌ریزی مناسب‌تری برای کسب و کار خود داشته باشد. همچنین صادرکنندگان نیز می‌توانند ارزی را که به طور مثال قرار است ۶ ماه آینده به دستشان برسد امروز در بازار به فروش برسانند و دیگر نگرانی بابت تحركات قیمتی ارز نداشته باشند.

در این مورد «رادپور» می‌افزاید: «با وجود بازار مشتقه ارزی، تولیدکنندگان و بنگاه‌های اقتصادی بهتر می‌توانند برای تامین مواد اولیه و خرید و فروش کالاهای خود در آینده برنامه ریزی کنند، چرا که برخلاف تجربه سال‌های گذشته ریسک تغییرات شدید نرخ ارز را در مقابل خود نمی‌بینند. واردکنندگان می‌توانند مقدار مورد نیاز ارز خود را با قیمتی مشخص برای استفاده در ماه‌های آینده از بازار مشتقه ارز خریداری کنند و با اطمینان از بازگشت پولشان، ریسک خود را در برابر تغییرات این نرخ به صفر برسانند. همین اتفاق برای صادرکنندگان نیز می‌تواند رخ دهد و ریسک نوسانات نرخ ارز برای کلیه فعالان اقتصادی به حداقل برسد. ایجاد بازاری متمرکز برای معامله‌ی قراردادهای آتی ارز، به افزایش شفافیت در بازار ارز کمک می‌کند.»

بازار مشتقه سدی در برابر سودجویان ارزی
بازار مشتقه ارزی به غیر از کاربردهایی که در ذات خود دارد و به آن اشاره شد، می‌تواند از رانت‌های ارزی و سوء استفاده سودجویان نیز جلوگیری

اقتصادی دولت، این کار غیرقابل انجام یا دست‌کم محدود به نظر می‌رسد یا باید ساز و کاری برای پوشش ریسک نوسان نرخ ارز پدید بیاورد. در حالت عادی مانند دیگر کشورهای دنیا باید مکانیسمی مانند بازار مشتقه ارزی وجود داشته باشد.

علاوه بر این، بدون وجود سرمایه‌گذاران خارجی، شرکت‌هایی که اکنون از کمبود منابع رنج می‌برند، نمی‌توانند از تامین مالی‌های بلند مدت ارزان قیمتی که خارجی‌ها ارائه می‌دهند، استفاده کنند و تامین مالی در ایران به سمت نرخ‌های درون کشور که بسیار گران‌تر است، پیش می‌رود. همچنین

افزایش می‌دهد. یکی از مهمترین مسائلی که سرمایه‌گذاران خارجی با قصد سرمایه‌گذاری بلند مدت در ایران دارند، نوسان نرخ ارز در اقتصاد ایران است.

در واقع این مهم برای حضور بلند مدت سرمایه‌گذاران در ایران مسأله‌ای حیاتی محسوب می‌شود؛ بنابراین، خارجی‌هایی که چشم‌انداز بلند مدت به بازار ایران دارند و بازده مشخصی را از این بازار انتظار دارند، به دنبال پوشش ریسک نرخ ارز هستند، به این ترتیب، یا دولت خود باید این نوسان نرخ ارز را پوشش بدهد که با توجه به توان

کند. به تعبیری، سودجویان دیگر نمی‌توانند ارز مبادله‌ای دریافت کنند و با فروش در بازار آزاد سود کسب کنند. «جعفر قادری» نماینده پیشین مردم شیراز در مجلس شورای اسلامی، در این رابطه می‌گوید: «کسب سودهای کلان از تفاوت قیمت ارز مبادله‌ای و آزاد، راه‌اندازی بازار مشتقه ارز را با مقاومت‌هایی روبه‌رو کرده است. راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی، راه را برای ورود سرمایه‌گذاران خارجی به داخل مرزهای ایران هموار می‌کند و راه‌اندازی این بازار، زمینه ایجاد رانت و فساد در اقتصاد را از بین می‌برد. در بازارهای غیرشفاف، عده‌ای از تفاوت نرخ ارز آزاد و مبادله‌ای سودهای کلانی به‌دست می‌آورند که راه‌اندازی بازار مشتقه ارز سدی در برابر سودجویان خواهد بود. این در حالی است که بازار مشتقه ارز علاوه بر شفاف‌سازی روند معاملات، ریسک نوسانات نرخ ارز را پوشش می‌دهد. از طرف دیگر، بورس کالا دارای تجربیاتی در حوزه بازار مشتقه است که با توجه به معاملات قابل رصد و پیگیری و همچنین امکان نظارت‌های لازم بانک مرکزی و سایر دستگاه‌ها بر روند این بازار، به نظر می‌رسد بورس کالا گزینه‌ای مناسب برای اجرای این طرح ملی و یکی از راه‌های رسیدن به شفافیت و امنیت اقتصادی است.»

ساماندهی سفته‌بازان

اما کارایی دیگر بازار مشتقه ارزی، ساماندهی سفته‌بازان و نوسان‌گیران است. به نحوی که این بخش از بازار که همواره به عنوان مخل بازار شناخته می‌شدند، می‌توانند در این بازار مشتقه ارز حضور داشته باشند و رقابت در این گروه از فعالان، به پایین آمدن مابه‌التفاوت، قیمت خرید و فروش ارز کمک می‌کند. به این ترتیب، فعالیت هرچه بیشتر سفته‌بازان، به جای ایجاد اختلال در بازار، به اهداف بازار و کاهش میزان دامنه نوسان نرخ ارز یاری می‌رساند.

در همین خصوص «حامد سلطانی‌نژاد» مدیرعامل بورس کالای ایران معتقد است که «همواره بخشی از تقاضای بازار ارز از تقاضای سفته‌بازی است که بازار مشتقه می‌تواند این تقاضا را که در بسیاری از اوقات منجر به تحویل کالا نمی‌شود، به خود جذب کند. حال اگر این بازار مشتقه وجود داشته باشد، جدای از اینکه سلف یا مشتقه (forward and futures) باشد، برای شرایطی که بازار می‌خواهد به سمتی پیش برود که القای کم‌یابی و افزایش مصنوعی قیمت نشود، می‌توان ریسک‌های بازار نقدی را به بازار مشتقه انتقال داد. به عبارت دیگر، حجم اسکناس ارز را می‌توان به تعهد و موقعیت تبدیل کرد و به بازار آramش داد. همچنین متولیان

که به دنبال تنظیم بازار هستند، می‌توانند حتی در بلند مدت بدون نیاز به پشتوانه ارز و حجم زیاد ارز، از طریق موقعیت‌های فروش اقدام به تنظیم بازار کنند. هم‌اکنون کشور به بازار مشتقه ارزی نیاز دارد تا ریسک‌های ناشی از سفته‌بازی در بازار نقد را به بازار مشتقه منتقل کند.»

همچنین در این مورد علی سعیدی معاون نظارت بر نهادهای مالی سازمان بورس و اوراق بهادار معتقد است: «در حالی اکنون سفته‌بازان در بازار وجود دارند که بازار مشتقه ارزی می‌تواند این سفته‌بازان را مدیریت کرده و در راستای منافع بازار هدایت کند. یکی از نیازهای مالی، سفته‌بازی است و در بازار ارز بورس کالا نیز نیاز به سفته‌بازی وجود دارد. البته در این بازار سفته‌بازی تشکل یافته می‌شود و مورد نظارت قرار می‌گیرد.»

مشکلی به نام «یکسان سازی نرخ ارز»

اما اینکه چرا چنین بازاری که به اعتقاد بیشتر کارشناسان برای اقتصاد و بازار سرمایه ایران بسیار مفید است، با وجود زیرساخت‌های مناسبی که در بورس کالای ایران برای آن وجود دارد، هنوز راه‌اندازی نشده است، به مشکلی به نام «یکسان سازی نرخ ارز» باز می‌گردد. حال اینکه، عده‌ای از کارشناسان یکسان‌سازی نرخ ارز را پیش‌نیاز راه‌اندازی «بازار مشتقه ارزی» نمی‌دانند.

تک‌نرخی شدن ارز پیش‌نیاز راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی نیست

به طور مثال «نجمی» می‌گوید: «با توجه به

➡ به نظر می‌رسد، بورس کالای ایران آماده میزبانی از بازار مشتقه ارزی باشد، به طوری که بارها از سوی مدیران این بورس خبر از آمادگی برای راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی فقط دو هفته پس از تأیید بانک مرکزی داده شده است

سازوکاری که برای بازار مشتقه ارزی پیش‌بینی شده، الزامی برای یکسان‌سازی نرخ ارز پیش از راه‌اندازی بازار مشتقه وجود ندارد. این در حالی است که اکنون در بازار غیر رسمی ارز و در بین صرافان، بازار مشتقه ارز وجود دارد و صرافان معاملات خود را انجام می‌دهند.

به هر رو، به نظر می‌رسد، بانک مرکزی به دنبال مقطع زمانی مناسبی برای یکسان‌سازی نرخ ارز می‌گردد تا به دنبال آن ارز را نیز به اصطلاح تک‌نرخی کند.

بانک مرکزی و سیاست‌هایش

بانک مرکزی که به خوبی می‌داند «یکسان سازی نرخ ارز» چه تأثیرات مثبتی می‌تواند برای اقتصاد ایران به همراه داشته باشد، برای چندمین بار متوالی تک‌نرخی کردن ارز را به تعویق انداخته است و حالا مدت‌ها از زمانی که سیف رئیس کل بانک مرکزی برای اولین بار وعده یکسان‌سازی نرخ ارز را ۶ ماه بعد از رفع تحریم‌ها اعلام کرده بود، می‌گذرد. این در حالی است که وعده تک‌نرخی کردن ارز، برای چندمین بار از سالی به سال بعد منتقل می‌شود و آخرین اظهار نظر رئیس کل بانک مرکزی در این مورد، پایان سال ۱۳۹۵ را نشان می‌دهد. حال اینکه چه عواملی وعده‌های بانک مرکزی را به عقب می‌اندازد، جای کارشناسی و اعلام نظر مسئولان بانک مرکزی را دارد.

این در حالی است که ابتدای سال جاری به گفته خود سیف، یکی از اقدامات مد نظر دولت برای بانک مرکزی، یکسان‌سازی نرخ ارز بود و قابل توجه است که این امر، علاوه بر امکان ایجاد بازار مشتقه ارزی، مزایایی مانند از بین رفتن رانت‌خواری و فساد و ثبات قیمت‌ها در بازار را نیز به همراه می‌آورد.

چشم‌انداز راه‌اندازی بازار مشتقه با قیمت ارز در بودجه

«بهنام بهزادفر» مدیر امور اعضای کانون کارگزاران در این رابطه می‌گوید: «اگر بخواهیم نگاه مختصری به بودجه پیشنهادی دولت برای سال آتی داشته باشیم از سویی مشاهده می‌کنیم که نرخ دلار در بودجه سال بعد، ۳۳۰۰ تومان برآورد شده و این رقم در بودجه سال ۳۲۰۰،۹۵ تومان بود. از سویی دیگر، منطقی‌ترین رقم تک‌نرخی شدن نرخ ارز، رقمی بین نرخ بانک مرکزی و نرخ بازار آزاد، به عنوان مثال و با ارقام کنونی، حدود ۳۵۰۰ تومان است که با فرض رقم ۳۳۰۰ تومانی دلار در بودجه، عملاً شانس یکسان‌سازی نرخ ارز در سال آتی نیز کمی ضعیف شده است.»

چراغ سبز مجلس به راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی

در این میان به نظر می‌رسد، مجلس نیز نگاهی متفاوت نسبت به بانک مرکزی برای راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی داشته باشد و آماده‌پذیرایی از این میهمان جدید باشد. چنان‌که «محمدرضا پورابراهیمی» رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی گفته است: «برای راه‌اندازی بازار مشتق ارزی، اعلام آمادگی از سوی مجلس شورای اسلامی شده است و این آمادگی وجود دارد. به این ترتیب اگر بانک مرکزی هم موافقت خود را با تأسیس این بازار اعلام کند به زودی بازار مشتق ارزی راه‌اندازی خواهد شد. بانک مرکزی در دوره پیشین (دولت قبل) خیلی با بازار مشتقه ارزی موافق نبود و به عبارتی پای کار نمی‌آمد. اما بانک مرکزی کنونی و سیف رئیس آن عمدتاً نگاه بخشی دارند؛ یعنی موضوع کلان اقتصاد کشور را مدنظر دارند و خیلی به این که بازار مشتق ارزی تا چه حدی می‌تواند کمک کند، ورود نکرده‌اند. در هر صورت ما اعلام آمادگی خود را با راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی اعلام کرده‌ایم و آماده کمک کردن به راه‌اندازی آن هستیم.»

سازمان بورس و بازار مشتقه ارزی

با آمدن «شاپور محمدی» بر مسند سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان متولی بازار سهام و بورس‌ها، به نظر می‌رسد، این سازمان عزم خود را برای راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی به شکل جدی‌تری جزم کرده باشد. به طوری که رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در اولین نشست

خبری خود از تفاهم سازمان بورس با بانک مرکزی خبر داد تا پس از یکسان‌سازی نرخ ارز، بازار مشتقه ارزی را عملیاتی کند.

همچنین در این باره «علی سعیدی» معاون نظارت بر نهادهای مالی سازمان بورس و اوراق بهادار می‌گوید: «تا پیش از سال ۱۳۸۰، نوسانات نرخ ارز در بازار ایران بسیار کم بود و در مدل ساختار دولتی هم احساس نیاز به ساختاری منسجم برای ارز نمی‌شد؛ اما در سال‌های اخیر این فضا تغییر کرده و با سوق اقتصاد به بخش خصوصی، نیاز به پوشش ریسک نوسانات ارز بیشتر احساس شد. امروز به راحتی نمی‌توان از نوسانات نرخ ارز گذشت و بازار مالی باید راه حلی برای آن داشته باشد. این در حالی است که بورس کالای ایران تجربه مناسبی داشته است و در قراردادهای آتی سکه موفقیت‌های زیادی کسب کرده است. اکنون نگرانی‌های زیادی درخصوص بازار ارز وجود دارد. اما آمارها نشان می‌دهد که ۶ هزار کد معاملاتی آتی در حال حاضر مشغول فعالیت هستند که این رکورد، رکورد مناسبی است و در واقع نشان می‌دهد، این بازار از حالت آزمایشی خارج شده و وقت آن رسیده است که بازارهای آتی نوین راه‌اندازی شوند.»

بورس کالا آماده میزبانی از بازار مشتقه ارزی

در این شرایط به نظر می‌رسد، بورس کالای ایران آماده میزبانی از بازار مشتقه ارزی باشد، به طوری که بارها از سوی مدیران این بورس خبر از آمادگی برای راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی فقط دو هفته پس

از تأیید بانک مرکزی داده شده است. «سلطانی‌نژاد» در این خصوص گفته است: در تمام کشورهای پیشرفته دنیا بخش عمده‌ای از توسعه موهون، توسعه بازار مالی آن کشور است. در واقع ایران نیز باید از اقتصاد مبتنی بر بانک به سمت اقتصاد بازار محور حرکت کند که این امر توسعه بازار را می‌طلبد. همچنین بهترین راه تأمین نقدینگی ورود سرمایه‌گذاران خارجی است و آنها برای ورود به بازار کشور به دنبال پوشش ریسک سرمایه‌گذاری خود هستند. برنامه زمان‌بندی راه‌اندازی این بازار نوشته شده و حالات مختلفی برای آن لحاظ شده است. همچنین «علیرضا ناصرپور»، مدیر مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران نیز پیش‌تر گفته است: «سامانه معاملات آتی ارز در بورس کالا در حالی آماده شده است که این بورس بیش از ۷ سال تجربه در معاملات قراردادهای آتی را دارد و قدرت پشتیبانی مناسب از معاملات را کسب کرده است. همچنین وجود یک شبکه حرفه‌ای از معامله‌گران آتی در شرکت‌های کارگزاری و مکانیسم تسویه و پایاپای سیستماتیک دقیق شرایط را برای راه‌اندازی معاملات آتی ارز فراهم کرده است. همچنین وجود سامانه‌های نظارتی قوی و قوانین مناسب مانند دستورالعمل انضباطی کارگزاران و رسیدگی به تخلفات اشخاص، وجود کارشناسان خبره برای نظارت بر حسن انجام معاملات، رصد قیمت‌داری‌های پایه و امکان ایجاد سازوکاری برای کشف قیمت در شرایط بحرانی از مواردی است که فرآیند نظارت بر معاملات آتی ارز را فراهم می‌کند.»

محمدرضا پور ابراهیمی در گفتگو با دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» تاکید کرد

لزوم انتقال تامین مالی از حوزه بانکی به بازار سرمایه

محمدرضا پور ابراهیمی سابقه عضویت در هیات مدیره شرکت بورس کالای ایران را دارد. او همچنین به عنوان یکی از اعضای سابق شورای عالی بورس کشور هم شناخته می‌شود. رئیس کنونی کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی طبیعی است که با چنین پیشینه پررنگی در پست‌های بورسی همواره یکی از چهره‌های مورد توجه در بازار بورس و روند حاکم بر آن باشد.

ما سراغ وی رفته‌ایم تا بیشتر بر اهمیت توجه به بورس کالا در توسعه صادرات کشور صحبت کنیم؛ موضوعی که از منظر او به نفع صادرات کشور خواهد بود و بر تحقق آن تاکید کرد. او در این گفتگو البته در مورد مسائل دیگری هم سخن گفت؛ از اینکه عرضه محصولات تولیدی در بورس کالا به نفع تولید ملی است تا اهمیت اولویت دادن به تامین مواد اولیه مورد نیاز داخل، و البته مهمتر از همه تغییر مسیر تامین مالی اقتصاد کشور از بانک‌ها به بازار سرمایه. گفتگوی دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» با ریاست کمیسیون اقتصادی مجلس دهم شورای اسلامی را در ادامه بخوانید:

- استراتژی دولت و مجلس بهره‌گیری از ظرفیت‌های بورس کالا است
- بورس کالا یک پوشش ریسک در اقتصاد ایران بوجود خواهد آورد
- مواد خام تولید داخل ابتدا باید نیازهای داخلی کشور را تامین کند
- بورس کالا صادرات تولیدات کشور را هدفمند می‌کند

به عنوان رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس دهم فکر می کنید چقدر مهم است که از تولیدات خام داخلی ابتدا نیاز و مصرف داخل تامین شود و مازاد آن به سمت صادرات برود؟

به هر حال ما اولویت داریم که در تولیدات خام مان ابتدا نیازهای داخل کشور را تامین کنیم و مازاد آن را صادر کنیم و در همه جای دنیا نیز قاعده همین است. این رویکرد به نفع ماست، در واقع باید اولویت مصرف داخلی مواد باشد و اگر نیاز داخلی وجود نداشت، به سمت صادرات برویم. البته اینکه اگر ما در داخل نیاز نداریم اجازه صادرات نیز ندهیم نیز خطاست و لازم داریم در چنین مواقعی حتما صادرات را انجام دهیم. قطعا رفع نیازهای داخل و توجه به این نیاز به نفع تولید ملی است.

برخی معتقدند این کار در نهایت جلوی خام فروشی تولیدات داخلی را هم خواهد گرفت. نظر تان در این باره چیست؟

ببینید، به طور کلی عرضه روش هایی دارند که یک روش آن بورس و روش دیگر غیربورس است. عرضه محصولات در تالار بورس کالا در راستای شفافیت، حذف رانت، کشف نرخ است و قرار نیست جلوی خام فروشی موارد اولیه را بگیرد؛ چراکه وقتی شرایط تبدیل وجود نداشته باشد خام فروشی محصول چه در بورس باشد و چه غیربورس اتفاق خواهد افتاد. بله، یک زمانی شما زیرساخت تبدیل این مواد اولیه را دارید و مواد خام مورد نیاز آن به جای مصرف در

یکی از ویژگی های بورس کالا این است که اگر می خواهیم از طریق رینگ صادراتی کالایی را عرضه کنیم باید یک سری استانداردها را در محصول مان تعریف کنیم. اساسا استاندارد سازی زبان مشترک در تجارت محسوب می شود و همه در دنیای داندن مثلا منظور از استاندارد الف، ب و ج چیست. مطمئنا این خیلی تفاوت دارد با استاندارد دی که من خودم شخصی تعریف کنم و تنها برای خودم قابل قبول است. بورس کالا این مشکل را با تجمیع استانداردها حل می کند و این در روند صادرات خیلی موثر است

اهمیت عرضه محصولات تولیدی کشور در حوزه های معدنی، صنعتی، محصولات نفتی - پتروشیمی، کشاورزی و ... در بازار بورس چقدر است؟

ببینید، به نظرم ظرفیت بازار سرمایه به ویژه بورس کالا قطعا به شفافیت بیشتر در اقتصاد کشور کمک می کند و قاعدتا ما از این ظرفیت باید به نحو مطلوبی بهره ببریم و استفاده کنیم. خوشبختانه نگاه کلان و استراتژی هم که به این حوزه وجود دارد، این است که ما بتوانیم از این پتانسیل استفاده کنیم و به نحو درستی نیز عمل کنیم.

البته معمول قضیه این است که عرضه محصولات در بورس کالا به درخواست متقاضی است و این عرضه هیچ اجباری نیست و اگر قانون گذار نیز تعریف کرده است، در راستای این است که اولویت شان عرضه در بورس به جهت شفافیت باشد. البته یک زمانی ممکن است ما در مجلس تکلیفی برای دولت تعیین کنیم و در این شرایط الزام برای همه رعایت قانون است.

به طور کلی تلاش این است که ما بتوانیم هر اقدامی که جنسش به شفافیت اطلاعات کمک می کند، توسعه دهیم و اگر شرایط عرضه در بورس مهیا نبود، آنوقت به روش های غیر از بورس روی بیاوریم.

داخل صادر می شود و این کار قطعا خطاست؛ اما وقتی شرایط تبدیل وجود ندارد قاعدتا تولید صورت گرفته باید صادر شود و ربطی به عرضه در بورس و غیر بورس چندان ندارد.

یعنی این ماده قانونی و این دستورالعمل هیچ تاثیری در جلوگیری از خام فروشی مواد اولیه ندارد؟
 ببینید، چه محصولات در تالار بورس عرضه شوند و چه عرضه نشوند فرآیند تبدیل شان به نوع عرضه ارتباط چندانی ندارد؛ اما عرضه در بورس کالا می تواند کمک کند که میزان عرضه و تقاضا در کشور مشخص باشد و سیاستگذاران و فعالان با اطلاعات جامع و روشن تصمیم بگیرند؛ ضمن اینکه باعث حذف رانت می شود و شفافیت را ایجاد می کند. به نظرم فاکتورهای مهمتری در فروش مواد خام تاثیر دارند. مثلا اعمال مالیات بر فروش مواد خام اولیه تاثیر دارد زیرا اگر مالیات وضع کنیم تولیدکنندگان مواد خام تلاش می کنند محصولات خود را فرآوری و بعد به فروش برسانند، اینجاست که عرضه مواد خام در بورس کالا اهمیت بیشتری پیدا می کند.

نظر تان درباره صادرات هدفمند آن هم از یک کانال، مثلا در رینگ صادراتی بورس کالا چیست؟ آیا انجام این کار در یکدلی شرکت های ایرانی تاثیر گذار باشد؟

بی شک تجمع اطلاعات به کل فرایند صادرات کمک می کند و باعث می شود بهتر تصمیم بگیریم. به عبارتی فعالیت یکدست در رینگ صادراتی بورس کالا از این جهت که مثلا کالاهای با استاندارد مشخص می توانند در تالار آن عرضه شوند کمک خواهد کرد تا کالاهای با کیفیت تری به سمت صادرات بروند؛ ضمن آنکه این، شرایط میزان صادرات و بازارهای هدف ما را به خاطر افزایش کیفیت محصولات توسعه خواهد داد. در واقع این موضوع فضا را بهبود خواهد بخشید.

به موضوع استانداردسازی در صادرات اشاره کردید اساسا این موضوع چقدر در تجارت مهم است؟
 خوشبختانه همانطور که گفتیم یکی از ویژگی های بورس کالا این است که اگر می خواهیم از طریق رینگ صادراتی کالایی را عرضه کنیم باید یک سری استانداردها را در محصول مان تعریف کنیم. اساسا استانداردسازی زبان مشترک در تجارت محسوب می شود و همه در دنیا می دانند مثلا منظور از استاندارد الف، ب و ج چیست. مطمئنا این خیلی تفاوت دارد با استاندارد که من خودم شخصی تعریف کنم و تنها برای خودم قابل قبول است. بورس کالا این مشکل را با تجمع استانداردها حل می کند و این در روند صادرات خیلی موثر است.

فکر می کنید رونق صادرات محصولاتی که در آنها مزیت تولید داریم، از مسیر بورس کالا می تواند در قیمت های منطقه ای تاثیری داشته باشد؟

صد درصد تاثیر گذار است چراکه بورس کالا می تواند چارچوبی را ایجاد کند تا زمینه انعقاد انواع قراردادهایی را که نمی توانیم در بیرون نسبت به آنها اقدامی داشته باشیم، فراهم کند و از این طریق مثلا در بحث محصولات کشاورزی که ما در خیلی جاها همانند قرارداد پیش خرید و پیش فروش گیر داریم، حل کند. در فضای فعالیتی بورس کالا، کشاورز می تواند محصولش را پیش فروش کند و یا خریدار می تواند محصولات کشاورزی را پیش خرید کند. مطمئنا اگر بورس کالا نباشد امکان عقد این قراردادها وجود ندارد. در حال حاضر در دنیا حجم معاملات ابزارهای مالی مرتبط با خرید و فروش به نسبت شکل های نقدی چندین برابر است، یعنی مبلغ قراردادهای آتی به نسبت به مبالغ معادلات نقدی بسیار چشمگیرتر است و این نشان می دهد این ظرفیت می تواند به کشور ما کمک کند. ضمن اینکه یک پوشش ریسک در اقتصاد ما بوجود می آورد. به طور کلی فکر می کنم حسن های بورس کالا در بخش های مختلف هم به عرضه کنندگان و هم به تقاضا کنندگان کمک می کند.

یکی از دغدغه های موجود در بخش سیمان مازاد تولید این بخش و امکان صادرات آن است. با توجه به اینکه بحث ورود سیمان به رینگ صادراتی بورس کالا فراهم شده، فکر می کنید بورس کالا می تواند به کمک صنعت سیمان ما بیاید؟

به نظرم عرضه محصولات از جمله سیمان در بورس کالا امکان صادرات آنها را در رینگ صادراتی فراهم خواهد کرد، ضمن آنکه در فضای بورس کالا امکان عقد قراردادها، چه پیش خرید و چه پیش فروش وجود دارد و انواع ابزارهای مالی دیگر و قرارداد اختیار معامله نیز وجود دارد. مطمئنا با همین روش ها ما می توانیم ظرفیت مان در صادرات را بهبود ببخشیم و در حوزه های مختلف متناسب سازی کنیم مثل اینکه عرضه داخلی مان و میزان صادرات مان را با تولیدمان هماهنگ کنیم.

تامین مالی بنگاه های بزرگ از طریق بازار سرمایه به جای سیستم بانکی را چگونه ارزیابی می کنید؟
 ما باید این مسیر را ادامه دهیم که ظرفیت تامین مالی را از حوزه بانکی به سمت بازار سرمایه بیاوریم و می توانیم در این راه از انتشار سهام و بازارهای مالی استفاده کنیم.

در حال حاضر در دنیا حجم معاملات ابزارهای مالی مرتبط با خرید و فروش به نسبت شکل های نقدی چندین برابر است، یعنی مبلغ قراردادهای آتی به نسبت به مبالغ معادلات نقدی بسیار چشمگیرتر است و این نشان می دهد این ظرفیت می تواند به کشور ما کمک کند. ضمن اینکه یک پوشش ریسک در اقتصاد ما بوجود می آورد. به طور کلی فکر می کنم حسن های بورس کالا در بخش های مختلف هم به عرضه کنندگان و هم به تقاضا کنندگان کمک می کند.

به نظرم ظرفیت بازار سرمایه و به ویژه بحث بورس کالا قطعا به شفافیت بیشتر در اقتصاد کشور کمک می کند و قاعدتا ما از این ظرفیت باید به نحو مطلوبی بهره ببریم و استفاده کنیم. خوشبختانه نگاه کلان و استراتژی هم که به این حوزه وجود دارد، این است که ما بتوانیم از این پتانسیل استفاده کنیم و به نحو درستی نیز عمل کنیم

مجله کشاورزی

بورس کالا

www.ime.co.ir

بایدهای ورود و عرضه کالاهای اساسی به بورس کالا

سلف گندم، برگ زرین ابزارهای مالی

تولیدات دامی ساماندهی می شود

مرجعیت قیمتی؛ رویای دست یافتنی

چرا از تجربه موفق دنیا بهره نگیریم؟

بایدهای عرضه کالاهای اساسی در بورس کالا

این ایده مورد توجه قرار گرفت؛ اما از آنجایی که بخشی از کالاهای اساسی همیشه از طریق واردات نیز تامین می‌شده، عرضه این کالاها در بورس کالا با اما و اگرهای فراوانی مواجه بوده است.

چالش‌ها یکی پس از دیگری

نوسانات قیمتی یکی از مشکلات جاری در عرصه اقتصاد ایران است که تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان با آن دست به گریبان هستند، تولیدکنندگان به جهت رسیدن به بهره‌وری در تولیدات خود و مصرف‌کنندگان به دنبال پرداخت بهینه‌ترین قیمت برای آنها.

یکی از راه‌ها برای حل این مشکل، استفاده از پتانسیل‌های بورس کالا است که می‌تواند خطرپذیری نوسانات قیمتی کالاها را

است. جنگ‌های متعدد، خشکسالی و بسیاری از عوامل مختلف این موضوع را تشدید کرده است. حال پس از اینکه در کشور ثبات اقتصادی و سیاسی برقرار شده و تفکرات دنیا در مورد سیاست و اقلیم‌ها متفاوت شده نگاه به مقوله کالاهای اساسی نیز تغییر کرده است.

البته بیش از هر چیز موضوع تولید کالاهای اساسی مورد توجه قرار گرفته؛ اما زنجیره تولید تا مصرف همیشه در ایران به دلیل وسعت جغرافیایی و بافت اجتماعی خاص، با چالش همراه بوده است. توزیع کالاها و دسترسی افراد در بخش‌های مختلف به کالاهای مورد نیاز، مهمترین حلقه گم شده در این راه هستند. در سال‌های اخیر بارها به موضوع عرضه کالاهای اساسی در بورس کالا اشاره شد. با توجه به اینکه دسترسی به بورس کالا به راحتی و از طرق مختلف امکان‌پذیر است،

کالاهای اساسی در اقتصادهای مختلف به دلایل متعدد می‌تواند مختلف باشد؛ اما آنچه مهم است این نکته است که کالاهای اساسی باید میزان کالری غذایی مورد نیاز یک فرد بالغ را تامین کند و نشان دهنده خط فقر در یک اقتصاد است؛ گرچه کالاهای اساسی می‌تواند با توجه به میزان توسعه یافتگی در هر جامعه متفاوت باشد. نکته مهم دیگر در مورد کالاهای اساسی در هر اقتصاد «امنیت غذایی» در هر کشور است و اینکه تولید و توزیع این کالاهای اساسی در هر کشور چگونه برنامه‌ریزی می‌شود و با چه شیوه‌ای به سرانجام می‌رسد.

در کشور ما با توجه به پیشینه تاریخی سیاسی-اقتصادی-اجتماعی و حتی جغرافیایی، دولت به عنوان متولی امور؛ نقش اساسی در تعیین میزان تولید و توزیع کالاهای اساسی بر عهده داشته

➤ **کالاهای اساسی با هدف ایجاد شفافیت در روند خرید، فروش، تعیین قیمت و تاثیرگذاری عوامل و فاکتورهای بیرونی روی قیمت‌ها در بورس کالا شروع به عرضه شد تا سطح تصمیم‌گیری را برای عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان مناسب‌تر کند و تعادل را در تخصیص بهینه منابع به جهت فعالیت‌های تولیدی صورت دهد**

➤ **بازار کالایی باید در جهت آسان‌تر کردن فعالیت قشری از نیروی کار و سرمایه‌گذاران حرکت کند که خاصیت خطرپذیری بالایی را ندارند و این هدف تنها در یک بازه زمانی مشخص بامدیریت فراگیر محقق خواهد شد**

وجه معاملات این تعداد از سوی بورس کالا به حساب‌های شان واریز شده است. عرضه ۳۰۴ هزار تن شکر در بورس کالای ایران که ۱۲۵ هزار تن آن فروش رفت و ۱۰۰ هزار تن نیز خارج از بورس به کارخانه‌ها عرضه شده است؛ این دو مثال گواه نقش و تاثیرگذاری بورس کالای ایران در عرضه کالاهای اساسی و روان‌سازی اقتصاد ملی دارد.

تنگناها و موانع ایجاد و گسترش بورس کالا در ایران:

- نظام تهیه و تدارک کالاهای اساسی (تهیه و تدارک کالاهای اساسی چون گندم، شکر، روغن و برنج و... در اختیار شرکت‌های دولتی بوده و بخش غیر دولتی نقش کم رنگی در این زمینه دارد؛ بنابراین تعداد کالاهای بورس کم است)
- مشکلات ساختاری اقتصاد ایران (تورم ساختاری و نظام مالیاتی ناکارا)
- قیمت تضمینی خرید محصولات کشاورزی (کنترلی و تضمینی بودن قیمت محصولات چون گندم، جو، چغندر قند، ذرت و... دلیلی برای فروش آتی توسط تولید کننده نمی‌گذارد)
- نظام مالی (نظام مالی ایران متکی به شبکه بانکی است)
- شبکه توزیع سنتی (با بهره‌جویی از تولیدکننده، منافع و رفاه مصرف‌کنندگان کاهش می‌یابد)
- سرمایه‌گذاری زیر ساختی و زیربنایی
- خلاء قانونی

بطور کلی می‌توان گفت که عرضه کالاهای اساسی در بورس کالایی کاری بسیار مفید و ارزشمند در جهت جلوگیری از نوسانات قیمتی و تشویق به سرمایه‌گذاری در این حوزه‌ها است؛ اما آنچه در ورای این هدف قابل تأمل است، آن است که عرضه کالاهای اساسی به تنهایی کافی نیست و اگر سازوکار تنظیم بازار تنها به بورس کالایی محدود باشد، تنها دارو و مسکنی موقتی است که سرانجام عوامل بیرونی آن را تحت تاثیر قرار داده و کارایی آن را از بین می‌برند، به عبارت ساده‌تر ساز و کار قانونی و وجود زیرساخت‌ها و همچنین نظارت و مدیریت فعال هم در خود بورس کالا و هم در خارج از آن یعنی از تولید تا مصرف باید دقیق باشد در غیر این صورت کلیه برنامه‌ها موقتی و ناکارا خواهند بود.

تجربه جهانی در زمینه بورس کالا نیز همین امر را خاطر نشان می‌سازد که بازار کالایی باید در جهت آسان‌تر کردن فعالیت قشری از نیروی کار و سرمایه‌گذاران حرکت کند که خاصیت خطرپذیری بالایی را ندارند و این هدف تنها در یک بازه زمانی مشخص بامدیریت فراگیر محقق خواهد شد.

پوشش داده و ابزارهای مالی بهینه برای کاهش نوسانات قیمتی طراحی کند. کالاهای اساسی با هدف ایجاد شفافیت در روند خرید، فروش، تعیین قیمت و تاثیرگذاری عوامل و فاکتورهای بیرونی روی قیمت‌ها در بورس کالا شروع به عرضه شد تا سطح تصمیم‌گیری را برای عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان مناسب‌تر کند و تعادل را در تخصیص بهینه منابع به جهت فعالیت‌های تولیدی صورت دهد.

در همین راستا «حامد سلطانی‌نژاد» مدیرعامل بورس کالای ایران در خصوص تبدیل شدن بورس کالا به عنوان مرجع قیمت و تامین مالی بیان داشت: «درصدیم بتوانیم در افق چشم انداز ۱۴۰۴ به مرجع قیمت‌گذاری کالاهای اساسی برای فعالان بازار تبدیل شویم و یکی از گزینه‌های اولویت دار تولیدکنندگان برای تامین مالی و پوشش ریسک تجاری باشیم».

یکی از ظرفیت‌های بورس کالا مرجعیت قیمت است که در بازار مالی امکان تحقق آن وجود دارد، بورس کالا می‌تواند سازوکار مناسبی برای نظارت بر بازار فراهم کند به عبارت دقیق‌تر تبدیل اقتصاد کنترل محور به اقتصاد نظارت محور زیرا بورس مانند بازاری عمل می‌کند که تمام فعالیت‌های مربوط به کشف قیمت، شفافیت، نظارت پذیری و توسعه ابزارهای مالی می‌تواند در آن اتفاق بیفتد. عرضه کالاهای اساسی در بورس کالا علاوه بر تنظیم نوسانات قیمتی این محصولات اساسی که بیشترین تقاضا را دارند از دو جهت دیگر نیز بسیار مهم است:

اول آنکه با عرضه کالاهای اساسی در بورس کالا و قرار گرفتن کالاهایی چون شکر، جو و گندم در سازوکار بازار بورس از نظر اجتماعی و از نظر فرهنگ کار یک جهش بزرگ محسوب می‌شود؛ زیرا کشاورزان و باغداران و سایر فعالان این حوزه به جایگاه واقعی خود در سازوکار اقتصادی کشور بیشتر آگاه می‌شوند و این به معنی ایجاد انگیزه کار و زمینه‌سازی برای کارآفرینان بالقوه در این حوزه‌ها است.

دوم آنکه واسطه‌گری از بین می‌رود و با تنظیم جریان قیمتی توسط یک مرجع کشف قیمت که مستقیم با تولید و عرضه‌کننده سر و کار دارد واسطه‌گری و شغل‌های واسطه‌ای از میان خواهد رفت.

به عنوان مثال در راستای اجرای قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و اجرای سیاست قیمت تضمینی محصولات کشاورزی، محصول جو ۶۵ هزار کشاورز در بورس کالا عرضه شد که جو ۴۵ هزار نفر از این جوکاران مورد معامله قرار گرفت و

گزارشی از اوراق سلف موازی استاندارد گندم و سابقه این اوراق در بورس های کالایی

سلف گندم، برگ زرین ابزارهای مالی

درصد سالیانه خواهد بود. در صورتی که قیمت دارایی پایه در سررسید بیشتر از «قیمت اعمال اختیار خرید تبعی» باشد، شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران می تواند از اختیار خرید استفاده کرده و نسبت به خرید قرارداد به «قیمت اعمال اختیار خرید تبعی» از دارندگان اوراق، اقدام کنند. به این ترتیب بازدهی برای سرمایه گذاران در این بازه حداکثر، معادل ۲۱ درصد سالیانه خواهد بود.

جوان برای قضاوت

این نخستین اوراق و ابزار در بخش کشاورزی است؛ اما اینکه چرا و چطور این اوراق برای بخش کشاورزی منتشر شدند داستان دیگری دارد. اگرچه این اوراق برای تامین مالی در بخش کشاورزی منتشر شده است؛ اما مهمترین موضوع آن است که تاثیر این تامین مالی در کدام یک از بخش های کشاورزی بیشتر دیده می شود. امیرحسین چیدری

سلف موازی استاندارد گندم

در جهت تامین مالی ۲۶ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریالی شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران زیر نظر کارگزاری بانک کشاورزی جهت خرید تضمینی گندم از کشاورزان و تحقق اهداف چشم انداز توسعه اقتصاد مقاومتی برآن شد تا اوراق سلف موازی استاندارد را از طریق بورس کالای ایران با قیمت پذیره نویسی هر ورقه ۸۲۷،۳۰۰ ریال منتشر کند. بازدهی این اوراق بر اساس امیدنامه منتشر شده کارگزاری بانک کشاورزی در دو حالت قابل تبیین است: در صورتی که قیمت دارایی پایه در سررسید کمتر از «قیمت اعمال اختیار فروش تبعی» باشد سرمایه گذاران می توانند از اختیار فروش استفاده کرده و نسبت به فروش قرارداد به «قیمت اعمال اختیار فروش تبعی» به شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران اقدام کنند؛ به این ترتیب برای سرمایه گذاران، بازدهی در این بازه حداقل، معادل ۲۰

هنوز مدت زمان طولانی از ارائه ابزار جدید اوراق سلف موازی استاندارد گندم نمی گذرد این اوراق به این دلیل اهمیت فراوانی دارد که برای نخستین بار و با یک حجم بسیار بالا و قابل توجه عرضه شد. عرضه ای که در نوع خود بی نظیر بود و باز هم برای نخستین بار دست بخش خصوصی و کشاورزی کشور را گرفت تا بتواند قدم ها و وظایف جدیدی را برای بازار سرمایه ایران رقم بزند. تا کنون در بورس کالای ایران اوراق سلف موازی استاندارد علاوه به گندم در کالاهای پتروشیمی، صنعتی و مصرفی نیز انتشار یافته و با استقبال بازار هم مواجه شده است.

۸ ۵ ۶ ۴ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

کشاورزی باشد؛ اوراق سلف موازی گندم انگیزه زیادی برای آنها ایجاد می‌کند. از طرف دیگر این انگیزه هم در بخش‌های مرتبط با کشاورزی تولید کنندگان محصولات کشاورزی را تقویت می‌کند و به طور قطع تاثیر دارد.»

اوراق سلف گندم برای تامین مالی بخش کشاورزی منتشر شده است؛ اما کدام بخش‌ها را بیشتر تحت تاثیر قرار می‌دهد؟ این سوالی است که هم بخش کشاورزی و استفاده کنندگان از این اوراق و هم خریداران این اوراق به دنبال پاسخ آن هستند. این استاد اقتصاد و توسعه کشاورزی در مورد تاثیر این اوراق در تامین مالی بخش کشاورزی عنوان می‌کند: «اینکه این ابزار (اوراق سلف موازی در بخش کشاورزی) تا چه حد موفق بوده و تاثیرات آن در کدام بخش‌ها بیشتر یا کمتر است هنوز برای قضاوت خیلی زود است. نمی‌توان این اوراق را با ابزارهای دیگر مشتقه که مدت زمان زیادی از استفاده آنها می‌گذرد، مقایسه کرد.

چیزی اضافه می‌کند: «اوراق سلف موازی تا رسیدن به مرحله بلوغ و معاملات ثانویه و... راه طولانی در پیش دارد. باید ورود این اوراق برای بخش‌های مختلف کشاورزی و بورس کالا بررسی شود، موانع حقوقی آن برطرف شود. اما یک چیز مسلم است که انتشار اوراق سلف موازی برای گندم آغاز یک راه طولانی است. این اوراق باید تا حدی پیش برود و گسترش پیدا کند که کشاورزان زمانی که محصولات خود را به انبارهای بورس تحویل می‌دهند براساس مقدار نیاز اوراق سلف تهیه کنند. این رفتار به شدت در ثبات و توسعه بخش کشاورزی در بخش‌های خرد و کلان موثر است.»

اوراق سلف موازی استاندارد گندم (شرکت بازرگانی دولتی ایران)	
نوع اوراق	دارایی پایه
با نام، قابل معامله در شرکت بورس کالای ایران، معاف از مالیات	گندم
بازدهی اوراق	
بازدهی اوراق در سررسید ۲۰٪ الی ۲۱٪، بازدهی روزشمار تا قبل از سررسید ۱۹٪	
تعهد خرید در عرضه اولیه و بازارگردان	
صندوق سرمایه‌گذاری یکم کارگزاری بانک کشاورزی	
اندازه قرارداد	قیمت عرضه (ریال به کیلوگرم)
یک برگ (معادل ۱۰۰ کیلوگرم)	۸۲۷,۳۰۰ ریال
حجم کل عرضه اولیه	
۳۲,۰۳۱,۹۱۱ قرارداد ۱۰۰ کیلوگرمی	

این اوراق که با نماد «عگندم» به روی تابلو آمد دارای مدت ۶ ماهه و سود ۱۰ درصد معادل ۲۰ درصد سالیانه به صورت روزشمار است. نرخ بازخرید بازارگردان نیز روز شمار معادل ۱۹ درصد سالانه تعیین شد، لازم به ذکر است که این اوراق با نام و معاف از مالیات بوده و معاملات ثانویه آن در بورس کالای ایران امکان پذیر است همچنین صندوق سرمایه‌گذاری یکم کارگزاری بانک کشاورزی بر اساس مدل بازارگردانی نقدشوندگی، اوراق سلف گندم را قبل از سررسید تعهد می‌کند و اوراق سلف را در دوره معاملاتی با نرخ سود مشخص (۱۹ درصد سالیانه به صورت روزشمار) به علاوه قیمت اوراق در عرضه اولیه بازخرید خواهد کرد.

مشخصات قرارداد سلف موازی استاندارد گندم	
نام ابزار تامین مالی	اوراق سلف موازی استاندارد گندم
نوع اوراق	بانام، قابل معامله در بورس کالای ایران و معاف از مالیات
دارایی پایه	گندم خوراکی
مشخصات و استاندارد دارایی پایه	گندم خوراکی، بر اساس استاندارد ۱۰۴ سازمان استاندارد
هدف از عرضه	تامین سرمایه در گردش شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران
بازار عرضه اولیه و معاملات ثانویه	بورس کالای ایران

ارکان این اوراق را شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران به عنوان ناشر، صندوق سرمایه‌گذاری یکم کارگزاری بانک کشاورزی (به عنوان متعهد پذیرهنویسی) و بازارگردان تشکیل می‌دهند. به جهت بالا بردن اطمینان به سرمایه‌گذاران و کاهش خطرپذیری ضامن اصل و بازده اوراق در سررسید نیز دولت جمهوری اسلامی ایران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و بودجه و سپس بانک کشاورزی هستند. همچنین مشاور عرضه این اوراق، کارگزاری بانک کشاورزی بوده است.

عضو هیات علمی دانشگاه تهران (دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی) معتقد است که بخش کشاورزی به شدت نیاز به تامین مالی دارد. او در این باره می‌گوید: «ماهیت بخش کشاورزی به شکلی است که نیاز به تامین مالی در سطح خرد و کلان دارد. اگر به وضعیت مزارع کشاورزی نگاه کنیم متوجه می‌شویم یکی از مهمترین موضوعات کشاورزی در بخش تولید تامین مالی گندم کاران است.»

او اضافه می‌کند: «اگر با این فرض به انتشار اوراق سلف موازی استاندارد گندم نگاه کنیم که بعد از برداشت و ذخیره گندم امسال تا بعد از فصل برداشت در سال آینده، امکان نوسان قیمت یا حتی افزایش قیمت دارد، سلف موازی بهترین راه برای تامین مالی است و می‌تواند حاشیه سود واسطه‌ها و دلالان را تا حد معقولی نگه دارد. بنابراین سلف موازی گندم می‌تواند در سطح خرد ایفای نقش کند.»

«چیزی» معتقد است تامین مالی غیر از بخش خرد برای بخش کلان هم بسیار لازم است. او در این باره توضیح می‌دهد: «در سطح کلان هم سرمایه‌گذار می‌تواند فرد، بانک، صندوق‌های سرمایه‌گذاری یا هر فرد دیگری که مایل به سرمایه‌گذاری در بخش

قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی
در گفتگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»

تولیدات دامی ساماندهی می شود

- کیفیت کالاهای عرضه شده در بورس کالا تضمین شده است
- امسال در زمینه عرضه جو داخلی در بورس کالا اتفاق بسیار خوبی رخ داد
- مزیت های حضور در بورس کالا را نمی دانیم
- بورس کالا می تواند نوسانات قیمتی را کنترل کند

وی با بیان اینکه امروزه، نوسانات قیمتی آفت بزرگی برای تولید است، خاطرنشان کرد: بورس کالا می تواند نوسانات قیمتی چه در بخش نهاده ها و چه در بخش فرآورده های تولید را کنترل کند. وی با بیان اینکه ما در طول سال به شدت با بالا و پایین شدن قیمت نهاده هایی مانند ذرت، جو و... مواجه هستیم، ادامه داد: در بخش فرآورده ها بویژه در حوزه تولیدات طیور هم این مساله بسیار چشمگیر است و ما شاهد نوسانات قیمتی شدیدی در بحث گوشت مرغ، تخم مرغ و نهاده های مانند جوجه یک روزه هستیم.

قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور تولیدات دامی اضافه کرد: طی سال گذشته، دخالت وسیع واسطه ها باعث ایجاد نوسانات قیمتی شدید در بازار گوشت قرمز؛ این امر سبب شد مصرف کننده گوشت قرمز و تولید کننده دام زنده متضرر شوند و تنها واسطه ها با سواستفاده از بازار غیر شفاف؛ سود کنند؛ که این مساله کماکان هم ادامه دارد.

وی با اشاره به اینکه این ها مسائلی است که با کمک بورس کالا می شود به آنها سر و سامان داد، ادامه داد: بخش عمده ای از این مشکلات را می توان از طریق بورس حل کرد. به طور کلی مشکل ما این است که تولید کننده دسترسی به یک بازار شفاف برای تامین نهاده های مورد نیاز خود اعم از مواد غذایی، جوجه و غیره ندارد و حتی در بخش «پروراندی» نیز پروراند مجبور است متکی به سیستم سنتی بازارهای عرضه دام قابل پرور باشد که در این موارد بورس می تواند نقش موثری را ایفا کند.

«ملاصالحی» با بیان اینکه در دنیا حتی بخشی از فرآورده های فسادپذیری مانند شیر، در بورس عرضه

فرهنگ کار در بورس کالا را ایجاد نکرده ایم و مزیت های آن را نمی دانیم به همین دلیل تولیدکنندگان و تامین کنندگان مواد اولیه، در این بازار ندارند. به گفته وی بازار بورس می تواند فاصله بین تامین کننده مواد اولیه تولید و مصرف کننده را به حداقل ممکن برساند؛ ضمن اینکه فاصله بین تولید کننده فرآورده ها و مصرف کننده نهایی را هم بسیار کاهش می دهد. قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور تولیدات دامی با اشاره به اینکه بورس کالا می تواند نقش بسیار موثری در حذف واسطه های غیر ضروری داشته باشد، تصریح کرد: از دیگر توانمندی های بورس کالا می توان به نقش بسیار موثر آن در کاهش هزینه های تولید اشاره کرد؛ علاوه بر این بورس کالا چه در بخش تامین نهاده ها و چه در بخش عرضه فرآورده ها می تواند سبب شفاف سازی شود؛ چرا که یکی از کارکردهای بورس شفاف سازی است و معاملات در فضایی کاملاً شفاف انجام می گیرد.

- امسال در زمینه عرضه جو داخلی در بورس کالا اتفاق بسیار خوبی رخ داد و دولت در بحث خرید تضمینی این محصول، به جای آنکه خریدار به شیوه سنتی انجام دهد، مکلف کرد محصول در بورس کالا عرضه و از این طریق خرید شود

«محمدرضا ملاصالحی» قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور تولیدات دامی، با بیان اینکه باید دید آیا جایگاه، ارزش، توانمندی ها و همچنین نقش بورس در کاهش هزینه ها، افزایش بازده اقتصادی در جامعه اعم از جامعه تولید کننده، مصرف کننده و واسطه ها، به درستی تبیین شده است یا خیر؟ اظهار داشت: به اعتقاد بنده، بورس بویژه در بخش کشاورزی، به تولیدکنندگان و دست اندرکاران این بخش، به درستی معرفی نشده است. وی اضافه کرد: با توجه به توانمندی های بورس کالا، اگر تولیدکنندگان بتوانند نهاده های مورد نیاز خود را از بورس تامین کنند و همچنین عرضه محصولات تولیدی نیز از این طریق انجام شود، تعدادی از واسطه های غیر ضروری از بازار حذف می شوند.

کاهش هزینه تولید

قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور تولیدات دامی با بیان اینکه عرضه کالا در بورس باعث می شود، هزینه ای که به دلیل حضور واسطه ها پرداخت و نهایتاً در هزینه نهایی تولید منعکس می شود، کاهش پیدا کند، ادامه داد: اگر ما درک درستی از این امر داشتیم، باید بخش عمده ای از معاملات مان چه در زمینه تامین نهاده ها و چه در زمینه عرضه تولیدات، در بورس کالا انجام می شد، در حالی که هم اکنون متأسفانه این اتفاق رخ نمی دهد.

«ملاصالحی» با اشاره به اینکه سهم بورس در تامین نهاده ها و عرضه فرآورده های تولید در بخش دام، نسبت به چیزی که باید باشد، بسیار ناچیز است، افزود: این نشان می دهد که ما هنوز

این نهاده گاهی برای پرورش دهندگان مرغ گوشتی کمر شکن می‌شود؛ اما هم اکنون عرضه جوجه یک‌روزه در بورس انجام نمی‌شود و متکی بر بازار دلالی و شیوه سنتی است.

«ملاصالحی» در پاسخ به این پرسش که استراتژی معاونت امور دام در این زمینه چیست؟ گفت: معاونت امور دام، با توجه به شناختی که از این ابزار و نقش آن در به انجام رساندن سیاست‌های بخش تولید دارد، کاملاً از این مبحث حمایت می‌کند؛ اگر توافقات لازم با تولیدکنندگان صورت بگیرد که تامین نهاده‌ها و یا عرضه محصولات در بورس انجام شود، ما هم مشوق و حامی هستیم؛ اما در نهایت تولیدکننده بخش خصوصی است که باید تصمیم بگیرد از آن استفاده کند یا خیر؛ ضمن اینکه ما باید این انگیزه را در او ایجاد کنیم.

«ملاصالحی» به این پرسش که از نظر شما مهم‌ترین انگیزه‌ای که می‌توان در این زمینه برای تولیدکنندگان ایجاد کرد، چیست؟ پاسخ داد: مهم‌ترین انگیزه بحث قیمت است، من بعنوان یک تولیدکننده اگر بدانم که در بورس می‌توانم نهاده مصرفی خود را با قیمتی مناسب، به صورت شفاف و با تضمین کیفیت خریداری کنم این کار را انجام خواهیم داد. وی اضافه کرد: مهم‌ترین نکته‌ای که در این زمینه باید به آن توجه کرد این است که کیفیت کالاهای عرضه شده در بورس کالا تضمین شده و این مزیت خیلی مهمی است.

در امور تولیدات دامی تصریح کرد: این تجربه موفق بود، اما کافی نیست و ما باید آن را به اقلام دیگر هم تعمیم دهیم.

«ملاصالحی» افزود: این اقدام نباید فقط در بحث خرید تضمینی انجام شود بلکه باید شرایطی ایجاد شود که تولیدکنندگان بتوانند نیاز روز واحد تولیدی خود را از بورس تامین کنند؛ بجای آنکه متکی به سیستم دلالی بازار شوند. همچنین بورس هم باید تمهیداتی را از جمله خرید مدت‌دار و مواردی از این قبیل برای تولیدکنندگان در نظر بگیرد که خرید فقط به صورت نقدی نباشد.

وی به این پرسش که معاونت امور دام چه برنامه‌ای برای عرضه محصولات دامی بویژه مرغ در بورس دارد؟ پاسخ داد: تولید در بخش ما، توسط بخش خصوصی انجام می‌شود و دولت فقط متولی برنامه‌ریزی تولید است، بنابراین بخش خصوصی باید تصمیم بگیرد که می‌خواهد برای تامین نهاده‌ها و عرضه محصولات خود، در بورس ورود کند یا خیر؟ آنان هم زمانی ورود می‌کنند که انگیزه اقتصادی خوبی، داشته باشند.

قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور تولیدات دامی با اشاره به اینکه یکی از اقلامی که جا دارد برای آن در بورس کالا فضا ایجاد کنیم، مرغ است، اظهار داشت: عرضه جوجه یک‌روزه که بخشی از هزینه تولید مربوط به تامین آن است هم می‌تواند در بورس انجام شود؛ چراکه نوسانات قیمتی

می‌شود، ادامه داد: همه این‌ها جز مزایای بورس کالا است و شاه بیت ماجرا همان بحث شفاف‌سازی است. قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور تولیدات دامی تصریح کرد: ما باید بپذیریم در مراحل ابتدایی کار هستیم و جا دارد مسئولان امر در فرهنگ‌سازی این بحث و تسهیل حضور فعالان بخش در بورس اقدامات بیشتری انجام دهند؛ چرا که بورس می‌تواند یکی از ابزارهای موثر برای کاهش هزینه‌ها و افزایش بازده اقتصادی باشد. «ملاصالحی» با بیان اینکه در حوزه معاونت امور دام اقلام علوفه‌ای مانند جو و ذرت عموماً از طریق بورس کالا عرضه می‌شود، گفت: امسال در زمینه عرضه جو داخلی در بورس کالا اتفاق بسیار خوبی رخ داد و دولت در بحث خرید تضمینی این محصول، به جای آنکه خرید را به شیوه سنتی انجام دهد، مکلف کرد محصول در بورس کالا عرضه و از این طریق خرید شود، سپس ما به تفاوت قیمت فروخته شده در بورس و نرخ تضمینی کالا، توسط دولت به کشاورزان پرداخت شد.

وی با اشاره به اینکه برای ذرت هم از سال گذشته چنین اتفاقی افتاده بود، افزود: امسال برای جو اولین تجربه بود؛ بیش از یک میلیون تن جو در این سیستم عرضه شد و مصرف‌کننده آن را خریداری کرد ضمن اینکه صندوق توسعه دامپروری در این فرایند ۲۰۰ هزار تن جو داخلی را از بورس خریداری کرد. قائم مقام معاون وزیر جهاد کشاورزی

گفت و گو با محمدرضا گیوکی کارشناس بازار سرمایه

مرجعیت قیمتی؛ رویای دست یافتنی

در کشور، مبادلات تجاری به ویژه بخش صادرات همچنان با چند ایستگاه بازدارنده مواجه است؛ یکی از این ایستگاه‌ها نقل و انتقالات پولی است که هنوز این مشکل حل نشده است؛ به طوری که تا مشکل نقل و انتقالات پولی حل نشود، کالای صادراتی یک ایستگاه بازدارنده بزرگ دارد. ایستگاه بازدارنده دیگر، تنخواه صادرکنندگان است که متأسفانه بانک‌ها به دلیل هزینه‌های بالای خود نمی‌توانند وام با بهره پایین به صادرکنندگان پرداخت کنند، به طوری که تسهیلات بانکی با نرخ سود ۱۶ تا ۲۵ درصد به صادرکنندگان داده می‌شود، در حالی که سود صادرات بیش از ۴ تا ۵ درصد نیست، بنابراین صادرات تحمل بهره ۲۵ درصدی را ندارد. وضع عوارض صادرات هم یکی دیگر از مشکلات صادرکنندگان به شمار می‌رود.

دیدگاه‌های مختلفی از سوی کارشناسان و فعالان بازار سرمایه در خصوص نقش بورس کالا در توسعه صادرات ایران وجود دارد «محمدرضا گیوکی»، در خصوص مزیت‌های بورس کالای ایران، می‌گوید: بورس کالا با مکانیزم مدیریت ریسک قیمت و با به کارگیری ابزارهای مشتق، قرار دادهای سلف، آتی، معاوضه و اختیار معامله نقش مهمی در حداقل کردن تأثیر نوسان‌های قیمت بر جریان نقدی و همچنین سودآوری فعالیت‌های تولیدی ایفا می‌کند. عضو انجمن مهندسی مالی و مدیریت استراتژیک ایران، با بیان اینکه بورس کالا نقش موثری در اجرای سیاست‌های آراستازی اقتصادی ایفا می‌کند، ادامه می‌دهد: به طور حتم بورس کالا به خصوص در بخش کشاورزی و تأمین امنیت غذایی، عرضه کالاهای بادوام تولید داخلی و شفافسازی، در اقتصاد مقاومتی نقش مهمی دارد. «گیوکی»، تصریح می‌کند: صادرات محصولات از طریق رینگ صادراتی بورس کالا، علاوه بر اینکه آمارهای صادراتی از شفافیت محسوسی برخوردار می‌شوند؛ این نوع صادرات منافع دولتی و مالیاتی را نیز در پی دارد و مانع از فرار مالیاتی می‌شود. وی، تأکید می‌کند: بورس کالای ایران با هدفمند کردن صادرات می‌تواند به بهبود و افزایش صادرات در کشور کمک قابل توجهی کند. با «محمدرضا گیوکی»، عضو انجمن مهندسی مالی و مدیریت استراتژیک ایران به گفتگو نشستیم که حاصل آن بدین شرح است:

8 5 6 4 0 0 0 0

Instagram.com/imereport

انجام گرفتن صادرات و واردات نیز از طریق این بورس مزیت‌هایی را در ابعاد مختلف اقتصادی ایجاد می‌کند به طوری که صادرات و واردات از طریق بورس کالا می‌تواند محدودیت‌های بازرگانی را کم رنگ‌تر کند و باعث شفافیت و تسهیل در روند بازارهای صادراتی و وارداتی شود.

دارد.

به توان بورس کالا در شفاف‌سازی اقتصادی اشاره کردید؛ یکی از پتانسیل‌های این بورس در این خصوص حذف بازیگران ناکارآمد از بازار است؛ آیا بورس کالا از فعالیت دلالتان و رانت‌های پشت پرده جلوگیری می‌کند؟

بورس کالا با ابزارهای خود همچون معاملات سلف، می‌تواند تا حدودی از خروج اقتصاد از رکود ایفای نقش کند، اما در شناخت مزیت‌های بورس کالا در اقتصاد باید به نقش این بورس بر جلوگیری از فعالیت‌های واسطه‌ای و دلال‌بازی در کشور نیز اشاره کرد. در واقع بورس کالا با اعمال سیاست‌های جلوگیری از رانت از چندگانگی قیمت محصولات پس از ورود به بورس کالا، ممانعت به عمل می‌آورد و بدین ترتیب مصرف‌کنندگان نهایی می‌توانند با اعتماد و اطمینان بیشتری، مواد مورد نیاز خود را خریداری کنند و عرصه برای فعالیت دلالان ناامن خواهد شد.

چگونه بورس کالا می‌تواند در تسهیل روند صادرات کمک کند؟

بررسی‌ها در حوزه‌های وسیع‌تر بورس کالا نیز بیانگر این امر است که انجام گرفتن صادرات و واردات نیز از طریق این بورس مزیت‌هایی را در ابعاد مختلف اقتصادی ایجاد می‌کند به طوری که صادرات و واردات از طریق بورس کالا می‌تواند محدودیت‌های بازرگانی را کم رنگ‌تر کند و باعث شفافیت و تسهیل در روند بازارهای صادراتی و وارداتی شود. همچنین در خصوص بورس کالا، علاوه بر اینکه آمارهای صادراتی از شفافیت محسوسی برخوردار می‌شوند، این نوع صادرات منافع دولتی و مالیاتی را نیز در پی دارد و مانع از فرار مالیاتی می‌شود.

واردات بی‌رویه محصولات یکی از مشکلات اساسی کشور در بخش‌های مختلف است؛ به طوری که بارها مشاهده شده که با وجود وفور محصول داخلی، واردات همان محصول صورت می‌گیرد، آیا با عرضه اولیه محصولات وارداتی در بورس کالا می‌توان روند واردات را برنامه‌ریزی کرده و باعث شفافیت در قیمت و کوتاهی دست دلالان و واسطه‌ها از بازار شد؟

عرضه اولیه محصولات وارداتی در بورس کالا باعث شفاف‌سازی آمارها می‌شود و از این طریق از

اهمیت وجود بازار سرمایه در ساختار اقتصادی کشور چقدر است؟

در ایران از زمان تشکیل بورس اوراق بهادار بیش از سه دهه می‌گذرد، با این حال، علاوه بر حضور بورس اوراق بهادار، تشکیل بورس‌های کالایی که بتوانند به بازارهای سنتی خرید و فروش کالا شکل رسمی بدهند از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار خواهند بود، به طور کلی بورس کالا مکان تشکیل یافته و سازمان یافته‌ای برای داد و ستد کالاهای خام مانند گندم، شکر، پنبه و همچنین فلزاتی مانند طلا و سرب است.

بورس کالا بازار قانونمند و رسمی به شمار می‌آید تا قیمت‌گذاری در محیطی رقابتی و به طور مستقیم با توجه به حجم عرضه و تقاضا در آن کالا و با توافق خریداران و فروشندگان محصول تعیین شود، با توجه به این موضوع که مدیریت ریسک قیمت ناشی از نوسان قیمت، با درجات متفاوتی از کارایی مورد توجه بوده است، پوشش خطر در داد و ستدها به عنوان یکی از روش‌های کاهش ریسک حائز اهمیت است؛ در این راستا مزیت‌های ایجاد بورس‌های کالایی نمود خواهد یافت و بورس کالا با مکانیزم مدیریت ریسک قیمت و با به کارگیری ابزارهای مشتق، قراردادهای سلف، آتی، معاوضه و اختیار معامله نقش مهمی در حداقل کردن تاثیر نوسان‌های قیمت بر جریان نقدی و همچنین سودآوری فعالیت‌های تولیدی ایفا می‌کند.

اما با توجه به این امر که در میان سیستم‌های اقتصادی تعریف شده در دنیا، یکی از بهترین و ایده‌آل‌ترین سیستم‌ها را می‌توان نظام اقتصاد بازار یا اقتصاد آزاد دانست و با وجود اینکه سیاست‌های آزادسازی اقتصادی شامل طیف وسیعی از راهکارهای اصلاح بخش اقتصادی است، در این راستا بدیهی است که حرکت از اقتصاد دولتی به سمت اقتصاد مبتنی بر بازار نیازمند اصلاحات و تغییرات در بسیاری از بخش‌های اقتصادی است که در این بین بورس‌های کالایی به عنوان یکی از مظاهر اقتصاد مبتنی بر بازار می‌توانند نقش موثری در اجرای سیاست‌های آزادسازی اقتصادی ایفا کنند.

بورس کالا چقدر می‌تواند در تحقق اقتصاد مقاومتی کمک کند؟

با توجه به اهمیت اقتصاد مقاومتی در شرایط وضعیت کنونی اقتصادی کشور، بورس کالا به خصوص در بخش کشاورزی و تامین امنیت غذایی، عرضه کالاهای بادوام تولید داخلی و شفاف‌سازی، در اقتصاد مقاومتی نقش مهمی

پیشگیری کند.

برخی محصولات کشاورزی در بورس های آمریکا، فلزات در بورس لندن مرجع قیمتی به شمار می روند، آیا رونق صادرات محصولاتی که در آنها مزیت تولید داریم از مسیر بورس کالا، می تواند در قیمت های منطقه ای تاثیر گذار باشد؟

بورس کالای ایران دارای ظرفیت هایی است که دولت و بورس کالا می توانند علاوه بر تاثیر گذاری بر نوسان کاذب قیمت ها در بازار داخلی و همچنین با فراهم نمودن زیرساخت های لازم صادرات کالا از طریق رینگ صادراتی بورس کالای کشور، این بورس را به یکی از مراجع قیمتی در منطقه تبدیل کنند.

آیا برای ورود محصولات خارجی در بورس کالا هم محدودیت وجود دارد یا خیر؟

برای حضور شرکت های خارجی در بورس کالای ایران موانعی وجود دارد، از جمله عدم اعتماد کافی شرکت های خارجی به فروش محصولات شان در ایران و همچنین وجود تقاضای مناسب برای عرضه آن ها در بورس کالای ایران؛ ولی در هر صورت باید دغدغه های موجود برطرف شده تا بتوان از حضور خارجی ها در بورس کالای ایران، میزبانی کرد؛ هر چند که اقداماتی نیز در این حوزه همچون اختصاص انبارهایی به شرکت های خارجی برای ذخیره محصولات آن ها صورت گرفته است.

در نهایت بورس کالای ایران به عنوان بخشی از بازار سرمایه کشور، تجلی گاه اقتصاد مبتنی بر بازار است؛ زیرا رسالت اصلی این بورس کشف قیمت های شفاف و عادلانه است.

واردات بی رویه جلوگیری به عمل خواهد آمد؛ کمبود اطلاعات درست و آمارهای صحیح از جمله مسائلی است که در امر واردات و صادرات به شرکت ها ضربه می زند که این موضوع از طریق شفافیت معاملات بورس کالا و داده های اطلاعاتی می تواند منجر به رشد اقتصادی و بهبود روند فعالیت های بازرگانی در کشور شود، اما در این راستا محدودیت هایی نیز وجود دارد که با فراهم کردن بسترهای مناسب و همچنین وضع قوانین جدید می توان در جهت بهبود و از میان برداشتن این موانع اقدام کرد.

بر اساس ماده ۳۷ قانون «قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر، محصولات مختلف چه مواد خام معدنی و چه کالا با ارزش افزوده بالا»، ابتدا باید در تالار داخلی بورس کالای ایران عرضه شوند و در صورت نبود تقاضا، مجوز صادراتی دریافت کنند، تصویب و ابلاغ این ماده قانونی را چطور ارزیابی می کنید؟

اجرای ماده مذکور می تواند از بروز مضراتی که ممکن است گاهی در صادرات محصولات به وجود می آید، پیشگیری به عمل آورد، زیرا از آن جایی که برخی از شرکت ها نیاز شدیدی به ارز دارند، صادرات را به عرضه در بازارهای داخلی ترجیح می دهند که این امر می تواند باعث کمبود محصول در بازار داخلی شود و نوسانات قیمت های متعارف آن محصول را افزایش دهد اما اجرای این ماده به نحوی که محصولات باید ابتدا در تالار داخلی بورس کالای ایران عرضه شوند و در صورت نبود تقاضا می توانند مجوز صادرات را دریافت کنند می تواند صادرات را به شکل مدونی هدفمند سازد و رعایت آن از طرف شرکت های صادرکننده می تواند از آسیب به بازارهای داخلی،

➔ بورس کالای ایران به عنوان بخشی از بازار سرمایه کشور، تجلی گاه اقتصاد مبتنی بر بازار است؛ زیرا رسالت اصلی این بورس کشف قیمت های شفاف و عادلانه است.

آمار

بورس کالا

www.ime.co.ir

رشد ۶۲ درصدی ارزش کل معاملات بورس کالای ایران

بورس‌های برتر کالایی و فیوچرز دنیا

رکوردزنی معاملات بورس کالای شیکاگو در نوامبر

طی ۸ ماه سال جاری رخ داد:

رشد ۶۲ درصدی ارزش کل معاملات بورس کالای ایران

سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی سکه طلا، جو و ذرت مورد معامله قرار گرفت. گواهی سپرده کالایی سکه طلا به میزان ۸ هزار و ۵۷۱ سکه طلا و به ارزش بیش از ۹۲ میلیارد ریال در این مدت داد و ستد شد. میزان حجم کل معاملات در بازار فیزیکی بورس کالای ایران طی مدت مذکور افزون بر ۱۶۶ میلیون تن کالا بود که به ارزش بیش از ۲۳۹ هزار میلیارد ریال داد و ستد شد. حجم و ارزش معاملات بازار فیزیکی بورس کالای ایران نیز در مقایسه با سال قبل به ترتیب شاهد افزایش ۱۰ و ۱۱ درصدی بود. از کل معاملات صورت گرفته در بازار فیزیکی بورس کالای ایران، بیش از ۵۸ میلیون تن کالا به ارزش بیش از ۱۰۵ هزار میلیارد ریال به صورت سلف، ۱۰.۷ میلیون تن کالا به ارزش بیش از ۱۲۳ هزار میلیارد ریال به صورت نقدی و ۱۵ هزار و ۹۴۰ تن کالا به ارزش حدود ۳۲۶ میلیارد ریال به صورت اعتباری مورد معامله قرار گرفت.

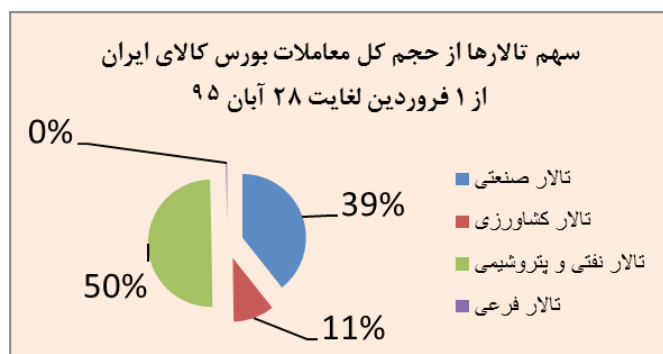
ذرت، شکر سفید، انواع کنجاله، مرغ منجمد، زعفران، گندم خوراکی و دورم، برنج، دانه روغنی و روغن خام از سوی مشتریان خریداری شد. بر اساس این گزارش در بازار فرعی بورس کالای ایران نیز طی این مدت ۵۸ هزار و ۱۱۶ تن انواع کالا در گروه های کالایی کشاورزی، پلیمری، شیمیایی، ضایعات، معدنی و صنعتی، سولفات و آهک، به ارزش بیش از ۸۳۷ میلیارد ریال داد و ستد شد. بر اساس این گزارش، بازار مشتقه بورس کالای ایران طی ۸ ماه اول سال ۹۵، شاهد انعقاد بیش از یک میلیون و ۶۱۷ هزار قرارداد آتی سکه طلا به ارزش بیش از ۱۸۲ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با ۸ ماه سال ۹۴ حدود ۱۱۳ درصد از نظر تعداد و ۱۵۴ درصد از نظر ارزش، رشد معاملات را تجربه کرد. ارزش بازار مالی بورس کالای ایران نیز طی ۸ ماه ۹۵ از مرز ۴۱ هزار میلیارد ریال عبور کرد که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از رشد چشمگیر ۱۸۵۶ درصدی برخوردار شد. در این بازار علاوه بر انواع اوراق

طی فعالیت ۸ ماهه بورس کالای ایران، افزون بر ۲۲ میلیون تن انواع کالا به ارزش بیش از ۴۵۳ هزار میلیارد ریال در بازارهای مختلف بورس کالای ایران و در قالب معاملات فیزیکی، اوراق سلف موازی استاندارد و گواهی سپرده کالایی به صورت نقدی، سلف و نسبه داد و ستد شد که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از نظر حجم، با رشد ۳۳.۹ درصدی و از نظر ارزش با رشد ۶۲ درصدی مواجه شد. در تالار محصولات صنعتی و معدنی بورس کالای انواع محصولات شامل سنگ آهن، آلومینیوم، فولاد، شمش روی، شمش طلا، مس، سیمان، کنسانتره فلزات گرانبها، سولفور مولیبدن و کک متالورژی مورد معامله قرار گرفت. تالار فرآورده های نفتی و پتروشیمی نیز شاهد معامله انواع قیر، مواد پلیمری و شیمیایی، سلاپس واکس، عایق رطوبتی، گاز آزرگون، گوگرد کلوخه و گرانوله، لوب کات سنگین و سبک، و کیوم باتوم در دو بخش صادراتی و داخلی بود. در تالار کشاورزی نیز کالاهایی مانند جو،

آمار معاملات	از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت ۲۸/۸/۱۳۹۴		از ابتدای سال ۱۳۹۵ لغایت ۲۸/۸/۱۳۹۵		درصد تغییرات
	حجم (تن)	ارزش (هزار ریال)	حجم (تن)	ارزش (هزار ریال)	
محصولات صنعتی و معدنی	۶,۳۴۷,۸۸۶	۸۶,۱۷۷,۳۱۱,۰۴۴	۶,۵۳۸,۱۴۴	۹۸,۷۸۵,۸۰۱,۰۳۱	۱۴.۶٪
محصولات کشاورزی	۷۲۳,۲۶۵	۸,۸۲۸,۸۰۶,۲۴۵	۱,۷۴۰,۵۸۳	۳۰,۱۸۴,۵۱۸,۱۱۲	۱۴.۱٪
محصولات پتروشیمی	۱,۸۰۸,۳۴۴	۵۶,۵۵۴,۵۹۷,۸۷۰	۲,۳۴۴,۷۹۴	۷۱,۴۷۷,۶۱۶,۴۸۱	۳۰.۰٪
محصولات فرآورده های نفتی	۶,۲۴۴,۲۰۴	۵۴,۰۱۸,۴۸۴,۶۵۳	۵,۹۵۱,۳۶۴	۳۷,۶۸۹,۳۹۲,۷۶۵	-۴.۹۹٪
بازار فرعی	۱۵۰,۸۹	۱۳۶,۷۵۳,۹۱۳	۵۸,۱۱۶	۸۳۷,۳۱۶,۲۲۲	۵۶.۷٪
سکه طلا	۳۴۵	۳۹۵,۱۶۳,۸۰۳	۵۴۶	۷۲۸,۸۷۹,۹۱۱	۵۸.۱٪
جمع بازار فیزیکی	۱۵,۱۵۸,۷۶۸	۲۰۶,۱۰۱,۱۱۷,۵۲۸	۱۶,۶۳۳,۰۰۰	۲۲۹,۷۰۳,۵۲۴,۵۱۲	۱۰.۲٪
سکه طلا	۷۴۰,۸۵۵	۷۱,۸۱۳,۷۹۷,۲۰۰	۱,۶۱۷,۶۶۱	۱۸۲,۶۸۷,۴۸۸,۹۰۰	۱۱.۳٪
سایر	۲۴۵	۱۸,۹۵۹,۳۸۰	۰	۰	-۱۰۰٪
جمع آتی	۷۶۱,۱۰۰	۷۱,۸۳۲,۷۵۶,۵۸۰	۱,۶۱۷,۶۶۱	۱۸۲,۶۸۷,۴۸۸,۹۰۰	۱۱.۳٪
سلف موازی استاندارد	۱,۴۰۶,۹۳۸	۲,۰۹۷,۰۱۶,۰۷۴	۵,۴۳۲,۲۴۸	۴۰,۰۱۵,۳۱۶,۹۱۷	۲۸۶.۱٪
گواهی سپرده کالایی	۳۰۲	۲,۴۲۵,۹۶۴	۱۲۲,۸۷۱	۱,۰۵۲,۹۰۸,۸۲۶	۴۰۵.۷۹٪
جمع بازار مالی	۱,۴۰۷,۲۴۰	۲,۰۹۹,۴۴۲,۰۳۸	۵,۵۵۵,۱۱۹	۴۱,۰۶۹,۲۲۵,۷۴۳	۱۸۵۶.۰٪
جمع کل معاملات شرکت بورس کالای ایران	۱۶,۵۶۶,۰۰۸	۲۸۰,۰۳۳,۳۱۶,۱۴۶	۲۲,۱۸۸,۱۱۹	۴۵۲,۴۶۰,۲۳۹,۱۵۵	۶۲.۰٪

سهم بازارها و تالارها از کل معاملات

بانگاهی به سهم تالارها از حجم کل معاملات بورس کالای ایران می توان دریافت که طی ۸ ماه سال جاری تالار فرآورده های نفتی و پتروشیمی با در اختیار گرفتن حدود ۵۰ درصد حجم کل معاملات در جایگاه نخست قرار گرفته است. در این مدت همچنین ۳۹ درصد از حجم کل معاملات بورس کالا را تالار محصولات صنعتی و معدنی به خود اختصاص داده است. تالار کشاورزی نیز با رشدی چشمگیر نسبت به سال قبل، سهم ۱۱ درصدی از حجم کل معاملات بورس کالا را از آن خود کرد. بانگاهی به سهم بازارها از ارزش کل معاملات بورس کالای ایران نیز می توان دریافت که طی این مدت بازار فیزیکی با در اختیار گرفتن حدود ۵۱ درصد ارزش کل معاملات در جایگاه نخست قرار گرفته است. در این مدت همچنین ۴۰ درصد از ارزش کل معاملات بورس کالا را بازار مشتقه به خود اختصاص داده است. بازار مالی (اوراق سلف استاندارد و گواهی سپرده کالایی) نیز سهم ۹ درصدی از حجم کل معاملات بورس کالا را از آن خود کرد.

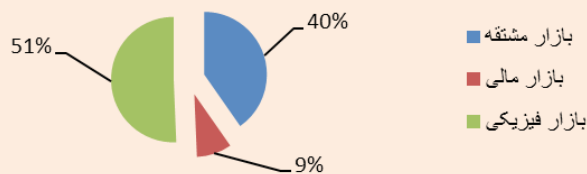

8 5 6 4 0 0 0 0

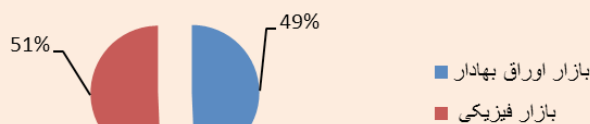
Instagram.com/imereport

سهم بازارها از ارزش کل معاملات بورس کالای ایران از ۱ فروردین لغایت ۲۸ آبان ۹۵

مقایسه سهم ارزش بازار اوراق بهادار و بازار فیزیکی از ارزش کل معاملات بورس کالا

بر اساس این گزارش، بازار اوراق بهادار بورس کالا که شامل بازار مشتقه و بازار مالی این بورس است، طی ۸ ماه نخست سال جاری ۴۹ درصد و بازار فیزیکی ۵۱ درصد ارزش کل معاملات بورس کالا را به خود اختصاص دادند.

طرح قیمت تضمینی

محصول	حجم (تن)	ارزش (میلیارد ریال)
گواهی سپرده ذرت دانه‌ای	۵۶,۳۲۱	۴۷۶
گواهی سپرده جو دامی	۶۸,۱۸۵	۴۹۹
جو دامی (بازار فیزیکی)	۱,۰۸۹,۵۵۵	۷,۵۸۷

کالا	ارزش معاملات (دلار)
قیر	۴۳۹,۸۳۳,۲۷۸
سنگ آهن	۴۱,۲۳۱,۸۵۱
عایق رطوبتی	۱۳,۴۲۲,۳۰۲
گوگرد	۶,۷۷۹,۲۰۰
وکیوم باتوم	۲,۳۵۴,۸۰۰
لوب کات	۳,۲۵۰,۲۵۰
محصول کشاورزی	۵,۸۱۰,۴۷۷

رشد ۱۴ درصدی ارزش معاملات تالار محصولات صنعتی و معدنی

طی دوره ۸ ماهه، تالار محصولات صنعتی و معدنی شاهد معامله بیش از ۶۵ میلیون تن انواع کالا با ارزشی افزون بر ۹۸ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته بیش از ۳ درصد از نظر حجم و بیش از ۱۴ درصد از نظر ارزش رشد معاملات را تجربه کرد. از کل معاملات صورت گرفته در این تالار معامله حدود ۴۰۷ میلیون تن انواع کالا به صورت سلف و به ارزش بیش از ۷۵ هزار میلیارد ریال انجام شد. حدود ۱۰۷ میلیون تن کالا نیز به صورت نقدی و به ارزش بیش از ۲۳ هزار میلیارد ریال به فروش رفت. معاملات اعتباری (نسیه) در این تالار نیز به میزان ۲۴۸۰ تن و به ارزش ۱۷۹ میلیارد ریال صورت گرفت.

در گروه محصولات فولادی بیش از ۴ میلیون و ۸۵۱ هزار تن انواع کالا، به ارزش بیش از ۷۵ هزار میلیارد ریال در حالی مورد معامله قرار گرفت که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از نظر حجم و ارزش به ترتیب افزایش ۱۴ و ۲۳ درصدی را تجربه کرد. در این تالار همچنین بیش از ۶۳ هزار

طنی دوره ۸ ماهه و با اجرای طرح قیمت تضمینی در خصوص دو محصول جو و ذرت، بالغ بر یک میلیون و ۸۹ هزار تن جو دامی به صورت فیزیکی و ۶۸ هزار و ۱۸۵ تن به صورت گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت. بر این اساس گواهی ذرت دانه‌ای نیز به میزان ۵۶ هزار و ۳۲۱ تن در بورس کالای ایران طی هشت ماه سال جاری داد و ستد شد. ارزش معاملات جو دامی در این مدت در مجموع گواهی سپرده کالایی و فیزیکی از مرز ۸ هزار و ۸۶ میلیارد ریال عبور کرد. همچنین ۴۷۶ میلیارد ریال، ارزش معاملات گواهی سپرده کالایی ذرت در این مدت بود.

معامله ۵۱۲ میلیون دلار انواع کالا در تالار صادراتی

طی هشت ماه سال جاری حدود ۳ میلیون و ۵۷۰ هزار تن انواع کالا به ارزش بیش از ۵۱۲ میلیون دلار در تالار صادراتی بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت. در این تالار یک میلیون و ۴۳۰ هزار تن سنگ آهن به ارزش بیش از ۴۱ میلیون دلار برای صادرات به بازارهای جهانی داد و ستد شد. قیر نیز به میزان یک میلیون و ۹۴۹ هزار تن و به ارزش بیش از ۴۳۹ میلیون دلار در این تالار مورد معامله قرار گرفت.

گوگرد نیز به میزان ۱۲۸ هزار تن و به ارزش بیش از ۶۰۷ میلیون دلار به فروش رفت. از دیگر کالاهای داد و ستد شده در این تالار می‌توان به معامله ۳۴ هزار و ۲۴۹ تن عایق رطوبتی، ۳۲۷۰ تن محصول کشاورزی، ۱۲۸۷ هزار تن گوگرد، ۱۲ هزار و ۷۰۰ تن لوب کات و ۱۲ هزار و ۷۵۰ تن وکیوم باتوم اشاره کرد.

حجم و ارزش معاملات محصولات صنعتی و معدنی طی دوره سال ۱۳۹۵			
نام کالا	نوع قرارداد	از ابتدای سال ۱۳۹۵ لغایت ۲۸/۰۸/۱۳۹۵	
		حجم (تن)	ارزش (هزار ریال)
آلومینیوم	سلف	۶,۰۲۰	۳۹۷,۷۷۳,۰۰۰
	نسیه	۲,۴۸۰	۱۷۹,۱۱۸,۱۳۰
	نقدی	۵۴,۶۱۰	۳,۴۴۳,۰۰۳,۴۸۰
جمع		۶۳,۱۱۰	۴,۰۱۹,۹۴۶,۶۱۰
روی	نقدی	۱,۱۹۰	۹۱,۸۹۰,۰۰۰
فولاد	سلف	۴,۷۸۷,۰۷۴	۷۴,۹۰۱,۷۳۳,۶۷۱
	نسیه	۰	۰
	نقدی	۶۵,۶۵۹	۹۳۷,۷۷۵,۲۶۴
جمع		۴,۸۵۲,۷۳۳	۷۵,۸۱۹,۴۹۸,۹۳۵
مس	نسیه	۰	۰
	نقدی	۱۷۶,۴۳۰	۱۶,۴۹۱,۱۱۱,۸۵۵
	جمع	۱۷۶,۴۳۰	۱۶,۴۹۱,۱۱۱,۸۵۵
کنسانتره فلزات گرانبها	نقدی	۸۱	۳۲۳,۴۳۲,۸۱۶
کنسانتره مولیبدن	نقدی	۴,۲۰۰	۷۴۴,۵۸۹,۸۵۰
کک	نقدی	۵,۹۰۰	۳۶,۰۱۰,۰۰۰
سنگ آهن	نقدی	۱,۴۳۰,۰۰۰	۱,۲۸۴,۳۷۵,۴۵۵
سیمان	نقدی	۴,۵۰۰	۴,۲۹۷,۵۰۰
کل بازار	سلف	۴,۷۹۳,۰۹۴	۷۵,۲۹۹,۴۹۶,۶۷۱
	نسیه	۲,۴۸۰	۱۷۹,۱۱۸,۱۳۰
	نقدی	۱,۷۴۲,۵۷۰	۲۳,۳۰۷,۱۸۶,۲۲۰
جمع کل		۶,۵۳۸,۱۴۴	۹۸,۷۸۵,۸۰۱,۰۲۱
* طلا	نقدی	۵۴۶	۷۲۸,۱۷۹,۹۱۱

داد و ستد ۸.۲ میلیون تن انواع کالا در تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی

طی هشت ماه سالجاری افزون بر ۸.۲ میلیون تن انواع کالا به ارزش بیش از ۱۰۹ هزار میلیارد ریال در تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت که از نظر حجم ۲۸ درصد رشد و از نظر ارزش یک درصد کاهش معاملات را در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته تجربه کرد. در این تالار معامله حدود ۷.۵ میلیون تن انواع کالا به صورت نقدی، ۷۴۲ هزار تن به صورت سلف و ۶۲۰۰ تن به صورت اعتباری انجام گرفت. ارزش معاملات نقدی تالار در این مدت از مرز ۸۵ هزار میلیارد ریال فراتر رفت. این در حالی است که ارزش معاملات سلف به حدود ۲۳ هزار میلیارد بالغ شد. و معاملات اعتباری نیز رقم ۴۱ میلیارد ریال را تجربه کرد. بیشترین حجم معاملات در تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی بورس کالای ایران طی هشت ماه سالجاری به گروه قیر اختصاص یافت. در این تالار ۳ میلیون و ۱۰۲ هزار تن قیر به ارزش بیش از ۲۱ هزار میلیارد ریال به فروش رفت که از نظر حجم و ارزش در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از روند کاهشی برخوردار بود. در گروه مواد پلیمری نیز یک میلیون و ۷۲۲ هزار تن انواع کالا به ارزش بیش از ۶۱ هزار میلیارد ریال در حالی داد و ستد شد که از نظر حجم ۳۲ درصد و از نظر ارزش ۲۷ درصد رشد معاملات را تجربه کرد. گروه مواد شیمیایی نیز طی دوره هشت ماه شاهد معامله بیش از ۶۲۱ هزار تن انواع محصولات شیمیایی به ارزش بیش از ۱۰ هزار میلیارد ریال بود. این گروه نیز در مقایسه با مدت مشابه سال ۹۴ رشد ۲۴ و ۲۵ درصدی حجم و ارزش معاملات را شاهد بود.

از دیگر کالاهای معامله شده در این تالار می‌توان به داد و ستد ۸۲۰ تن گاز آرگون، ۲۲۰ هزار و ۲۱۰ تن گوگرد، ۶۶۱ هزار تن لوب کات، ۱۳ هزار و ۷۰۰ تن سلاپس واکس و ۳۴ هزار و ۳۴۹ تن عایق رطوبتی اشاره کرد. و کیوم باتوم نیز به میزان یک میلیون و ۹۱۶ هزار تن و به ارزش بیش از ۱۰ هزار میلیارد ریال طی هشت ماه سال جاری در تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت.

تن انواع آلومینیوم، ۱۱۹۰ تن شمش روی، ۱۷۶ هزار و ۴۳۰ تن انواع محصولات مسی، ۸۱ تن کنسانتره فلزات گرانبها، ۴۲۰۰ تن سولفور مولیبدن، ۵۹۰۰ تن کک متالورژی، یک میلیون و ۴۳۰ هزار تن سنگ آهن و ۴۵۰۰ تن سیمان داد و ستد شد. شمش طلا نیز به میزان ۵۴۶ کیلوگرم در حالی در این تالار مورد معامله قرار گرفت که در مقایسه با هشت ماه سال ۹۴ از نظر حجم و ارزش رشد ۵۸ و ۸۴ درصدی را تجربه کرد.

افزایش ۱۴۸ درصدی حجم معاملات تالار کشاورزی

در هشت ماه سال ۹۵ علاوه بر معاملات بیش از ۱۲۲ هزار تن انواع جو دامی و ذرت دانه‌ای استان‌های مختلف کشور در قالب گواهی سپرده کالایی در بازار مالی بورس کالای ایران، تالار محصولات کشاورزی نیز شاهد معامله بیش از یک میلیون و ۷۴۰ هزار تن انواع محصولات به ارزش بیش از ۲۰ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از نظر حجمی رشد ۱۴۱ درصدی و از نظر ارزش رشد ۱۲۹ درصدی را تجربه کرد.

از کل معاملات صورت گرفته در این تالار معامله حدود ۱.۴ میلیون تن انواع کالا به صورت نقدی و به ارزش بیش از ۱۳ هزار میلیارد ریال انجام شد. حدود ۲۷۸ هزار تن کالا نیز به صورت سلف و به ارزش بیش از ۶ هزار میلیارد ریال به فروش رفت. معاملات اعتباری (نسیه) در این تالار نیز به میزان ۷۲۶۰ تن و به ارزش ۱۰۵ میلیارد ریال صورت گرفت.

در گروه جو بیش از یک میلیون و ۱۸۴ هزار تن انواع جو دامی به ارزش بیش از ۸ هزار میلیارد ریال در حالی مورد معامله قرار گرفت که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از نظر حجم و ارزش رشد چشمگیری را تجربه کرد.

در این تالار همچنین بیش از ۷۴ هزار تن انواع ذرت، ۵۲۰۰ تن کنجاله، ۶۹۴۰ تن مرغ منجمد، ۴ کیلوگرم زعفران، ۷۸۴۸ تن برنج، ۵۰ تن دانه روغنی و ۱۲ هزار و ۷۸۹ تن روغن خام داد و ستد شد. شکر نیز به میزان ۳۸۸ هزار تن و به ارزش بیش از ۹ هزار میلیارد ریال در حالی در این تالار مورد معامله قرار گرفت که در مقایسه با هشت ماه سال ۹۴ از نظر حجم و ارزش رشد ۱۷۸ و ۲۲۲ درصدی را تجربه کرد.

گندم خوراکی و دوم نیز در این مدت به میزان ۶۰ هزار و ۷۵۰ تن و به ارزش افزون بر ۵۶۰ میلیارد ریال داد و ستد شد که از نظر حجم و ارزش به ترتیب از افزایش بسیار چشمگیری در مقایسه با سال ۹۴ برخوردار شد.

حجم و ارزش معاملات محصولات کشاورزی طی دوره سال ۱۳۹۵			
نام کالا	نوع قرارداد	از ابتدای سال ۱۳۹۵ لغایت ۰۸/۲۸/۱۳۹۵	
		ارزش (هزار ریال)	حجم (تن)
جو	نسبه	۸,۹۱۴,۴۰۰	۱,۲۱۰
	نقدی	۸,۲۸۳,۰۶۵,۷۹۲	۱,۱۸۲,۹۶۳
	جمع	۸,۲۹۲,۰۵۰,۱۹۲	۱,۱۸۴,۱۷۳
ذرت	نسبه	۱۴,۱۴۶,۳۰۰	۱,۷۶۰
	سلف	۱۰۳,۳۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰
	نقدی	۵۰۹,۳۵۷,۹۰۰	۶۱,۰۲۵
شکر	جمع	۶۲۷,۴۰۴,۲۰۰	۷۴,۷۸۵
	سلف	۶,۴۰۴,۴۶۹,۷۵۰	۲۵۹,۸۵۰
	نسبه	۴۵,۱۷۸,۴۰۰	۱,۸۹۰
کنجاله ها	نقدی	۳,۰۶۶,۶۸۵,۰۷۰	۱۲۶,۳۰۸
	جمع	۹,۵۱۷,۰۳۳,۲۲۰	۳۸۸,۰۴۸
	نسبه	۳۶,۲۰۷,۴۲۵	۲,۴۰۰
مرغ منجمد	نقدی	۳۹,۹۵۵,۰۰۰	۲,۸۰۰
	جمع	۷۶,۱۶۲,۴۲۵	۵,۲۰۰
	سلف	۴۱۷,۲۰۰,۰۰۰	۶,۵۰۰
زعفران	نقدی	۲۲,۵۲۵,۰۰۰	۴۴۰
	جمع	۴۳۹,۷۲۵,۰۰۰	۶,۹۴۰
	نقدی	۲۳۲,۶۰۰	۰,۰۰۴
گندم	نقدی	۵۶۰,۰۷۶,۰۰۰	۶۰,۷۵۰
	نقدی	۲۹۷,۲۰۹,۳۷۵	۷,۸۴۸
	نقدی	۷۵۵,۰۰۰	۵۰
برنج	نقدی	۳۷۳,۸۷۰,۱۰۰	۱۲,۷۸۹
	سلف	۶,۹۲۴,۸۶۹,۷۵۰	۲۷۸,۳۵۰
	نسبه	۱۰۵,۹۱۶,۵۲۵	۷,۲۶۰
دانه های روغنی	نقدی	۱۳,۱۵۳,۷۳۱,۸۳۷	۱,۴۵۴,۹۷۳
	جمع کل	۲۰,۱۸۴,۵۱۸,۱۱۲	۱,۷۴۰,۵۸۳
	سلف		

حجم و ارزش معاملات محصولات پتروشیمی و فراورده های نفتی طی دوره سال ۱۳۹۵			
نام کالا	نوع قرارداد	از ابتدای سال ۱۳۹۵ لغایت ۰۸/۲۸/۱۳۹۵	
		ارزش (هزار ریال)	حجم (تن)
شیمیایی	سلف	۵,۸۱۳,۵۹۴,۷۴۹	۱۹۵,۳۸۴
	نقدی	۴,۴۴۴,۰۸۰,۸۴۹	۳۲۶,۵۵۵
	جمع	۱۰,۳۲۷,۶۷۵,۵۹۸	۵۲۱,۹۳۹
پلیمر	سلف	۱۷,۵۰۹,۰۷۸,۸۱۰	۵۴۴,۱۳۰
	نقدی	۴۳,۶۲۸,۴۷۳,۶۱۳	۱,۱۷۷,۹۰۵
	جمع	۶۱,۱۳۷,۵۵۲,۴۲۳	۱,۷۲۲,۰۳۵
گازها و خوراکیها	سلف	۶,۲۹۸,۳۹۰	۴۰۰
	نقدی	۶,۰۹۰,۰۰۰	۴۲۰
	جمع	۱۲,۳۸۸,۳۹۰	۸۲۰
قییر	سلف	۰	۰
	نسبه	۴۱,۰۲۸,۰۰۰	۶,۲۰۰
	نقدی	۲۱,۵۲۰,۷۴۴,۹۵۳	۳,۰۹۶,۰۴۵
وکیوم باتوم	جمع	۲۱,۵۶۱,۷۷۲,۹۵۳	۳,۱۰۲,۲۴۵
	نقدی	۱۰,۰۸۹,۵۱۰,۳۹۵	۱,۹۱۶,۰۴۰
	نقدی	۴۱۱,۸۹۳,۷۹۵	۲۲۰,۲۱۰
گوگرد	سلف	۲۳,۹۳۱,۰۰۰	۳,۰۰۰
	نقدی	۵,۰۹۶,۴۸۸,۸۴۸	۶۶۱,۹۲۰
	نقدی	۸۶,۰۵۱,۶۰۰	۱۳,۷۰۰
لوب کات	نقدی	۴۱۹,۷۴۴,۲۷۴	۳۴,۲۴۹
	سلف	۲۳,۴۲۲,۹۰۳,۰۱۹	۷۴۲,۹۱۴
	نسبه	۴۱,۰۲۸,۰۰۰	۶,۲۰۰
سلاپس واکس	نقدی	۸۵,۷۰۳,۰۷۸,۲۲۷	۷,۵۴۷,۰۴۳
	نقدی	۱۰۹,۱۶۷,۰۰۹,۲۴۶	۸,۲۹۶,۱۵۸
	جمع کل		

بورس های برتر کالایی و فیوچرز دنیا

نام بورس	کالاهای قابل توجه
CME	DJ-UBS Commodity Index, S&P-GSCI
CBOT	ذرت، سویا و گندم
NYMEX	نفت برنت، نفت WTI و گاز طبیعی
COMEX	طلا، نقره و مس
LME	مس، آلومینیوم و فولاد
ICE	شکر، نفت برنت و نفت WTI
MCX	نقره، طلا و گاز طبیعی

بورس های برتر فیوچرز از نظر سودآوری

- ۱- بورس شیکاگو (CME) / ۳,۴۴ میلیارد دلار
بورس کالای شیکاگو در سال ۲۰۱۵ با بیش از یک کوادریلیون دلار گردش مالی در رتبه نخست ایستاد و در سال ۲۰۱۴ میلادی رشد ۸,۹ درصدی را از نظر حجم ثبت کرد.
- ۲- بورس ICE / ۲,۲۷ میلیارد دلار
این بورس مستقر در آتلانتا بیش از ۱۲ هزار قراردادهای معاملاتی و بورسی را ارائه می کند.
- ۳- یورکس / ۲,۰۹ میلیارد دلار
یورکس در آلمان مستقر شده است و با بیش از ۷۰ نقطه جهان ارتباط دارد.
- ۴- بورس NSE هند / ۱,۸۸ میلیارد دلار
- ۵- بورس BM & Fbovespa / ۱,۴۲ میلیارد دلار
بزرگترین بورس در آمریکای لاتین بوده که در سائوپولو برزیل واقع شده است. البته سال گذشته میلادی ۱۱,۶ درصد افت داشت.
- ۶- بورس مسکو / ۱,۴۱ میلیارد دلار
بزرگترین بورس روسیه در سال ۲۰۱۱ تأسیس شد. این بورس در سال ۲۰۱۴ با رشد قابل توجه ۲۴,۶ درصدی از نظر حجمی مواجه شد.
- ۷- بورس CBOE Holdings / ۱,۳۲ میلیارد دلار
در شیکاگو واقع شده و حجم معاملات آن در مقایسه با سال ۲۰۱۴ بیش از ۱۱ درصد رشد داشت.
- ۸- بورس Nasdaq OMX / ۱,۱۳ میلیارد دلار
در نیویورک واقع شده و بر بخش فناوری تمرکز دارد.
- ۹- بورس آتی شانگهای / ۸۲۴ میلیون دلار
- ۱۰- بورس کالای دلیان / ۷۶۹ میلیون دلار

بورس های کالایی در کشورها و اقتصادهای پیشرفته، حجم بالایی از معاملات کالایی را بر عهده دارند. در این گزارش، قصد داریم با معرفی برترین بورس های کالایی و نوع محصولات موجود در آنها، رنکینگ بزرگترین بورس های فیوچرز را مورد بررسی قرار دهیم.

بورس کالای شیکاگو (CME)

بورس کالای شیکاگو، بزرگترین بازار مشتقه کالایی در جهان بوده که در شیکاگو واقع شده است. این بازار در حالی در سال ۱۸۹۸ به عنوان هیات کره و تخم مرغ شیکاگو شکل گرفت که امروزه به بزرگترین سامانه معاملات آتی و آپشن هر کالایی در جهان تبدیل شده است. بورس کالای شیکاگو همه نوع قرارداد شامل کشاورزی، اعتباری، رویدادهای تجاری، شاخص سهام و دیگر سرمایه گذاری های آتی و آپشن را عرضه می کند و تحت نظارت CME Group اداره می شود.

هیات تجاری شیکاگو (CBOT)

هیات تجاری شیکاگو در سال ۱۸۴۸ تأسیس شد. این بورس به عنوان قدیمی ترین بورس معاملات آپشن و فیوچرز در جهان محسوب می شود. این بورس بیش از ۵۰ نوع مختلف قرارداد آتی و آپشن را برای سرمایه گذاران عرضه می کند. این بورس تا سال ۲۰۰۷ زیر نظر CME Group اداره می شد.

بورس کالایی نیویورک / انایمکس و کامکس

«انایمکس» با ارائه طیف وسیعی از تولیدات، بزرگترین بورس (فیزیکی) کالایی فیوچرز در جهان محسوب می شود. در حال حاضر شرکت بورس کالایی (کامکس) نیز به عنوان بخشی از انایمکس اداره می شود و به عنوان بهترین محل برای عرضه قراردادهای انواع فلزات شناخته می شود. هر دو بورس در سال ۲۰۰۶ به هم پیوستند.

بورس فلزات لندن (LME)

این بورس همان طور که از نامش پیداست، در لندن مستقر و یکی از بزرگترین بورس های عرضه معاملات آپشن و فیوچرز برای فلزات پایه و برخی تولیدات است. فلزات مهمی که در این بورس معامله می شود، شامل آلومینیوم، مس، قلع، نیکل، روی و سرب است. هرچند این بورس در سال ۱۸۷۷ شکل گرفت، اما ریشه آن به سال ۱۵۷۱ میلادی و زمانی که بورس سلطنتی در لندن تشکیل شد، برمی گردد و در آن زمان فقط معاملات مس را انجام می داد.

بورس اینتر کانتینانتال یا بورس بین قاره ای (ICE)

شرکت بورس بین قاره ای یک شرکت مستقر در آتلانتا آمریکا بوده که قراردادهای فیوچرز را در فضای اینترنت ارائه می کند. این شرکت به طور عمده بر قراردادهای انرژی تمرکز دارد، اما به عرضه کالاهایی نظیر کاکائو، شکر، کتان، سنگ آهن، گاز طبیعی و تولیدات خام هم مبادرت می ورزد. با این وجود، این بورس بیشتر بر چند کالای انتخابی تمرکز دارد و ممکن است برای تاجران که به یک یا دو کالا تمرکز دارند، مفید باشد.

بورس چند کالایی (MCX)

MCX یک بورس کالایی خصوصی بوده که در بمبئی هند مستقر است. این شرکت در سال ۲۰۰۳ تأسیس شد و به عنوان یکی از ۱۰ بورس برتر کالایی در جهان رتبه بندی می شود. تجار و معامله گران می توانند علاوه بر طلا و نقره، معامله تعدادی کالاهای موجود در هند از جمله فلز، نخود و بادام زمینی را انجام بدهند. در جدول زیر فهرست کالاهای قابل توجه و مرسوم مورد معامله در بورس های برتر کالایی جهان طی سال های اخیر را مشاهده می کنید.

بورس کالای ایران

در خدمت رشد و توسعه و عدالت اقتصادی

بورس کالای ایران را در شبکه‌های اجتماعی دنبال کنید

[telegram.me/@imereport](https://t.me/imereport)

ویدئوهای کانال تلگرام رسمی بورس کالای ایران
[aparat.ir/imereport](https://www.aparat.ir/imereport)

ربات کانال تلگرام بورس کالای ایران
[@ime_bot](https://t.me/ime_bot)

[instagram.com/imereport](https://www.instagram.com/imereport)

0 2 1 - 8 5 6 4 0 0 0 0

شوگ ترامپ به بازارهای مالی و کالایی

رکوردزنی معاملات بورس کالای شیکاگو در نوامبر

بورس ها این عامل را در نظر نگرفته بودند. در نهم نوامبر یعنی یک روز پس از انتخابات حجم معاملات محموله های آتی و معمول در بورس شیکاگو به رکورد بی سابقه ۴۴.۵ میلیون قرارداد رسید. رکورد قبلی بورس شیکاگو ۳۹.۶ میلیون قرارداد بود که در ۱۵ اکتبر ۲۰۱۵ به ثبت رسید. در ۲۳ نوامبر نیز بورس کالای شیکاگو رکورد دیگری را ثبت کرد و حجم معاملات در آغاز این روز به ۱۱۷ میلیون قرارداد رسید. به گفته «پیتروویچ» رییس جدید بورس کالای شیکاگو، این بورس سیاست های جدیدی اجرا خواهد کرد. این امر احتمالاً به ایجاد ریسک و عدم قطعیت در بازار منجر خواهد شد. از سوی دیگر عدم قطعیت درباره میزان تولید نفت به نوسان در بازارهای نفت نیز کمک کرده است. قیمت نفت برنت روز چهارشنبه ۳۰ نوامبر به رکورد بی سابقه و حدود ۵۰ دلار رسید. این در حالی بود که تولید کنندگان اوپک تصمیم گرفتند که سطح تولید خود را برای نخستین مرتبه از ۲۰۰۸ میلادی بکاهند. تعداد معاملات بخش انرژی بورس کالای شیکاگو در ۳۰ نوامبر به رکورد بی سابقه ۴.۵ میلیون قرارداد رسید.

در مقایسه با ۱۳.۷ میلیون معامله در نوامبر ۲۰۱۵ میلادی رشد قابل توجهی داشته است. در بورس رقیب (Intercontinental Exchange) Inc (ICE.N) حجم مبادلات ماه نوامبر نسبت به سال گذشته ۱۰ درصد رشد کرده است. هرچند به گفته «کلی لوفلر» سخنگوی این بازار، این رقم را رکورد خاصی نمی داند. کرگ پیرونک استاد اقتصاد در دانشگاه هیوستن می گوید: پیروزی دونالد ترامپ به عنوان نامزد انتخاباتی حزب جمهوری خواه همچنان به رونق معاملات بازار و تلاطم کمک می کند؛ زیرا او ذاتاً شخصیت متلاطمی دارد و به سختی می توان اعمال او را پیش بینی کرد. ترامپ به عنوان یک تاجر نیویورکی هیچ گاه سمت دولتی نداشته است. او درباره تحریک اقتصاد و بهبود زیر بنا، افزایش تجارت در آینده و گزینه ها مختلف صادرات و تولید محصولات از اوراق خزانه داری گرفته تا فلزات سخن گفته است. «درک سامان» مدیر بخش کالا در بورس شیکاگو می گوید: سرمایه گذاری در بخش های زیربنایی نیازمند استفاده از مس و کالاهای دیگر است. مشتریان نیز این را متوجه شده اند. آنها می دانند که قیمت ها نوسان خواهد داشت و کارشناسان و مدیران

حساسیت بازارهای مالی به اخبار سیاسی و وقایعی مانند انتخاب ترامپ به عنوان رئیس جمهور آمریکا نشان می دهد که مهمترین و اصلی ترین شاخصه بازارهای مالی پیش بینی دقیق اوضاع مالی و تعلق داشتن به آینده است؛ حال تفاوتی نمی کند این بازارها مربوط به اوراق بهادار باشد یا بورس های کالایی. این بار نیز رشد بازارهای بورس کالایی شگفتی ساز شد. جهش بورس کالای شیکاگو نشان داد ترس از ناامنی چقدر می تواند در بازارهای مالی تاثیر گذار باشد.

یکی از مدیران ارشد بورس شیکاگو اعلام کرد که در ماه نوامبر رکورد خرید و فروش ماهانه ثبت شده است؛ به گفته او پیروزی ناگهانی دونالد ترامپ به ناامنی در بازارها منجر شد و همین امر به بورس کالاهای شیکاگو رونقی بخشید.

جان پیتروویچ مدیر ارشد مالی بورس کالای شیکاگو در کنفرانس سرمایه گذاری موسسه «جی بی مورگان» گفت: از زمان پیروزی ترامپ در هشتم نوامبر تاکنون حجم معاملات سه روز از ۱۰ روز برتر تجاری در این بورس به طور متوسط به بیش از ۲۰ میلیون معامله در روز رسیده است. این حجم معامله

کتاب سیاست‌های حمایتی از بخش کشاورزی

با تمرکز بر رویکردهای مبتنی بر بازار

نوشته حامد سلطانی نژاد و همکاران

بورس کالا

حذف واسطه‌گری‌های غیر ضروری

